

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพรรณไม้ดอกบริเวณวนอุทยานป่าหินงาม อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2535 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2537 สํารวจพบพืชใบเลี้ยงคู่ทั้งสิ้น 141 ชนิด จัดอยู่ใน 58 วงศ์ 107 สกุล ดังแสดงในตารางที่ 4 และคำบรรยายลักษณะวงศ์ รูปวิธานจำแนกสกุล คำบรรยายลักษณะสกุล รูปวิธานจำแนกชนิด และคำบรรยายลักษณะชนิด โดยเรียงลำดับตามตัวอักษร ทั้งในระดับ วงศ์ สกุล และชนิด ดังนี้

ตารางที่ 4 รายชื่อวงศ์ สกุล และชนิดของพืชใบเลี้ยงคู่ ที่พบบริเวณวนอุทยานป่าหินงาม อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
ANACARDIACEAE	<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	รัก
ANNONACEAE	<i>Goniothalamus</i> sp.	
APOCYNACEAE	<i>Alyxia pisiformis</i> Pierre ex Pit. <i>Chonemorpha fragrans</i> (Moon) Alston <i>Holarrhena curtisii</i> King & Gamble <i>Holarrhena pubescens</i> (Buch.-Ham.) Wall. ex G.Don	ชะลูดหิน กึ่งหน่อกอง พุดท่ง โมกหลวง
AQUIFOLIACEAE	<i>Ilex umbellulata</i> Loes.	เนาโน
ARALIACEAE	<i>Schefflera angkae</i> (Craib) Shang <i>Schefflera elliptica</i> (Blume) Harms	- มือพระนารายณ์
ASCLEPIADACEAE	<i>Dischidia major</i> (Vahl) Merr. <i>Dischidia nummularia</i> R.Br. <i>Dischidia</i> sp. <i>Hoya kerrii</i> Craib	เถาพวงปลา เกล็ดมวงกร - เทียนขโมย

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
ASCLEPIADACEAE (ต่อ)	<i>Streptocaulon juvenas</i> (Lour.) Merr.	เถาประสังข์
ASTERACEAE	<i>Anisopappus chinensis</i> (L.) Hook. & Arn. <i>Camchaya spinulifera</i> H. Koyama <i>Inula cappa</i> (Ham. ex D.Don) DC.	ดาวเรืองป่า พุ่มวง หนาดคำ
BALSAMINACEAE	<i>Impatiens noei</i> Craib <i>Impatiens pseudochinensis</i> T. Shimizu	เทียนนายเนย เทียนก้ามกุ้ง
BUDDLEJACEAE	<i>Buddleja asiatica</i> Lour.	ราชวटीป่า
CHRYSOBALANACEAE	<i>Parinari anamensis</i> Hance	มะพอก
CLUSIACEAE	<i>Garcinia cowa</i> Roxb.	ชะมวง
CONVOLVULACEAE	<i>Argyreia breviscapa</i> (Kerr) Ooststr. <i>Argyreia lanceolata</i> Choisy <i>Argyreia obtecta</i> C.B.Clarke <i>Merremia</i> sp.1 <i>Merremia</i> sp.2	เถาฟ้าระงับ เถากระดิ่งช้าง เครือพู่เงิน - -
CRYPTERONIACEAE	<i>Crypteronia paniculata</i> Blume	กะอาม
DILLENIACEAE	<i>Dillenia obovata</i> (Blume) Hoogland	สี้านใหญ่
DIPTEROCARPACEAE	<i>Dipterocarpus obtusifolius</i> Teijsm. ex Miq. <i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Blume <i>Shorea roxburghii</i> G. Don	ยางเพียง เต็ง พะยอม
DROSERACEAE	<i>Drosera burmannii</i> Vahl <i>Drosera peltata</i> Sm. ex Willd.	จอกบว้าย หญ้าไฟตะกาด
EBENACEAE	<i>Diospyros ehretioides</i> Wall. ex G. Don	ตับเต่าตัน

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
EUPHORBIACEAE	<i>Aporusa villosa</i> (Lindl.) Baill.	เหมือดโคโลด
	<i>Croton crassifolius</i> Geiseler	พังกี
	<i>Dalechampia falcata</i> Gagnep.	กาคาบแก้ว
FABACEAE	<i>Abrus pulchellus</i> Wall. ex Thwaites ssp. <i>pulchellus</i>	มะกล่ำเฟือก
	<i>Clitoria macrophylla</i> Wall. ex Benth.	อัญชันป่า
	<i>Crotalaria chinensis</i> L.	มะทิงแพะ
	<i>Dalbergia ovata</i> Grah. ex Baker	กำพี้
	<i>Dolichovigna pilosa</i> (Willd.) Niyomdham	-
	<i>Dunbaria bella</i> Prain	ขางคริ่ง
	<i>Dunbaria rotundifolia</i> (Lour.) Merr.	-
	<i>Eriosema chinense</i> Vogel	แห้วประคู้
	<i>Indigofera sootepensis</i> Craib ssp. <i>sootepensis</i>	ครามป่า
	<i>Phyllodium elegans</i> (Lour.) Desv.	เกล็ดปลาหมอ
	<i>Phyllodium longipes</i> (Craib) Schindl.	เกล็ดปลา
	<i>Pueraria phaseoloides</i> (Roxb.) Benth. var. <i>phaseoloides</i>	ถั่วเสียนป่า
	<i>Tadehagi godefroyanum</i> (Kuntze) Ohashi	ไซหิน
	<i>Tephrosia siamensis</i> J.R.Drumm.	-
	<i>Tephrosia vestita</i> Vogel	ถั่วฝัก
<i>Vigna minima</i> (Roxb.) Ohwi & Ohashi	ถั่วทอง	
FAGACEAE	<i>Castanopsis argyrophylla</i> King ex Hook. f.	ก่อหยม
	<i>Lithocarpus harmandii</i> (Hickel & A. Camus) A. Camus	ก่อขน
	<i>Quercus brandisiana</i> Kurz	ก่อตาควาย
	<i>Quercus kerrii</i> Craib	ก่อแพะ
GESNERIACEAE	<i>Didymocarpus insulsa</i> Craib	-
HYPERICACEAE	<i>Cratoxylum cochinchinense</i> (Lour.) Blume	ต้วเกลียง

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
HYPERICACEAE (ต่อ)	<i>Cratoxylum formosum</i> (Jack) Dyer ssp. <i>formosum</i>	ตัวขาว
ICACINACEAE	<i>Apodytes dimidiata</i> E.Meyer ex Arn.	หมักพักดง
JUGLANDACEAE	<i>Engelhardia serrata</i> Blume	ฮ้อยจั่น
LAMIACEAE	<i>Anisochilus harmandii</i> Doan <i>Ceratanthus</i> sp. <i>Nosema cochinchinense</i> (Lour.) Merr. <i>Pogostemon</i> sp. <i>Scutellaria incurva</i> Wall.	क्रमวย - ทางเสื่อลาย - กำมยุ
Lauraceae	<i>Beilschmiedia roxburghiana</i> Nees <i>Cassytha filiformis</i> L. <i>Cinnamomum iners</i> Reinw. ex Blume <i>Litsea glutinosa</i> (Lour.) C.B. Rob.	มะคก สังวาลย์พระอินทร์ อบเชย หมี่เหม็น
LEEACEAE	<i>Leea indica</i> (Burm.f.) Merr.	กะตังใบ
Lentibulariaceae	<i>Utricularia bifida</i> L. <i>Utricularia caerulea</i> L. <i>Utricularia delphinioides</i> Thorel ex Pellegri. <i>Utricularia hirta</i> Klein ex Link	สร้อยสุวรรณ หญ้าเขม คัสติดา หญ้าฟอย
LOGANIACEAE	<i>Fagraea ceilanica</i> Thunb.	โกงกางเขา
LORANTHACEAE	<i>Dendrophthoe falcata</i> (L.f.) Ettingsh. <i>Scurrula ferruginea</i> (Jack) Danser	กาฝากเหลือง กาฝากจน
MALVACEAE	<i>Pavonia rigida</i> (Wall.ex Mast.) Hochr.	ฮ้อย ขอน
MELASTOMATACEAE	<i>Melastoma sanguineum</i> Sims <i>Osbeckia chinensis</i> L. var. <i>chinensis</i>	มังแคร่ช้าง เอ็นอ่อน

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
MELASTOMATACEAE (ต่อ)	<i>Osbeckia cochinchinensis</i> Cogn. <i>Osbeckia stellata</i> Ham. ex Ker-Gawl var. <i>crinita</i> (Benth. ex Naud.) C.Hansen <i>Osbeckia thorelii</i> Guillaumin <i>Sonerila kerrii</i> Craib & Stapf <i>Sonerila tenera</i> Royle <i>Sonerila</i> sp.	เอ็นอ้าแคะ เอ็นอ้าขน เอ็นอ้าทอง - - -
MEMECYLACEAE	<i>Memecylon edule</i> Roxb. var. <i>edule</i> <i>Memecylon geddesianum</i> Craib	พลองเหมือด พลองใบเล็ก
MIMOSACEAE	<i>Albizia attopuensis</i> (Pierre) I.C. Nielsen var. <i>attopuensis</i> <i>Archidendron clypearia</i> (Jack) I.C. Nielsen var. <i>clypearia</i> <i>Entada glandulosa</i> Pierre ex Gagnep.	เกล็ดตะเข้ มะขามแป สะบาลิ่ง
MORACEAE	<i>Ficus tinctoria</i> G. Forst. ssp. <i>gibbosa</i> (Blume) Corner	กร่าง
MYRSINACEAE	<i>Ardisia crenata</i> Sims <i>Maesa ramentacea</i> (Roxb.) A.DC.	จำเริญ ข้าวสารหลวง
MYRTACEAE	<i>Syzygium claviflorum</i> (Roxb.) A.M. Cowan & Cowan <i>Syzygium grande</i> (Wight) Walp. var. <i>parviflorum</i> P.Chantaranothai & J.Parn. <i>Syzygium gratum</i> (Wight) S.N. Mitra var. <i>gratum</i> <i>Syzygium helferi</i> (Duthie) P. Chan- taranonthai & J. Parn. <i>Syzygium mekongense</i> (Gagnep.) Merr. & L.M. Perry	หว้าหิน หว้าดง เสม็ดขุ่น แดงหิน เหมือดดง

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
MYRTACEAE (ต่อ)	<i>Tristaniopsis burmanica</i> (Griff.) Peter G.Wilson & J.T.Waterhouse var. <i>rufescens</i> (Hance) J. Parn. & Nic Lughadha	ก๊าว
OCHNACEAE	<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	ช้านาว
OLEACEAE	<i>Linociera velutina</i> Kerr <i>Olea salicifolia</i> Wall. ex G.Don	เขียวฟาน มวกกอ
ONAGRACEAE	<i>Ludwigia octovalvis</i> (Jacq.) P.H.Raven	พญารักนา
OROBANCHACEAE	<i>Aeginetia indica</i> L.	ดอกคินแดง
POLYGALACEAE	<i>Salomonina cantoniensis</i> Lour.	เนยมนกเขา
RHIZOPHORACEAE	<i>Carallia brachiata</i> (Lour.) Merr.	เจียงพรา nang แอ
ROSACEAE	<i>Rhaphiolepis indica</i> (L.) Lindl. ex Ker	คันทาก
RUBIACEAE	<i>Gardenia sootepensis</i> Hutch. <i>Hedyotis auricularia</i> L. <i>Hedyotis corymbiformis</i> Geddes <i>Hedyotis tetragonalis</i> (Korth.) Walp. <i>Pavetta tomentosa</i> Roxb. ex Sm. <i>Wendlandia tinctoria</i> DC. ssp. <i>orientalis</i> Cowan <i>Prismatomeris sessiliflora</i> Pierre ex Pit. <i>Psychotria serpens</i> L.	คำมอกหลวง ตองแห้ง ขมมต้น - ข้าวสารป่า แห้งกวาง - งูگانปล่อง
SANTALACEAE	<i>Scleropyrum wallichianum</i> (Wight & Arn.) Arn.	เหมือดคน

วงศ์	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อไทย
SCROPHULARIACEAE	<i>Adenosma microcephala</i> Hook.f.	-
	<i>Buchnera cruciata</i> Buch.Ham. ex D.Don	หญ้างัวกำ
	<i>Centranthera cochinchinensis</i> (Lour.) Merr. ssp. <i>lutea</i> (Hara) T.Yamaz.	หญ่ครั่งงน
	<i>Centranthera siamensis</i> T.Yamaz.	หญ่ดอกลำโพง
	<i>Striga asiatica</i> (L.) Kuntze	หญ่แม่มด
	<i>Torenia fournieri</i> Linden ex Fournier	แววมยุรา
SIMAROUBACEAE	<i>Eurycoma longifolia</i> Jack	ปลาไหลเผือก
STERCULIACEAE	<i>Helicteres angustifolia</i> L.	ขี้เหล็ก
	<i>Helicteres hirsuta</i> Lour.	ปอเต่าไห
STYRACACEAE	<i>Styrax benzoides</i> Craib	ก้ายาน
SYMPLOCACEAE	<i>Symplocos cochinchinensis</i> (Lour.) S.Moore ssp. <i>laurina</i> (Retz.) Noot,	โกลด
	<i>Symplocos racemosa</i> Roxb.	เหมือดหอม
	<i>Symplocos sumuntia</i> Buch.-Ham. ex D.Don	เหมือดปลาชิว
THEACEAE	<i>Anneslea fragrans</i> Wall.	สารภีป่า
THUNBERGIACEAE	<i>Thunbergia fragrans</i> Roxb.	หนามแน่ขาว
THYMELAEACEAE	<i>Linostoma decandrum</i> (Roxb.) Wall.	มหาก้าน
	<i>Wikstroemia polyantha</i> Merr.	-
TILIACEAE	<i>Microcos tomentosa</i> Smith	พลับพลา
ULMACEAE	<i>Trema orientalis</i> (L.) Blume	พังกาญจน์
VACCINIACEAE	<i>Vaccinium sprengelii</i> (G.Don) Sleumer	ส้มแปะ
VISCACEAE	<i>Viscum articulatum</i> Burm.f.	กาฝากต้นปอ

ANACARDIACEAE

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น มียาง เมื่อดกอากาศเป็นสีดำ ใบเดี่ยวหรือใบประกอบ เรียงเวียนสลับ (spiral) เป็นกลุ่มตอนปลายกิ่ง ขอบใบเรียบ (entire) ไม้มีหูใบช่อดอกแบบแยกแขนง (panicle) ดอกขนาดเล็ก สมมาตรตามรัศมี (actinomorphic flower) ส่วนใหญ่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ (bisexual) กลีบเลี้ยง 5 กลีบเชื่อมติดกันที่โคน กลีบดอก 5-6 กลีบ แยกจากกัน เกสรเพศผู้ 3-10 อัน หรือมีจำนวนมากแต่มีบางอันไม่สมบูรณ์ เกสรเพศเมีย 1 อัน หรือพบบ้างที่มี 4-5 อัน แต่มีเพียง 1 รังไข่ที่สมบูรณ์ รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ (superior ovary) แต่ละรังไข่มี 1 ช่อง (locule) แต่ละช่องมี 1 ออวูล (ovule) ติดที่ยอด (apical placentation) หรือที่ฐาน (basal placentation) ของรังไข่ ก้านเกสรเพศเมียสั้น 1-5 แฉก หรือเชื่อมติดกัน ผลแบบ drupe เมล็ด 1 เมล็ด

Gluta

L., Mant.2:293.1771; Hook.f. in Fl.Br.Ind. 2:21.1876; Ding Hou, Blumea 24:8.1978; in Fl.Mal.1,8:446.1978.- Melanorrhoea Wall., Pl.As.Rar.1:9.1829; Hook.f. in Fl.Br.Ind.2:25.1876.

ไม้ต้น ใบเดี่ยว ใบหนาและเหนียวคล้ายแผ่นหนัง (coriaceous) ช่อดอกออกตามซอกใบ ใบประดับ (bract) รูปไข่ (ovate) หรือรูปใบหอก (lanceolate) มักร่วงง่าย ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงหลุดหรือแตกออกเมื่อดอกบาน กลีบดอกอาจร่วงง่ายหรือคงอยู่ และขยายขนาดเมื่อเป็นผล ระหว่างกลีบดอกและรังไข่มีฐานรองดอกขยายออก นนโคง และยึดตัวชูรังไข่ (gynophore) เกสรเพศผู้ 5-10 หรือมีจำนวนมาก รังไข่เกลี้ยงหรือมีขน ยอดเกสรเพศเมียอยู่ด้านบนหรือด้านข้าง ผลแบบ drupe แก่แล้วแห้ง มีปีก 5 ปีก ระหว่างผลกับปีกอาจมีก้านเชื่อม.

Gluta usitata (Wall.) Ding Hou, Blumea 24:21.1978; K. Chayamarit, Thai For. Bull. 22:5..1994.- Melanorrhoea usitata Wall., Pl.As.Rar.1:9.t.11-12.1829; Hook.f. in Fl.Br.Ind.2:25.1876; Kurz, Fl.Burm.1:318.1877; Lecomte in Fl.Gen.I.-C.2:25.1908; Craib in Fl.Saim.En. 1(2):351.1926; Tardieu in Fl.C.L.V. 2:103.1962; Smitinand, Wild Flowers Thail. :204.1975.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาล ใบรูปรี (elliptic) หรือรูปขอบขนาน (oblong) ขนาด 4-9 x 6-16 ซม. ปลายใบมน (obtus) หรือกลม (round) โคนใบสอบ (cuneate) ขอบใบเรียบ หรือเป็นคลื่น (undulate) เล็กน้อย ผิวใบด้านบนของใบอ่อนมีขนสีน้ำตาล

หนาแน่น อาร่วงเมื่อใบแก่ เหลือหนาแน่นบริเวณเส้นกลางใบ ผิวใบด้านล่างมีขนสีน้ำตาลเข้ม หนาแน่น เส้นใบ 8-18 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง เส้นกลางใบด้านบนเป็นร่องตื้น ๆ ก้านใบ ยาว 1-1.5 ซม. มีขนสีน้ำตาล ข้อดอกออกที่ปลายหรือใกล้ปลายกิ่ง มีขนสีน้ำตาลอ่อนหนาแน่น ในช่วงที่เป็นดอกตูม ดอกบานจนเริ่มร่วง ดอกในช่อจำนวนมาก ดอกสีขาว ขาวแกมชมพู หรือ ชมพูแกมแดงในดอกแก่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.2 ซม. ก้านดอกยาว 0.3-1 ซม. กลีบเลี้ยง เชื่อมติดกัน มีขนสีน้ำตาลอ่อนหนาแน่น กลีบดอก 5-6 กลีบ รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก (lan- ceolate-oblong) ขนาด 2.5 x 6 มม. มีขนสั้น ๆ ทั้งสองด้าน กลีบดอกขยายขนาดขึ้น และกลายเป็นปีกเมื่อติดผล เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านช่อบเรณูยาวประมาณ 5 มม. เกสรตัว รังไข่มีก้านชู ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 2-2.5 ซม. ก้านช่วยาว 1-2 ซม. ปีกที่โคนก้านผลสีแดง ขนาด 1-1.5 x 3-7 ซม. (ภาพที่ 8)

ประเทศไทย. - ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี.

การกระจายพันธุ์. - พม่า ลาว ไทย.

นิเวศวิทยา. - พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง กุมภาพันธ์.

ชื่อพื้นเมือง. - รัก รักใหญ่.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง. - S.Suddee 13, 213, 228 (BCU); A.Nalampoon 01 (BKF); B.Nimanong, S.Phusomsaeng & C.Phengklai 1743 (BKF).

ANNONACEAE

ไม้พุ่ม ไม้รอเลื้อย (scandent) หรือไม้ต้น เนื้อไม้และใบมีกลิ่น ใบเดี่ยวเรียง สลับ (alternate) ไม้มีหูใบ ดอกมักเป็นดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบดอกมักมี 6 กลีบ เรียงเป็น 2 วง ๆ ละ 3 กลีบ ทั้งสองวงอาจมีลักษณะ เหมือนหรือต่างกัน อาจพบบ้างที่มีกลีบดอก 3 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก เรียงแบบเวียนสลับ ก้านช่อบเรณูหนาและ สั้น เกสรเพศเมียมีหลายอัน และแยกจากกัน (apocarpous pistil) รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 1 ช่อง ออวูล 1 หรือจำนวนมาก placentation แบบ basal หรือ marginal ผลกลุ่ม (aggregate) ผลย่อยแบบ berry เมล็ด 1-จำนวนมาก อาจมีเนื้อหุ้มเมล็ด (aril)

Goniothalamus

Hook.f. & Thoms., Fl. Ind.: 105. 1855; Sinclair, Gard. Bull. Sing. 14: 423. 1955.

ไม้ม หรือไม้นขนาดเล็ก ใบบางหรือเหนียวคล้ายแผ่นหนัง เส้นใบชัดหรือไม่ชัดเจน ดอกเดี่ยว หรือเป็นกระจุก มักออกด้านข้างตามกิ่ง พบบางที่ออกตามลำต้นหรือที่ปลายกิ่ง โคนก้าน ดอกมีใบประดับขนาดเล็กซ้อนทับกัน กลีบเลี้ยง 3 กลีบ ขนาดใหญ่ หรือเล็ก ส่วนมากบาง แยกจากกัน หรือเชื่อมกันเป็นถ้วย มักคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกหนาและเหนียว กลีบวงนอกใหญ่กว่าวงใน โคนกลีบตัด (truncate) หรือคอดเป็นก้านสั้น ๆ กลีบมักแบนหรือเกือบแบน กลีบดอกวงในขนาดเล็ก ปลายเชื่อมติดกันอยู่เหนือชั้นเกสรเพศผู้ และเกสรเพศเมีย โคนแยกเป็นก้านสั้น ๆ เกสรเพศผู้รูปขอบขนานแกมรูปแถบ (linear-oblong) มีจำนวนมาก เนื้อเยื่อตรงกลางระหว่างอับเรณู (connective) ปลายแหลมสั้น โคนหรือตัด ละอองเรณูขนาดใหญ่ รังไข่รูปทรงกระบอก จำนวนมาก เกือบกลมหรือมนสั้น ๆ ก้านเกสรเพศเมียรูปแถบ เป็นร่องตามยาว ผลอาจมีหรือไม่มีก้านชู.

Goniothalamus sp.

ไม้นขนาดเล็ก ใบรูปขอบขนาน ขนาด 2-4 x 7-14 ซม. ปลายใบแหลมโคนใบสอบ ขอบใบเรียบ ใบอ่อนมีขนสีน้ำตาล ใบแก่เกลี้ยง เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน เน้นทางด้านล่าง เส้นแขนงใบเห็นไม่ชัดเจน ก้านใบยาว 0.5-0.8 ซม. มีร่องทางด้านบน ดอกเดี่ยว หรือออกเป็นกระจุก 2-3 ดอกตามกิ่งแก่ ดอกห้อยลง สีเขียวแกมเหลือง กลิ่นหอม ก้านดอกยาว 0.7-1 ซม. กลีบเลี้ยง 3 กลีบ รูปไข่ ขนาด 1-1.5 x 1-1.5 ซม. แยกจากกัน หรือเชื่อมกันเล็กน้อยที่โคน ด้านในกลีบเกลี้ยง ด้านนอกเกลี้ยงหรือมีขนสั้นห่าง ๆ กลีบดอกวงนอก 3 กลีบ รูปใบหอก ขนาด 1-2 x 2-4.5 ซม. มีขนสั้น ๆ ทั้ง 2 ด้าน โคนกลีบเป็นก้านกว้าง สั้น กลีบดอกวงใน 3 กลีบ สั้นกว่ากลีบวงนอกมาก โคนกลีบเป็นก้านกว้างแต่สั้น ปลายกลีบเชื่อมกัน คลุมเกสรเพศผู้และเพศเมียไว้ มีขนทั้งสองด้าน โดยเฉพาะด้านในขนหนาแน่น โคนกลีบด้านในเกลี้ยง เกสรเพศผู้จำนวนมาก ยาวประมาณ 2 มม. เนื้อเยื่อตรงกลางระหว่างอับเรณูปลายโค้ง หรือตัด เกสรเพศเมียจำนวนมาก รังไข่เกลี้ยง ยาวเท่า ๆ กับเกสรเพศผู้ ออวล 2-8 ก้านเกสรเพศเมียรูปทรงกระบอก ยาวกว่ารังไข่เล็กน้อย มักติดทำมุมเฉียงกับรังไข่ มีขนสั้น ๆ โดยรอบ. (ภาพที่ 12)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- -

นิเวศวิทยา.- พบน้อย บริเวณที่ต้นไม้นาแน่นริมหน้าผา ออกดอกระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.-

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 267 (BCU).

APOCYNACEAE

ไม้มลลภ ไม้เถา ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น มียางขาว ใบเดี่ยวเรียงสลับ เวียนสลับออกตรงข้าม (opposite) คล้ายตงฉาก (decussate) หรือวงรอบ (whorl) ไม่มีหูใบ ดอกสมบูรณ์เพศ สัมมาตรตามรัศมี ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ raceme หรือ cyme มีใบประดับ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ซ้อนทับกันแบบ imbricate กลีบดอกเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ดอกตูมกลีบซ้อนทับกันแบบ convolute ดอกรูปกรวย (funnel form) หรือรูป salver form เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดบนกลีบดอกและเรียงสลับกับกลีบดอก อับเรณูมักเป็นรูปห้วลศร์ (sagittate) อาจแยกหรือติดอยู่กับยอดเกสรเพศเมีย มีหรือไม่มีจานฐานดอก (disc) รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 2 อันแยกจากกัน หรือเชื่อมติดกันเป็นบางส่วน ส่วนก้านเกสรเพศเมีย และยอดเกสรเพศเมียเชื่อมติดกัน รังไข่แต่ละอันมี 1 ช่อง placentation แบบ marginal หรือรังไข่ประกอบด้วย 2 ภารเปลเชื่อมกัน placentation แบบ axile หรือ parietal ผลแบบ follicle capsule drupe หรือ berry เมล็ดอาจมีหรือไม่มีปีก หรือมีขนเป็นพู่.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ใบเรียงแบบวงรอบ 3 ใบ หรือมากกว่า ดอกตูมกลีบขวาทับกลีบซ้าย อับเรณูไม่เชื่อมติดกับยอดเกสรเพศเมีย 1. *Alyxia*
1. ใบเรียงแบบตรงข้าม ดอกตูมกลีบซ้ายทับกลีบขวา อับเรณูทั้งที่เชื่อมติด หรือไม่เชื่อมติดกับยอดเกสรเพศเมีย
 2. ไม้ร้อเลื่อย อับเรณูเชื่อมติดกับยอดเกสรเพศเมีย 2. *Chonemorpha*
 2. ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น อับเรณูไม่เชื่อมติดกับยอดเกสรเพศเมีย 3. *Holarrhena*

1. Alyxia

Banks ex R.Br., Prod. 469.1810; Pichon in Mem. Nat. Hist. Nat. Paris n.s. 27: 164-168. 1948.

ไม้พุ่ม หรือไม้รอเลื้อย ใบเรียงแบบวงรอบ 3-4 ใบ พบน้อยที่เรียงแบบตรงข้ามใบ เห็นยวคล้ายแผ่นหนัง เส้นกลางใบเห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบหนา ช่อดอกแบบ cyme เกิดที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง ดอกขนาดเล็ก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอกโคนเชื่อมกันเป็นหลอดรูปทรงกระบอก ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้ติดอยู่บริเวณกึ่งกลางของหลอดกลีบดอก แต่ไม่โผล่พ้นหลอด ก้านช่อดอกสั้น รังไข่ 2 อัน โคนมีขน ก้านเกสรเพศเมียเป็นเส้นกลม เล็ก ยอดเกสรเพศเมียรูปขอบขนาน หรือกลม ปลายแหลม หรือเป็น 2 แฉก แต่ละรังไข่มีออวูล 4-6 เรียงเป็น 2 กลุ่ม ผลแบบ drupe หรือ berry.

Alyxia pisiformis Pierre ex Pitard in Fl. Gen. I.-C. 3:1126. 1933; Kerr in Fl. Siam. En. 2:432. 1939.

ไม้พุ่ม หรือไม้รอเลื้อย ลำต้นและกิ่งสีเทา มี lenticel ทั่วไป ใบเดี่ยว เรียงเป็นวงรอบ 3-4 ใบ รูปรี ขนาด 1.5-2.5 x 3-6 ซม. ปลายใบแหลม (acute) หรือมน โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นกลางใบด้านบนเป็นร่อง ด้านล่างนูน เส้นใบไม่ชัดเจนทั้ง 2 ด้าน ก้านใบสั้น ยาว 2-3 มม. ช่อดอกแบบ cyme ออกที่ด้านข้างของกิ่งตามซอกใบ หรือบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว ก้านช่อดอกสั้น มีขนสั้น ๆ สีขาว ดอกสีขาว กลิ่นหอม เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 5 มม. ก้านดอกย่อยสั้นมาก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนเชื่อมกัน ด้านนอกกลีบมีขนสั้น กลีบดอกโคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาวประมาณ 4 มม. ด้านในมีขนสีขาว เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดอยู่ใกล้ปากหลอดกลีบดอก ก้านช่อดอกสั้น รังไข่มีขน ผลรูปรีหรือกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-6 มม. ผลอาจมีขอเดี่ยว หรือหลายขอต่อกัน รอยต่อระหว่างเมล็ดคอดลึก ผลแก่สีม่วงดำ. (ภาพที่ 9)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์ อุบลราชธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ภูเก็ต ระนอง.

การกระจายพันธุ์.- อินเดียจีน ลาว กัมพูชา ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบมาก ขึ้นตามซอกหิน ในที่โล่ง ออกดอกและผลเกือบตลอดปี.

ชื่อพื้นเมือง.- ชะลูดหิน (ผู้เขียน).

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S. Suddee 92, 132 (BCU); A.F.G. Kerr 16960 (BK)

2. Chonemorpha

G.Don, Gen.Syst. 4:76.1837.

ไม้รอเลื้อย ใบขนาดใหญ่ ออกตรงข้าม ช่อดอกแบบ cyme ออกที่ปลายยอด หรือชอกใบใกล้ปลายยอด มีใบประดับ กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ โคนกลีบด้านในมีต่อมเรียงกันเป็นวง กลีบดอกเชื่อมติดกันรูป salver form หลอดกลีบดอกรูปทรงกระบอก โคนแคบ ปลายแยกเป็น 5 กลีบกว้าง เกสรเพศผู้ 5 อันก้านช่อบเรณูสั้นมาก แผ่กว้าง และมีขนรังไข่ 2 อัน เกสรผู้ ยึดบนจานฐานดอก ขอบเรียบ หรือหยักเป็นพู แต่ละรังไข่มีอวุลจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียสั้น โคนเกลี้ยง ตอนปลายมีขนหาง ๆ ยอดเกสรเพศเมีย 2 แฉก ผลแบบ follicle เป็นฝัก ยาว ตรง มีขน เมล็ดแบน รูปขอบขนานแกมรูปไข่

Chonemorpha fragrans (Moon) Alston, Ann.Roy. Bot.Gard. (Peradeniya)11: 203.1929; Chatterjee, Kew Bull.1947.52; Back.& Bakh.f., Fl.Java 2:239. 1965; Stevens in C.J.Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl.Hass.Distr.: 433. 1978; Huber in Fl.Ceylon 4:56.1983.- *Echites fragrans* Moon, Cat.Pl. Ceylon:20.1824.- *E. macrophylla* Roxb., [Hort.Beng.20.1814 nom.nud.] Fl. Ind.ed.Carey 2:13.1832.- *Chonemorpha macrophylla* (Roxb.) G.Don, Gen. Syst.4:76.1837; Hook.f.in Fl.Br.Ind.3:661.1882; Gamble, Fl.Madras:818. 1923; Ic.Pl.t.432.1963.

ไม้รอเลื้อย ลำต้นและกิ่งมี lenticel กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ใบเดี่ยว ออกตรงข้ามรูปรี หรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ (obovate-elliptic) ขนาด 7.5-9 x 14-17.5 ซม. ปลายใบแหลมตึง (cuspidate) โคนใบสอบ หรือรูปหัวใจ (cordate) ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายแผ่นกระดาษ (chartaceous) มีขนทั้งสองด้าน ด้านล่างขนหนาแน่นกว่าโดยเฉพาะบริเวณเส้นแขนงใบ เส้นใบ 10-13 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 0.6-1.5 ซม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 3-3.5 ซม. ความยาวช่อดอก 10-12 ซม. ดอกสีเหลืองอ่อน เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 7.5-9 ซม. โคนเชื่อมกันเป็นหลอดยาว 5.5-6 ซม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ด้านในมีขนนุ่มเป็นแถบ 5 แถบตามยาว ก้านดอกย่อยยาว 3-10 มม. มีขน ใบประดับที่ฐานดอกย่อยมีขนคลุมด้านนอก ด้านในเกลี้ยง กลีบเลี้ยงยาวจากโคนถึงปลายกลีบ 0.8-1.2 ซม. ด้านนอกมีขนปกคลุม ด้านในเกลี้ยง เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดบนหลอดกลีบดอก ห่างจากโคนประมาณ 1 ซม. ก้านช่อบเรณูสั้น ยาว 1.5-2 มม. มีขน อับเรณูยาวประมาณ 1 ซม. เชื่อมติดกับยอดเกสรเพศเมีย รังไข่ 2 อัน อวุลจำนวนมาก ก้านช่อกะเทาะเพศเมียยาว 0.9-1 ซม. ตอนปลายมีขน ยอดเกสรเพศเมียเป็นแท่ง มีสันโดยรอบ 5 สัน ผลเป็นฝักขนาด 1-1.8 x 20-25 ซม. (ภาพที่ 13)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ บุรีรัมย์; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ศรีลังกา พม่า หมู่เกาะอันดามัน ไทย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อย ตามร่องน้ำที่มีความชื้นมาก ออกดอกเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ผลแก่เดือนตุลาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- กิ่งหันทอง (ผู้เขียน).

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 85 (BCU); Collins 412 (BK); C.Phengklae et al. 3286 (BKF); T.Smitinand 3327 (BKF).

3. *Holarrhena*

R.Br., Mem.Wern.Nat.Hist.Soc.1:62.1811, prepr.1810.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบออกตรงกันข้าม หรือเป็นคู่สลับตั้งฉาก ช่อดอกแบบ compound cyme ออกที่ด้านข้าง หรือปลายกิ่ง ดอกในช่อจำนวนมาก สีขาว กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนด้านในมีขนนุ่มต่อม กลีบมีก้านแคบ กลีบดอกเชื่อมกันรูป salverform ปลายแยกเป็น 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอดรูปทรงกระบอก พองออกเล็กน้อยบริเวณที่มีเกสรเพศผู้ติดอยู่ เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดอยู่ใกล้โคนของหลอดกลีบดอก อับเรณูรูปใบหอก ปลายเป็นติ่งหนาม (mucronate) โคนกลม ก้านช่อบเรณูสั้น ไม้มีจางฐานดอก รังไข่ 2 อัน แยกจากกัน มีออวุลจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย สั้น ยอดเกสรเพศเมียรูปขอบขนาน หรือรูปกระสวย (fusiform) ปลายเรียบ หรือเป็น 2 แฉก ผลแบบ follicle เป็นฝักรูปกลมยาว อยู่เป็นคู่ ผลอ่อนปลายเชื่อมกันเมื่อผลแก่ปลายแยกจากกัน เมล็ดรูปแถบ (linear) หรือรูปขอบขนาน ปลายข้างหนึ่งมีขนเป็นพู่ ช่วยให้ปลิวไปตามลม

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเกลี้ยงหรือมีขนไม่หนาแน่น 2 *H. pubescens*
1. ไม้พุ่ม แตกกิ่งมากที่ระดับชนิดดิน ไม้มีขนหนาแน่น 1 *H. curtisii*

1. *Holarrhena curtisii* King & Gamble in J. As.Soc.Beng. 74:446. 1907 (Mat.Fl.Mal.Pen.no.19:446); Pitard in Fl.Gen.I.-C. 3:1171.1933; Kerr

in Fl.Siam.Enum.En.2:450.1939; Smitinand, Wild Flower Thail.:110.1975; Kruif, Meded.Landbouwhogeschool Wageningen 81-2:6.1981.- *H. densiflora* Ridl., J.Straits Branch Royal Asiat.Soc.59:131.1911.- *H. latifolia* Ridl., J. Straits Branch Royal Asiat.Soc.59:131.1911.- *H. similis* Craib, Kew Bull.2:70.1913.

ไม้พุ่มขนาดเล็ก ใบเดี่ยว ออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก รูปรี ขอบขนาน หรือไข่กลับ ขนาด 2.5-5 x 7-12 ซม. ปลายใบมน หรือเป็นติ่งแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบมีขนนุ่มทั้ง 2 ด้าน ด้านล่างจะมีขนหนาแน่นกว่า และมีกลิ่นกว่าด้านบน เส้นใบเป็นร่องทางด้านบน เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบสั้นมาก หรืออาจไม่มี ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง หรือตามซอกใบใกล้ ปลายกิ่ง มีขนนุ่มปกคลุม ก้านช่อดอกยาว 1-4 ซม. ดอกสีขาว กลิ่นหอม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 1-1.5 ซม. ใบประดับเล็ก แคบ ยาว 2-5 มม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เล็ก แคบ ยาว 3-7 มม. มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว 1.5-1.7 ซม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ ขนาด 0.4-0.5 x 1.5 ซม. มีขนทั้งสองด้าน เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดอยู่ใกล้โคนหลอดกลีบดอก อับเรณูยาวประมาณ 1.5 มม. ก้านช่อบเรณูสั้น รังไข่ 2 อัน ขนาดเล็ก ผลแบนแห้งแล้วแตกด้านเดียว ขนาด 0.5-0.6 x 22-28 ซม. (ภาพที่ 10)

ประเทศไทย.- พบทุกภาคของประเทศไทย.

การกระจายพันธุ์.- เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบตามที่โล่งแจ้งค่อนข้างชื้น ออกดอกและผลตลอดปี.

ชื่อพื้นเมือง.- พุดน้ำ พุดทุ่ง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 118, 135, 261 (BCU); Noei 157 (BK); Kerr 20450 (BK); R. geesink, T. Hattink & C. Phengklai 6567 (BKF); Bunnak 566 (BKF).

2. *Holarrhena pubescens* (Buch.-Ham.) Wall. ex G.Don, A General Syst. Garden.and Bot. 4:78.1837; Kruif, Meded. Landbouwhogeschool Wageningen 81-2:17.1981.- *Holarrhena antidysenterica* (Roth) Wall. ex A.DC.in DC., Prodr.8:413.1844; Hook.f.in Fl.Br.Ind.3:644.1882; Kurz, Fl.Burm.2:182.1877; Brandis, Ind. Trees :459. 1906; Ridl., Fl.Mal.Pen.2:349. 1923; Pitard in Fl.Gen.I.-C.3:1169.1933; Stevens in C.J.Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl.Hass.Distr.:434.1978.- *Echites antidysenterica* Roth, Nov.

Pl.Sp.:138.1821.- *Chonemorpha antidysenterica* (Roth) G.Don, Gen.Syst. 4:76.1837-1838.

ไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งอ่อนมีขนสั้น ๆ ปกคลุม กิ่งแก่เกลี้ยง ใบออกตรงข้าม รูปรีหรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน (oblong-elliptic) ขนาด 4-8 x 5-15 ซม. ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบสอบเรียว (attenuate) หรือกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบด้านบนมีขนสั้น ๆ ตามเส้นกลางใบ ด้านล่างเกลี้ยง เส้นใบด้านบนเป็นร่อง ด้านล่างเห็นชัดเจน ข้อดอกออกที่ซอกใบ หรือที่ปลายกิ่ง มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ก้านช่อดอกสั้น หรือไม่มี ดอกสีขาว กลิ่นหอม ก้านดอกย่อยยาว 1-1.3 ซม. ใบประดับขนาดเล็ก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ขนาดเล็ก ยาว 1.5-2 มม. มีขนทั้งสองด้าน กลีบดอกมีโคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 แฉก รูปขอบขนาน หรือรูปไข่กลับ (obovate) ปลายกลม ขนาด 0.4-0.5 x 1-1.5 ซม. มีขนทั้งสองด้าน หลอดกลีบดอกยาวประมาณ 1 ซม. เกสรเพศผู้ติดอยู่กับโคนหลอดกลีบดอก ยาวไม่พ้นปากหลอดกลีบดอก อับเรณูยาวประมาณ 1.5 มม. ก้านช่อบเรณูสั้น รังไข่มี 2 อัน ขนาดเล็ก ผลขนาด 0.6 x 20-30 ซม. (ภาพที่ 14)

ประเทศไทย.- พบทุกภาคของประเทศไทย.

การกระจายพันธุ์.- อาฟริกา อินเดีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ผลแก่เดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- โมกใหญ่ โมกหลวง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 43 (BCU); T.Smitinand 11806 (BKF); N. Fukuoka T-36182 (BKF); C.Phengklai et al 3957 (BKF).

AQUIFOLIACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ไม่มีหูใบ หรือมีขนาดเล็ก ดอกขนาดเล็ก มีทั้งดอกเดี่ยว และดอกรวมกันเป็นกลุ่ม (fascicle) หรือเป็นช่อแบบ cyme ดอกสมบูรณ์เพศ หรือแยกเพศ สัมมาตรงตามรัศมี กลีบเลี้ยง 3-6 กลีบ กลีบดอก 4-9 กลีบ ดอกตมทั้งกลีบเลี้ยงและกลีบดอกซ้อนทับกันแบบ imbricate เกสรเพศผู้ 4-9 อัน อยู่สลับหรือเชื่อมติดที่ฐานกลีบดอก เกสรเพศเมีย 1 อัน รังไข่เห็นอวงกลีบดอก ช่องในรังไข่มี 2 จำนวนมาก placentation เป็นแบบ axile จำนวนอวุล 1-2 ในแต่ละช่อง ก้านช่อดอก เกสรเพศเมีย อยู่ทางด้านบนของรังไข่ หรือก้านช่อดอกเกสรเพศเมียลดรูป ยอดเกสรเพศเมียเป็นพู หรือเป็นปุ่มกลม ผลแบบ berry.

Ilex

L., Syst. ed. I. 1735; Hook. f. in Fl. Br. Ind. 1:598. 1875.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเดี่ยว เรียงสลับ หูใบขนาดเล็ก ช่อดอกออกที่ด้านข้างของกิ่ง มักพบเป็นดอกแยกเพศ โดยดอกเพศผู้ และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน (dioecious) อาจพบบ้างที่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบดอก 4-5 แยกกันเป็นอิสระ หรือเชื่อมติดกันที่ฐาน มักหลุดร่วงง่าย รังไข่มี 2-12 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียสั้นหรือลดรูปหายไป ยอดเกสรเพศเมียมี 2-12 พู ผลค่อนข้างกลม มีกลีบเลี้ยงติดอยู่ เมล็ด 4-12 เมล็ด มีเปลือกแข็งหุ้ม.

Ilex umbellata Loesn. in Engler et Prantl, Pflanzenfam., Nachtr. 1:218. 1897; Pitard in Fl. Gen. I.-C. 1:862. 1912; Craib in Fl. Siam. En. 1:277. 1926.-
I. sulcata Wall. ex Hook. f. in Fl. Br. Ind. 1:604. 1875; Ind. Trees: 156. 1906.-
I. godayam Kurz, Fl. Burm. 1:245. 1877.- Ehretia umbellata Wall. in Fl. Ind., ed. Carey 2:344. 1824.

ไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งอ่อนมีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบรูปรี ขนาด 2-5 x 4.5-10 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบถึงเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน มีขนสั้น ๆ เฉพาะเส้นกลางใบทั้งสองด้าน เส้นกลางใบด้านบนเป็นร่อง ด้านล่างนูน เส้นใบ 5-8 คู่ ก้านใบยาว 1-1.5 ซม. เป็นร่องทางด้านบน และมีขนสั้น ๆ ปกคลุมทั่วไป หูใบรูปสามเหลี่ยม ขนาดเล็ก ยาวไม่เกิน 1 มม. ช่อดอกออกพร้อมใบอ่อน เป็นช่อแบบ compound cyme ออกที่ด้านข้างของกิ่ง มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ความยาวช่อ 1.2-1.5 ซม. ช่อดอกย่อยแต่ละช่อมีดอกจำนวนมากอยู่ชิดกัน คล้ายเป็นช่อแบบซี่ร่ม (umbell) ดอกแยกเพศ อยู่ต่างต้นกัน ดอกเพศเมียมักมีก้านดอกยาว 1-1.5 ซม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก โคนกลีบเชื่อมติดกัน มีขนสั้น ๆ ปกคลุม กลีบดอกสีขาวขนาดเล็ก รังไข่ยาวประมาณ 1.5 มม. มี 7 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล ดอกเพศผู้ไม่พบ ผลรูปกลม ขนาด 4-5 x 5 มม. ผลสุกสีแดง ผิวเป็นมัน สะท้อนแสง เมล็ด 7 เมล็ด. (ภาพที่ 11)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ ฟาง เชียงดาว); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคกลาง : สระบุรี (สามหลั่น); ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี; ภาคใต้ : ชุมพร.

การกระจายพันธุ์.- อัสสัม เบงกอล ยูนนาน พม่า ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยในป่าเต็งรัง ออกดอกเดือนธันวาคม-มกราคม ผลแก่เดือนพฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- เน่าโน ไคร้มด.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 76, 244 (BCU); Winit 1417 (BK); A.F.G. Kerr 5263 (BK); J.F.Maxwell 74-108 (BK).

ARALIACEAE

ไม้พุ่ม ไม้ต้น หรือพืชรากค้ำใบเดี่ยวหรือใบประกอบ เรียงสลับ มีหูใบ ช่อดอกมักเป็นช่อ ดอกแบบแยกแฉกแบบ แบบช่อรวม แบบช่อรวมซ้อน (compound umbel) หรือช่อกระจุกแน่น (capitate) เกิดที่ซอกใบหรือที่ปลายยอด ดอกสมบูรณ์เพศ หรือแยกเพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ขนาดเล็ก หรือไม่ชัดเจน เชื่อมติดกับรังไข่ กลีบดอก 5-10 กลีบ การเรียงตัวของกลีบดอกในดอกคุดมส่วนมากแบบ valvate หรือ imbricate กลีบกลีบเกสรเพศผู้และจะหลุดร่วงเมื่อดอกบาน เกสรเพศผู้จำนวนเท่ากับกลีบดอก หรือมีจำนวนมาก มีจำนวนดอกล้อมรอบโคนก้านเกสรเพศเมีย รังไข่ต่ำกว่าวงกลีบดอก มี 1-หลายช่อง แต่ละช่อง มี 1 ออวูล placentation แบบ apical ออวูลห้อยลง (pendulous) ก้านเกสรเพศเมียมีจำนวนเท่ากับช่องของรังไข่ อาจเชื่อมติดกันเป็น 1 อัน หรือแยกเป็นอิสระ หรือลดรูปหายไป ผลแบบ berry หรือ drupe.

Schefflera

J.R. & G.Forster, Char.Gen.:45,t.23.1775; R.Vig.in Fl.Gen.I.-C.2:1172. 1923; Frodin, J.Arnold Arbor.56:427.1975.- Sciadophyllum P.Browne, Hist.Jam.:190, t.19.1756.- Heptapleurum Gaertner, Fruct. et Sem.2:472, t.178.1791.- Agalma Miq.,Fl.Ind.Bat.1:751.1855.

ไม้พุ่ม หรือพืชรากค้ำ ลำต้นและกิ่งเกลี้ยง หรือมีขนรูปดาว ใบเป็นใบประกอบแบบนิ้วมือ (palmate) พบบางที่เป็นใบเดี่ยว หูใบเชื่อมกันเป็นสันอยู่ตรงซอกใบ ใบประดับที่โคนช่อดอกมักมีขนาดใหญ่ ดอกขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงไม่ค่อยชัดเจน เรียบ หรือแยกเป็นซี่ฟัน การเรียงตัวของกลีบดอกในดอกคุดมแบบ valvate อับเรณูแตกตามยาว หันเข้าสู่ใจกลางดอก จำนวนดอกอาจ 1-หลาย หรือเว้า ก้านเกสรเพศเมียเชื่อมติดกัน อาจสั้น ยาวหรือลดรูปหายไป ยอดเกสรเพศเมียชัดเจน ผลแบบ drupe มักกลม และมีขนาดเล็ก.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. เกสรเพศผู้และจำนวนช่องในรังไข่มากกว่า 15 ใบย่อยมี 10 ใบขึ้นไป ช่อดอกออกที่ซอกใบ 1. *S. angkai*
1. เกสรเพศผู้และจำนวนช่องในรังไข่น้อยกว่า 5 ใบย่อย 4-6 ใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด 2. *S. elliptica*

1. Shefflera angkae (Craib) Shang, Candollea 39:470.1984.- Sheffleropsis subintegra Craib var. angkae Craib, Fl.Siam.En.1:805.1931.- Sheffleropsis angkae (Craib) Grushv.& N.Skvortsova, J.Bot.U.R.S.S.58:1496. 1973.

ไม้พุ่ม ใบประกอบแบบนิ้วมือ ก้านใบยาวประมาณ 30 ซม. หูใบยาว 1.5-2 ซม. เห็นยวคล้ายแผ่นหนัง มีขนละเอียดรูปดาวปกคลุม ใบย่อยจำนวน 10-12 ใบ รูปไข่กลับ ขนาด 4-7 x 10-15 ซม. ปลายใบแหลมตั้ง โคนใบสอบ หรือมน ขอบใบเรียบแผ่นใบเห็นยวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นกลางใบเห็นทั้งสองด้าน ก้านใบย่อยยาว 3-5 ซม. ช่อดอกออกที่ด้านข้างของกิ่ง เป็นช่อแบบซี่ร่มช่อขนาดใหญ่ ใบประดับที่โคนช่อดอกยาวประมาณ 2 ซม. เห็นยวคล้ายแผ่นหนัง ช่อดอกย่อยมี 2-8 ดอก ดอกสีขาว เส้นผ่าศูนย์กลางดอกรวมเกสรเพศผู้ที่ทางออก ประมาณ 1.5 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 1-1.5 ซม. กลีบเลี้ยงไม่ชัดเจน กลีบดอกเชื่อมติดกันโดยตลอด คล้ายมีกลีบเดียวปิดหุ้มดอกเอาไว้ เมื่อดอกแก่เต็มทีกลีบจะหลุดออก เกสรเพศผู้ 20-30 อัน อยู่โดยรอบจานฐานดอกซึ่งหนา ก้านเกสรเพศผู้สั้นมาก ยอดเกสรเพศเมียเรียงติดกันอยู่บนจานฐานดอก มีด้านหน้าตัดเป็นรูปรีแกมรูปขอบขนาน รังไข่มี 16 ช่อง แต่ละช่องมี 1 อวุล. (ภาพที่ 15)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ พะเยา (ภูหินร่องกล้า); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- ไทย.

นิเวศวิทยา.- ขึ้นบนก้อนหินริมหน้าผา พบน้อย ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 148 (BCU); T.Santisuk 1615 (BKF).

2. Shefflera elliptica (Blume) Harms in Engl. & Pr., Nat.Pflanzenfam.3 :39.1894; R.Vig.in Fl.Gen.I.-C.2:1174.1923; Rehder, J.Arnold Arbor.15: 114.1934; Back.& Bakh.f.,Fl.Java 2:165.1965; Frodin, Tree Fl.Malaya 3: 29.1978; Keng, Conc.Fl.Sing.:131.1990.- Sciadophyllum ellipticum Blume, Bijdr.Ned.Ind.:878.1826.- Paratropia venulosa Wight & Arn., Prodr.1: 377.1834.- Heptapleurum venulosum (Wight & Arn.) Seemann.,J.Bot.3:80. 1865; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.2:72.1879.

ไม้พุ่ม ใบประกอบแบบนิ้วมือ ก้านใบยาว 5-12 ซม. หูใบยาว 5-7 มม. เห็นยวคล้าย แผ่นหนัง มีขนละเอียดรูปดาวปกคลุม ใบย่อยจำนวน 4-6 ใบ รูปรี ขนาด 3-5 x 5-8 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบหรือมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบเห็นยวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสอง ด้าน เส้นกลางใบบนทั้งสองด้าน ก้านใบย่อยยาว 1-5 ซม. แต่ละก้านยาวไม่เท่ากัน ช่อดอกออกที่ปลายยอด เป็นช่อแบบซี่ร่มซ้อน ใบประดับที่โคนช่อยาว 0.5-1.5 ซม. เห็นยวคล้ายแผ่นหนัง มีขนละเอียดรูปดาวปกคลุม ช่อดอกย่อยมี 4-10 ดอก ดอกสีเขียว ขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลาง ดอก 2-3 มม. ก้านดอกย่อยยาว 5-6 มม. กลีบเลี้ยงไม่ชัดเจน กลีบดอก 5 กลีบ เชื่อมติดกัน หลุดร่วงเมื่อดอกบาน เกสรเพศผู้ 5 อัน สลับกับกลีบดอก ก้านเกสรเพศเมียไม่ชัดเจน ยอดเกสรเพศเมียติดอยู่บนจานฐานดอก รังไข่มี 5 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล ผลแบบ drupe กลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5 มม. ผลสุกสีม่วงดำ. (ภาพที่ 19)

ประเทศไทย.— ภาคเหนือ : พะเยาโลก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ตราด; ภาคใต้ : ปัตตานี.

การกระจายพันธุ์.— อินเดีย จีน ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.— ขึ้นในที่โล่ง หรือเกาะบนหินในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือน มกราคม-เมษายน.

ชื่อพื้นเมือง.— มอพระนารายณ์.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.— S.Suddee 39 (BCU); C.Chermisrivattana & T.Smitinand 209 (BKF).

ASCLEPIADACEAE

ไม้ล้มลุก ไม้เถา พืชอิงอาศัย ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก มีน้ำยางสีขาว ใบเดี่ยวออกตรงข้าม หรือวงรอบ บางชนิดไม่มีใบ หูใบขนาดเล็ก ช่อดอกแบบ raceme cyme หรือเป็นดอกเดี่ยว ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมกัน มักมีต่อมที่โคนด้านใน กลีบดอก 5 กลีบ ในดอกตมเรียงตัวแบบ convolute หรือ valvate มักมีริยางค์ที่เรียกว่า corona อยู่บนกลีบดอก เกสรเพศผู้ 5 อัน เชื่อมติดกับ corona ก้านช่อบเรณูเชื่อมกันเป็นแท่งหรือแยกกันแต่อยู่ชิดกัน อับเรณูอยู่ชิดกับยอดเกสรเพศเมีย และมักจะเชื่อมกัน ส่วนของเกสรเพศผู้ทั้งหมดคลุมรังไข่ และก้านเกสรเพศเมียไว้ อับเรณูมี 2 ช่อง เรณูอยู่รวมกันเป็นก้อนเรียก pollinium ซึ่งมักมีก้านเชื่อมกันเป็นคู่ รังไข่มี 2 อันอยู่เหนือวงกลีบดอก ก้านเกสรเพศเมียเชื่อมติดกัน ออวูลมีจำนวนมาก placentation แบบ marginal ผลเป็นผลแห้งแล้วแตกด้านเดียวแบบ follicle มักอยู่เป็นคู่ เมล็ดมักมีขนเป็นพู่.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. พืชอิงอาศัยหรือเกาะตามซอกหิน ลำต้นและใบเกลี้ยง หรือเกือบเกลี้ยง ช่อดอกไม่แตกแขนงมาก
 2. ดอกรูปคนโท (urceolate) 1. *Dischidia*
 2. ดอกรูปกงล้อ (rotate) 2. *Hoya*
1. ไม่เลื้อย ขนบนพนักดิน ลำต้นและใบมีขนหนาแน่นเห็นเด่นชัด ช่อดอกแตกแขนงมาก
 - 3. *Streptocaulon*

1. *Dischidia*

R.Br., Mem.Wern.Nat.Hist.Soc.1:32.1811, prepr.1810; Huber in Fl.Ceyl. 4:111.1983.- *Collyris* Vahl, Skr.Nat.Selsk.Kiobenh.110.1810.

พืชอิงอาศัย ลำต้นเลื้อยตามวัตถุที่เกาะหรือห้อยลง ใบอวบน้ำ ก้านใบมีกลิ่นหรือไม่มี ก้านใบ ช่อดอกแบบช่วมหรือช่อแน่นเป็นกระจุก ออกตามข้อ ก้านช่อดอกมักหนา ดอกสีขาว เขียว หรือแดง ขนาดเล็ก ในช่อมีตั้งแต่ 1 ถึงหลายดอก กลีบเลี้ยงรูปไข่ ปลายกลีบแหลม ดอกรูปคนโท (urceolate) อวบน้ำ โคนกลีบเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม สั้นกว่าหลอดกลีบดอก ดอกตมมีการเรียงตัวของกลีบดอกแบบ valvate corona เป็นแผ่น 5 แผ่น ยื่นห่างเกสรเพศผู้ ตั้งตรง โคนเป็นก้าน ปลายแผ่เป็นแผ่นกว้าง ปลายอาจเรียบ เป็น 2 แฉก หรือเป็นแฉกโค้งลงรูปตัว I บางชนิด corona อาจไม่พัฒนา เกสรเพศผู้ติดที่ฐานของหลอดกลีบดอก บนอับเรณูเนื้อเยื่อยื่นออกไปเป็นแผ่นบาง ในแต่ละห้องของอับเรณู pollinium 1 ก้อน ยอดเกสรเพศเมียแบนหรือเป็นรูปกรวย ก้านเกสรเพศเมียสั้น ผลเป็นรูปกรวยแคบ ปลายแหลม เรียว เมล็ดขนาดเล็ก มีขนเป็นพู่ยาว.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ใบมี 2 แบบ มีใบที่เปลี่ยนแปลงรูปร่างเป็นธง เป็นที่อยู่อาศัยของมด 1. *D. major*
1. ใบมีแบบเดียว ไม่มีใบที่เปลี่ยนแปลงรูปร่างเป็นธง
 2. ใบค่อนข้างกลม ลำต้นเลื้อยเกาะบนเปลือกไม้ 2. *D. nummularia*
 2. ใบรูปรีแกมรูปขอบขนาน ลำต้นเกาะตามซอกหิน ห้อยลง 3. *D. sp.*

1. *Dischidia major* (Vahl) Merr., Interpr.Rumph.:437.1917; Rintz, Blumea 26(1):92, Fig.6.1980.- *Collyris major* Vahl, Skr.Nat.Hist.Selsk.:460. 1810.- *Dischidia rafflesiana* Wall., Pl.As.Rar.2:35.1831; Hook.f. in Fl.

Br.Ind.4:50.1883; Ridl., Fl.Mal.Pen.2:405.1923; Kerr in Fl.Siam.En.3:47. 1951; M.R.Hend., Mal.Wild.Fl.Dic.:300.1959; Back. & Bakh.f., Fl.Java 2: 263.1965; Smitinand et al, Fl.Sakaerat part 1:50.1974.

พืชอิงอาศัย ลำต้นยาว ใบเดี่ยวออกตรงข้าม มี 2 แบบ แบบแรกรูปร่างกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-3 ซม. แต่ละคู่อยู่ห่างกัน 8-12 ซม. แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ก้านใบสั้นมาก หรือไม่มีก้านใบ ใบแบบที่ 2 เปลี่ยนแปลงรูปร่างเป็นถุงรูปไข่แกมรูปใบหอก ขนาด 2-4 x 5-10 ซม. ผิวมันก้น มีมดอาศัยอยู่ภายใน ช่อดอกแบบช่อ 3-8 ดอก ก้านช่อดอกยาวได้ถึง 5 มม. ดอกสีเขียวแกมเหลือง ก้านดอกย่อยยาว 3-4 มม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก รูปใบหอก ยาวประมาณ 2 มม. ด้านนอกมีขนสั้น ๆ ปกคลุม หลอดกลีบดอกขนาด 3-4 x 5-6 มม. ปลายกลีบมีขนสั้น ๆ โคนและกลางหลอดกลีบดอกเกลี้ยง บริเวณปากหลอดกลีบดอกด้านในมีขนสั้น ๆ corona แต่ละอันมีแขน 2 ข้าง โค้งลง ผลยาวประมาณ 7 ซม. (ภาพที่ 20)

ประเทศไทย.- พบทั่วประเทศ.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า อินโดจีน ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย นิวกีนี ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบมากบนต้นไม้ในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์.

ชื่อพื้นเมือง.- จุกโรหินี เถาพุงปลา บวบลม.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 229, 253 (BCU); T.Santisuk 2851 (BKF).

2. Dischidia nummularia R.Br., Prodr. Fl.Nov.Holl.1:461.1810; Hook.f. in Fl.Br.Ind. 4:49.1883; Costantin in Fl.Gen.I.-C.4:144, Fig.19.1912; Rintz, Blumea 26(1) : 98, Fig.18.1980; Huber in Fl.Ceyl.4:111.1983.- Collyris minor Vahl, Skr.Nat.Hist.Selsk.Kiobenh.6:111.1810.- Dischidia minor (vahl) Merr., Lingnan Sci.J.13:67.1934; Kerr in Fl.Siam.En.3:47. 1951.

พืชอิงอาศัย เลื้อยเกาะตามกิ่งไม้ ลำต้นพุ่มบาง ใบเดี่ยวออกตรงข้าม แต่ละคู่ห่างกัน 0.5-3 ซม. รูปร่างค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.8-1.2 ซม. ปลายใบกลมหรือเป็นติ่งแหลม แผ่นใบหนา อวบน้ำ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบไม่ชัดเจน ก้านใบสั้น ยาวประมาณ 1 มม. ช่อดอกแบบช่อ 2-3 ดอก ก้านช่อดอกสั้นหรือไม่มี ดอกสีขาว ก้านดอกย่อยยาว 0.5-1.5 มม. กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก ปลายเรียวแหลม หลอดกลีบดอกขนาด 2-2.5 x 2-3 มม. ผิว

ด้านนอกเกลี้ยง เฉพาะปากหลอดกลีบดอกด้านในมีขนสีขาวเป็นวง corona มีแขน 2 ข้าง โค้งลง ผลรูปใบหอก ปลายผลเรียวแหลม โค้งลง ขนาด $0.3-0.5 \times 3-4$ ซม. ผิวด้านบนของผลมีร่องสั้น ๆ ตรงกลาง ก้านผลยาว 1.5-2 มม. (ภาพที่ 16)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อครธานี นครพนม; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคกลาง : กรุงเทพฯ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี; ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า อินโดจีน ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง บริเวณที่มีแสงมาก ออกดอกและผลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เกลดม้งกร เบี้ยไม้ กะปอดไม้ หนุ่เกลดม.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 28, 254 (CU); Put. 1658 (BKF).

3. Dischidia sp.

พืชอิงอาศัย ขึ้นตามซอกหิน ลำต้นเกลี้ยง ท้อยลง เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น 1.5-2 มม. ใบเดี่ยวออกตรงข้าม แต่ละคู่อยู่ห่างกัน 1.5-6 ซม. รูปรี รูปรีค่อนข้างยาว รูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปใบหอกกลับ ขนาด $0.5-1.5 \times 1.5-3.5$ ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา อวบน้ำ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ผิวใบด้านบนมักเว้า ทำให้มีลักษณะเป็นร่องหรือรางน้ำตามยาว เส้นใบไม่ชัดเจน ก้านใบเกลี้ยง ยาว 2-5 มม. เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 มม. ช่อดอกแบบซี่ร่ม ก้านช่อดอกสั้น ยาวประมาณ 1 มม. หรือช่อแน่นเป็นกระจุก ไม่มีก้านช่อดอก จำนวนดอกในช่อ 5-12 ดอก ดอกสีขาวแกมเหลือง มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ก้านดอกย่อยเกลี้ยง ยาวประมาณ 5 มม. กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก สีขาว รูปใบหอก ยาวประมาณ 1 มม. ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน หลอดกลีบดอกขนาด 3×3 มม. ปลายแยกเป็น 5 แฉก รูปสามเหลี่ยม แต่ละแฉกยาวประมาณ 1.5 มม. ปลายโค้งออก โคนแฉกด้านในมีขนสีขาวเป็นวงโดยรอบปิดปากหลอดกลีบดอกไว้ ส่วนอื่นเกลี้ยง ดอกไม่พบ corona ที่ชัดเจน รังไข่สีเขียว ยาวประมาณ 0.8 มม. ผลรูปใบหอก อยู่เป็นคู่ ขนาด $0.3-0.4 \times 4-4.5$ ซม. ปลายผลเรียวแหลม ก้านผลยาวประมาณ 5 มม. (ภาพที่ 21)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออก : นครราชสีมา ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- -

นิเวศวิทยา.- พบน้อยตามซอกหิน ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 227, 255 (BCU).

หมายเหตุ ใน Flora Siamensis Enumeratio vol.3 ตรวจสอบชนิดเป็น Dischidia acuminata Cosf. และให้ข้อมูลไว้ว่าแตกต่างจาก D. acuminata Cosf. ตรงที่ไม่มี corona เช่นกัน ดังนั้นตัวอย่างน่าจะเป็นชนิดอื่นที่ยังไม่เคยมีรายงานไว้จากประเทศไทย หรืออาจเป็นพืชชนิดใหม่

2. Hoya

R.Br., Mem.Wern.Nat.Hist.Soc.1:26.1811, prepr.1810.

พืชอิงอาศัย หรือไม้เลื้อย ใบออกตรงข้าม หน้าและอวบน้ำ ช่อดอกแบบช่อออกที่ซอกใบ ออกตามข้อ หรือที่ปลายยอด กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก 5 กลีบ มีต่อมที่โคนกลีบด้านใน กลีบดอกเชื่อมกันแบบรูปวงล้อ หรือรูประฆัง (campanulate) ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปไข่ หรือรูปสามเหลี่ยม การเรียงตัวของกลีบดอกในดอกตมแบบ valvate corona เป็นแผ่น 5 แผ่น อยู่ในแนวราบเหมือนกลีบดอก เชื่อมติดกับแท่งเกสรเพศผู้ อับเรณูเยื้องบาง ๆ ที่ปลาย pollinium รูปขอบขนานแกมรูปไข่ ในแต่ละช่องของอับเรณู pollinium 1 ก้อน ผลรูปแถบ ปลายเรียวแหลม ผิวมักเรียบ อาจอยู่เดี่ยวหรือเป็นคู่.

Hoya kerrii Craib in Kew Bull.1911:418; Kerr in Fl.Siam.En.3:37.1951; Smitinand et al., Fl.Sakaerat part 1:52, Fig.22.1974; Smitinand, Wild Flower Thail.:205, Fig.14.1975.- H. obovata Dcne. var.kerrii Cost.in Fl.Gen.I.-C.4:130, Fig.18.1912.

พืชอิงอาศัย ลำต้นใหญ่สีเขียวหรือเทา เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.7-1 ซม. กิ่งอ่อนมีขนปกคลุมหนาแน่น ตามข้อมีรอยที่ใบหลุดร่วงชัดเจน ใบเดี่ยว รูปไข่กลับ ขนาด 6.5-8 x 4.5-7 ซม. ปลายใบเว้าตื้น (emarginate) โคนใบสอบ หรือมน ขอบใบเรียบ มักโค้งลง ผิวใบด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนสั้น ๆ หรือเกลี้ยง เส้นใบ 2-3 คู่ ไม้ค้อยชัดเจน ก้านใบยาว 0.3-1.5 ซม. ช่อดอกแบบช่อ ออกบริเวณข้อ ก้านช่อดอกยาว 1-5 ซม. ดอกจำนวน 10-15 ดอกในแต่ละช่อ สีขาวหรือเขียวอ่อน เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 1-1.3 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 1-1.5 มม. มีขนหนาแน่น กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยมแกมรูปไข่ ขนาด 1.5-2 x 2-3 มม. ปลายมนหรือแหลม ผิวด้าน

ในเกลี้ยง ด้านนอกมีขน ดอกรูปกล้อ อวนน้ำ โคนกลีบเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปไข่ ปลายแหลม ความกว้างที่โคนกลีบประมาณ 4 มม. ยาวประมาณ 4 มม. ปลายกลีบมีก้านงอลง พิวกลีบด้านบนมีขนสั้น ๆ ยกเว้นบริเวณปลายกลีบ พิวกลีบด้านล่างเกลี้ยง corona สั้นพอม้วนงอ แต่ละแผ่นมีปลายด้านนอกมนกลม หรือเว้าเล็กน้อย ปลายที่หันเข้าสู่ศูนย์กลางดอกสอบแหลม ผล อยู่เป็นคู่ เมล็ดขนาดเล็ก รูปไข่ มีขนยาวเป็นพู่. (ภาพที่ 17)

ประเทศไทย.— ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ) นครสวรรค์; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภักระดิง) หนองคาย อุดรธานี นครพนม; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ อุบลราชธานี สุรินทร์ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ อุทัยธานี; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี.

การกระจายพันธุ์.— ลาว เวียดนาม ไทย กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.— พบพอมประมาณ เกาะตามลำต้นหรือกิ่งไม้ในป่าเต็งรัง ออกดอกระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.— เทียนขมิบ ค้าง ค้าง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.— S.Suddee 60 (BCU).

3. Streptocaulon

Wight & Arn., Contrib. Bot. Ind. 64:1834; Gen. Pl. 2:744. 1965.— Triplolepis Turcz. in Bull. Soc. Imp. Nat. Mosc. 1:251. 1848.

ไม้เลื้อยหรือไม้พุ่ม ลำต้นมีขนปกคลุมหนาแน่น ใบออกตรงข้าม ช่อดอกแบบ compound cyme มีหลายแบบ อาจเป็นช่อแตกแขนงมาก แตกแขนงครึ่งละ 3 แขนง หรือไม่มีก้านช่อดอก ช่อดอกมีขนปกคลุมมาก ดอกขนาดเล็ก กระจายอยู่ห่าง ๆ กัน กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก 5 กลีบ มีต่อมที่โคนด้านใน ดอกรูปกล้อ หลอดกลีบดอกสั้นมาก กลีบดอก 5 กลีบ แต่ละกลีบรูปไข่ การเรียงตัวของกลีบดอกในดอกตมแบบ convolute โดยกลีบซ้ายทับกลีบขวา corona รูปร่างคล้ายเส้นด้าย 5 เส้น (filiform) เชื่อมติดที่ด้านหลังของก้านช่อใบเรณู เกสรเพศผู้ติดที่โคนของกลีบดอก ก้านช่อใบเรณูสั้นมาก อยู่สลับกับต่อมขนาดเล็ก อับเรณูเชื่อมติดกับยอดเกสรเพศเมีย ปลายด้านบนเป็นรูปสามเหลี่ยม กอนเรณูประกอบด้วยละอองเรณูเกาะกันอย่างหลวมเป็นก้อน 2 ก้อนในแต่ละช่องของอับเรณู ผลเรียบ อยู่เป็นคู่ มีขน.

Streptocaulon juvenas (Lour.) Merr. in Trans.Am.Phil.Soc. n.s.24 (2): 315.1935; Kerr in Fl.Siam.En.3:6.1951; Smitinand et al., Fl Sakaerat part 1:49, Fig.21.1974.- *Apocynum juvenas* Lour., Fl.Cochinch.:167.1970.

ไม้เลื้อย ลำต้นมีขนสีน้ำตาลปกคลุม ใบรูปรี รูปไข่กลับ หรือรูปใบหอกแกมรูปไข่กลับ ขนาด 2-7 x 3.5-10 ซม. ปลายใบแหลมถึง โคนใบสอบ มน หรือรูปหัวใจ ขอบใบเรียบ หรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบบาง มีขนทั้งสองด้าน ด้านล่างมีขนหนาแน่นกว่า เส้นใบ 10-15 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 3-6 มม. มีขน ช่อดอกออกตามข้อ แตกแขนงมาก มีขนปกคลุมหนาแน่น ที่โคนช่อดอกแตกแขนงเป็น 3 กิ่ง ใบประดับขนาดเล็ก ดอกสีเขียว เส้นผ่าศูนย์กลาง 8-9 มม. ก้านดอกย่อย ยาว 3-6 มม. กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก รูปสามเหลี่ยม ด้านนอกมีขน กลีบดอกรูปไข่ ขนาด 3 x 4 มม. ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน เกสรเพศผู้สีม่วงอมชมพู ผลรูปใบหอกหรือรูปกระสวย อยู่เป็นคู่ ขนาด 0.4-0.6 x 7-8 ซม. เมล็ดรูปขอบขนาน มีขนเป็นพู่. (ภาพที่ 18)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง นครสวรรค์ ชัยนาท; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์; กลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ปราจีนบุรี; ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช.

การกระจายพันธุ์.- พม่า จีน ลาว เวียดนาม ไทย กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในที่ค่อนข้างโล่งในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือน พฤษภาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เถาประสังค์ นวนั่ง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้ศึกษา.- S.Suddee 82 (BCU); Winit 1224, 1506 (BKF).

ASTERACEAE (COMPOSITAE)

ไม้ล้มลุก หรือไม้พุ่ม ใบเดี่ยว หรือใบประกอบ เรียงสลับ หรือตรงข้าม ไม่มีใบช่อดอกแบบกระจุกแน่น มีฐานรองดอกที่ขยายใหญ่ขึ้น มีวงใบประดับ (involucre bract) ล้อมรอบ ดอกแต่ละดอกอาจมีหรือไม่มีใบประดับย่อย (bracteole) ซึ่งมีลักษณะเป็นแผ่น หรือเส้น อยู่บนฐานรองดอก ซึ่งใบประดับนี้อาจคงอยู่หรือหลุดร่วงไป ดอกแยกเพศหรือสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงไม่มี หรือลดรูปลงเป็นเส้นเรียก pappus ดอกในช่อต่างกันเป็นสองกลุ่ม กลุ่มดอกที่อยู่ตรงกลางช่อ กลีบดอกเชื่อมกันตอนโคนเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สัมมาตรงตามรัศมี เรียก disc flower กลุ่มดอกที่อยู่รอบนอก กลีบดอกเชื่อมกันตอนโคนเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายแยกออกเป็น 1 กลีบ รูปร่างคล้ายเส้น (ligulate form) เรียก ray flower หรือดอกในช่อมีแต่ disc flower อย่างเดียว ดอกอาจเป็นดอกสมบูรณ์เพศทั้งช่อ หรือ disc flower เป็นดอก

สมบูรณ์เพศ หรือดอกเพศใดอย่างหนึ่ง ray flower เป็นดอกเพศเมีย หรือเป็นดอกไม้
สมบูรณ์เพศ เกสรเพศผู้มี 4-5 อัน ก้านชูอับเรณูแยกจากกัน อับเรณูเชื่อมติดกันเป็นวงอยู่รอบ
ก้านเกสรเพศเมีย (syngenacious) อาจมีรยางค์ปลายหรือที่ฐานของอับเรณู รังไข่มี 1 อัน
อยู่ที่ตัววงกลีบดอก มี 1 ช่อง ออวูล 1 ติดอยู่ที่ฐาน ก้านเกสรเพศเมียเรียวเล็ก ยอดเกสรเพศ
เมียปลายแยกเป็น 2 แฉก ผลแห้งแล้วไม่แตก เปลือกผลบาง ไม่เชื่อมติดกับเปลือกหุ้มเมล็ด
(achene).

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ดอกในช่อเหมือนกันหมด เป็นแบบ disc flower ดอกสีม่วง 2. *Camchaya*
1. ดอกในช่อมี 2 แบบ ตรงกลางเป็น disc flower รอบนอกเป็น ray flower ดอกสีเหลือง
2. อับเรณูมีตั้งด้านล่าง ใบรูปรีแกมรูปขอบขนาน ต้นกลม มีขนสีขาวคล้ายไหมปกคลุม ผิวใบ
ด้านล่างมีขนคล้ายเส้นไหมหนาแน่น 3. *Inula*
2. อับเรณูไม่มีตั้งด้านล่าง ใบรูปหอกแกมรูปไข่ ต้นเหลี่ยม มีสันเป็นปีกแคบ ๆ ตามยาว ขน
สีผิวใบด้านล่างไม่เหมือนเส้นไหม 1. *Anisopappus*

1. *Anisopappus*

Hook. & Arn., Bot. Beech. Voy. :196.1836; Benth. in Gen. Pl. 2:339.1965.

ไม้ล้มลุก อายุปีเดียว (annual herb) ลำต้นตั้งตรง เป็นสัน มีขนปกคลุม ใบเดี่ยว
เรียงสลับ ช่อดอกรูปกลม ใบประดับมีขนสั้น ๆ ปกคลุมหนาแน่น ray flower เป็นดอกเพศ
เมีย ปลายกลีบดอกแยกเป็น 3 แฉก disc flower เป็นดอกสมบูรณ์เพศ โคนเชื่อมกันเป็นหลอด
ปลายแยกเป็น 5 แฉก pappus มี 5 อัน สั้น และมีขนาดเล็ก รังไข่มีขนปกคลุม ยอดเกสรเพศ
เมียปลายแยกเป็น 2 แฉก ผลมีขนปกคลุม.

Anisopappus chinensis (L.) Hook. & Arn., Bot. Beech. Voy. :196. 1836;
Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 3:593, Fig. 64.1924; Kerr in Fl. Siam. En. 2:273.
1936; Smitinand, Wild Flower Thail.:210, Fig. 46.1975; Koyama in Acta
Phytotax. Geobot. 35:114.1984.

ไม้ล้มลุก ต้นสูงได้ถึง 1 เมตร มีสันแคบ ๆ ตามยาวโดยรอบลำต้น ทุกส่วนของลำต้น
มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบรูปใบหอกแกมรูปไข่ (ovate-lanceolate) ขนาด 1-3 x 2-6 ซม.
ปลายใบมน โคนใบตัดหรือรูปหัวใจต้น ๆ ขอบใบจักเป็นซี่ฟัน แผ่นใบบาง มีขนทั้งสองด้าน ด้าน
ล่างขนหนาแน่นกว่า เส้นใบเห็นชัดเจนทั้งสองด้าน โดยเฉพาะด้านล่างเห็นเส้นใบเป็นแบบร่างแห

ชัดเจน ก้านใบยาว 0.2-1 ซม. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 ซม. ดอกสีเหลือง ใบประดับสีเขียว ยาว 3-8 มม. ด้านนอกมีขนปกคลุมหนาแน่น ใบประดับย่อยภายในช่อดอกรูปไข่กลับแกมรูปขอบขนาน ยาวประมาณ 5 มม. ตรงกลางเป็นร่องคล้ายท้องเรือ กลีบดอกของ ray flower รูปขอบขนาน ขนาด 1.5-2 x 5-6 มม. ปลายแยกเป็น 3 แฉกสั้น ๆ disc flower ขนาดเล็ก รังไข่รวมหลอดกลีบดอกยาวประมาณ 6 มม. รังไข่มีขน ผลขนาดเล็ก ยาวประมาณ 2.5 มม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม และมีสันตามยาวโดยรอบ. (ภาพที่ 22)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ บ่อหลวง อมก๋อย) พืชโลก (นครไทย); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง) สกลนคร อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ (ทุ่งกะมัง) สุรินทร์ (สังขะ) อุบลราชธานี (เขื่อนสิรินธร บุณฑริก).

การกระจายพันธุ์.- พม่า กัมพูชา จีน ฮองกง เวียดนาม ลาว ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบกันทั่วไปตามทุ่งหญ้า หรือบริเวณป่าโปร่ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- คาวเรืองป่า คาวเรืองภู.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 5 (BCU); T.Santisuk 6661 (BKF); T. Shimizu et al T-19058 (BKF).

2. Camchaya

Gagnep. in Notulae Syst. 4:14.1920.- *Thorelia* Gagnep. in Natulae Syst. 4: 18.1920.- *Thoreliella* C.Y.Wu in Acta Phytotax. Sin. 6:297.1975.

ไม้ล้มลุก อายุ 1 ปี ลำต้น และใบมีขนปกคลุม ใบเดี่ยว เรียงสลับ ช่อดอกกลม ออกที่ปลายยอดหรือตรงข้ามใบ ใบประดับมีจำนวนมาก ปลายเรียวแหลม ขอบมีขนตั้ง ดอกมีแบบเดียว คือ disc flower เป็นดอกสมบูรณ์เพศทั้งหมด อับเรณูตั้งที่ด้านล่าง ยอดเกสรเพศเมียปลายแยกเป็น 2 แฉก แต่ละแฉกค่อนข้างยาว ผลขนาดเล็กมีสันตามยาว 5-10 สัน.

Camchaya spinulifera H.Koyama in Acta Phytotax. Geobot. 35:54, Fig.3. 1984.

ไม้ล้มลุก สูง 10-100 ซม. ลำต้นมีขนสั้น ๆ ปกคลุม ขนมักกางออกตั้งฉากกับลำต้น ใบรูปไข่ รูปไข่แกมรูปใบหอก หรือรูปใบหอกแกมรูปขอบขนาน ขนาด 1-3 x 2-8 ซม. ปลายใบ

แหลม หรือเรียวแหลม โคนใบสอบเรียว ขอบใบจักเป็นซี่ฟัน แผ่นใบบาง มีขนตั้ง สั้น ๆ ปกคลุมทั้งสองด้าน เส้นใบเห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 0.5-1.5 ซม. ช่อดอกออกที่ปลายยอดหรือตรงข้ามใบ เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 ซม. ดอกสีม่วง เป็นดอกสมบูรณ์เพศทั้งหมด ฐานรองดอกนูน ใบประดับรูปใบหอก ขนาดเล็ก ยาวได้ถึง 1.5 ซม. โคนกว้างประมาณ 1 มม. ปลายเรียวแหลม ขอบมีขนตั้งขนาดเล็ก ยาว 1-1.5 มม. กลีบดอกตอนโคนเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ หลอดกลีบดอกยาว 6-7 มม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ผลรูปไข่กลับ ขนาด 1 x 2 มม. มีสันตามยาว 10 สัน. (ภาพที่ 23)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : สกลนคร พนงคาย นครพนม มุกดาหาร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- เป็นพรรณไม้ถิ่นเดียว (endemic) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.

นิเวศวิทยา.- พบมากตามทุ่งหญ้า หรือป่าโปร่งในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- พุ่มวง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 6, 149 (BCU); G.Murata et al 51352 (BKF).

3. Inula

L., Gen.Pl.ed.5:375.1754; Hook.f. in Fl.Br.Ind.3:291.1881.- *Vicoa* Cass. in Ann.Sci.Nat.(Paris) 17:418.1829; Grierson in Fl.Ceyl.1:200.1980.

ไม้ล้มลุก หรือไม้พุ่ม ใบเดี่ยว เรียงสลับ ช่อดอกอาจอยู่เดี่ยว ๆ หรือหลายช่อรวมกัน ดอกมีทั้ง disc flower และ ray flower ray flower มักเป็นดอกเพศเมีย กลีบที่มรูปร่างคล้ายสัน อาจยาว หรือสั้น หรือมีขนาดเล็กมาก สีขาว หรือเหลือง ปลายแยกเป็น 3 แฉก disc flower สีเหลือง เป็นดอกสมบูรณ์เพศ โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 แฉก วงใบประดับมีหลายวง อับเรณูรูปหัวใจครึ่ง รังไข่มีขนปกคลุม ก้านเกสรเพศเมียปลายแยกเป็น 2 แฉก ปลายแฉกแหลมหรือมน ผลรูปทรงกระบอก pappus มีขนสั้น.

Inula cappa (Ham.ex D.Don) DC., Prodr. 5:469.1836; Hook.f. in Fl.Br.Ind. 3:295.1881; Gagnep. in Fl.Gen. I.-C. 3:627.1920; Kerr in Fl.Siam.En. 2:270.1936; Koyama in Acta Phytotax. Geobot. 35:120.1984.

ไม้พุ่มสูง 1-1.5 ม. ลำต้นมีขนสีขาวสะท้อนแสงคล้ายเส้นไหมปกคลุม ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 2-4 x 5-12 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบแหลม หรือมน ขอบใบจักเป็นซี่ฟัน มีต่อมเล็ก ๆ ที่ปลายรอยจัก แผ่นใบด้านบนมีขนสาบสั้น ๆ ปกคลุม ด้านล่างมีขนยาว สะท้อนแสงคล้ายเส้นไหมปกคลุมหนาแน่น เส้นใบมองเห็นชัดเจนทางด้านกลาง ก้านใบสั้นหรือไม่มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบ หรือที่ปลายยอด เป็นช่อขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลาง 6-7 มม. รวมกันอยู่ค่อนข้างแน่น ใบประดับมีขนาดเล็ก รูปสามเหลี่ยมหรือรูปใบหอก ปลายเรียวแหลม มีหลายวง ยาวได้ถึง 7 มม. วงนอกสั้นกว่าวงใน มีขนคล้ายเส้นไหมปกคลุม ดอกสีเหลือง ray flower มีขนาดเล็ก ไม่ค่อยชัดเจน เป็นดอกเพศเมีย disc flower ยาวประมาณ 6 มม. เป็นดอกสมบูรณ์เพศ pappus เป็นเส้นสีขาว ยาวเท่า ๆ กับหลอดกลีบดอกคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล รังไข่มีขนปกคลุม ผลขนาดเล็ก มีขน. (ภาพที่ 24)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (อินทนนท์ ดอยสุเทพ อมก๋อย เชียงดาว) ลำปาง แม่ฮ่องสอน (ป่า); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภักระดิง) ขอนแก่น เพชรบูรณ์ (น้ำหนาว); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี (เขากำแพง).

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย จีน ฮองกง พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบขึ้นพ้อประมาณตามทุ่งหญ้าบริเวณไหล่เขาใกล้หน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- หนาดคำ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 313 (BCU); H.Koyama T-30515 (BKF).

BALSAMINACEAE

ไม้มลลกลำต้นมักอวบน้ำ ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ เรียงสลับ ออกตรงข้าม หรือเป็นวงรอบ ไม่มีหูใบ ดอกเดี่ยวออกที่ซอกใบ หรือออกจากจุดเดียวกันหลายดอก ดอกสมมาตรแผ่ (zygomorphic flower) กลีบเลี้ยง 3-5 กลีบ ในดอกตมเรียงตัวแบบ imbricate มี 1 กลีบที่มีขนาดใหญ่ มีลักษณะเป็นติ่ง ปลายเป็นเดือย (spur) กลีบดอก 5 กลีบ แยกจากกันหรือเชื่อมกันคล้ายมี 3 กลีบ เกสรเพศผู้ 5 อัน ก้านเกสรเพศผู้มีลักษณะแบน หุ้มปิดรอบรังไข่เอาไว้ รังไข่ 1 อัน อยู่เหนือวงกลีบดอก มี 5 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 1-จำนวนมาก placentation แบบ axile ก้านเกสรเพศเมีย 1 อัน ยอดเกสรเพศเมีย 1-5 แฉก ผลมีเนื้อแบบ berry หรือ ผลอวบน้ำ แห้งแล้วแตกแบบ capsule เป็น 5 ส่วน แต่ละส่วนมีวงอ.

Impatiens

L., Sp. Pl.: 937. 1753; Warburg & Reiche in Pflanzenfam. 3, 5: 383. 1895.

ไม้มลลกล หรือไม้มขนาดเล็ก เป็นพุ่มหรือเป็นพุ่มอากาศ มีกมขอบใบจัก มีตอมที่ขอบใบ ดอกออกที่ด้านข้างของกิ่ง หรือด้านข้างใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงด้านข้างมีขนาดเล็ก กลีบด้านล่างมีขนาดใหญ่กว่า มีลักษณะเป็นติ่ง สีสลายสีกลีบดอก ปลายมีเดือยสั้น หรือยาว กลีบดอกมี 5 กลีบ กลีบอ่อนบนสุดแยกเป็นอิสระ กลีบที่เหลือ 4 กลีบเชื่อมกันเป็นคู้อยู่ใต้กลีบบน ข้างละ 2 กลีบ ลักษณะที่ปรากฏคล้ายกับกลีบดอกมี 3 กลีบ อับเรณูแตกที่ปลาย ผลแบบ capsule เมล็ดมีผิวเรียบหรือมีตุ่มเล็ก ๆ.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ใบเรียงเวียนสลับ รูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูปใบหอก ก้านใบยาว 0.5-2 ซม. 1. *I. noi*
1. ใบเรียงตรงข้าม รูปหอกแกมรูปแถบ ไม่มีก้านใบ 2. *I. pseudochinensis*

1. *Impatiens noi* Craib in Kew Bull. 1926: 162.; Fl. Siam. En. 1: 212. 1926; Shimizu in Tonan Ajia Kenkyu 8(2): 197. 1970.

ไม้มลลกล ลำต้นสูง 10-20 ซม. ใบเรียงเวียนสลับ เป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง รูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูปใบหอก ขนาด 0.5-1.5 x 1-5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบมีขนสั้น ๆ ปกคลุมทั้งสองด้าน เห็นชัดบริเวณเส้นใบ ก้านใบยาว 0.5-2 ซม. ดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบ ดอกสีม่วงอ่อน ก้านดอกยาว 2-2.5 ซม. เกสรเพศผู้ 5 อัน เรียงเวียนสลับ โคนก้านดอกมี

ขนาดเล็ก กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบข้างรูปใบหอก ขนาด $1 \times 2.5-3$ มม. ปลายเรียวแหลม กลีบอันล่างเป็นธง ปากถ่วงรูปไข่ ขนาดประมาณ 4×4 มม. ปลายด้านล่างของธงเป็นเดือย ยาว 2-2.5 ซม. กลีบดอกก่อนบนสุดรูปร่างค่อนข้างกลม ขนาด $5-6 \times 5-6$ มม. กลางกลีบด้าน หลังมีสันตามยาว ปลายเป็นตั้งหนาม กลีบข้างแต่ละคู่แยกจากกัน ในแต่ละคู่มีกลีบหน้าใหญ่กว่ากลีบ ล่าง ทั้งกลีบบนและกลีบล่างยาวเท่า ๆ กัน ประมาณ 7-8 มม. ขอบกลีบเชื่อมติดกันเล็กน้อย เฉพาะที่โคนกลีบ ผลเกลี้ยง เมล็ดรูปไข่ ยาวประมาณ 1.5 มม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม. (ภาพที่ 25)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : พิชณโลก (ทุ่งแสลงหลวง ภูหินร่องกล้า); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์ (ห้วยยาง); ภาคกลาง : สระบุรี (ม่วง เหล็ก).

การกระจายพันธุ์.- เป็นพรรณไม้ถิ่นเดียว (endemic) ในประเทศไทย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยบนก้อนหินที่มีซากพืชปกคลุม ในที่ค่อนข้างร่ม ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-ตุลาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- เทียนนายเนย (ผู้เขียน).

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 198 (BCU); M.Tagawa et al no.T-11224 (BKF).

2. *Impatiens pseudochinensis* T.Shimizu in Acta Phytotax. Geobot.24:37. 1969; in Tonan Ajia Kenkyu 8(2):191.1970.

ไม้ล้มลุก ลำต้นสูง 30-60 ซม. ใบออกตรงข้าม รูปใบหอกแกมรูปแถบ (linear-lanceolate) ขนาด $0.7-2.5 \times 3.5-9$ ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบสอบหรือมน ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบด้านบนมีขนสั้น ๆ ปกคลุม ด้านล่างเกลี้ยง สีขาวนวล เส้นใบเห็นชัด เจนทางด้านบน ไม้มีก้านใบ โคนใบบริเวณที่ติดกับลำต้น มีต่อมเห็นชัดเจน 2 ต่อม ยาวประมาณ 1 มม. ดอกออกที่ซอกใบ เป็นดอกเดี่ยว หรือ 2 ดอกออกจากซอกใบเดียวกัน ดอกสีม่วง ก้านดอกยาวได้ถึง 6.5 ซม. เกลี้ยง ใบประดับที่โคนก้านดอกมีขนาดเล็ก ยาวประมาณ 2 มม. กลีบเลี้ยง 3 กลีบ กลีบข้างรูปไข่ ขนาดประมาณ 5×7 มม. กลางกลีบด้านนอกมีสันตามยาว กลีบอันล่างเป็นธง ปากถ่วงรูปไข่ ขนาด $0.6-0.7 \times 1.3-1.4$ ซม. ปลายเป็นตั้งหนาม ปลายด้านล่างของธงเป็นเดือย ยาว 3-3.5 ซม. กลีบดอกอันบนรูปหัวใจ กว้าง 2-2.5 ซม. กลางกลีบด้านหลังมีสัน ปลายเป็นตั้งหนาม กลีบข้างแต่ละคู่แยกจากกัน ในแต่ละคู่จะมีกลีบล่างใหญ่กว่ากลีบบน กลีบบนกว้างประมาณ 1.5 ซม. กลีบล่างกว้างประมาณ 2 ซม. ผลเกลี้ยง. (ภาพที่ 26)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลบ (ภูกระดึง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- เป็นพรรณไม้ถิ่นเดียว (endemic) ในประเทศไทย.

นิเวศวิทยา.- พบพอบริเวณ ในที่ค่อนข้างร่มและชื้น ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-มกราคม.

ชื่อพื้นเมือง.- เทียนกำมั่ง เทียน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 3, 122, 144 (BCU); Dee 571 (BKF); T. Shimizu et al T-8932 (BKF).

BUDDLEJACEAE

ไม้พุ่ม หน่อที่เป็นไม้ล้มลุก มักมีขนรูปดาว หรือขนเข็มต่อมปกคลุม ใบออกตรงข้าม หรือรอบข้อ ขอบใบเรียบหรือจักเป็นซี่ฟัน ใบบนเป็นเส้นระหว่างค้ำของใบ ช่อดอกมีหลายแบบ ดอกสมบูรณ์เพศ สัมมาตรงตามรัศมี กลีบเลี้ยงและกลีบดอก อย่างละ 4 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด เกสรเพศผู้ 4 อัน รังไข่อยู่เหนือวงกลีบดอก มี 2 ช่อง แต่ละช่องมีออวูลจำนวนมาก placentation แบบ axile ผลแห้งแล้วแตกแบบ capsule หรือผลมีเนื้อแบบ berry หรือ drupe

Buddleja

Houst. ex Linne, Gen.Pl.ed.5:51.1754; Sp.Pl.1:112.1753; Benth. & Hook. f., Gen.Pl.2:793.1876; Leeuwenb. & Vidal in Fl.C.L.V.13:90.1972.

ไม้พุ่ม กิ่ง ใบ ช่อดอกมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น กิ่งอาจกลม หรือเป็นสี่เหลี่ยม ใบออกตรงข้าม หรือเกือบตรงข้าม ขอบใบเรียบหรือจักเป็นซี่ฟัน อาจมีติ่งที่โคนใบ และมีใบบนเส้นเชื่อมกัน หรือมีใบบูปร่างคล้ายใบอยู่ระหว่างก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด หรือซอกใบ เป็นช่อแบบ thyrse raceme หรือแบบ cyme กลีบเลี้ยงด้านนอกมีขนปกคลุม ด้านในเกลี้ยง คอกรูป salverform หรือรูประฆัง ผิวด้านนอกของหลอดกลีบดอกเกลี้ยง หรือมีขนปกคลุม ผิวด้านในมีขนกระจายห่าง ๆ หลอดกลีบดอกตรงหรือโค้ง กลีบดอกเรียงตัวในดอกตามแบบ imbricate เกสรเพศผู้ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก ก้านเกสรเพศผู้สั้น ยอดเกสรเพศเมียมี 1 อัน หรือแยกเป็น 2 แฉก ผลแบบ capsule แห้งแล้วแตกเป็น 2 ซีก หรือเป็นแบบ berry เมล็ดมีขนาดเล็ก มีจำนวนมาก มักมีปีก.

Buddleja asiatica Lour., Fl.Cochinch.:72.1790; Hook.f. in Fl.Br.Ind.4: 82.1883; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.4:160, Fig.20.1912; Ridl., Fl.Mal.Pen. 2:414.1923; Kanjilal & Das, Fl.Assam 3:312.1939; Kerr in Fl.Siam.En.3: 53.1951; Leenhouts in Fl.Mal.1,6:337, Fig.24.1962; Back.& Bakh.f., Fl. Java 2:212.1965; Leeuwenb. & Vidal in Fl.C.L.V.13:92, Pl.15,1-8.1972.

ไม้พุ่ม สูงประมาณ 2 ม. กิ่งกลม กิ่งอ่อนมีขนปกคลุมหนาแน่น ใบเดี่ยวออกตรงข้าม รูปใบหอก ขนาด 0.5-2 x 3-12 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบจักเป็นซี่ฟัน แผ่นใบอ่อนด้านบนมีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบแก่เกลี้ยง หรือเกือบเกลี้ยง แผ่นใบด้านล่างมีขนสีขาว นวลปกคลุมแน่นทั้งใบอ่อนและใบแก่ เส้นกลางใบและเส้นใบเป็นร่องทางด้านบน บนและเห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 2-5 มม. มีขนปกคลุมหนาแน่น หูใบลดรูปเป็นเส้นแคบ ๆ เชื่อมต่อกันระหว่างก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด หรือด้านข้างใกล้ปลายยอด เป็นช่อรวมแบบ thyrse ช่อย่อยแบบ spike ช่อที่อยู่ตรงกลางซึ่งอยู่ปลายสุดมีความยาวมากที่สุด อาจยาวได้ถึง 20 ซม. ดอกในช่อมีจำนวนมาก ค่อนข้างแน่น ดอกเล็กสีขาว กลิ่นหอม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5 มม. ก้านดอกย่อยสั้นมาก หรือไม่มี ใบประดับที่ก้านดอกย่อยเป็นเส้น ยาว 2.5-5 มม. กลีบเลี้ยงตั้งแต่โคนถึงปลายกลีบยาว 2-3 มม. ดอกรูป salverform หลอดกลีบดอกตรง ยาวประมาณ 4 มม. มีขนปกคลุมทั้งด้านนอกและด้านใน รังไข่เกลี้ยง ผลแบบ capsule เมื่อแห้งแตกเป็น 2 ซีก เมล็ดขนาดเล็กมาก มีปีก. (ภาพที่ 27)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยอินทนนท์ ดอยสุเทพ ดอยเชียงใหม่); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ อุบลราชธานี; ตะวันตกเฉียงใต้ : ราชบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ใต้ : ภูเก็ต ตรัง.

การกระจายพันธุ์.- ปากีสถาน พม่า จีน เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยมาก บริเวณที่โล่ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ราชาวดีป่า งวงช้าง แม่หม้าย.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 237 (BCU); H.Koyama & C.Phengklai T-40021 (BKF).

CHRYSOBALANACEAE

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ใบเดี่ยวเรียงสลับ มีหูใบ ข้อดอกออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง ดอกสมบูรณ์เพศ หรือมีทั้งดอกสมบูรณ์เพศ ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกัน ดอกขนาดเล็ก สมมาตรด้านข้าง ฐานรองดอกขยายใหญ่ขึ้นเป็นรูปถ้วย (hypanthium) มีต่อมน้ำหวาน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกเต็ม กลีบดอก 5 กลีบเรียงตัวแบบ imbricate เช่นกัน เกสรเพศผู้ 8-20 หรือจำนวนมาก ก้านชูอับเรณูแยกจากกันหรือเชื่อมกันเป็นกลุ่ม รังไข่เห็นอวงกลีบมี 3 ช่อง มักพบเพียง 1 ช่องที่สมบูรณ์ แต่ละช่องมีอวุล 1-2 อวุลตั้งชัน (orthotropous) หรือห้อยหัวลง (anatropous) ผลแบบ drupe มี 1 เมล็ด. (พันธุ์ไม้ในวงศ์แยกออกมาจากวงศ์ Rosaceae)

Parinari

Aubl., Hist.Pl.Guian.Franc.1:514.1775; Hutch., Gen.Fl.Pl.1:192.1964; J.E.Vidal in Fl.C.L.V.6:196.1968; in Fl.Thail.2,1:73.1970; Prance in Fl.Mal.1,10:654.1989. - Parinarium Juss., Gen.Pl.:342.1789.

ไม้ต้น ใบเดี่ยว ก้านใบมักมีต่อม ข้อดอกแบบ raceme corymb หรือ panicle กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน กลีบดอกขนาดเล็ก รูปขอบขนานหรือกลม อาจมีหรือไม่มีก้านเกสรเพศผู้ 5-จำนวนมาก แยกจากกันหรือโคนเชื่อมกันเล็กน้อย รังไข่แนบติดกับ hypanthium เพียงข้างเดียว มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 1-2 อวุล ก้านเกสรเพศเมียอยู่ที่โคนรังไข่ มักมีขนเปลือกชั้นนอกของผลอวบน้ำ เมล็ด 1-2 ดังนั้น.

Parinari anamensis Hance, J.Bot.Lond.15:333.1877; Cardot in Fl.Gen.I.-C.2:615, Fig.57.1920; Craib in Fl.Siam.En.1:563.1931; Kosterm., Reinwardtia 7:173, Fig.13.1965; J.E.Vidal in Fl.C.L.V.6:197, Pl.24.1968; in Fl.Thail.2,1:73.1970; Smitinand et al, Fl.Sakaerat part 1:84.1974. - Parinarium albidum Craib, Kew Bull.1912:152; Cardot in Fl.Gen.I.-C.2:616.1920.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลปกคลุม ใบรูปรี หรือรูปไข่ ขนาด 3-6.5 x 4-10 ซม. ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบกลมหรือรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนเกลี้ยง หรือเกือบเกลี้ยง ขกเว้นบริเวณเส้นกลางใบมีขนสีน้ำตาลหนาแน่น ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่มสีขาวหนาแน่น เส้นใบ 12-13 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน แต่ด้านล่างชัดเจนนอกกว่า ก้านใบยาว 0.6-1 ซม. เป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน บริเวณร่องมีขนสีน้ำตาล ขนบริเวณอื่นสีขาว ข้อดอกแบบ panicle ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 4.5-15 ซม. มีขนหนาแน่น ดอกในช่อขนาดเล็ก

จำนวนมาก ก้านดอกย่อยสั้นมาก มีบางที่อาจยาวได้ถึง 2 มม. hypanthium หนา ยาวประมาณ 2 มม. ปลายแยกเป็นกลีบเลี้ยง 5 กลีบ กว้างไม่เท่ากัน แต่ละกลีบยาวประมาณ 1 มม. ทั้ง hypanthium และกลีบเลี้ยงมีขนทั้งสองด้าน กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว ขนาด 1-1.5 x 1.5-2 มม. เกสรเพศผู้ 6-15 อัน เป็นเกสรเพศผู้สมบูรณ์ 6-7 อัน รังไข่มีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น แต่ละช่องมี 1 ออวูล โคนก้านเกสรเพศเมียมีขน ปลายเกลี้ยง ผลรูปรางไม่แน่นอน มักพบเป็นรูปรี กลม หรือเกือบกลม ขนาด 2-3 x 3-4 ซม. ผลแก่สีน้ำตาล ผิวมีจุดสีขาวหรือเทาทั่วไป. (ภาพที่ 127)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำปาง อุดรดิตถ์ พะเยาโลก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น สกลนคร มุกดาหาร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ราชบุรี; ภาคกลาง : นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ตราด.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกเดือนมีนาคม-เมษายน เริ่มติดผลอ่อน พฤษภาคม-มิถุนายน.

ชื่อพื้นเมือง.- มะพอก ทะลอก ประดงเลือด.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 47 (BCU).

CLUSIACEAE (GUTTIFERAE)

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น มีก้านยาวสีเหลืองหรือขาว ใบเดี่ยวออกตรงข้าม หรือเป็นวงรอบ โคนมักเห็นยาวและมีต่อมน้ำมัน ไม่มีหูใบ ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ cyme ออกที่ปลายยอด พืชออกใบ หรือออกตามกิ่ง ดอกมักมีกลิ่นหอม สัมผัสตามรัศมี แยกเพศหรือสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยง 2-10 กลีบ แยกจากกัน กลีบดอก 0-12 กลีบ แยกจากกัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก มักเชื่อมกันเป็นมัด รังไข่เห็นอวงกลีบดอก มี 1-12 ช่อง แต่ละช่องมีออวูล 1-จำนวนมาก placentation แบบ axile ยอดเกสรเพศเมียมีก้านขนาดใหญ่ ผลมีเนื้อแบบ drupe หรือแบบ berry.

Garcinia

L., Gen. ed. I: 343. 1737.

ไม้ต้น ใบเห็นยาวคล้ายแผ่นหนัง เส้นใบแบบร่างแห ดอกเดี่ยวออกเป็นกระจุก หรือดอก

ช่อแบบ raceme หรือแบบช่อรวม ออกที่ซอกใบหรือปลายยอด มีก้านดอกชัดเจน กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 4-5 กลีบ ในดอกตมเรียงตัวแบบ imbricate เกสรเพศผู้จำนวนมาก แยกจากกันหรือรวมกันเป็นมัด อับเรณูตั้งตรง รูปไต หรือวงแหวน มี 2 หรือ 4 ช่อง แตกตามยาว หรือเปิดออกทางด้านบน ในดอกเพศผู้มีรังไข่ที่ไม่สมบูรณ์ ดอกเพศเมียมีเกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์ แยกกันอยู่หรือเชื่อมติดกัน รังไข่ 2-12 ช่อง แต่ละช่อง มี 1 อวุล placentation แบบ axile ไม่มีก้านเกสรเพศเมีย ยอดเกสรเพศเมีย 2-12 พ. ผิวเรียบหรือเป็นปุ่ม ผลแบบ berry เมล็ดมีตั้งแต่หนึ่งถึงจำนวนมาก มีเนื้อที่เจริญมาจากเปลือกหุ้มเมล็ดปกคลุม.

Garcinia cowa Roxb., Fl. Ind. 2:622.1832; Kurz, Fl. Burm. 1:90.1877; Craib in Fl. Siam. En. 1:114.1925; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C., suppl. 1:261.1943; Whitmore in Tree Fl. Malaya 2:208.1973.

ไม้ต้นสูงประมาณ 6 ม. ใบรูปรี หรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 2-5 x 7-12 ซม. ปลายใบแหลม หรือแหลมเรียว โคนใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบเกลี้ยง ทั้งสองด้าน เส้นกลางใบและเส้นใบบนทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 0.5-1 ซม. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ตามซอกใบ หรือออกตามกิ่ง จำนวนดอกในช่อมีมาก หรืออาจพบเป็นดอกเดี่ยว ดอกสีเหลือง กลิ่นหอม ดอกเพศผู้รวมกันเป็นช่อ ก้านดอกยาว 0.3-1 ซม. ดอกเพศเมียอยู่เดี่ยว ๆ หรือเป็นช่อ 2-3 ดอก ก้านดอกสั้น หรือไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยง 4 กลีบ รูปรางเกือบกลม ด้านในเว้าเป็นแอ่ง กลีบมีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ 2 ขนาด ขนาดเดียวกันอยู่ตรงข้ามกัน กลีบดอกรูปไข่ หนา และอวบน้ำ ขนาด 0.4-0.8 x 0.6-1 ซม. ใหญ่กว่ากลีบเลี้ยง ดอกเพศผู้ เกสรเพศผู้จำนวนมาก รวมกันเป็นมัดอยู่บนฐานรองดอก ก้านช่ออับเรณูสั้นมาก ดอกเพศเมียรังไข่กลม ยอดเกสรเพศเมียมีขนาดใหญ่ เป็นปุ่มโดยรอบ เกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์เชื่อมกันอยู่เป็น 4 มัดรอบรังไข่ ผลสีส้ม รูปรางไม่แน่นอน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5-4.5 ซม. เป็นร่องตามยาวโดยรอบผล ปลายผลมีส่วนของยอดเกสรเพศเมียที่ยังติดอยู่ชัดเจน. (ภาพที่ 28)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคใต้ : นครศรีธรรมราช.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า ยูนนาน ไทย มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบพุ่มประมาณ ออกดอกและผลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ชะมวง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 247 (BCU); J.F.Maxwell 88-135 (BKF).

CONVOLVULACEAE

ไม้มลลกล หรือไม้มพม ลำต้นมักเลื้อยพัน อาจพันททอดไปตามพื้นดิน หรือตั้งตรง มักมีน้ำ
 ยางสีขาว ส่วนมากเป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบมีหูใบ มักมีก้านใบ ดอกช่อแบบ cyme ออกที่ซอก
 ใบ หรือซอกใบใกล้ปลายยอด อาจพบช่อดอกแบบ raceme บ้าง ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตาม
 รัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ มักแยกจากกันเป็นอิสระ เรียงตัวในดอกตามแบบ imbricate กลีบดอก
 เชื่อมติดกันเป็นรูปกรวย รูประฆัง กิ่งล่อ หรือโคนโท ปลายแยกเป็น 5 แฉกสั้น หรือเล็ก ตรง
 กลางกลีบมีแถบ (midpetaline band) เกสรเพศผู้ 5-10 อัน ติดอยู่ภายในหลอดกลีบดอก
 เรียงสลับกับกลีบดอก ก้านเกสรเพศผู้มักมีขน จานฐานดอกเป็นวง (annular) หรือรูปถ้วย
 (cupular) รังไข่อยู่เหนือวงกลีบดอก placentation แบบ basal ก้านเกสรเพศเมีย 1-
 2 อัน ปลายอาจแยกเป็น 2 แฉก ยอดเกสรเพศเมียอาจเป็นรูปกลม รี หรือเป็นเส้น ผลพบ
 ทั้งผลแห้งแบบ capsule แตกตามยาว หรือตามขวาง และผลมีเนื้อแบบ berry.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ดอกสีม่วงหรือขาว กลีบดอกด้านนอกมีขน ผลแบบ berry เรณูมีหนาม 1. *Argyria*
1. ดอกสีเหลือง ส้ม หรือขาว กลีบดอกมักเกลี้ยง ผลแบบ capsule เรณูไม่มีหนาม
- 2. *Merremia*

1. *Argyria*

Lour., Fl. Coch.:134.1790; Ooststr., Blumea 5:352.1943.- *Lettsomia* Roxb.,
 Fl. Ind. ed. Carey & Wall. 2:75.1824.- *Moorcroftia* Choisy, Mem. Soc. Phys.
 Geneve 6:431.1833.- *Rivea* Choisy, I.c.407, emend. Hallier. f.p.p., type
 species excluded.

ไม้มลลกล ลำต้นเลื้อยพัน หรือทอดไปตามพื้น ใบหลายแบบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเกลี้ยง
 หรือมีขน ช่อดอกแบบ cyme ออกที่ซอกใบ ใบประดับขนาดเล็ก หรือใหญ่ กลีบเลี้ยงด้านนอก
 เกลี้ยง หรือมีขน ด้านในเกลี้ยง อาจติดอยู่จนกระทั่งเป็นผล ดอกรูประฆัง รูปกรวย หรือเป็น
 แบบ salverform สีม่วง แดง ชมพู หรือขาว แถบกลางกลีบมีขนที่ด้านหลัง เกสรเพศผู้ 5
 อัน ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก อาจอยู่ภายในหรือโผล่พ้นปากหลอดกลีบดอกออกมา ก้านช่อดอกมี
 เส้นด้าย เรณูกลม ผิวเป็นหนาม จานฐานดอกรูปวงแหวน หรือรูปถ้วย ขอบเรียบ หรือเป็น 5
 ลอนสั้น ๆ รังไข่เกลี้ยง หรือมีขน มี 2 หรือ 4 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียมี 1 อัน รูปเส้นด้าย
 อยู่ภายในหรือพันหลอดกลีบดอก ยอดเกสรเพศเมีย 2 อัน รูปรางกลม ผลมีเนื้อแบบ berry
 เมล็ดมีเกลี้ยง มี 4 เมล็ด หรือน้อยกว่า.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. กลีบดอกเกลี้ยงทั้งสองด้าน ดอกสีขาว	1. <i>A. breviscapa</i>
1. กลีบดอกด้านนอกมีขน ดอกสีม่วง หรือม่วงแดง	
2. กลีบเลี้ยงปลายเรียวแหลม ใบด้านบนเกลี้ยง	2. <i>A. lanceolata</i>
2. กลีบเลี้ยงปลายมน กลม หรือเว้าตื้น ใบมีขนทั้งสองด้าน	3. <i>A. obtacta</i>

1. *Argyreia breviscapa* (Kerr) Ooststr., Blumea 7:178.1952.- *Lettsomia breviscapa* Kerr in Kew Bull.1941:13; in Fl.Siam.En.3:29.1954.

ไม้ล้มลุก เลื้อยพัน หรือทอดไปตามพื้นดิน ลำต้นมักมีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ใบเดี่ยว รูปไข่ รูปไข่แกมรูปใบหอก หรือรูปใบหอก ขนาด 2.5-7 x 5-14 ซม. ปลายใบแหลม พบข้างที่ ปลายใบเว้าตื้น โคนใบมนหรือสอบหรือรูปหัวใจ ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย มีขนหนาแน่น แผ่นใบมี ขนสีน้ำตาลหนาแน่นทั้งสองด้าน บริเวณโคนขนขยายออกเป็นต่อมเล็ก ๆ เส้นใบ 7-12 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 1-2.5 ซม. มีขนปกคลุมหนาแน่น ช่อดอกออกที่ซอกใบ เป็น ช่อแบบช่วมดดอกในช่อจำนวนมาก บานครั้งละ 1-3 ดอก ใบประดับรูปไข่ ขนาดใหญ่ 4 ใบ หุ้มช่อ ดอกไว้ ขนาดใบประดับ 1.5-3.5 x 2.5-4 ซม. ด้านนอกมีขน ใบประดับจะติดอยู่จนกระทั่ง เป็นผล ก้านช่อดอกยาว 0.7-1.5 ซม. ดอกสีขาว เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 3.5 ซม. ไม่มีก้านดอกย่อย แต่ละดอกมีใบประดับย่อยรูปใบหอก ขนาดเล็กกว่าใบประดับที่หุ้มช่อดอก กลีบ เลี้ยงรูปไข่แกมรูปใบหอก ทั้ง 5 กลีบมีขนาดเท่า ๆ กัน ขนาด 0.4-0.5 x 1 ซม. ดอกรูป ระฆังแคบ ยาวประมาณ 5 ซม. เกสรเพศผู้ติดที่ใกล้โคนหลอดกลีบดอก ยาวไม่พ้นปากหลอด ก้าน ช่อใบเรณูยาวประมาณ 1.5 ซม. ส่วนโคนแผ่ขยายออก อับเรณูขนาด 2 x 5 มม. รังไข่ยาว ประมาณ 2.5 มม. มี 2 ช่อง แต่ละช่อง มี 2 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 2 ซม. จานฐานดอกรูปวงแหวน สูงประมาณ 1.5 มม. ผลแบบ berry เมื่อแก่จะหลุดออกจากกลีบเลี้ยง เมล็ดกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 มม. ผิวเรียบ. (ภาพที่ 31)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : นครสวรรค์; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : นครพนม
เลย สกลนคร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- ประเทศไทย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อย บริเวณริมหน้าผาในป่าเต็งรัง ออกดอกเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม
ผลแก่เดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เถาฟ้าระงับ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 123, 143 (BCU); Kasin Suvatbandhu

447 (BK).

2. Argyrea lanceolata Choisy, Convolv.Or.:39.1834; C.B.Clarke in Fl. Br.Ind.4:186.1883; Brandis, Ind.Trees:485.1906; Gagnep. & Courchet in Fl.Gen.I.-C.4:276.1915.- Lettsomia lanceolata (Choisy) Kerr in Fl.Siam. En.3:33.1954.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อยพัน มีขนสีเงินปกคลุม เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นประมาณ 3 มม. ใบเดี่ยว รูปรี รูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 3-7 x 7-15 ซม. ปลายใบแหลม หรือเป็นติ่งหนาม โคนใบสอบ หรือสอบเรียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนสีเงินปกคลุมหนาแน่น เส้นใบ 10-12 คู่ ก้านใบยาว 1-2 ซม. มีขนสีเงินปกคลุม ช่อดอกแบบ cyme ออกที่ซอกใบ ดอกในช่อจำนวนมาก ขานไม้พร้อมกัน ก้านช่อดอกมีตั้งแต่สั้นมากจนยาวได้ถึง 5 มม. ใบประดับในช่อดอกรูปใบหอก ปลายเรียวแหลม มีหลายขนาด ยาวได้ถึง 1.2 ซม. ด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขนสีเงินหนาแน่น ดอกสีม่วงแดง เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 3.5-4 ซม. ก้านดอกย่อยมีตั้งแต่สั้นมากจนยาวได้ถึง 5 มม. มีขน กลีบเลี้ยงรูปใบหอก ขนาด 0.4-0.5 x 1.4-1.6 ซม. ปลายเรียวแหลม ผิวด้านนอกมีขนสีเงิน ด้านในเกลี้ยง 3 กลีบอันในจะแคบกว่า 2 อันด้านนอกเล็กน้อย ดอกรูประฆังแคบ ยาวประมาณ 5 ซม. ผิวด้านในหลอดกลีบดอกเกลี้ยง ด้านนอกมีขนสีเงินปกคลุมโดยเฉพาะบริเวณแถบกลางกลีบ จะมีขนยาวพ่นขอบกลีบดอกเล็กน้อย เกสรเพศผู้ติดอยู่บนกลีบดอก ห่างจากโคนประมาณ 5 มม. ยาวไม่พ่นปากหลอดกลีบดอก ก้านชูอับเรณูยาวไม่เท่ากัน 2 อันที่ยาวกว่า ยาวประมาณ 1.7 ซม. 3 อันที่สั้นกว่า ยาวประมาณ 1.5 ซม. โคนแผ่ขยายออกและมีขนสั้น ๆ อับเรณูขนาด 1.5-2 x 4 มม. รังไข่ยาวประมาณ 1.5 มม. มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 2 ออวูล ก้านชูเกสรเพศเมียยาวประมาณ 2.8 ซม. ทั้งรังไข่และก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง จานฐานดอกรูปวงแหวน สูงประมาณ 1 มม. ผลแบบ berry เส้นผ่าศูนย์กลาง 7-8 มม. เมล็ดรี ขนาด 3-4 x 4-4.5 มม. (ภาพที่ 34)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา (บัวใหญ่).

การกระจายพันธุ์.- พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เถากระดังช้าง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 8, 127, 153 (BCU); K. Larsen et al 660 (BKF).

3. Argyreia oblecta C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.4:186.1883; Gagnep.& Courchet in Fl.Gen.I.C.4:275.1915; Kerr in Fl.Siam.En.3:24.1954.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อยพัน มีขนสั้น ๆ ปกคลุม เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น 4-5 มม. ใบเดี่ยว รูปรี หรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ ขนาด 2.5-5 x 6-9 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบด้านบนมีขนสั้น ๆ ด้านล่างมีขนสีเงินหนาแน่น เส้นแขนงใบ 7-10 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 1-2 ซม. มีขน ช่อดอกแบบ cyme ออกที่ซอกใบ ดอกในช่อจำนวนมากบานไม่พร้อมกัน ก้านช่อดอกยาว 0.5-1 ซม. ใบประดับในช่อดอกรูปกลม หรือรูปไข่กลับ ยาว 3-4 มม. มีกรวยง่าย ผิวด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขน ดอกสีม่วงอ่อน เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 2.5-3 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 0.5-1 ซม. กลีบเลี้ยงรูปรางค์ค่อนข้างกลม ขนาด 5-6 x 6-7 มม. ปลายมนกลม หรือเว้าตื้น ผิวด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขนหนาแน่น ทั้ง 5 กลีบมีขนาดเท่า ๆ กัน ดอกประดับ ยาว 4-5 ซม. ผิวด้านในหลอดกลีบดอกเกลี้ยง ด้านนอกมีขนสีเงินหนาแน่น เกสรเพศผู้ติดอยู่บนกลีบดอก ห่างจากโคน 6-7 มม. ยาวไม่พ้นปากหลอดกลีบดอก ก้านชูอับเรณูยาวไม่เท่ากัน 2 อันที่ยาวกว่ายาวประมาณ 1.7 ซม. 3 อันที่สั้นกว่า ยาวประมาณ 1.5 ซม. โคนแผ่ขยายออก และมีขนสั้น ๆ อับเรณูขนาด 1.5-2 x 5 มม. รังไข่ยาวประมาณ 1 มม. มี 4 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียยาว 2.8-3 ซม. ทั้งรังไข่และก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง จานรองดอกรูปวงแหวน สูงประมาณ 1 มม. (ภาพที่ 33)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ชัยภูมินครราชสีมา (สีคิ้ว); ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี จันทบุรี ชลบุรี; ภาคใต้ : นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อย บริเวณร่องน้ำที่ค่อนข้างชื้น ออกดอกและผลระหว่างเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เครือพวงเงิน ย่านตาน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 150 (BCU); C.F.van Beusekom & C.Phengklai 1698 (BKF).

2. *Merremia*

Dennst., Schluss.Hort.Malab.12, 23, 34.1818 (nom.nud.); Hall.f.in Engl., Bot.Jahrb.16:581.1893; Peter in Engl.& Prantl., Nat.Pfl.fam.4, 3a:377. 1895; Prain, J.As.Soc.Beng.74:302.1906; Ooststr., Blumea 3:292.1939; in Fl.Mal.1,4:439.1953.- *Skinneria* Choisy, Mem.Soc.Phys.Geneve 6:487,t.6: 1833.- *Spiranthera* Boj., Hort.Maurit.:226.1837.

ไม้ล้มลุกเลื้อยพัน หรือแผ่คลุมอยู่บนพื้นดิน อาจพบบางที่เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ใบเดี่ยว หรือใบประกอบแบบนิ้วมือ ขอบใบอาจเรียบ หยักฟัน เว้า หรือเว้าลึก ดอกออกตามซอกใบ เป็น ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อ ใบประดับขนาดเล็ก มักร่วงง่าย กลีบเลี้ยง 5 กลีบ มีขนาดเท่า หรือ ไม่เท่ากัน มักเว้าเป็นแฉ่ง บางชนิดมีกลีบเลี้ยงขยายขนาดหุ้มผลเอาไว้ ดอกรูปแตร หรือรูป ระฆัง ปลายกลีบเป็น 5 แฉกตื้น ๆ midpetaline band เกือบถึง หรือมีขนบริเวณส่วนปลาย ดอกมักมีสีเหลือง ส้ม หรือขาว เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดอยู่ภายในหลอดกลีบดอก มักไม่โผล่พ้นปาก หลอดกลีบดอก ก้านช่อบริเวณรูปเส้นด้าย อับเรณูมี 2 เรณูผิวเรียบ จำนวนดอกมักเป็นรูปวงแหวน รังไข่มี 2 หรือ 4 locule ก้านเกสรเพศเมีย 1 อัน ยอดเกสรเพศเมีย 2 อัน รูปร่างกลม ผลแบบ capsule มักแตกเป็น 4 ส่วน เมล็ดมี 4 หรือน้อยกว่า 4 ผิวเกลี้ยงหรือมัน.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ใบรูปใบหอก ลำต้นและใบเกลี้ยง ผิวกลีบเลี้ยงด้านนอกเป็นตุ่มขรุขระ 1. *Merremia* sp.1
1. ใบรูปไข่ ลำต้น ใบ และผิวกลีบเลี้ยงด้านนอกมีขนหนาแน่น 2. *Merremia* sp.2

1. *Merremia* sp.1

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อยพัน ทุกส่วนเกลี้ยง เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นประมาณ 1 มม. ใบ เดี่ยว รูปใบหอก ขนาด 0.7-2 x 4.5-7 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบตัด หรือรูปหัวใจ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ 8-12 คู่ ก้านใบยาว 2-7 มม. เกือบถึง ข้อดอกออกที่ซอกใบ มักพบเป็นดอกเดี่ยว หรือดอกช่อที่มีดอกย่อย 2-3 ดอก ก้านช่อดอกยาวได้ถึง 2 ซม. เกือบถึง ใบประดับเป็นเส้นเล็ก ๆ ยาว 3-4 มม. เกือบถึง ดอกสี เหลือง เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 3 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 0.7-1 ซม. กลีบเลี้ยงรูปไข่ ขนาด 0.6-0.8 x 0.8-1.2 ซม. มีขนาดเกือบเท่ากันทั้ง 5 กลีบ ผิวกลีบเลี้ยงเป็นมัน สองกลีบนอกผิวด้านนอกเป็นตุ่มขรุขระสีน้ำตาลชัดเจน สามกลีบอื่นไม่มีจุดเล็ก ๆ สีน้ำตาลกระจายทั่ว ใบ ดอกรูปแตร ยาวประมาณ 2.5 ซม. ผิวกลีบดอกเกลี้ยงทั้งสองด้าน เกสรเพศผู้ติดอยู่ที่ โคนหลอดกลีบดอก ยาวไม่พ้นปากหลอดกลีบดอก ก้านช่อบริเวณยาวประมาณ 6 มม. โคนขยายออก

และมีขนสั้น ๆ อับเรณูยาว 2-3 มม. บิด รังไข่สูงประมาณ 1 มม. เกสรตัวผู้ จานฐานดอกรูปวงแหวน สูงไม่ถึงครึ่งของรังไข่ ผลกลมเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.3 ซม. เกสรตัวเมีย เมื่อแตกเปลือกหลุดออกเหลือเฉพาะผนังกัน เมล็ด 4 สีน้ำตาล รูปขอบขนาน ขนาด 4.5 x 6-7 มม. ผิวเกลี้ยง กลีบเลี้ยงที่ยังติดอยู่มักกางออกหรือบิดงอลงมาทางก้านผล. (ภาพที่ 32)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- -

นิเวศวิทยา.- พบมากในที่โล่ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 158 (BCU).

2. Merremia sp.2

ไม้ล้มลุก ลำต้นทอดเลื้อยบนพื้นดิน หรือบนหิน มีขนหนาแน่น เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น 1.5-2 มม. ใบเดี่ยว รูปไข่ ขนาด 1.2-4 x 2-8 ซม. ปลายใบแหลม หรือมน โคนใบรูปหัวใจ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา มีขนสีเทาปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้าน เส้นใบ 7-12 คู่ เส้นใบย่อยเป็นรูปขนนกเห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบสั้นมาก หรือไม่มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบเป็นดอกเดี่ยว หรือดอกช่อที่มีดอกย่อย 2-3 ดอก ก้านช่อดอกยาว 1-2 ซม. มีขน ใบประดับเป็นเส้นเล็ก ๆ ยาว 2-3 มม. มีขน ดอกสีเหลือง เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 2.5-3 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 0.8-1.5 ซม. มีขนหนาแน่น ปลายก้านขยายออก กลีบเลี้ยงรูปไข่ ขนาด 0.6-0.8 x 1-1.2 ซม. ขนาดเกือบเท่ากันทั้ง 5 กลีบ สองกลีบอันนอกมีขนาดใหญ่กว่าสามกลีบอันในเพียงเล็กน้อย ผิวด้านในของกลีบเลี้ยง ด้านนอกมีขนสีเทาปกคลุม โดยเฉพาะสองกลีบนอกจะมีขนหนาแน่นมาก ดอกรูปกรวยปากกว้าง ยาว 2-2.5 ซม. ผิวกลีบดอกเกลี้ยงทั้งสองด้าน เกสรเพศผู้ติดอยู่ที่ใกล้โคนหลอดกลีบดอก ห่างจากโคนประมาณ 2 มม. ความยาวเกสรเพศผู้อยู่ระดับเดียวกับปากหลอดกลีบดอก ก้านช่ออับเรณูยาวประมาณ 5 มม. โคนแผ่ขยายออก มีขนหนาแน่น เรียงเป็นรูปสามเหลี่ยมหันเข้าสู่แกนกลางของดอก อับเรณูยาวประมาณ 4 มม. บิด รังไข่สูงประมาณ 1 มม. มี 2 ช่อง แต่ละช่อง มี 2 ออวูล์ ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 8 มม. เกสรตัวผู้ จานฐานดอกรูปวงแหวน สั้นมาก ผลรูปไข่ ขนาด 8 x 8-9 มม. โคนผลมีขนสั้น ๆ เปลือกมีลวดลายแบบร่างแหชัดเจน เมื่อแตกเปลือกหลุดออกเหลือเฉพาะผนังกัน เมล็ด 4 สีน้ำตาล รูปขอบขนานแกมรูปไข่ ขนาด 3-4 x 4-5 มม. ผิวเกลี้ยง กลีบเลี้ยงที่ยังติดอยู่จะหุ้มผลหรือแผ่กางออก. (ภาพที่ 35)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : สกลนคร; ภาคตะวันออก : สุรินทร์
ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- -

นิเวศวิทยา.- พบน้อยมากบริเวณที่เป็นดินทรายในที่โล่ง หรือทอดเลื้อยไปบนหิน ออก
ดอกและผลระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 212 (BCU).

CRYPTERONIACEAE

ไม้ต้น กิ่งกลมหรือเป็นสี่เหลี่ยม บริเวณซอกมักพองออก ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ใบบาง
ขนาดเล็กหรือไม่มี ช่อดอกออกที่ปลายยอด หรือออกด้านข้าง เป็นช่อแบบ panicle ใบประดับ
มักมีขนาดเล็ก ดอกขนาดเล็ก มีเป็นจำนวนมาก สม่มาตรตามรัศมี ดอกสมบูรณ์เพศ หรือแยก
เพศ ถ้าเป็นดอกแยกเพศ ดอกเพศผู้และเมียจะอยู่ต่างต้น ก้านดอกย่อยสั้น ฐานรองดอกขยาย
ออกเป็นรูประฆัง กลีบเลี้ยงคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกมีขนาดเล็กหรือลดรูปหายไป การ
จัดเรียงตัวของกลีบเลี้ยงและกลีบดอก (ถ้าปรากฏ) ในดอกตามแบบ valvate เกสรเพศผู้ติด
อยู่ที่ขอบของฐานรองดอก ก้านชูอับเรณูพบเข้าด้านในของดอกตาม รังไข่อยู่เหนือหรือใต้วงกลีบ
placentation แบบ parietal septal หรือ basal ผลแห้งแล้วแตกแบบ capsule
เมล็ดแบน มีขนาดเล็ก.

Crypteronia

Blume., Bijdr.:1151.1826; Gen.Plant.1:782.1867.- Henslowia Wall., Pl.As.
Rar.3:13.1832.- Quilamum Blanco, Fl.Filip.1:851.1837.

ไม้ต้น ใบมีกมปลาย เส้นใบเชื่อมกันเป็นแนวนานกับขอบใบ (intramarginal vein)
ช่อดอกตั้งชันหรือห้อยลง ฐานรองดอกมีขนทั้งสองด้าน กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสร
เพศผู้มีจำนวนมากเท่ากับกลีบเลี้ยง และอยู่สลับกับกลีบเลี้ยง ในดอกเพศเมียมีเกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์
รังไข่เหนือวงกลีบดอก มี 2-4 ช่อง แต่ละช่องมีอวูลจำนวนมาก ผลมีขนสั้น ๆ ปกคลุม แตกเป็น
2-4 ส่วน ตอนปลายผลยังมีส่วนของก้านเกสรเพศเมีย และยอดเกสรเพศเมียติดอยู่ เมล็ดรูปรี
แกมรูปไข่ ขนาดเล็ก และมีจำนวนมาก มักมีปีก.

Crypteronia paniculata Blume., Bijdr.:1151.1826; Kurz, Fl.Burm.1:519. 1877; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.2:574.1879; Brandis, Ind Trees:341.1906; Gagnep.& Guill. in Fl.Gen.I.-C.2:696.1920; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:821.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:729.1931; O.Lecompte in Fl.C.L.V.4:58.1965; Beus.-Osinga in Fl.Mal.1,8:194.1977; Santisuk in Fl.Thail.5,4:431.1992.

ไม้ต้น สูง 8-10 ม. ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก รูปรี ขนาด 3-7 x 4-16 ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนสั้น ๆ โดยเฉพาะบริเวณเส้นใบ เส้นใบ 7-10 คู่ เส้นกลางใบและเส้นใบเป็นร่องทางด้านบน นนทางด้านล่าง เส้นใบย่อยบนทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 5-8 มม. เป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกออกที่คานข้างหรือปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ compound spike แต่ละช่อยาว 4-10 ซม. อยู่เป็นคู่สลับตั้งฉาก แกนช่อดอกมีขนสั้น ๆ ก้านช่อดอกและก้านช่อดอกย่อยยาว 0.5-2 ซม. ดอกสีเหลืองแกมเขียว ขนาดเล็ก ก้านดอกย่อยยาว 1-1.5 มม. มีขนสั้น ๆ ใบประดับรูปไข่ หรือรูปสามเหลี่ยม ขนาดเล็ก ยาวประมาณ 1.5 มม. ฐานรองดอกเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 มม. มีขนทั้งสองด้าน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 0.5-1 มม. เกสรเพศผู้ 5 อัน สลับกับกลีบเลี้ยง ก้านช่อดอกยาวประมาณ 2 มม. ตรงกลางดอกมีรังไข่ที่ไม่สมบูรณ์ ในดอกเพศเมียรังไข่มีขนสั้น ๆ มี 2 ช่อง ผลกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 มม. แตกเป็น 2 ซีก มีขนสั้น ๆ ปกคลุม เมล็ดมีขนาดเล็กมาก. (ภาพที่ 36, 38)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ น่าน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย์อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี; ภาคใต้ : ระนอง พังงา กระบี่ สตูล สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- อัสสัม บังคลาเทศ พม่า จีน ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย มาเลเซีย บอร์เนียว ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบพบบนต้นเขาริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์.

ชื่อพื้นเมือง.- กะฮาม ขมด เหมือดเซาะ สีดาป่า.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 231, 249 (BCU); H.Koyama et al T-309 94 (BKF).

DILLENIACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้รอเลื้อย หรือไม้ล้มลุกอายุหลายปี ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ไม่มีหูใบ
 ช่อดอกออกที่ปลายยอด หรือด้านข้างของกิ่ง เป็นช่อแบบ cyme raceme หรือเป็นดอกเดี่ยว
 ดอกสมบูรณ์เพศ สัมมาตรตามรัศมี สีเหลือง หรือขาว กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ คงอยู่จนกระทั่ง
 เป็นผล - กลีบดอก 3-5 กลีบ มักร่วงง่าย ในดอกตมเรียงตัวแบบ imbricate เกสรเพศผู้
 จำนวนมาก อับเรณูแตกที่ปลาย หรือแตกตามยาว รังไข่ 1-20 อยู่เหนือวงกลีบ อาจแยกหรือ
 เชื่อมติดกัน ก้านเกสรเพศเมียมีจำนวนเท่ากับรังไข่ แยกจากกัน รังไข่มี 1 ช่อง แต่ละช่องมี
 ออวูล 1-จำนวนมาก placentation แบบ parietal หรือ basal ผลแบบ follicle
 หรือ berry.

Dillenia

L., Sp. Pl. 1:535.1753; Gen. Pl. ed. 5:239.1754.- Colbertia Salisb., Parad.
 Londin. 2(1):subt. 73.1807.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น มีทั้งผลัดใบและไม่ผลัดใบ ใบกว้าง เส้นใบตรงและขนานกัน ช่อดอก
 ออกที่ปลายกิ่งเป็นกระจุกสั้น ๆ หรือเป็นดอกเดี่ยว ใบประดับมีขนาดเล็ก มักร่วงง่าย ดอกมีขนาด
 ใหญ่ สีเหลืองหรือขาว กลีบเลี้ยง 5 กลีบ อวบน้ำ มักขยายขนาดหุ้มผลเอาไว้ กลีบดอก 5 กลีบ
 ลักษณะบางและร่วงง่าย มักยาวเป็นสองเท่าของกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้จำนวนมาก รังไข่ 4-20
 อัน เชื่อมติดกันที่แกนกลาง ผลแบบ follicle หรือ berry เมล็ดมีหรือไม่มีเยื่อหุ้ม (aril).

Dillenia obovata (Blume) Hoogland in Fl. Mal. 1, 4:173, Fig. 13. 1951; in
 Fl. Thail. 2, 2:99.1972; Whitmore, Tree Fl. Malaya 1:190, Fig. 2D. 1972.-
Colbertia obovata Blume, Bijdr. 1:6.1825.- Dillenia ornata Wall., Pl. As.
 Rar. 1:21. t. 23. 1830.- D. aurea auct. non. Sm.: Hook. f. & Thoms. in Fl. Br.
 Ind. 1:37. 1872; Kurz, Fl. Burm. 1:20. 1877; Fin. & Gagnep. in Fl. Gen. I.-C.
 1:21. 1907; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1:11. 1922; Craib in Fl. Siam. En. 1:21. 1925.

ไม้ต้น ผลัดใบ ใบอ่อนมีขนปกคลุมหนาแน่น ใบรูปไข่กลับ ขนาด 10-12 x 17-25
 ซม. ปลายใบกลม โคนใบสอบเรียว ขอบใบหยักซี่ฟัน แผ่นใบหนา ด้านบนเกลี้ยง ยกเว้นบริเวณ
 เส้นกลางใบมีขนสั้น ๆ แผ่นใบด้านล่างมีขนสั้น ๆ โดยเฉพาะบริเวณเส้นใบ ก้านใบยาว 2.5-
 3.5 ซม. เป็นร่องทางด้านบน เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน นูนทางด้านล่าง เส้นใบมี 7-22
 คู่ ตรงและขนานกัน ปลายเส้นใบสลับกับขอบใบเล็กน้อย เส้นใบและเส้นใบย่อยมองเห็นชัดเจนทั้ง
 สองด้าน ดอกออกเป็นกระจุก 2-3 ดอก หรือเป็นดอกเดี่ยว สีเหลือง เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ
 14 ซม. ก้านดอกยาว 1.5-2 ซม. มีขนสีเทาหนาแน่น ใบประดับที่โคนก้านดอกมีจำนวนมาก

มีขนทั้งสองด้าน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่หรือรูปรี ขนาด 1.5-2.5 x 2.5-3 ซม. ด้านใน
เกลี้ยง ด้านนอกมีขน มักเว้าเป็นแอ่งด้านใน กลีบดอกรูปไข่กลีบ มี 5 กลีบ ขนาด 4.5-5 x
6-7 ซม. เกสรเพศผู้ยาวไม่เท่ากัน แบ่งเป็น 2 วง วงนอกมักจะสั้นกว่าวงใน รังไข่มีประมาณ
10 อัน ผลกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 ซม. อวบน้ำ ผลแก่สีส้ม กลีบเลี้ยงที่หุ้มผล
รับประทานได้. (ภาพที่ 37)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำปาง แพร่; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ;
ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ชลบุรี;
ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤศจิกายน.

ชื่อเมือง.- ล้านใหญ่ มะลัน ลัน สะวัง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 38 (BCU); J.F.Maxwell 87-340 (BKF).

DIPTEROCARPACEAE

ไม้ต้น เนื้อไม้ชั้นหรือยาง ใบเดี่ยว เรียงสลับ มีหีใบ ดอกสมบูรณ์เพศ มีกลิ่นหอม
สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ แยกหรือเชื่อมติดกัน มักเจริญเป็นปีกเมื่อเป็นผล ในดอกตม
เรียงตัวแบบ imbricate กลีบดอก 5 กลีบ แยกจากกัน หรือเชื่อมกันเล็กน้อยบริเวณโคนกลีบ
มีการเรียงตัวแบบ convolute เกสรเพศผู้ 5 หรือ 10 หรือจำนวนมาก มักแยกจากกัน รังไข่
เห็นองกลีบ มักมี 3 ช่อง แต่ละช่องมี 2 ออวุลถึงจำนวนมาก placentation แบบ axile
ก้านเกสรเพศเมีย 1 อัน โคนมักขยายออก ผลแบบ nut มักมี 1 เมล็ด กลีบเลี้ยงที่เจริญขยาย
ตัวไปเป็นปีกมี 2 3 หรือ 5 ปีก.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. โคนของกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด กลีบเลี้ยงที่พัฒนาไปเป็นปีกเมื่อเป็นผลมี 2 ปีกยาว
3 ปีกสั้น ปีกยาวมักมีเส้นตามความยาวของปีก 3 เส้น ใบอ่อนจับพับแบบพับ (plicate) ..
..... 1. *Dipterocarpus*
1. โคนของกลีบเลี้ยงไม่เชื่อมกันเป็นหลอด กลีบเลี้ยงที่พัฒนาไปเป็นปีกเมื่อเป็นผลมี 3 ปีกยาว
2 ปีกสั้น ใบอ่อนไม่จับพับแบบพับ 2. *Shorea*

1. Dipterocarpus

C.F.Gaertn., Fruct. 3:50.1805; P.S.Ashton in Fl.Ceyl. 1:368.1980.

ไม้ต้นขนาดใหญ่ ใบขนาดใหญ่ หนาและเหนียว เส้นกลางใบหนา แข็ง เส้นใบตรง เป็นเส้น ปลายโค้งต่อกันที่ขอบใบ เส้นใบย่อยเป็นรูปขนนกได้ หีบท่อนยอดอ่อนรูปแถบ หรือรูป ขอบขนานแกมรูปแถบ เกือบหรือมีขน มีกลีบดอกรูปไข่เมื่อใบเจริญ ช่อดอกแบบ raceme หรือ เป็นดอกเดี่ยว มีใบประดับ ดอกขนาดใหญ่ มักมีกลิ่นหอม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด แต่ไม่ เชื่อมติดกับรังไข่ กลีบยาว 2 กลีบสั้น 3 กลีบดอกเชื่อมกันที่โคน เกสรเพศผู้ 15-จำนวนมาก อยู่เป็นวงรอบรังไข่ อับเรณู 4 ช่อง รังไข่อยู่ภายในหลอดกลีบเลี้ยง มี 3 ช่อง ปลายรังไข่ รูปไข่ หรือกรวย มีขนหนาแน่น ผลขนาดใหญ่ ก้านผลมีกลิ่น หลอดกลีบเลี้ยงที่พัฒนาหุ้มผลมีลักษณะ แข็ง ไม่เชื่อมติดกับผิวของผล ผลที่อยู่ภายในรูปไข่ มีขน ปีกของผลที่พัฒนามาจากกลีบเลี้ยง มี 2 ปีกใหญ่ 3 ปีกเล็ก ปีกใหญ่มีก้านเส้น 3 เส้นตามความยาว.

Dipterocarpus obtusifolius Teijsm. ex Miq., Ann.Mus.Bot.Lugd.Bat. 1:214. 1863; Smitinand, Thai For.Bull.(Bot.) 12:39.1980. Smitinand et al in Fl.C.L.V.25:26, Pl.3, 1-3.1990.- *D. vestitus* Wall. ex Dyer in Fl.Br. Ind. 1:295.1872.

ไม้ต้น ผลัดใบ กิ่งอ่อนมีขนปกคลุมหนาแน่น ใบรูปรี หรือรูปไข่ ขนาด 5-20 x 10-25 ซม. ปลายใบมน โคนใบมน หรือรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบหยักมน แผ่นใบหนา มีขนหนาแน่นทั้งสองด้าน เส้นกลางใบและเส้นใบมีขนาดใหญ่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง เส้นใบ 10-15 คู่ ก้านใบยาว 2-4 ซม. มีขนหนาแน่น หีบท่อนยอดอ่อนมีขนปกคลุม ช่อดอกออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 2-4 ซม. ดอกสีชมพู ก้านดอกย่อยมีตังแต่สั้นมากจนยาวได้ถึง 1 ซม. ใบประดับที่ก้านดอกย่อยรูปใบหอก หรือรูปแถบ ยาว 0.5-1.5 ซม. กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นรูปถ้วย ยาว 1-1.2 ซม. ปลายแยกเป็น 5 แฉก ยาว 2 แฉก สั้น 3 แฉก มีขนปกคลุม ดอกรูปกรวย ปลายกลีบติดเป็นรูปก้างฟัน เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 5 ซม. ขนาดกลีบ 1-1.5 x 5-5.5 ซม. ด้านนอกมีขนสั้น ๆ รูปดาวปกคลุม เกสรเพศผู้มีประมาณ 30 อัน อัดกันแน่นอยู่รอบรังไข่ อับเรณูรูปหัวใจตื้น ขนาดประมาณ 1 x 1.5 มม. ก้านช่อบเรณูยาวประมาณ 1 มม. รังไข่มีขน ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง รังไข่รวมกับก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1.5 ซม. ผลกลม แข็ง ผิว เกลี้ยง หรือมีขนสั้น ๆ เส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5-3 ซม. ปีกยาว 2 ปีก ขนาด 2.5-3 x 10-14 ซม. ปีกสั้น 3 ปีก ยาว 1.2-1.5 ซม. (ภาพที่ 40)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แพร่ น่าน พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : หนองคาย นครพนม สกลนคร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ราชบุรี; ภาคกลาง : สระบุรี ลพบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ปราจีนบุรี; ภาคใต้ : สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤศจิกายน-มีนาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ยางเหียง เหียง ตะแบง สะแบง

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 11, 30 (BCU); J.F. Maxwell 85-439 (BKF).

2. Shorea

Roxb.ex Gaertn.f., Fruct.3:48.1805; P.S.Ashton in Fl.Ceyl.1:381.1980. Smitinand et al in Fl.C.L.V. 25:84.1990.- Doona Thw., Hook.J.Bot.4:7. 1852.- Isoptera Scheff. ex Burck.Med.Lands Pl.Tuin.3:27.1886.

ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ใบแก้มักเกลี้ยง เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน เส้นใบย่อยเป็นแบบขนนั้นได้ หูใบมีรูปร่างง่าย ช่อดอกแบบ panicle ออกที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง ใบประดับคงอยู่หรือร่วงง่าย ดอกสีเหลืองหรือขาว กลีบเลี้ยงแยกจากกัน 5 กลีบ 3 กลีบวงนอกอาจหนา ยาว หรือแคบกว่า 2 กลีบวงใน คงอยู่และขยายใหญ่ขึ้นเมื่อเป็นผล กลีบดอกเชื่อมกันตอนโคน เกสรเพศผู้ 15-30 อัน รังไข่เกลี้ยง หรือมีขน ยอดเกสรเพศเมียมี 3 พู ผลมีโคนบึกหุ้มไว้ ปีกยาว 3 ปีก ปีกสั้น 2 ปีก มีเส้นตามยาวหลายเส้น.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. แกนช่อดอก กลีบเลี้ยง และกลีบดอกเกลี้ยง ผลรูปไข่ 1. *S. obtusa*
1. แกนช่อดอก กลีบเลี้ยง และกลีบดอกมีขน ผลรูปกระสวย 2. *S. roxburghii*

1. *Shorea obtusa* Wall.ex Blume, Wallich, [Cat.:n 966 (1878), nom.nud.] ex Blume, Mus.Bot.2:32, t.8.1862; Dyer in Fl.Br.Ind.1:306.1874; Kurz, Fl.Burm.1:118.1877; H.P.Guerin in Fl.Gen.I.-C.1:378, Fig.37(1&2).1910; Craib in Fl.Siam.En.1:143.1925; Smitinand, Thai For.Bull.(Bot.) 12:65. 1980; Smitinand et al in Fl.C.L.V.25:87,Pl.16, 4-6.1990.

ไม้ต้น ผลัดใบ ใบรูปขอบขนาน ขนาด 2.5-6 x 4-10 ซม. ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบมน ตัด หรือรูปหัวใจต้น ๆ ขอบใบบิดเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบหนา ใบอ่อนมีขน ใบแก่เกลี้ยง เส้นใบ 12-15 คู่ ก้านใบยาว 1-1.5 ซม. ช่อดอกแบบ panicle มีดอกจำนวนมาก ออกที่ซอกใบด้านข้าง หรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง มีขนปกคลุม ดอกสีขาวแกมเหลือง กลิ่นหอม ก้านดอกย่อยสั้น หรือไม่มี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ขนาดประมาณ 1.5 x 2 มม. ผิวด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขน กลีบดอก 5 กลีบ รูปใบหอก ขนาดประมาณ 0.3 x 1.5 ซม. ผิวด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขน ปลายกลีบบิด เกสรเพศผู้ขนาดเล็ก จำนวนมาก ปลายอับเรณูมีขนสั้น ๆ รังไข่มีขน ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ผลรูปไข่ ขนาด 0.6-0.8 x 1.2-1.5 ซม. มีขน ปีกรูปใบหอกกลับ ปีกยาว 3 ปีก ขนาด 0.7-1 x 4-6 ซม. ปีกสั้น 2 ปีก ขนาด 0.3-0.5 x 3-4.5 ซม. (ภาพที่ 39)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน แพร่; **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ :** เลย อุดรธานี สกลนคร; **ภาคตะวันออก :** ชลบุรี บุรีรัมย์ สุรินทร์ นครราชสีมา; **ภาคตะวันตกเฉียงใต้ :** กาญจนบุรี ราชบุรี; **ภาคกลาง :** สระบุรี; **ภาคตะวันออกเฉียงใต้ :** ตราด จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เต็ง แ่ง จิก.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 21 (BCU); T.Koyama et al 15497 (BKF).

2. *Shorea roxburghii* G.Don, Gen.Syst. 1:813.1831; Ramamoorthy in C.J. Saldanha & Dan H.Nicolson, Fl.Hass.Distr. :119.1978; Smitinand, Thai For.Bull.(Bot.)12:74, Fig.13.1980; in Fl.C.L.V.25:96, Pl.18,1-5.1990.- *S. floribunda* Wall.ex Kurz in J. As.Soc.Beng. 62: 60.1873; Dyer in Fl. Br.Ind.1:304.1874; Kurz, Fl.Burm.1:119.1877; Craib in Fl.Siam En.1:142. 1925.- *S. talura* Roxb., Fl.Ind.2:618.1832; Gamble, Fl.Madras:83.1915.

ไม้ต้นผลัดใบ ใบรูปรี ขอบขนาน รูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปไข่ ขนาด 3-6 x 5-12 ซม. ปลายใบแหลม มน กลม หรือเว้าเล็กน้อย โคนใบมน ขอบใบเรียบ หรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ เกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบมี 12-18 คู่ ก้านใบยาว 1.5-3 ซม. ช่อดอกแบบ panicle มีดอกจำนวนมาก ออกตามซอกใบ หรือออกตามกิ่งบริเวณที่ใบหลุดร่วงไป ดอกสีขาว กลิ่นหอม ก้านดอกยาว 0.5-1 ซม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปใบหอก กว้างไม่เท่ากัน ยาว 3-4 มม. ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน กลีบดอก 5 กลีบ รูปใบหอก ขนาดประมาณ 0.4 x

1.2 ซม. ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน ปลายกลีบมีด เกสรเพศผู้ 15 อัน ปลายอับเรณูมีรังไข่เป็น
ขนยาว รังไข่และก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 3 แฉก ผลรูปกระสวย
ปลายแหลมทั้งสองข้าง ขนาด 0.8-1 x 1.2-1.5 ซม. ปีกรูปใบหอกกลับแกมรูปขอบขนาน ปีก
ยาว 3 ปีก ขนาด 0.8-1.2 x 4.5-7 ซม. ปีกสั้น 2 ปีก ขนาด 0.4-0.5 x 2.5-3 ซม.
(ภาพที่ 41)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แพร่ น่าน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ :
เลย อุดรธานี; ภาคตะวันออก : นครราชสีมา สุรินทร์ ชัยภูมิ อุบลราชธานี; ภาคตะวันตก
เฉียงใต้ : ราชบุรี; ภาคกลาง : สระบุรี ลพบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี;
ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน.

ชื่อพื้นเมือง.- พะยอม.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 18, 246 (BCU); T.Smitinand 3729 (BKF).

DROSERACEAE

ไม้ล้มลุกขนาดเล็ก เป็นพืชกินแมลง ใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ บนแผ่นใบมีต่อมขับสาร
เมือกเหนียวเพื่อจับแมลงขนาดเล็กเป็นอาหาร ช่อดอกแบบ cyme ออกที่ซอกใบ หรือปลายยอด
กลางกลุ่มใบ อาจมีหรือไม่มีใบประดับ ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยงและกลีบ
ดอกอย่างละ 4-5 เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม เกสรเพศผู้ 5-20 รังไข่เห็นอวง
กลีบ 3-5 คาร์เพลเชื่อมกัน ภายในรังไข่มี 1 ช่อง ออวลจำนวนมาก placentation แบบ
parietal ก้านเกสรเพศเมียมี 3-5 ผลแบบ capsule แตกเป็น 3-5 ซีก เมล็ดขนาดเล็ก
จำนวนมาก.

Drosera

L., Sp.Pl.:281.1753; Gen.Pl.ed.5:136.1754; Diels in Pflanzenr.26:61.1906.

ไม้ล้มลุกอายุหลายปีมีกึ่งหัวใต้ดิน มีหรือไม่มีใบ ช่อดอกเป็นช่อเดี่ยว หรือช่อแยกแขนง
ดอกสีขาว ชมพู่หรือม่วง กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ โคนเชื่อมกัน กลีบดอก 5 กลีบ รูปช้อน หรือรูปไข่
กลีบ เกสรเพศผู้แยกกันเป็นอิสระ หรือโคนเชื่อมกัน ก้านเกสรเพศเมีย 3-5 แยกจากกันหรือ

เชื่อมทีโคน มักแยกแขนง.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ใบแนบชิดโคน มีหูใบ ใบรูปไข่กลับ ก้านใบสั้น หรือไม่มีก้านใบ ก้านเกสรเพศเมีย 5 อัน รังไข่มี 5 คาร์เพล 1. *D. burmannii*
1. ใบออกห่างตามลำต้น และแนบชิดโคน ไม่มีหูใบ ใบแบบ peltate มีก้านใบชัดเจน ก้านเกสรเพศเมีย 3 อัน รังไข่มี 3 คาร์เพล 2. *D. peltata*

1. *Drosera burmannii* Vahl, Symb.Bot.3:50.1794; C.B. Clarke in Fl.Br., Ind.2:424.1879; Gamble, Fl.Madras:452.1919; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.2:706.1920; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:688.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:589.1931; Steenis in Fl.Mal.1, 4:378, Fig.1, 7e.1953; Larsen, Dansk Bot.Ark.23:68.1963; O.Lecompte in Fl.C.L.V.4:72, Pl.1, 12-17.1965; Ramamoorthy in C.J.Saldanha & Dan H.Nicolson, Fl.Hass.Distr.:159, Fig.31B.1978; Larsen in Fl.Thail.5, 1:67, Fig.24, 1, Pl.4, 1.1987.

ไม้ล้มลุก ขึ้นในที่ค่อนข้างชื้น ใบเรียงสลับเป็นวงชิดโคน เส้นผ่าศูนย์กลางกลุ่มใบ 1-2.5 ซม. ใบสีเขียวเข้ม หรือเขียวแกมแดง รูปไข่กลับหรือค่อนข้างกลม ขนาด 0.3-0.5 x 0.6-1 ซม. ปลายใบกลม โคนใบสอบแคบ แผ่นใบด้านบนเว้าเป็นแอ่งตื้น ๆ ตามขอบใบและผิวใบมีต่อมขับสารเมือก ก้านของต่อมโกลีคล้ายขน หูใบแยกเป็นหลายแฉก แต่ละแฉกมีลักษณะเป็นเส้นยาว ช่อดอกออกที่กลางกลุ่มใบ 1-3 ช่อ ยาว 6-12 ซม. ก้านช่อดอกเกลี้ยง ดอกในช่อมีตั้งแต่ 4-5 ดอกจนถึงจำนวนมาก สีขาว ก้านดอกย่อยยาว 1-2.5 มม. กลีบเลี้ยงยาวประมาณ 4 มม. โคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 แฉก ผิวด้านนอกมีขน ด้านในเกลี้ยง ใบประดับที่ก้านดอกย่อยมีขนาดเล็ก ปลายมักแยกเป็น 3 แฉก กลีบดอกรูปไข่กลับ ยาวประมาณ 5 มม. เกสรเพศผู้ 5 อัน แยกจากกัน ก้านเกสรเพศเมียมี 5 อัน แยกจากกัน แต่ละอันมีปลายแยกเป็นแฉกตื้น ๆ หลายแฉก ผลขนาดเล็ก แตกเป็น 5 ซีก. (ภาพที่ 42)

ประเทศไทย.- พบทั่วทุกภาค.

การกระจายพันธุ์.- อาฟริกาตะวันตก อินเดีย ศรีลังกา จีน ญี่ปุ่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปบนพืชรากที่ค่อนข้างชื้นในที่โล่ง ไม้ป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤษภาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- จอกบัวขาว พืชน้ำค้าง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 174 (BCU); C.Niyomdham et al 101 (BKF).

2. *Drosera peltata* Sm.ex Willd., Sp.Pl.1: 1546.1797; C.B.Clarke in Fl. Br.,Ind.2:424.1879; Gamble, Fl.Madras:452.1919; Gagnep.in Fl.Gen.I.-C. 2:707, Fig.73, 1-8.1920; Craib in Fl.Siam.En.1:590.1931; Steenis in Fl.Mal.1,4:380, Fig.4.1953; Back.& Bakh.f.,Fl.Java 1:203.1963; Larsen, Dansk Bot.Ark.23:69.1963; O.Lecompte in Fl.C.L.V.4:67, Pl.1, 1-7.1965; Ramamoorthy in C.J.Saldanha & Dan H.Nicolson, Fl.Hass.Distr.:159.1978; in C.J.Saldanha, Fl.Karnataka 1:267, Fig.34c.1984; Larsen in Fl.Thail. 5, 1:68, Fig.24, 3, Pl.4, 3.1987.

ไม้ล้มลุก สูง 5-38 ซม. มีหัวใต้ดินขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-8 มม. ลำต้น เกลี้ยง ตั้งตรง เป็นต้นเดี่ยว หรือแตกแขนง ใบมี 2 แบบคือ ใบเรียงเป็นวงแนบชิดกับพื้นดิน และใบเรียงสลับตามลำต้น ใบสีเขียว หรือเขียวอ่อน รูปครึ่งวงกลมหรือสามเหลี่ยม ใบที่แนบชิดกับพื้นดินกว้าง 2.5-5 มม. ก้านใบยาว 0.5-1 ซม. มีหลอดรูวงง่าย ใบที่ออกตามลำต้นมีขนาดเล็กกว่า เป็นใบแบบ peltate ก้านใบยาว 0.8-1.2 ซม. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ไม้แยกแขนง ดอกในช่อมีจำนวนน้อย หรือมาก ดอกสีขาว ก้านดอกย่อยยาว 5-8 มม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่ ยาว 2-2.5 มม. ขอบจักฟันเลื่อย กลีบดอก 5 กลีบ รูปไข่กลับ ยาวประมาณ 5 มม. เกสรเพศผู้ 5 อัน แยกจากกัน ก้านเกสรเพศเมีย 3 อัน แยกจากกัน แต่ละอันปลายแยกเป็นหลายแฉก ผลขนาดเล็ก แตกเป็น 3 ซีก.

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ ดอยอินทนนท์) ลำพูน ลำปาง; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง) อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ราชบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ตราด.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ศรีลังกา จีน ญี่ปุ่น ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปบนดินทรายที่มีความชุ่มชื้นในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- หญ้าไฟตะกาด ปัดน้ำ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 110, 131 (BCU); Ch.Charoenphol et al 4793 (BKF).

EBENACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น มักมีเปลือกสีดำ ใบเดี่ยว เรียงสลับ ไม้มีหนาม ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ cyme ออกตามซอกใบ มักเป็นดอกแยกเพศ กลีบเลี้ยง 3-7 กลีบ คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 3-7 กลีบ เชื่อมติดกันที่โคน เรียงตัวแบบ convolute ในดอกคตม เกสรเพศผู้จำนวนเท่ากับกลีบดอก หรือเป็น 2-3 เท่าของกลีบดอก อาจแยกหรือเชื่อมกันเป็นมัด ดอกเพศเมียมักปรากฏเกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์ รังไข่เหนียวกลีบ มี 2-16 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 1-2 ผลแบบ berry

Diospyros

L., Sp. Pl.: 1057. 1753; C. Phengklai in Fl. Thail. 2, 4: 281. 1981. - Maba J. R. & G. Forst., Char. Gen. Pl.: 121. no. 61, t. 61. 1776.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ดอกเพศผู้และเพศเมียแยกต้น หรืออยู่ในต้นเดียวกัน หรือมีทั้งดอกสมบูรณ์เพศ ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกัน ดอกออกตามซอกใบหรือออกตามกิ่ง สีมมาตรตามรศมี กลีบเลี้ยงเชื่อมกันที่โคน เรียงตัวแบบ valvate หรือ imbricate ในดอกคตม ดอกรูปคนโท หรือรูประฆัง มักร่วงง่าย เกสรเพศผู้แยกจากกันหรืออยู่เป็นคู่ ติดที่โคนหลอดกลีบดอกหรือเชื่อมกันเป็นมัดติดบนฐานรองดอก ดอกเพศผู้มีรังไข่ที่ไม่สมบูรณ์ รังไข่มี 3-16 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 1-2 placentation แบบ apical เมล็ดมี 1-จำนวนมาก.

Diospyros ehretioides Wall. ex G. Don, Gen. Syst. 4: 40. 1838; Kurz, Fl. Burm. 2: 129. 1877; C. B. Clarke in Fl. Br. Ind. 3: 559. 1882; Lecomte in Fl. Gen. I.-C. 3: 925. 1930; Fletcher in Fl. Siam. En. 2: 368. 1938; Smitinand et al, Fl. Sakaerat part 1: 62, Fig. 26. 1974; C. Phengklai in Fl. Thail. 2, 4: 319, Fig. 18. 1981. - *D. harmandii* Lecomte, Notul, Syst. (Paris) 4: 121. 1928. - *D. putii* Fletcher, Kew Bull.: 1937: 388; in Fl. Siam. En. 2: 377. 1938.

ไม้ต้น ผลัดใบ ใบรูปรี ขนาด 10-15 x 15-25 ซม. ปลายใบมนหรือกลม โคนใบมนหรือสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ 10-12 คู่ เส้นกลางใบและเส้นใบเป็นร่องทางด้านบน หนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 0.8-1.2 ซม. ช่อดอกออกตามกิ่งหรือซอกใบ ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ดอกเพศผู้ออกเป็นช่อแบบ cyme ก้านดอกย่อยยาว 2.5-3 มม. กลีบเลี้ยงรูประฆัง โคนกลีบเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 4 แฉก ผิวกลีบด้านนอกมีขน ด้านในเกลี้ยง ดอกรูปคนโท โคนกลีบเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 4 กลีบ มีขนด้านนอก ด้านในเกลี้ยง เกสรเพศผู้ประมาณ 20 อัน รังไข่ที่ไม่สมบูรณ์มีขน ดอกเพศเมียมีอยู่เดี่ยว ๆ หรือเป็นช่อ 2-3 ดอก ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 1 มม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม

กลีบเลี้ยงมี 4 กลีบแยกจากกัน ด้านนอกมีขน ด้านในเกลี้ยง ดอกรูปคนโทเหมือนดอกแพคัพ แต่ขนาดใหญ่กว่า รังไข่มี 6 ช่อง มีขนปกคลุม ผลกลม หรือรูปไข่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 ซม. ผลอ่อนมีขนปกคลุม ผลแก่เกลี้ยง หรือเกือบเกลี้ยง กลีบเลี้ยงที่คงอยู่รูปขอบขนาน ยาว 5-8 มม. ด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขน ปลายกลีบโค้งงอไปทางก้านผล ก้านผลยาว 1-1.2 ซม. มีขนสั้น ๆ. (ภาพที่ 46)

ประเทศไทย. - ภาคเหนือ : เชียงใหม่ พะเยา พิษณุโลก แพร่ ตาก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อครธานี ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ราชบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี.

การกระจายพันธุ์. - พม่า กัมพูชา ไทย.

นิเวศวิทยา. - พบพอประมาณในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนมีนาคม -กรกฎาคม.

ชื่อพื้นเมือง. - ตับเต่าต้น ตับเต่าหลวง มะปลัดขิง มะมั่ง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง. - S.Suddee 268 (BCU); T.Smitinand 4481 (BKF).

EUPHORBIACEAE

ไม้มลুক ไม้มุม ไม้มลาย หรือไม้มัน มักมีน้ำยางสีขาว ใบเดี่ยว เรียงสลับ มีหูใบ ช่อดอกแบบ raceme หรือ spike มีใบประดับ มักเป็นดอกแยกเพศ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกัน หรือต่างต้นกัน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมักมี 5 กลีบ อาจลดรูปหรือกลีบดอกหายไป เกสรเพศผู้ตั้งแต่ 1 ถึงจำนวนมาก แยกหรือเชื่อมติดกัน รังไข่เหนือวงกลีบ มักมี 3 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 1-2 placentation แบบ axile ก้านเกสรเพศเมียส่วนใหญ่มักมี 3 แต่ละอันปลายแยกเป็น 2 หรือหลายแฉก มักคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล ผลแบบ capsule หรือ drupe.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ไม้มลาย ช่อดอกรวมกันเป็นกระจุกแน่น มีใบประดับขนาดใหญ่ 2 ใบรองรับช่อดอก 3. *Dalechampia*
1. ไม้มุม หรือไม้มัน ช่อดอกไม่รวมกันเป็นกระจุกแน่น ไม่มีใบประดับขนาดใหญ่รองรับช่อดอก
2. ใบมีขนรูปดาวหนาแน่น ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ในช่อเดียวกัน ดอกเพศผู้อยู่ปลายช่อ ดอกเพศเมียอยู่โคนช่อ ไม้มุม 2. *Croton*

2. ใบไม่มีขนรูปดาว ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ดอกเพศผู้เป็นช่อแบบ spike ไม้ต้น
 1. *Aporusa*

1. *Aporusa*

Blume, Bijdr.:514.1825; Benth. in Gen.Pl.3:282.1965; Hook.f. in Fl.Br. Ind.5:345.1887.

ไม้ต้น ดอกขนาดเล็ก แยกเพศ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ดอกเพศผู้มักอยู่เป็นช่อแบบ spike เกสรเพศผู้ 1-5 อัน ดอกเพศเมียมีก้านดอกสั้น หรือไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยงมี 4 กลีบ คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล รังไข่มี 2 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 2 อัน ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก ผลแบบ capsule รูปรี กลม หรือรูปไข่ แตกเป็น 2-4 ส่วนหรือแตกไม่เป็นระเบียบ เมล็ดรูปขอบขนาน ผิวเรียบ.

Aporusa villosa (Lindl.) Baill., Et.Gen.Euphorb.: 645.1858; Kurz, Fl. Burm.2:361.1877; Hook.f. in Fl.Br. Ind.5:345.1887; Gagnep. in Fl.Gen. I, -C. 5:559.1927; Airy Shaw in Kew Bull.26:218.1972.- *Soepa villosa* Lindl., Nat.Syst.Bot.ed.2:441.1836.

ไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลหนาแน่น ใบรูปไข่ รี หรือกลม ขนาด 5-12 x 8-15 ซม. ปลายใบมน กลม หรือเว้าตื้น โคนใบมน ตัดตรง (truncate) หรือรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนาและเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนเกลี้ยง ยกเว้นบริเวณเส้นกลางใบและเส้นใบมีขนสั้น ๆ ผิวใบด้านล่างมีขนหนาแน่น เส้นใบ 7-10 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 1-2 ซม. มีขนสีน้ำตาลแดงปกคลุม ดอกเพศผู้ออกที่ซอกใบ หรือตามกิ่งเห็นอวุล แผลใบ ดอกอยู่รวมกันเป็นช่อแบบ spike ขนาด 0.25-0.3 x 1-1.5 ซม. ไม่มีก้านช่อดอก ดอกในช่อมีจำนวนมาก แต่ละดอกมีใบประดับขนาดเล็กมีขนรองรับ ดอกเพศเมียออกตามซอกใบ หรือตามกิ่ง เป็นกระจุก 2-8 ดอก รังไข่รูปไข่ มีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ผลรูปรีหรือรูปไข่ ขนาดประมาณ 1 x 1.5 ซม. มีขนหนาแน่น ผลแตกเห็นเนื้อหุ้มเมล็ดสีส้มแดง เมล็ดมี 1 เมล็ด ขนาด 6-7 x 7-8 มม. (ภาพที่ 44, 45)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แพร่ พะเยา สุกโฮทัย; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา.

การกระจายพันธุ์.- พม่า จีน ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบขึ้นทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนมกราคม-พฤษภาคม.

ช่อพุ่มเมือง.- เหมือนดิลิด เหมือนดตบ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 58, 241 (BCU); Damrongsak 500 (BKF).

2. Croton

L., Gen. ed. 1:288.1737; Benth. in Gen. Pl. 3:293.1965.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบมีต่อม 2 ต่อมที่โคนใบ ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อ มีใบประดับขนาดเล็ก มักร่วงง่าย ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียมักอยู่ในช่อเดียวกัน โดยดอกเพศผู้ย่อยที่ปลายช่อ ดอกเพศเมียอยู่ที่โคนช่อ ดอกเพศผู้มีกลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนเชื่อมกัน มีการเรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตม กลีบดอกมี 5 กลีบ ยาวเท่าหรือสั้นกว่ากลีบเลี้ยง ฐานรองดอกมีต่อม 5 ต่อม อยู่ตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้ 10 หรือมากกว่า ฐานรองดอกมีขนมาก ไม่มีเกสรเพศเมียที่ไม่สมบูรณ์ ดอกเพศเมียมีกลีบเลี้ยง 5 กลีบ มีขนาดใหญ่กว่าในดอกเพศผู้ ไม่มีกลีบดอก หรือกลีบดอกมีขนาดเล็ก รังไข่มี 3 ช่อง มีอวุล 1 ในแต่ละช่อง ก้านเกสรเพศเมียมี 3 อัน มักแยกกันเป็นอิสระ แต่ละอันปลายแยกเป็น 2 หรือ 4 แฉก ผลแบบ capsule

Croton crassifolius Geiseler, *Croton*. Monogr.:19.1807; Merr. in Trans. Amer. Philos. Soc. n.s. 24(2):235.1935; Airy Shaw in Kew Bull. 26:245.1972.- *Tridesmis tomentosa* Lour., Fl. Cochinch.: 576.1790.- *Croton tomentosa* (Lour.) Mull. Arg. in Linnaea 34:107.1865; Hook. f. in Fl. Br. Ind. 5:389. 1887; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 5:262.1925.

ไม้พุ่มขนาดเล็ก ทุกส่วนมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ใบรูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูปใบหอก ขนาด 2-5 x 4-9 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบมน กลม หรือ รูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบหยักซี่ฟัน มีต่อมตามขอบใบด้านล่าง แผ่นใบหนา มีขนรูปดาวปกคลุมทั้งสองด้าน ด้านล่างมีขนหนาแน่นกว่า เส้นใบประมาณ 5 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง เส้นใบกลางออกจากจุดเดียวกันที่โคนใบ 3-5 เส้น ก้านใบยาว 1.5-3 ซม. มีขนรูปดาวหนาแน่น หูใบมี 2 อัน รูปเส้นด้าย ยาว 0.5-1 ซม. ช่อดอกแบบ raceme ออกที่ปลายยอด ยาว 6-8 ซม. มีขนรูปดาวปกคลุม ดอกเพศผู้ย่อยที่ปลายช่อ ดอกเพศเมียอยู่ที่โคนช่อ ดอกทั้งสองเพศมีก้านดอกสั้น ใบประดับในช่อดอกรูปเส้นด้ายหรือรูปใบหอก ยาว 5-8 มม. ขอบมีต่อมซึ่งมีก้านช่ ดอกเพศผู้มีกลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่ ขนาด 2-2.5 x 3 มม. ด้านนอกมีขน ด้านในเกลี้ยง โคนกลีบเชื่อมกัน กลีบดอกสีขาว 5 กลีบ แยกจากกัน กลีบรูปรี หรือขอบขนาน ขนาด 1.5 x 2 มม. ขอบกลีบมีขน เกสรเพศผู้ 15-20 อัน ติดบนฐานรองดอกที่มีขน ดอกเพศเมียมีกลีบเลี้ยงรูปใบหอก ขนาด 2-2.5 x 5-6 มม. ด้านนอกมีขน ด้านในเกลี้ยง ไม่มีกลีบดอก รังไข่กลม หรือเกือบกลม มีขนหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมียสีแดง มี 3 อัน แต่ละอันปลายแยกเป็น 4 แฉก มีขน ผลกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1-

1.2 ซม. มีขนหนาแน่น ผลแตกเป็น 3 ส่วน แต่ละส่วนมี 2 ซีกประกบกัน เมล็ดกลม หรือรี ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4-5 มม. ผิวเกลี้ยง. (ภาพที่ 47)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อุดรธานี; ตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา.

การกระจายพันธุ์.- จีน ฮองกง เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามทุ่งหญ้าในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลเกือบตลอดปี.

ชื่อพื้นเมือง.- พงศ์ พงศ์น้อย

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 46, 214 (BCU); A.F.G.Kerr 19912 (BK); Put 2824 (BK).

3. Dalechampia

L., Gen. ed. 1:375.1737; Benth. in Gen. Pl. 3:330.1965.

ไม้พุ่มขนาดเล็ก หรือไม้เลื้อย ขอบใบเรียบ หรือมี 3-5 แฉก ช่อดอกแบบ raceme หรือ head ออกที่ซอกใบ มีหรือไม่มีก้านดอก ดอกแยกเพศ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ในช่อเดียวกัน ไม่มีกลีบดอก มักมีดอกที่ไม่สมบูรณ์รวมอยู่ในช่อดอกด้วย โคนช่อดอกมีใบประดับขนาดใหญ่ 2 ใบ รอบรับ ขอบเรียบ หรือเป็น 3 แฉก ที่โคนใบประดับด้านในมีใบประดับขนาดเล็กเรียงกันเป็นวง รอบรับดอกเพศผู้และดอกเพศเมีย โดยดอกเพศผู้จะอยู่ส่วนบนของช่อ มี 3 ดอก ถึงจำนวนมาก ดอกเพศเมียอยู่ส่วนล่างของช่อ ดอกเพศผู้มีกลีบเลี้ยง 4-6 กลีบ ลักษณะเป็นแผ่นบาง เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม เกสรเพศผู้ 20-30 อัน อยุ่บนฐานรองดอกที่หนา ก้านช่อบเรณูเชื่อมหรือแยกจากกัน อับเรณูตั้งตรง ดอกเพศผู้ไม่มีเกสรเพศเมียที่ไม่สมบูรณ์ ดอกเพศเมียมีกลีบเลี้ยง 5-12 กลีบ ขอบเป็นชายครุย รังไข่มี 3-4 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล ผลแบบ capsule ลักษณะเป็นพ.

Dalechampia falcata Gagnep. in Bull. Soc. Bot. Fr.:1022.1924; in Fl. Gen. I. -C. 5:345.1925.

ไม้เลื้อย ลำต้นเป็นร่องตื้น ๆ ตามยาว มีขนปกคลุม ใบรูปขอบขนานแกมรูปแถบ ขนาด 0.5-1 x 4-14 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมน หรือเป็นรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบหยักซี่ฟันห่าง ๆ แผ่นใบหนา มีขนสั้น ๆ ปกคลุมทั้งสองด้าน เส้นใบมี 10 คู่ถึงจำนวนมาก เห็นชัดเจนทาง

ด้านล่าง เส้นใยออกจากจุดเดียวกันที่โคนใบ 3 เส้น ก้านใบยาว 3-5 มม. มีขนปกคลุม
 ใบบนรูปเส้นด้าย ยาว 5-8 มม. มีขน ช่อดอกออกที่ซอกใบ ยาว 10-15 ซม. กลางก้านช่อดอกมี
 ใบ 1 ใบ ก้านช่อดอกมีขน ใบประดับขนาดใหญ่ที่รองรับช่อดอกมี 2 ใบ สีขาวแกมเหลือง แต่ละ
 ใบแยกเป็น 3 แฉก แต่ละแฉกรูปใบหอก ขอบหยักซี่ฟัน มีขนทั้งสองด้าน แฉกข้างยาว 2-2.5 ซม.
 แฉกกลางยาว 3-3.5 ซม. บริเวณรอยต่อระหว่างใบประดับขนาดใหญ่สองใบ มีใบประดับขนาด
 เล็กรูปใบหอก ยาว 6-8 มม. ข้างละ 2 ใบ ด้านนอกมีขน ด้านในเกลี้ยง วงใบประดับในช่อ
 ดอกที่รองรับดอกเพศผู้และเพศเมียมีผิวด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขน ขอบเป็นขนมีต่อมที่ปลาย ดอก
 เพศผู้ 8-10 กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ ก้านดอก ก้านช่อก้านเกสรเพศผู้ และกลีบเลี้ยงมีขน ส่วน
 บนสุดในกลีบดอกเพศผู้กลีบดอกที่ไม่สมบูรณ์ติดกันแน่น ขนน้ำยางที่มีลักษณะเหนียว ดอก เพศ
 เมีย 3 ดอก กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ มีขน ขนที่ขอบมีปลายเป็นต่อม รังไข่กลม มีขน ก้านเกสรเพศ
 เมียเป็นท่อ ยาว 1.5-2 ซม. ผลแบบ capsule มี 3 พ ค่อนข้างกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประ
 มาณ 8 มม. มีส่วนของกลีบเลี้ยงและก้านเกสรเพศเมียติดอยู่ ผลแตกเป็น 3 ส่วน แต่ละส่วนมี
 2 ซีก เมล็ดกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 มม. ผิวเกลี้ยง. (ภาพที่ 48)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ
 นครราชสีมา.

การกระจายพันธุ์.- เวียดนาม กัมพูชา ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบพอรประมาณตามทุ่งหญ้าในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือน
 มิถุนายน-สิงหาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- กาคาบแก้ว เครือสาวหลงขาว.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 115 (BCU).

FABACEAE

ไม้ล้มลุก ไม้เลื้อย ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว หรือใบประกอบ เรียงสลับหรือเรียง
 เวียนสลับ มีกมฺหใบบ ดอกเดี่ยวหรือดอกช่อ ออกที่ซอกใบหรือปลายยอด ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยง
 โคนเชื่อมติดกัน ปลายแยกเป็น 4-5 แฉก เรียงตัวแบบ imbricate กลีบดอก 5 กลีบ เชื่อม
 หรือแยกจากกัน เรียงตัวแบบ vexillary ในดอกตูม ดอกสมมาตรด้านข้าง กลีบดอกค้ำ
 (keel) มีขอบด้านล่างเชื่อมกัน ด้านข้างมีกลีบข้าง (wing) 2 กลีบ ขนานกัน คลมกลีบค้ำไว้
 ด้านบนสุดมีกลีบกลาง (standard) ซึ่งในดอกตูมจะหุ้มทั้งกลีบข้างและกลีบค้ำไว้ เกสรเพศ
 ผู้ ส่วนใหญ่ 10 อาจเชื่อมกันเป็น 1 กลม (monadelphous) หรือ 2 กลม (9 + 1, diadel-
 phous) อาจพบบ้างที่มี 8 9 หรือ 12 อาจมีบางส่วนไม่สมบูรณ์ (staminode) อับเรณูมี 2
 ช่อง แตกตามยาว รังไข่เหนือวงกลีบ มี 1 ช่อง แต่ละช่องมีอวูล 1-จำนวนมาก ผลเป็นฝัก

ฝักแห้ง อาจแตกหรือไม่แตก เมล็ดมี 1-จำนวนมาก.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ใบเดี่ยว หรือใบประกอบที่ลดรูปเหลือเพียง 1 ใบ (unifoliolate)
2. ก้านใบสั้นมาก ไม่มีหรือมีน้อยบนก้านใบ ก้านใบไม่มีปีก
 3. มีหัวไตคน ฝักแบน ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง 7. Eriosema
 3. ไม่มีหัวไตคน ฝักกลม ก้านเกสรเพศเมียมีขน 3. Croalaria
2. ก้านใบยาวเห็นได้ชัดเจน มีหรือมีน้อยบนก้านใบ
 4. ก้านใบมีปีกสองข้างตามยาว 11. Tadehagi
 4. ก้านใบไม่มีปีก 2. Clitoria
1. ใบประกอบ
 5. ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ (odd-pinnate)
 6. ใบประกอบแบบมีใบย่อย 3 ใบ ใบย่อยด้านข้างอยู่ตรงข้ามกัน
 7. ใบย่อยที่ปลายมีเส้นใบแบบขนนก
 8. กลีบดอกเกลี้ยง มีใบประดับรูปร่างคล้ายใบขนาดเล็ก อยู่เป็นคู่หุ้มข้อดอกไว้ 9. Phyllodium
 8. กลีบดอกมีขน ใบประดับรูปร่างไม่คล้ายใบ 2. Clitoria
 7. ใบย่อยที่ปลายมีเส้นใบแบบนิ้วมือ มีเส้นใบหลักออกจากโคนใบ 3-7 เส้น
 9. แผ่นใบมีต่อมที่ด้านล่างเป็นจุดเล็ก ๆ สีเหลืองหรือน้ำตาลแดง กระจายทั่วไป กลีบดอกคู่กลางมักบิดโค้ง 6. Dunbaria
 9. แผ่นใบไม่มีต่อมที่ด้านล่าง กลีบดอกคู่กลางบิดหรือไม่บิด
 10. ก้านเกสรเพศเมียบริเวณใต้ยอดเกสรเพศเมียเกลี้ยง กลีบดอกคู่กลางไม่บิด 10. Pueraria
 10. ก้านเกสรเพศเมียบริเวณใต้ยอดเกสรเพศเมียมีขน กลีบคู่กลางมักบิดอาจบิดมากหรือน้อย
 11. ขนใต้ยอดเกสรเพศเมียอยู่เป็นแนวยาว หูใบมีส่วนที่ยื่นเลยไปทางด้านบนและล่างจากจุดเชื่อมต่อกับก้าน 13. Vigna
 11. ขนใต้ยอดเกสรเพศเมียอยู่รวมกันเป็นกระจุก หูใบไม่เป็นแนวดังกล่าว 5. Dolichovigna
 6. ใบประกอบแบบมีใบย่อย 5 ใบขึ้นไป ใบย่อยด้านข้างอยู่ตรงข้ามหรือเรียงสลับ
 12. ใบย่อยด้านข้างเรียงสลับ ฝักแก่ไม่แตก ไม้ยืนต้น 4. Dalbergia
 12. ใบย่อยด้านข้างอยู่ตรงข้าม ฝักแก่แตก ไม้พุ่ม
 13. มีขนรูปตัว I ฝักรูปทรงกระบอก 8. Indigofera
 13. มีขนลักษณะอื่น ฝักแบน 12. Tephrosia

5. ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ (even-pinnate) ใบย่อยออกตรงข้าม ไม้เลื้อย
 1. Abrus

1. Abrus

Adans., Fam.Pl. 2 : 327.1763; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C. 2 : 357.1916.-
Hoepfneria Vatke, Oesterr.Bot.Zeitschr.29:222.1879.

ไม้พุ่ม หรือไม้เลื้อย ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ใบย่อยออกตรงข้าม แกนช่อใบยาว
 พนมใบคู่ปลายเล็กน้อย มีหูใบ และหูใบย่อย ช่อดอกออกที่ซอกใบหรือปลายยอดเป็นช่อแบบ raceme
 หรือออกเป็นกระจุก กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นรูปประม่ง ปลายแยกเป็น 5 แฉกสั้น ๆ ขนาดเท่าๆ
 กัน เกสรเพศผู้มี 9 อัน ก้านช่อบริเวณเชื่อมกันจากโคนถึงบริเวณกึ่งกลาง ปลายแยกจากกัน รังไข่
 มีออวุลจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยงและสั้น ผักแห้งแล้วแตกเป็น 2 ซีก เมล็ดเกือบกลม.

Abrus pulchellus Wall.ex Thwaites, Enum.Pl.Zeyl.91:1859; Baker in Fl.
 Br.Ind.2:175.1876; Gamble, Fl.Madras:350.1918; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.
 2:359.1916; Craib in Fl.Siam.En.1:435.1928; Verdc., Kew Bull.24:246.
 1970; Gandhi in C.J. Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl. Hass.Distr.:236.
 1978; Sohmer in Dassan. & Fosberg, Fl.Ceyl.1:447.1980; C.Saldanha & B.
 Gurudev Singh in C.J. Saldanha, Fl.Karnataka :415.1984; Thuan, Phon &
 Niyomdham in Fl.C.L.V.23:52, Pl.11,13-14.1987.

ssp. pulchellus

ไม้เลื้อย ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 4-8 ซม. ก้านช่อ
 ใบยาว 1.5-3 ซม. ใบย่อยจำนวน 3-5 คู่ ใบรูปขอบขนาน ขนาด 1-2 x 2.5-5 ซม. ปลาย
 ใบกลม หรือเป็นติ่งหนาม โคนใบรูปหัวใจสั้น ๆ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ
 เชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ก้านใบย่อยยาวประมาณ 1 มม. หูใบรูปใบหอก ยาว 4-6 มม. หูใบย่อย
 เป็นเส้นเล็ก ๆ ยาว 3-5 มม. ช่อดอกออกที่ซอกใบยาว 3-6 ซม. ใบประดับขนาดเล็ก ดอก
 สีขาวแกมชมพู ก้านดอกย่อยสั้นหรือไม่มีก้านดอกย่อย หลอดกลีบเลี้ยงเกลี้ยงหรือเกือบเกลี้ยง มี
 ขนสั้น ๆ ที่ปลายหลอด แฉกของกลีบเลี้ยงที่ปลายหลอดไม่ชัดเจน กลีบดอกโคนกลีบคอดเป็นก้าน
 กลีบกลางรูปไข่ ขนาด 1.2 x 1.3-1.4 ซม. ปลายเว้าตื้น โคนมีก้านสั้น ๆ กลีบข้างยาว
 ประมาณ 1 ซม. โคนมีติ่ง ก้านกลีบยาวประมาณ 5 มม. กลีบกลางยาวประมาณ 1 ซม. โคนมีติ่ง
 ก้านกลีบยาวประมาณ 2 มม. เกสรเพศผู้มี 9 อันเชื่อมกันเป็น 1 กลม ที่โคนมีรยางค์เป็นแผ่นใส
 อยู่เป็นคู่ ยาว 1.5-2 มม. ปลายชัน รังไข่มีขน ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ยอดเกสรเพศเมีย

เป็นมูกกลม ผักแบน รูปขอบขนาน ขนาด 1-1.2 x 4.5-5 ซม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม เมล็ด รูปขอบขนาน ขนาด 3 x 5-6 มม. ผิวเกลี้ยง. (ภาพที่ 49)

ประเทศไทย.- พบทั่วทุกภาค.

การกระจายพันธุ์.- ศรีลังกา ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- มะกล่ำเฟือก เถามะขามป่า.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 151 (BCU); J.F.Maxwell 87-1085 (BKF); G.Murata et al 50038 (BKF).

2. Clitoria

L., Sp.Pl.ed.1, 2:753.1753; Gen.Pl.ed.5:334.1754.

ไม้ล้มลุก หรือไม้พุ่ม ลำต้นตั้งตรง หรือเลื้อย ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ มีใบย่อย 3-9 ใบ มีหูใบและหูใบย่อย ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อออกที่ซอกใบ ก้านดอกบิด ทำให้กลีบกลางมาอยู่ด้านล่าง ดอกสีน้ำเงิน ขาว หรือขาวแกมเหลือง ใบประดับมีร่องตามยาว คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล ใบประดับที่โคนกลีบเลี้ยงจะมีขนาดใหญ่กว่าใบประดับในช่อดอก กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 แฉก กลีบดอกมีกลีบกลางยาวกว่ากลีบข้างและกลีบคู่กลาง เกสรเพศผู้มีก้านชูอับเรณูเชื่อมติดกันเป็น 1 กลีบ (monadelphous) หรือสองกลีบ (diadelphous) รังไข่มีก้านชู ออวูล 2 ถึงจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้ายมีขนที่ปลาย ผักมีก้าน ปลายเป็นงอวยแหลม ผักแห้งแตกเป็น 2 ซีก เมล็ด 2-10.

Clitoria macrophylla Wall.ex Benth., Wall., Cat.:185, n 5345.1831, nom. nud.; Benth. in Miq., Pl. Jungh.:232.1852; Baker in Fl.Br. Ind.2:209.1876; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C. 2:315.1916; Craib in Fl.Siam.En. 1:436.1928; Thuan in Fl.C.L.V.17:48.1979.

ไม้ล้มลุก ลำต้นตั้งตรงหรือเลื้อย มีขนปกคลุม ใบมี 2 แบบ ใบที่โคนต้นเป็นใบเดี่ยว ใบเหนือขึ้นไปเป็นใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 0.5-2.5 ซม. ก้านช่อใบยาว 3-6 ซม. ใบรูปขอบขนาน ขนาด 2-6 x 5-16 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบมนหรือรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบน

เกลี้ยง ด้านล่างมีขน เส้นใบ 15-20 คู่ ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบย่อยยาว 3-5 มม. ใบบรูปสามเหลี่ยม หรือรูปใบหอก ขนาด 3-4 x 1-1.4 มม. ใบบ่อยเป็นเส้นเล็ก ๆ ยาว 0.8-1.2 ซม. ช่อดอกออกที่ซอกใบ ดอกในช่อ 2-5 ดอก ก้านช่อดอกยาว 0.4-1 ซม. ใบประดับในช่อดอกรูปไข่ หรือรูปใบหอก มีหลายขนาด ยาว 0.4-1 ซม. เห็นยิวคล้ายแผ่นหนัง ผิวด้านล่างมีขนปกคลุม ดอกสีขาวแกมเหลือง ก้านดอกย่อยยาว 3-4 มม. หลอดกลีบเลี้ยงยาวประมาณ 1 ซม. ด้านนอกมีขน ปลายแยกเป็น 5 แฉก รูปใบหอก ปลายเรียวแหลม แต่ละแฉกยาว 1.5-1.8 ซม. กลีบเลี้ยงคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกกลีบกลางรูปไข่กลับ ขนาด 1.5-2.5 x 2-3.5 ซม. ผิวด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขน กลีบข้างรูปใบหอกกลับ ขนาด 0.5 x 2-2.5 ซม. ผิวเกลี้ยง โคนกลีบมีติ่ง กลีบคู่กลางขนาด 0.4-0.5 x 1.5-2 ซม. ผิวเกลี้ยง โคนกลีบดอกคอดเป็นก้านยาว เกสรเพศผู้แยกเป็น 2 กลุ่ม (9+1) รังไข่ ก้านรังไข่ และก้านเกสรเพศเมียมีขนฝักขนาด 0.6 x 5-6 ซม. เกลี้ยง เมล็ดสีน้ำตาล ยาว 3-4 มม. (ภาพที่ 50)

ประเทศไทย. - ภาคเหนือ : เชียงใหม่ เชียงราย ตาก พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ บุรีรัมย์; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี.

การกระจายพันธุ์. - พม่า ลาว เวียดนาม ไทย กัมพูชา.

นิเวศวิทยา. - พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน.

ชื่อพื้นเมือง. - อัญชันป่า หนอนตายอยาก ห้าพะยาว.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง. - S.Suddee 51 (BCU); Larsen et al 31892 (BKF).

3. *Crotalaria*

L., Sp.Pl.: 714.1753; Niyomdham, Thai For.Bull. (Bot.) 11: 113.1978. - *Priotropis* Wight & Arn., Prodr.Fl.Pen. Ind.Or. 1: 180.1834.

ไม้ล้มลุก หรือไม้พุ่ม ใบเดี่ยว หรือใบประกอบแบบนิ้วมือ มีใบย่อย 3-5 ใบ ใบบางคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล หรือร่วงง่าย หรือไม่มีใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบ หรือปลายยอดเป็นช่อแบบ raceme panicle หรือ head ใบประดับมีขนาดเล็ก กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีเหลือง อาจพบบางที่มีสีน้ำเงิน หรือขาว กลีบกลางมักเกลี้ยง มีขนบนสองก้านที่โคนกลีบด้านใน กลีบคู่กลางมักมีลักษณะเป็นจงอย เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านช่อบเรณูเชื่อมกันเป็น 1 กลุ่ม ปลายแยกจากกัน มีลักษณะสั้น 5 อัน ยาว 5 อัน สลับกัน รังไข่มีหรือไม่มีก้าน เกลี้ยงหรือมีขน ออวูล 2 ถึงจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียโค้ง มีขน ฝักแห้งแล้วแตก เกลี้ยงหรือมีขน เมล็ด 1 ถึงจำนวนมาก.

Crotalaria chinensis L., Syst.ed.10:1158.1758; Baker in Fl.Br.Ind.2:73. 1876; Gagnep., Fl.Gen.I.-C. 2:335.1916; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:560.1922; Craib in Fl.Saim.En. 1:369.1928; Back. & Bakh.f., Fl.Java 1: 581.1963; Niyomdham, Thai For.Bull.(Bot.)11:127, Fig.2.1978; Thuan, Phon & Niyomdham in Fl.C.L.V.23:211.1987.

ไม้ล้มลุก ลำต้นและกิ่งมีขนสีน้ำตาลปกคลุม ใบเดี่ยวเรียงสลับ ใบรูปขอบขนาน ขนาด 1-2.5 x 2.5-6 ซม. ปลายใบและโคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน เส้นใบไม่ชัดเจน ก้านใบสั้น หรือไม่มีก้านใบ หูใบมีขนาดเล็ก ร่วงง่าย ช่อดอกออกตรงข้ามใบ มีขนสีน้ำตาลปกคลุม ดอกในช่อ 3-5 ดอก ก้านช่อดอกยาวได้ถึง 4 ซม. ใบประดับและใบประดับย่อยมีลักษณะเป็นเส้น ยาว 0.6-1 ซม. มีขน. ดอกสีเหลือง ก้านดอกย่อยยาว 1-2 มม. กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเฉพาะที่โคน สองกลีบบนรูปไข่ ขนาด 3.5-4 x 9 มม. สามกลีบล่างรูปใบหอก ขนาด 0.2 x 1-1.2 ซม. ทง 5 กลีบฝังด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขนปกคลุม กลีบเลี้ยงไม่ร่วงง่าย กลีบดอกกลีบกลางรูปรางเกือบกลม ขนาด 7 x 7 มม. ปลายกลีบเว้าตื้น ด้านหลังกลีบเป็นสัน ปลายสันมีขน 2-3 เส้น โคนกลีบคอดเป็นก้านสั้น ๆ กลีบข้างรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลีบ ขนาดประมาณ 4 x 8 มม. โคนกลีบคอดเป็นก้าน ยาวประมาณ 1.5 มม. ปลายกลีบซ้อนทับกัน หุ้มกลีบคกลางไว้ กลีบคกลางรูปสามเหลี่ยม ขนาดประมาณ 4 x 7 มม. ปลายกลีบเชื่อมติดกัน บิดเล็กน้อย รังไข่เกลี้ยงไม่มีก้าน พักยาวประมาณ 1 ซม. ผิวเกลี้ยงเป็นมัน เมล็ดสีน้ำตาลเข้ม รูปหัวใจ กว้างประมาณ 1.5 มม. ผิวสะท้อนแสง. (ภาพที่ 51)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำพูน พะเยาโลก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมาบุรีรัมย์; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : อัญธานี; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี สระแก้ว; ภาคใต้ : ชุมพร สุราษฎร์ธานี สตูล.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย จีน พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบพุ่มประมาณบริเวณดินทรายค่อนข้างชื้นในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- มะหิงพะ ผักชงหาย.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S. Suddee 145, 201 (BCU); C. Phengklai 3453 (BKF); T.Shimizu et al 22767 (BKF).

4. *Dalbergia*

L.f., Suppl.:52.1781; Hutch., Gen.Fl.Pl.1:389.1964.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ใบย่อยเรียงสลับ ไม่มีหูใบย่อย ช่อดอกแบบ cyme หรือ panicle ออกที่ซอกใบหรือปลายยอด ใบประดับมีขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สองกลีบบนกว้าง กลีบล่างสุดมักยาวที่สุด กลีบดอก 5 กลีบ กลีบกลางรูปไข่ หรือกลม กลีบข้างรูปขอบขนาน กลีบค้ำกลางเชื่อมกันที่ปลาย เกสรเพศผู้ 9 หรือ 10 อัน โคนเชื่อมกัน ปลายแยก อับเรณูตั้งตรง ขนาดเล็ก รังไข่มีก้าน ออวล 1 หรือ 2-4 ยอด เกสรเพศเมียขนาดเล็ก ฝักแบนและบาง ฝักแห้งไม่แตก ผิวเปลือกบริเวณที่มีเมล็ด มีลวดลายแบบร่างแห เมล็ดมี 1-4.

Dalbergia ovata Grah. ex Baker in Fl.Br.Ind.2:231.1876; Kurz, Fl.Burm. 1:343.1877; Brandis, Ind.Trees:234.1906; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.2:474. 1916.

ไม้ต้น สูงประมาณ 7 ม. ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 6-11 ซม. ก้านช่อใบยาว 2.5-3.5 ซม. ใบย่อยจำนวน 6-7 ใบ รูปไข่ หรือรูปรี ขนาด 3-6 x 4-8 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน หรือกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ก้านใบย่อยยาว 5-6 มม. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ panicle ขนาดใหญ่ มีขนปกคลุม ดอกสีขาว กลิ่นหอม ก้านดอกย่อยยาว 1-2 มม. มีขนปกคลุม หลอดกลีบเลี้ยงขนาด 3 x 4 มม. เกลี้ยง กลีบเลี้ยงคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกกลีบกลางขนาด 2.5 x 6 มม. โคนสอบเรียว กลีบข้างขนาดเล็กยาวประมาณ 6 มม. โคนกลีบดอกเป็นก้านและมีติ่ง กลีบค้ำกลางยาวประมาณ 6 มม. กลีบดอกทั้งหมดเกลี้ยง เกสรเพศผู้ 9 อัน เชื่อมกันเป็น 1 กลุ่ม รังไข่เกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมียโค้ง เกลี้ยง ก้านรังไข่ยาวประมาณ 3 มม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ฝักแบน รูปขอบขนาน ขนาด 1-1.3 x 2-8 ซม. ผิวมีลายแบบร่างแหชัดเจน เมล็ดแบน รูปไต ขนาด 0.5-0.6 x 1 ซม. ผิวสีน้ำตาลเข้ม มี 1-4 เมล็ด. (ภาพที่ 52)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : อุดรดิตต์; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคกลาง : สระบุรี.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ลาว เวียดนาม ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบพื่อประมาณบริเวณหน้าผาบนสันเขา ออกดอกและผลระหว่างเดือนธันวาคม-มีนาคม.

ช่อพุ่ม.- ก้าพ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 235 (BCU); C.Chermisrivathana & Prayad 2003 (BK); R.Geesink & J.F.Maxwell 8364 (BKF).

5. Dolichovigna

Hayata, Icon.9:35.1920; Niyomdham, Nord.J.Bot.12:341.1992.- Vigna subgen. Dolichovigna (Hayata) Verdc., Kew Bull.24:561.1970.- Dysolobium subgen. Dolichovigna (Hayata) Marechal, Bull.Jard.Bot.Natl.Belgique 47:483.1977.

ไม้ล้มลุก ลำต้นตั้งตรง หรือเลื้อย ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ มีหูใบย่อย ข้อดอกแบบ raceme ออกที่ซอกใบ หรือปลายยอด ใบประดับขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงเชื่อมกันตอนโคนเป็นรูปประมิง กลีบกลางสัดยาวที่สุด กลีบบนสองกลีบเชื่อมกันเกือบตลอดความยาว ปลายแยกเป็นสองแฉกสั้น ๆ กลีบดอกกลีบกลางกลม โคนกลีบคอดเป็นก้านสั้น ๆ ปลายเว้าบีม กลีบข้างรูปขอบขนาน มีติ่งที่ด้านล่าง และขอบกลีบกลีบปลายกลีบ กลีบกลางยาวกว่ากลีบข้าง มีลักษณะเป็นจงอยยาว โคนและบิดเล็กน้อย เกสรเพศผู้แยกเป็นสองกลุ่ม รังไข่ด้านข้างแบน ก้านเกสรเพศเมียรูปร่างคล้ายกระบองหรือทรงกระบอก ยอดเกสรเพศเมียมีลักษณะเป็นพุ่มกลม มีกลุ่มขนเป็นกระจุกใต้ยอดเกสรเพศเมีย ฝักแตกเป็นสองซีก แต่ละซีกค่อนข้างบาง มีขนปกคลุม ผนังกั้นระหว่างเมล็ดมีขนาดเล็กและบาง เมล็ดกลม เกลี้ยง.

Dolichovigna pilosa (Willd.) Niyomdham, Nord. J.Bot. 12: 341.1992.- Dolichos pilosus Willd., Sp.Pl.ed.3:1043.1800.- Vigna pilosa (Willd.) Baker in Fl.Br.Ind. 2: 207.1876; Craib in Fl. Siam.En. 1: 457.1928.- Dysolobium pilosum (Willd.) Marechal, Bull. Jard.Bot. Nat.Belg.47:483.1977; Thuan in Fl.C.L.V.17:170.1979.- Dolichovigna formosana Hayata, Ic.Pl.Formos.9:35, t.3.1920.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อย ต้นอ่อนมีขนปกคลุม ต้นแก่เกลี้ยง ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ แกนข้อใบยาว 0.5-2 ซม. ก้านข้อใบยาว 1-5 ซม. เป็นร่องทางด้านบน มีขนปกคลุม ใบย่อยรูปไข่ รูปไข่แกมรูปใบหอก หรือรูปใบหอก ขนาด 1-4 x 4-14 ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบมนหรือกลม เบี้ยว ขอบใบเรียบ แผ่นใบสองข้างเส้นกลางใบไม่เท่ากัน มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน เส้นใบ 3 เส้นออกจากโคนใบ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบย่อยยาว 1-2 มม. มีขน หูใบและหูใบย่อยขนาดเล็ก ข้อดอกออกที่ซอกใบ ก้านข้อดอกยาวได้ถึง 15 ซม. ดอกในช่อมีจำนวนมาก ดอกสีม่วง ก้านดอกย่อยยาว 1-2 มม. ใบประดับและใบประดับย่อยมี

ขนาดเล็ก หลอดกลีบเลี้ยงยาว 3-4 มม. มีขนทั้งสองด้าน กลีบดอกกลีบกลางกลม ขนาด 1.5-1.6 x 1-1.2 ซม. ปลายกลีบเว้าตื้น โคนกลีบด้านในมีติ่งเล็ก ๆ 2 ตั้ง ก้านกลีบสั้น กลีบข้างกว้าง 6-7 มม. ก้านกลีบยาวประมาณ 3 มม. ตั้งที่โคนกลีบยาวประมาณ 2 มม. ตั้งที่ด้านข้างใกล้ปลายกลีบยาวประมาณ 0.5 มม. กลีบคู่กลางยาวประมาณ 1.5 ซม. ก้านกลีบยาว 5-6 มม. ตั้งที่โคนกลีบขึ้นไปด้านหน้า เกสรเพศผู้ 2 กลุ่ม (9+1) รังไข่มีขน ไม่มีก้าน ก้านเกสรเพศเมียโค้ง มีขนเป็นกระจุกที่ยอดเกสรเพศเมีย ฝักขนาด 0.7-0.8 x 5-8 ซม. มีขนสั้นน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น เมล็ดรี ยาวประมาณ 4 มม. สีดำ. (ภาพที่ 57)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ กำแพงเพชร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคใต้ : ภูเก็ต ยะลา.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบพอประมาณในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 194 (BCU); C.F. van Beusekom et al 3960 (BKF); N.Fukuoka & M.Ito T-34768 (BKF).

6. *Dunbaria*

Wight & Arn., Prodr. Fl. Pen. Ind. Or. 1:258. 1834; Hutch., Gen. Fl. Pl. 1:422. 1964.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อย หรือแผ่คลุมบนพื้นดิน มีขนปกคลุม ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ หูใบและหูใบย่อยมีกรวยง่าย ใบย่อยมีต่อมที่ผิวใบด้านล่าง ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ raceme ออกที่ซอกใบหรือปลายยอด ใบประดับมีกรวยง่าย ไม่มีใบประดับที่โคนกลีบเลี้ยง กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปประมิ่ง ปลายแยกเป็น 4-5 กลีบ แฉกยาวกว่าหรือยาวเท่ากับหลอดกลีบเลี้ยง กลีบดอกมีกลีบสีเหลือง กลีบกลางกลม ตั้งตรง หรือแผ่กางออก มีติ่งที่โคนกลีบ เกสรเพศผู้แยกเป็นสองกลุ่ม (9+1) รังไข่ไม่มีก้าน หรือก้านสั้น เกสรหรือมีขน ออวลมีจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ยอดเกสรเพศเมียขนาดเล็ก ฝักมีรอยคอดระหว่างเมล็ด ฝักแก่แตกเป็นสองซีก.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ช่อดอกมีดอกจำนวนมาก กลีบดอกกลีบกลางสีม่วงดำ กลีบข้างและกลีบคู่ล่างสีเหลือง ใบรูปรี หรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน มียาวกว่า 3 ซม. 1. *D. bella*
1. ดอกเดี่ยว กลีบดอกทั้งหมดสีเหลือง ใบย่อยปลายสุดรูปสี่เหลี่ยมขนมเบี้ยก้น ใบย่อยสองข้าง รูปไข่ ใบย่อยทั้งหมดมียาวไม่เกิน 3 ซม. 2. *D. rotundifolia*

1. *Dunbaria bella* Prain, J.As.Soc.Beng.66,2:434.1897.- *D. longeracemosa* Craib, Kew Bull.1910:277.; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.2:289.1916; Craib in Fl.Siam.En.1:462.1928; Thuan in Fl.C.L.V.17:128.1979.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อย มีขนปกคลุม ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 1-2 ซม. ก้านช่อใบยาว 1-4 ซม. ทั้งแกนช่อใบและก้านช่อใบมีลักษณะเป็นเหลี่ยม มีขนปกคลุม ใบย่อยรูปรี หรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 1.5-7 x 3-14 ซม. ปลายใบกลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ด้านล่างมีขนปกคลุมหนาแน่นกว่า สีเหลืองแกมน้ำตาล เส้นใบ 5-6 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง เส้นใบย่อยเห็นเป็นลวดลายแบบร่างแหชัดเจนมาก ระหว่างเส้นใบย่อย มีต่อมขนาดเล็กสีน้ำตาลแดงปรากฏทั่วไป ก้านใบย่อยยาว 3-4 มม. มีขนปกคลุม ช่อดอกออกที่ซอกใบ ยาว 7-20 ซม. แกนช่อดอกมีขน ดอกในช่อจำนวนมาก ก้านดอกย่อยยาว 3-4 มม. หลอดกลีบเลี้ยงมีขนสั้น ๆ ปลายหลอดแยกเป็น 5 กลีบ สองกลีบบนเชื่อมกัน ปลายเว้าตื้น กลีบล่างยาวที่สุด ปลายเรียวแหลม กลีบดอกกลีบกลางสีม่วงดำ รูปรางกลม ขนาดประมาณ 1.5 x 1.5 ซม. ปลายเว้าตื้น กลางกลีบด้านหลังเป็นสัน บิดโค้ง โคนกลีบด้านในมีติ่ง 2 ตั้่ง ก้านกลีบยาวประมาณ 3 มม. กลีบข้างสีเหลือง รูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 0.5 x 1.2 ซม. โคนกลีบมีติ่ง ก้านกลีบยาวประมาณ 4 มม. กลีบคู่ล่างสีเหลือง กว้างประมาณ 6 มม. ปลายเรียวแหลมบิดโค้งลงมาทางโคนกลีบ ด้านข้างของกลีบใกล้โคนกลีบมีผิวกลีบยื่นออกมาเป็นตุ่มเล็ก ๆ ข้างละ 1 ตุ่ม ก้านกลีบแคบ ยาวประมาณ 5 มม. รังไข่มีขน ไม่มีก้าน ผักแบน รูปขอบขนานแกมรูปใบหอกกลับ ขนาด 0.8-1 x 5-8 ซม. มีขน เมล็ดกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 มม. (ภาพที่ 53)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำพูน นครสวรรค์ สุโขทัย; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย สกลนคร อุดรธานี นครพนม; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี; ตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคตะวันออก : จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ลาว ไทย เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกระหว่างเดือนกันยายน-มกราคม.

ช่อพันเมือง.- ขางครึ่ง ดอกครึ่ง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 200, 218 (BCU); C. Phengkklai et al 3888 (BKF); H.Takahashi T-63543 (BKF); Winit 1546 (BKF).

2. *Dunbaria rotundifolia* (Lour.) Merr., Philip.J.Sc.15:242.1919; Back. & Bakh.f., Fl.Java 1:634.1963; Thuan in Fl.C.L.V.17:121, Pl.18,1.1979; Grierson & D.G.Long, Fl.Bhutan 1,3:76.1987.- *Indigofera rotundifolia* Lour., Fl.Cochinch.: 458.1970.- *Dunbaria conspersa* Benth., in Miq., Pl. Jungh.:241.1852; Baker in Fl.Br.Ind.2:218.1876; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C. 2:291.1916; Craib in Fl.Siam.En.1:462.1928.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อย มีขนปกคลุม ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 1-5 มม. ก้านช่อใบยาว 1-1.5 ซม. แกนช่อใบและก้านช่อใบมีขน ใบย่อยปลายสุดรูปสี่เหลี่ยมขนมนเบี้ยก้น ขนาด 1.2-2.5 x 2-3 ซม. ใบย่อยสองข้างรูปไข่เบี้ยว ขนาด 1-1.5 x 1.2-2.2 ซม. ใบทั้งสามมีปลายใบมนหรือแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน เส้นใบ 3-4 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ผิวใบด้านล่างมีต่อมขนาดเล็กสีน้ำตาลแดง ก้านใบย่อยยาว 1.5-2 มม. มีขนปกคลุม ดอกเดี่ยว สีเหลือง ออกที่ซอกใบ ก้านดอกยาว 2-4 มม. มีขน หลอดกลีบเลี้ยงมีขนปกคลุม ปลายหลอดแยกเป็น 4 กลีบ กลีบเลี้ยงยาวที่สุด ปลายเรียวแหลม กลีบดอกกลีบกลางกลม ขนาดประมาณ 1 x 1 ซม. ปลายกลีบเว้าตื้น โคนกลีบด้านในมีติ่ง 2 ตีง ก้านกลีบยาวประมาณ 2.5 มม. กลีบข้างรูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 3 x 9 มม. โคนกลีบมีติ่ง ก้านกลีบยาวประมาณ 3 มม. กลีบคู่กลางกว้างประมาณ 4 มม. ปลายเรียวแหลมโค้งเข้าหากลีบกลาง ด้านข้างของกลีบใกล้โคนกลีบ ผิวกลีบยื่นออกมาเป็นตุ่มเล็ก ๆ ข้างละ 1 ตุ่ม ก้านกลีบแคบ ยาวประมาณ 3 มม. รังไข่มีขน ไม่มีก้าน ฝักแบนรูปขอบขนาน ขนาด 1 x 4 ซม. ขอบฝักทั้งสองด้านมีขน. (ภาพที่ 56)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ นครสวรรค์; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย จีน พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา
ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบพอรประมาณในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ช่อพันเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 178 (BCU); Sakol Suthisorn 612 (BK).

7. *Eriosema*

DC. ex Desv., Ann.Sc.Nat. 9:421.1826; Hutch., Gen.Fl.Pl. 1:423.1964.-
Rhynchosia DC. sect. *Eriosema* DC., Prodr. 2:388.1825.

ไม้ล้มลุก หรือไม้พุ่มขนาดเล็ก ลำต้นตั้งตรง หรือแผ่คลุมพาดดิน มีกมหัวใต้ดิน ใบเดี่ยว หรือใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ ผิวใบด้านล่างมักมีต่อม ก้านใบสั้น มีหูใบ แต่ไม่มีหูใบย่อย ช่อดอกออกที่ซอกใบ หรือที่ปลายยอด ดอกสีเหลือง ใบประดับรูปแถบ ไม่มีใบประดับที่โคน กลีบเลี้ยง กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูประฆัง ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ผิวกลีบมีต่อม กลีบดอกมีความยาวเกือบเท่า ๆ กัน กลีบกลางมีติ่งที่โคนกลีบ ผิวกลีบด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้แยกเป็นสองกลุ่ม (9+1) รังไข่กลุ่ม เกสรตัวเมีย หรือมี 2 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ปลายขยายออก เกสรตัวเมีย ผักแห้งแล้วแตกเป็นสองซีก มีขนปกคลุม เมล็ด 1-2 เมล็ด.

Eriosema chinense Vogel, Pl.Meyen., Nov.Act.Acad.Nat.Cur.19,supp.1:31. 1843; Baker in Fl.Br.Ind.2:219.1876; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.2:292, Fig. 30.1916; Craib in Fl.Siam.En.1:467.1928; Back.& Bakh.f.,Fl.Java 1:637. 1963; Thuan in Fl.C.L.V.17:137.1979.

ไม้ล้มลุก มีหัวใต้ดิน ลำต้นตั้งตรง มีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ ใบรูปแถบ ขนาด 0.3-0.5 x 2.5-6 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนมีขนห่าง ๆ ด้านล่างมีขนยาวปกคลุมหนาแน่น ขนบริเวณเส้นกลางใบสีน้ำตาล ขนบริเวณอื่นสีเทา เส้นใบเห็นชัดเจนเฉพาะ เส้นกลางใบ ก้านใบยาว 1-2 มม. หูใบเป็นเส้น ยาว 0.5-1 ซม. ไม้ผลัดร่วง ดอกเดี่ยว สีเหลืองออกตามซอกใบ ก้านดอกยาว 3-6 มม. มีขน ใบประดับเป็นเส้นขนาดเล็ก ยาวประมาณ 2 มม. หลอดกลีบเลี้ยงรูประฆัง มีขน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ความยาวจากโคนกลีบถึงปลายกลีบ 3-4 มม. คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกกลีบกลางรูปไข่กลับ ขนาด 5-6 x 5-8 มม. มีเส้นสีแดงตามยาว ปลายเว้าตื้น โคนมีติ่ง 2 ตีง ก้านกลีบ ยาวประมาณ 2 มม. ผิวกลีบด้านหลังมีขน กลีบข้างรูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 2.5 x 7 มม. ก้านกลีบเล็กแคบ ยาวประมาณ 2 มม. กลีบกลางขนาด 2.5-3 x 5-6 มม. ปลายกลีบมีขนสั้น ๆ ก้านกลีบยาวประมาณ 2 มม. รังไข่มีขนยาวสีขาวปกคลุมหนาแน่น ไม่มีก้านรังไข่ ยอดเกสรเพศเมียเป็นปุ่มกลม ผักสีน้ำตาล ขนาดประมาณ 0.7 x 1 ซม. มีขนนุ่มปกคลุม เมล็ดสีน้ำตาล ขนาดประมาณ 2 x 3 มม. (ภาพที่ 54)

ประเทศไทย.- พบทั่วภาค.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า จีน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย
อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามทุ่งหญ้าในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนมิถุนายน
-ตุลาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- หัวประดู่ ค้อนกอง พญาลูกสิบ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 83, 140 (BCU); C.Phengklai et al 3484
(BKF); Din 129 (BKF); N.Fukuoka T-63747 (BKF).

8. Indigofera

L., Sp.Pl.:75.1753; Gen.Pl.ed.5:333.1754; Hutch., Gen.Fl.Pl.1:400.1964;
I.de Kort & G.Thijssse, Blumea 30:104.1984.- Sphaeridiophorum Desv., J.
Bot.1:125, tab.6.1813.- Ameocarpus Benth. in Lindl., Veg. Kingd.:554.
1847.- Acanthonotus Benth. in Hook., Niger Fl.:293.1849.- Indigostrum
Jaub.& Spach., Illustr.5:101, tab.492.1857.- Microcharis Benth. in Trans.
Linn.Soc.London 25:297, tab.33.1865.

ไม้ล้มลุก หรือไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งมักมีขนรูปตัว T ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ขอบ
ใบเรียบ มีหูใบและหูใบย่อย ช่อดอกแบบ raceme หรือแบบ spike ออกที่ซอกใบ ก้านดอก
ย่อยสั้น หรือไม่มี ใบประดับมีกรวยง่าย ไม้มีใบประดับที่โคนกลีบเลี้ยง กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูป
ระฆัง ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ดอกมีกมสมวง หรือแดง กลีบมีกรวยง่าย กลีบกลางอาจคอดเป็น
ก้านหรือไม่มีก้าน มีกมขนที่ด้านหลัง กลีบข้างแนบติดกับกลีบกลางเล็กน้อย โคนมีติ่ง กลีบกลางตั้ง
ตรง ปลายมนหรือเรียวแหลม แต่ละข้างโป่งออกเป็นติ่งเล็ก ๆ เกสรเพศผู้ 1 หรือ 2 กลุ่ม
อับเรณูมีปลายเป็นติ่งหนาม รังไข่ไม่มีก้าน เกสรตัวเมีย ออวูล 1-20 ฝักแห้งแตก หรือไม่
แตก เมล็ดกลม รี ทรงกระบอก หรือทรงสี่เหลี่ยม.

Indigofera sootepensis Craib, Kew Bull. 1911:35; in Fl.Siam.En.1:381.
1928; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.2:433.1916; I.de Kort & G.Thijssse, Blumea
30:131.1984; Thuan, Phon & Niyomdham in Fl.C.L.V.23:85.1987.

ssp. sootepensis

ไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งมีขนปกคลุม ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 10-15 ซม. ก้านช่อใบยาว 0.5-1.5 ซม. ทั้งแกนช่อใบและก้านช่อใบมีขน และเป็นร่องทางด้านบน ใบบนเป็นเส้น ยาว 6-7 มม. ร่วงง่าย ใบย่อยออกตรงข้าม จำนวน 29-33 ใบ ใบรูปขอบขนาน ขนาด 0.7-1 x 1.5-2.5 ซม. ปลายใบเป็นติ่งหนาม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบมีขนทั้งสองด้าน เส้นใบไม่ค่อยชัดเจน ก้านใบย่อยยาว 1.5-2 มม. ใบย่อยเป็นเส้นเล็ก ๆ ยาว 2-2.5 มม. ช่อดอกออกที่ช่อใบเป็นช่อแบบ raceme ช่อตั้ง ยาว 6-18 ซม. ก้านช่อดอกและแกนช่อดอกมีขนปกคลุม ดอกในช่อจำนวนมาก ดอกสีปนแดง ก้านดอกย่อยยาว 2-3 มม. ใบประดับที่ก้านดอกย่อยเป็นเส้นขนาดเล็ก ยาว 3-3.5 มม. กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายแยกเป็น 5 กลีบไม่เท่ากัน ผิวด้านนอกมีขน กลีบดอกกลีบกลางรูปรีแกมรูปไข่ ขนาด 5-8 x 1.5-2 ซม. ด้านหลังมีขนแข็งสีน้ำตาลเป็นมันปกคลุม กลีบข้างรูปขอบขนาน ขนาด 3 x 1-1.2 ซม. ปลายกลีบมีขน กลีบกลางรูปขอบขนาน ขนาด 4-5 x 1.8-2 ซม. ปลายกลีบมีขน ด้านข้างใกล้โคนกลีบมีตุ่มเล็ก ๆ ข้างละ 1 ตุ่ม เกสรเพศผู้ยาว 1.3-1.4 ซม. รังไข่เกลี้ยง ไม่มีก้าน ยอดเกสรเพศเมียเป็นน่องกลม ฝักค่อนข้างตรง ขนาด 0.4 x 4-4.5 ซม. ผิวมีขนสีขาวสั้น ๆ เมล็ดรี หรือเป็นทรงสี่เหลี่ยม ขนาด 2 x 2.5-3 มม. (ภาพที่ 58)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ) ลำพูน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ราชบุรี กาญจนบุรี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ครามป่า.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 67 (BCU); O.Thaihong et al 271 (BCU).

9. Phyllodium

Desv., Journ.de Bot.ser.2,1:123, t.5, Fig.24.1813; Hutch., Gen.Fl.Pl.1: 479.1964; Ohashi, Ginkgoana 1 :260.1973.- Dicerma sect. Phyllodium (Desv.) DC., Prodr.2:339.1825.- Desmodium sect. Phyllodium (Desv.) Benth. in Benth. & Hook.f., Gen.Pl.1:519.1865.- Desmodium subgen. Phyllodium (Desv.) Baker in Fl.Br.Ind.2:162.1876.

ไม้พุ่ม ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ มีหูใบและหูใบย่อย ใบย่อยปลายสุดมีก้านใบ มีหูใบย่อย 2 ใบ ใบย่อยสองใบข้างไม่มีก้านใบ หรือก้านใบสั้น มีหูใบย่อย 1 ใบ ดอกออกเป็นกระจุกหลายดอก เรียงกันอยู่บนแกนช่อดอกแบบ raceme หรือ panicle ค่อนข้างยาว ในดอกแต่ละกระจุกมีใบประดับปร่ารงคล้ายไม้พุ่มไฉ้ 2 ใบ และมีใบประดับอีก 1 ใบอยู่ปลายสุดลดรูปเป็นเส้น กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นรูประฆัง ปลายแยกเป็น 4 กลีบ กลีบข้างสองกลีบสั้นที่สุด กลีบกลางยาวที่สุด กลีบดอกกลีบกลางรูปไข่กลีบ ปลายกลม หรือเว้าตื้น กลีบข้างมีขนาดเล็กกว่ากลีบกลาง โคนกลีบคอดเป็นก้านและมีติ่ง กลีบกลางมีก้านยาว มีติ่ง เกสรเพศผู้ 10 อัน เชื่อมกันเป็นหนึ่งกลุ่ม มีกรวยพร้อมกบิลดอก รังไข่มีออวูลจำนวนน้อย จานฐานดอกขนาดเล็ก ก้านเกสรเพศเมียยาวกว่ารังไข่ โคนก้านมีขน ปลายก้านไม่ขยายออก ฝักแห้งไม่แตก มีลักษณะเป็นข้อเชื่อมกัน เมล็ดกลม หรือรี.

รูปวิธานจำแนกชนิด

- 1. ใบย่อยปลายสุดมีความยาวมากกว่าสามเท่าของความกว้างขึ้นไป ช่อดอกมักไม่แยกแขนง ... 2. *P. longipes*
- 1. ใบย่อยปลายสุดมีความยาวน้อยกว่าสองเท่าของความกว้าง ช่อดอกแยกแขนงมาก 1. *P. elegans*

1. *Phyllodium elegans* (Lour.) Desv. in Mem.Soc.Linn. Paris 4:324.1825; Ohashi, Ginkgoana 1:269. Pl.39 a & a'.1973.- *Hedysarum elegans* Lour., Fl.Cochinch.2:450.1790.- *Desmodium elegans* (Lour.) Benth.,Fl.Hongk.: 83.1861; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.2:569.1920; Craib in Fl.Siam.En.1:406. 1928.- *D. blandum* Meeuwen in Reinwardtia 6:247.1962; Back.& Bakh.f., Fl.Java 1:603.1963.

ไม้พุ่ม กิ่งมีขนปกคลุม ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 1-2 ซม. ก้านช่อใบยาว 0.5-1.5 ซม. ทั้งแกนช่อใบและก้านช่อใบมีขนหนาแน่น ใบย่อยปลายสุดรูปไข่ ขนาด 3-6 x 6-9 ซม. ปลายใบมน โคนใบมนหรือกลม ขอบใบเรียบ ใบย่อยสองใบข้างรูปไข่ โคนใบยาว ขนาด 2-5 x 3-8 ซม. ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบกลม หรือรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบเรียบ ใบย่อยทั้งสามใบหนาและเหนียวคล้ายแผ่นหนัง มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน โดยเฉพาะด้านล่างมีขนนุ่มสีน้ำตาลอ่อนปกคลุมหนาแน่น เส้นใบชัดเจนทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบย่อยยาว 1.5-2 มม. มีขนปกคลุม หูใบยาว 4-5 มม. หูใบย่อยยาวประมาณ 3 มม. ทั้งหูใบและหูใบย่อยมีขนปกคลุม ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง มักแยกแขนงมาก มีขนปกคลุมหนาแน่น ดอกแต่ละกระจุกมี 5-7 ดอก เรียงกันอยู่บนแกนช่อดอก ก้านดอกย่อยยาว 3-5 มม. มีขน ใบประดับสองใบที่หุ้มกลุ่มของดอกมีรูปร่างกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2.5 ซม.

ปลายเว้าตื้น โคนกลมหรือรูปหัวใจ ขอบเรียบ มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ผิวด้านนอกมีขนสั้นเข็มกว่า
 ผิวด้านใน ใบประดับอันปลายมีลักษณะเป็นเส้นแข็ง ยาว 1-1.2 ซม. มีขน ใบประดับย่อยที่โคน
 ดอกมีขนาดเล็ก ยาว 0.5-1 มม. ดอกสีขาว กลีบเลี้ยง 4 กลีบโคนเชื่อมกันเป็นรูประฆัง ยาว
 ประมาณ 5 มม. มีขนปกคลุม กลีบดอกกลีบกลาง รูปไข่กลับ ขนาด 0.8-1 x 1-2 ซม. ปลาย
 กลมหรือเว้าตื้น โคนสอบเรียว ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน กลีบข้างรูปขอบขนาน ขนาดประมาณ 0.3
 x 1-2 ซม. โคนมีติ่ง ส่วนที่เป็นก้านยาวประมาณ 3 มม. ผิวเกลี้ยง กลีบคู้ล่าง ขนาดประมาณ
 0.6 x 1.8 ซม. โคนมีติ่ง ก้านยาวประมาณ 3 มม. ผิวเกลี้ยง รังไข่ยาวประมาณ 4 มม. มีขน
 ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1 ซม. ปลายเกลี้ยง โคนมีขน ฝักแบน ขนาด 0.4 x 1-1.2
 ซม. มี 2 ข้อ ผิวมีขน เมล็ดรูปรี ขนาดประมาณ 2 x 3 มม. (ภาพที่ 64)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ บุรีรัมย์ นครราชสีมา
 ศรีสะเกษ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี
 ชลบุรี ตรัง.

การกระจายพันธุ์.- จีน ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบขึ้นทั่วไปบริเวณริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนตุลาคม-
 มกราคม.

ชื่อพื้นเมือง.- เกล็ดปลาหม้อ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 199 (BCU); C.Phengklai 912 (BKF); K.
 Larsen 31522 (BKF).

2. Phyllodium longipes (Craib) Schindl. in Fedde, Rep. 20: 270. 1924; Oha-
 shi, Ginkgoana 1: 274, Pl. 40b. 1973.- Desmodium longipes Craib, Kew Bull.
 1910: 20; in Fl. Siam. En. 1: 412. 1928; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 2: 570. 1920.

ไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งมีขนปกคลุม ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ เรียงสลับ
 แกนช่อใบยาว 1-1.5 ซม. ก้านช่อใบยาว 3-5 มม. ทั้งก้านช่อใบและแกนช่อใบมีขนนุ่มหนาแน่น
 ใบย่อยปลายสุดรูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูปใบหอก ขนาด 2.5-6 x 7-15 ซม. ปลายใบแหลม
 โคนใบมน กลม หรือรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบเรียบ หรือเป็นคลื่นเล็กน้อย ก้านใบยาว 2-3 มม.
 มีขน ใบย่อยสองข้างรูปไข่โคนเบี้ยว ขนาด 1.5-2.5 x 2.5-4 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบ
 เบี้ยว ขอบใบเรียบ ก้านใบย่อยยาวประมาณ 1 มม. ใบย่อยทั้งสามใบเห็นยวดยาวแผ่นหนึ่ง มีขน
 ปกคลุมทั้งสองด้าน ด้านบนมีขนสั้น ๆ ด้านล่างมีขนนุ่มสั้น ๆ ปลายปกคลุมหนาแน่น เส้นใบชัดเจนทั้ง
 สองด้าน หูใบยาว 0.8-1 ซม. หูใบย่อยยาว 5-6 มม. ทั้งหูใบและหูใบย่อยมีขนปกคลุม ช่อดอก
 ออกที่ปลายกิ่ง มักไม่แยกแขนง มีขนปกคลุม ดอกแต่ละกลุ่มี 8-12 ดอก เรียงกันอยู่บนแกน

ช่อดอก ก้านดอกย่อยยาว 2-5 มม. มีขน ใบประดับสองใบข้างที่หมักกลุ่มของดอกรูปไข่เบี้ยว ขนาด 1-2.2 x 1.5-3 ซม. ปลายเว้าตื้น โคนเบี้ยว มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ใบประดับอันปลายมีลักษณะเป็นเส้น ยาว 1-2 ซม. มีขน ใบประดับย่อยที่โคนดอกมีขนาดเล็กมาก กลีบเลี้ยง 4 กลีบเชื่อมกันตอนโคนเป็นรูปประฆัง ยาวประมาณ 4 มม. มีขนปกคลุม กลีบดอกสีขาว เกสรตัวผู้ กลีบกลางรูปไข่กลับ ขนาด 0.5-0.6 x 0.9-1 ซม. ปลายเว้าตื้น ก้านกลีบยาวประมาณ 1.5 มม. กลีบข้างรูปขอบขนาน ขนาดประมาณ 2 x 8 มม. โคนมีติ่ง ก้านกลีบยาวประมาณ 2.5 มม. กลีบค้ำกลางขนาด 3-4 x 8-9 มม. ก้านกลีบยาวประมาณ 2.5 มม. รังไข่ยาวประมาณ 3 มม. มีขน ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 7 มม. ปลายเกสร โคนมีขน ผักแบน ขนาด 0.4 x 1.5 -2 ซม. มี 2-4 ข้อ ผิวมีขน เมล็ดรูปรี ขนาดประมาณ 2 x 3 มม. (ภาพที่ 65)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ พะเยา; **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ :** เลย เพชรบูรณ์; **ภาคตะวันออก :** ชัยภูมิ นครราชสีมา; **ภาคตะวันตกเฉียงใต้ :** ชลบุรี จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์.- จีน พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบพอรประมาณในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เกล็ดปลา ลูกปลัด.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 142 (BCU); G.Murata et al T-17166 (BKF).

10. Peuraria

DC., Ann.Sc.Nat. 9:97.1825; Hutch., Gen.Fl.Pl.1:426.1964; Maesen, Agr. Uni.Wag.85-1:9.1985.

ไม้เลื้อย อาจพบรากสะสมอาหาร ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ ใบย่อยรูปไข่หรือคล้ายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ขอบใบเรียบ หรือเป็นพู่ เกสรตัวผู้ กลีบเลี้ยง หรือมีขน มีหูใบและหูใบย่อย หูใบอาจยื่นเลยไปทางด้านล่างจากจุดที่ติดกับกิ่ง ช่อดอกแบบ raceme หรือ panicle ออกที่ซอกใบ ใบประดับขนาดเล็ก มีกรวยงาย กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบบนสองกลีบอาจเชื่อมกันทำให้มองเห็นเป็น 4 กลีบ กลีบดอกสีม่วง หรือน้ำเงิน กลีบกลางมีติ่งที่โคนสองติ่ง กลีบข้างและกลีบค้ำกลางมีความยาวเกือบเท่ากัน เกสรเพศผู้ 10 อัน มักเป็นหนึ่งกลุ่ม พบบางที่แยกเป็นสองกลุ่ม (9+1) รังไข่มีก้านสั้น ออวลจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย โคนหรือบนเข้าด้านใน เกสรตัวเมีย ยอดเกสรเพศเมียมีขนาดเล็ก ผักเรียวยาว แตกเมื่อแห้ง เมล็ดกลมหรือรูปขอบขนาน.

Peuraria phaseoloides (Roxb.) Benth., J.Linn.Soc.Bot.9:125.1867; Baker in Fl.Br.Ind.2:199.1876; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.2:253.1916; Ridl., Fl. Mal.Pen.1:571.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:450.1928; Back. & Bakh.f., Fl. Java 1:632.1963; Thuan in Fl.C.L.V.17:83, Pl.10, 10-17.1979; Maesen, Agr.Uni.Wag.85-1:78, Pl.16 & 17.1985.- Dolichos phaseoloides Roxb., Fl. Indica 3:316.1832.

var. phaseoloides

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อย มีขนสีน้ำตาลปกคลุม ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ แกนช่อใบยาว 1-2.5 ซม. ก้านช่อใบยาว 4-10 ซม. ทั้งแกนช่อใบและก้านช่อใบมีขน ใบย่อยปลายสุดรูปสี่เหลี่ยมขนมเบี่ยงปน ขนาด 3-7 x 4-7.5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ หรือเป็น 3 แฉก ใบย่อยสองใบข้างรูปไข่ โคนใบเว้า ขนาด 3-6 x 3.5-7 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบเว้าเล็กน้อย ขอบใบเรียบ หรือเป็น 3 แฉก ใบย่อยทั้งสามใบมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ด้านบนมีขนสั้น ๆ ด้านล่างมีขนสีเทาเงินหนาแน่น เส้นใบชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบย่อยยาว 2-3 มม. มีขน หูใบและหูใบย่อยยาว 3-5 มม. มีขน ช่อดอกออกที่ซอกใบ ยาว 10-22 ซม. แกนช่อดอกมีขนหนาแน่น ดอกในช่อจำนวนมาก ดอกสีม่วง ก้านดอกย่อยยาว 2-3 มม. มีขน ใบประดับมีขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นรูประฆังปลายแยกเป็น 4 กลีบ กลีบเลี้ยงยาวที่สุด กลีบบนมีปลายแยกเป็น 2 กลีบขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงมีขนหนาแน่น กลีบดอกเกลี้ยง กลีบกลางสีม่วงขอบกลีบขาว ตั้งและแผ่กางออก เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.2-1.4 ซม. ปลายกลีบเว้าตื้น โคนกลีบมีติ่งสองติ่ง ก้านกลีบยาวประมาณ 2.5 มม. กลีบข้างรูปไข่กลับ ขนาด 0.4-0.5 x 1.4-1.5 ซม. โคนมีติ่ง ก้านกลีบยาวประมาณ 3 มม. กลีบคู่กลางขนาด 0.4-0.5 x 1.2-1.3 ซม. ปลายกลีบแหลม ก้านกลีบยาวประมาณ 3 มม. รังไข่ยาว 8-9 มม. มีขนสั้น ๆ ก้านเกสรเพศเมียโค้ง ยาวประมาณ 5 มม. ฝักตรง ขนาด 0.4-0.5 x 5-10 ซม. ผิวมีขนสั้น ๆ. (ภาพที่ 62)

ประเทศไทย.- พบทั่วทุกภาค.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า จีน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบพอรประมาณในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- ถั่วเส้นป่า.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 179 (BCU); G.Murata et al T-41724 (BKF).

11. Tadehagi

Ohashi, Ginkgoana 1:280.1973.- Desmodium sect. Pleurolobium DC., Prodr. 2:326.1825, pro parte, incl. subsect. Pteropoda DC. et excl. subsect. Gyrantia DC., quao est gen. Codariocalyx.- Pteroloma Desv. ex Benth. in Miq., Pl. Jungh. 217, in adnota & 219.1852.- Desmodium sect. Pteroloma (Desv. ex Benth.) Benth. in Benth. et Hook., Gen. Pl. 1: 519. 1865.- Desmodium subgen. Pteroloma (Desv. ex Benth.) Baker in Hook. f., Fl. Br. Ind. 2:163.1876.- Meibomia Adanson 1763 sensu Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 2: 608.1920.- Droogmansia subgen. Godefroya Schindler in Fedde., Rep. 20: 274.1924.

ไม้พุ่ม ใบประกอบลดรูปเหลือเพียง 1 ใบ (unifoliate) มีหูใบและหูใบย่อย ก้านใบมีปีก ข้อดอกแบบ raceme ออกที่ปลายยอด ใบประดับมีสองแบบ รูปร่างและขนาดแตกต่างกัน กลีบเลี้ยงรูประฆัง มี 4 กลีบ กลีบบนปลายแยกเป็น 2 แฉกเล็ก ๆ หรือปลายเรียบ กลีบดอกมีเส้นตามยาวชัดเจน กลีบกลางรูปร่างกลม รี หรือไข่กลับ กลีบข้างรูปขอบขนานแกมรี ปลายกลม ก้านกลีบกว้าง โคนกลีบมีติ่ง กลีบกลางปลายมน หรือแหลม เกสรเพศผู้มี 10 อัน แยกเป็นสองกลุ่ม (9+1) รังไข่มีขน ไม้มีก้าน มีจากรฐานดอก ออวล 5-8 ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ยอดเกสรเพศเมียเป็นปมกลม ฝักแบน รูปขอบขนานแคบ มีลักษณะเป็นข้อ ๆ 5-8 ข้อ ฝักตรงหรือโค้ง เมล็ดรี.

Tadehagi godefroyanum (Kuntze) Ohashi, Ginkgoana 1 :284, Pl. 44a.1973.- Meibomia godefroyana Kuntze, Rev. Gen. 1:196.1891; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 2:608, Fig. 56.1920.- Desmodium godefroyanum Kuntze [Rev. Gen. 1:196.1891, prosyn.] ex Craib in Fl. Siam. En. 1:407.1928.- Droogmansia godefroyana (Kuntze) Schindl. in Fedde, Rep. 20:274.1924; Thuan, Phon & Niyomdham in Fl. C. L. V. 23:126, Fig. 21.1987.

ไม้พุ่ม กิ่งมีขนสีเทาเงินปกคลุม ใบประกอบแบบลดรูปเหลือใบย่อยเพียง 1 ใบ เรียงเวียนสลับ ใบรูปไข่ หรือรูปรีแกมรูปไข่ ขนาด 3-8 x 7-14 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบกลม หรือรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ใบอ่อนมีขนสีเทาเงินปกคลุมโดยเฉพาะบริเวณเส้นกลางใบ ใบแก่เกลี้ยง ผิวใบด้านล่างมีขนสีเทาเงินปกคลุมหนาแน่นทั้งในใบอ่อนและใบแก่ เส้นใบ 18-20 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบแผ่เป็นปีกแคบ ๆ ตามยาว มีขนสีเทาเงินปกคลุม ก้านใบยาว 1.5-2 ซม. หูใบย่อยยาว 4-5 มม. มีขน ข้อดอกออกที่ปลายกิ่ง ยาว 10-15 ซม. เป็นข้อเดี่ยวไม่แยกแขนง แกนข้อดอกมีขนสีเทาเงินปกคลุมหนาแน่น ดอกในข้อมีจำนวนมาก ดอกสีม่วงแดง ก้านดอกย่อยยาว 5-7 มม. มีขนสีเทาเงินปกคลุม ปลายก้านดอกโค้งงอลงเมื่อดอกบานและเป็นผล ใบประดับยาว 3-5 มม. ผิวด้านนอก

มีขน ใบประดับที่อยู่ด้านนอกรูปไข่ มักร่วงง่าย ใบประดับที่อยู่ด้านในรูปใบหอก มีขนาดเล็กกว่า กลีบเลี้ยง 4 กลีบโคนเชื่อมกันเป็นรูประฆัง กลีบบนมีขนาดใหญ่และยาวที่สุด ผิวกลีบเลี้ยงมีขน กลีบดอกกลีบกลางกลม ตึง และแผ่กางออก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ซม. ปลายเว้าต้น โคนกลีบด้านในมีก้านขนสั้นเล็ก ๆ ส่องก้น ก้านกลีบสั้นมาก ผิวกลีบเกลี้ยง กลีบข้างรูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 0.4×1 ซม. โคนกลีบมีติ่ง ก้านกลีบยาวประมาณ 1 มม. ผิวกลีบเกลี้ยง กลีบค้ำกลางขนาดประมาณ 4×8 มม. โคนมีติ่งสั้น ๆ ก้านกลีบยาวประมาณ 2 มม. ผิวกลีบเกลี้ยง รังไข่ยาวประมาณ 4 มม. มีขนสั้น ๆ ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 5 มม. ตรงกลางพอง ออก พักแบน ขนาด $0.4-0.5 \times 2-2.5$ ซม. มี 3-4 ข้อ ขอบสองข้างมีขน. (ภาพที่ 63)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : ตาก; **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ :** หนองคาย อุดรธานี; **ภาคตะวันออก :** ชัยภูมิ ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย กัมพูชา ลาว เวียดนาม.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลตลอดปี.

ชื่อพื้นเมือง.- ไชหิน ต่างหมอง เร็ยะ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 106, 163 (BCU); T.Smitinand 11663 (BKF); C.Phengklai et al 3599 (BKF).

12. Tephrosia

Pers., Syn. 2: 328. 1807; Hutch., Gen. Fl. Pl. 1: 396. 1964; Bosman & A. J. P. de Haas, Blumea 28: 436. 1983.

ไม้ล้มลุก หรือไม้พุ่ม ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ใบย่อยออกตรงข้าม หรือเกือบตรงข้าม เส้นกลางใบบนทางด้านล่าง เส้นใบตรงและขนานกันอยู่ในแนวเฉียงกับเส้นกลางใบ ผิวใบด้านล่างมักมีขนสีเงิน มีหูใบแต่ไม่มีหูใบย่อย ช่อดอกแบบ raceme ออกที่ปลายกิ่ง หรือช่อใบใกล้ปลายกิ่ง หรือช่อดอกออกตรงข้ามใบ มีใบประดับที่ช่อดอก แต่ไม่มีใบประดับที่โคนกลีบเลี้ยง กลีบเลี้ยง 4 กลีบโคนเชื่อมกันเป็นรูประฆัง กลีบบนปลายแยกเป็นสองแฉกเล็ก ๆ โคนกลีบดอกคอดเป็นก้าน กลีบกลางรูปรางเกือบกลม ด้านนอกมีขน กลีบข้างแนบติดกับกลีบค้ำกลางเล็กน้อย เกสรเพศผู้ 10 อัน มี 1 อันที่ก้านช่อบริเวณแยกจากกลุ่มที่โคน ส่วนกลางถึงปลายเชื่อมติดกับกลุ่ม รังไข่ไม่มีก้าน ออวลจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียแบนโค้ง เข้าสู่ด้านในดอก เกลี้ยงหรือมีขน ยอดเกสรเพศเมียเป็นปมกลม ขอบด้านล่างมีลักษณะเป็นซี่ ๆ (penicillate) พักแบนและแคบยาว มีขน แตกเมื่อแห้ง.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. หน่ส่วนใหญ่มีสีเทาเงิน ยกเว้นที่แกนช่อใบ และ เส้นกลางใบบนสีน้ำตาล ผิวใบด้านบนเกลี้ยง ผิวด้านในของกลีบดอกกลีบกลางสีส้ม 1. *T. siamensis*
1. หน่ทุกส่วนสีน้ำตาลแกมเหลือง ผิวใบด้านบนมัน ผิวด้านในของกลีบดอกกลีบกลางสีขาว
..... 2. *T. vestita*

1. *Tephrosia siamensis* J.R.Drumm. in Bot. Centralbl. Beih. 28, 2:400. 1911; Gagnep. in Fl. Gen. I-C. 2:276. 1916; Craib, Fl. Siam. En. 1:385. 1928.

ไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งเป็นสีเหลี่ยม มีขนสีเทาเงินปกคลุม ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 3-6 ซม. มีขนสีน้ำตาลปกคลุม ไม่มีก้านช่อใบหรือก้านช่อใบสั้นมาก ใบย่อยจำนวน 7-13 ใบ ออกตรงข้ามกัน ใบย่อยปลายสุดมีขนาดใหญ่ที่สุด ขนาดใบค้อย ๆ ลดลง ใบย่อยค้ำกลางสุดมีขนาดเล็กที่สุด ใบทั้งหมดรูปไข่กลับ ขนาดอยู่ระหว่าง 0.5-1.8 x 0.8-5 ซม. ปลายใบเว้าตื้น ตรงกลางมีติ่งสั้น ๆ โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนสีเทาเงินปกคลุมหนาแน่น ยกเว้นบริเวณเส้นกลางใบบนเป็นสีน้ำตาล เส้นใบไม่ค่อยชัดเจน ก้านใบย่อยยาวประมาณ 1 มม. มีขน หูใบค่อนข้างแข็ง ยาวประมาณ 2 มม. ปลายแหลม ช่อดอกออกตรงข้ามใบที่ปลายยอด ช่อยาว 3-14 ซม. ดอกในช่อ 2-5 ดอก แกนช่อดอกมีขน ใบประดับมีขนาดเล็กยาว 3-5 มม. ดอกสีส้ม ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 5 มม. มีขน กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นรูปประมัตต์ ปลายแยกเป็น 5 แฉกเท่า ๆ กัน ปลายแฉกเรียวแหลม ความยาวจากโคนถึงปลายแฉกประมาณ 4 มม. ผิวด้านนอกมีขน กลีบดอกกลีบกลางรูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 1.3 x 1.7 ซม. กลีบตังและแผ่กางออก ปลายเว้าตื้น โคนสอบเป็นก้านสั้น ๆ ผิวกลีบด้านหลังมีขน ตรงกลางด้านหลังกลีบเป็นสันตามยาว กลีบข้างรูปไข่กลับแกมรูปขอบขนาน ขนาด 0.5-0.6 x 1.7-1.8 ซม. โคนเป็นติ่งสั้น ๆ ก้านกลีบยาวประมาณ 2 มม. ผิวกลีบเกลี้ยง กลีบค้ำกลางขนาดประมาณ 0.6 x 1.2 ซม. ปลายกลีบมน ก้านกลีบยาวประมาณ 2.5 มม. ผิวกลีบเกลี้ยง รังไข่ยาวประมาณ 8 มม. มีขนสั้น ๆ ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 7 มม. มีขนโดยรอบ ฝักแบน รูปขอบขนาน ขนาด 0.7-0.8 x 6-7 ซม. ฝักอ่อนมีขนสั้น ๆ ฝักแก่เกลี้ยง เมล็ดรูปรีเบี้ยว ๆ ขนาด 3-4 x 3 มม. (ภาพที่ 59)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : พะเยา, โลก (นครไทย); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคกลาง : สระบุรี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย กัมพูชา เวียดนาม.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 129, 159 (BCU); T. Smitinand 11867 (BKF).

2. *Tephrosia vestita* Vogel in Meyen, Nov.Act. Nat.Curr.19 suppl.1:15. 1824; Craib in Fl.Siam.En.1:385.1928; Back. & Bakh.f.,Fl.Java 1:595. 1963; Bosman & A.J.P.de Haas, Blumea 28:473.,Fig.5.1983.- *T. repentina* J.R.Drumm.& Craib ex Craib, Kew Bull.1912:150; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C. 2:274.1916; Craib in Fl.Siam.En.1:385.1928.- *T. tinctoria* auct.non. Per.:Gagnep. in Fl.Gen. I.-C.2:275.1916. .

ไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งเป็นเหลี่ยม มีขนสีน้ำตาลปกคลุม ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 4-8 ซม. ก้านช่อใบยาว 3-5 มม. ทั้งแกนช่อใบและก้านช่อใบมีขนสีน้ำตาลปกคลุม ใบย่อยจำนวน 5-13 ใบ ออกตรงข้าม ใบค้ำกลางสุดมีขนาดเล็กที่สุด ใบค้ำถัดไป จนถึงใบย่อยปลายสุดมีขนาดเท่า ๆ กัน ใบรูปรี รูปขอบขนานหรือรูปไข่กลับ ขนาด 1-2 x 1.5-4.5 ซม. ปลายใบมน กลม หรือเว้าตื้น โคนใบมนหรือกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้าย แผ่นหนัง ผิวใบด้านบนมีขนสั้น ๆ ผิวใบด้านล่างมีขนสีน้ำตาลแกมเหลืองปกคลุมหนาแน่น เส้นใบชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบย่อยยาว 1-1.5 มม. มีขน หูใบรูปใบหอก ยาว 4-5 มม. มีขน ช่อดอกออกตรงข้ามใบที่ปลายกิ่ง ช่อค่อนข้างสั้น ยาว 1-3 ซม. ดอกในช่อ 3-8 ดอก ออกเป็นกระจุกแน่นที่ปลายช่อ ก้านช่อดอกมีขน ใบประดับรูปใบหอก ยาว 4-5 มม. มีขน ดอกสีขาว ก้านดอกย่อยยาว 0.5-2 มม. มีขน กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันรูปประมัตต์ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบกลางสุดยาวที่สุด ความยาวจากโคนถึงปลายกลีบประมาณ 5 มม. ผิวด้านนอกมีขน กลีบดอกกลีบกลางกลม ตั้งและแผ่กางออก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.3 มม. ปลายกลมหรือเว้าตื้น โคนกลีบตัด ก้านกลีบยาวประมาณ 2 มม. ผิวกลีบด้านหลังมีขนสีน้ำตาลหนาแน่น ตรงกลางด้านหลังกลีบเป็นสันตามยาว กลีบข้างรูปไข่กลับแกมรูปขอบขนาน ขนาดประมาณ 0.4 x 1.5 ซม. ก้านกลีบยาวประมาณ 2 มม. ผิวกลีบเกลี้ยง กลีบค้ำกลางขนาดประมาณ 0.6 x 1.6 ซม. ปลายกลีบแหลม ก้านกลีบยาวประมาณ 3 มม. ผิวกลีบมีขนห่าง ๆ โกลีบปลายกลีบ รังไข่ ยาวประมาณ 1 ซม. มีขนหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 6 มม. มีขนโดยรอบ ผักแบน ขนาด 0.5 x 4.5-8 ซม. มีขนหนาแน่น. (ภาพที่ 60)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์; ภาคใต้ : สงขลา นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- จีน ไทย ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบพุ่มประมาณในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน.

ชอพนเมือง.- ถั่วฝ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 170 (BCU); T. Smitinand 6301 (BKF);
C.Niyomdham et al 941 (BKF).

13. *Vigna*

Savi., Pisa Nuov.Giorn.Lett.8:113.1824; Benth.& Hook.f., Gen.Pl.1:539.
1865; Hutch., Gen.Fl.Pl.1:438.1964.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อยหรือแผ่ปกคลุมพื้นดิน มีม้วนปกคลุม ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ มีใบย่อย 3 ใบ หูใบมีโคนตัดหรือโคนยื่นยาวออกไปเลยจุดตัดคกกับกึ่ง หูใบย่อยไม่หลุดร่วงง่าย ช่อดอกแบบ raceme ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นรูประฆัง ปลายแยกเป็นกลีบ กลีบบนปลายเรียบหรือแยกเป็นสองแฉกเล็ก ๆ กลีบดอกกลีบกลางรูปไข่ หรือกลม โคนมีติ่งโค้งหรือแบนเข้าด้านใน กลีบกลางปลายตัดหรือเป็นจอย บิด หรือโค้ง ผิวกลีบด้านข้างอาจมีลักษณะเป็นจอยยื่นออกมา เกสรเพศแยกเป็นสองกลุ่ม (9+1) รังไข่ไม่มีก้าน อวุล 3-จำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียโค้ง ยอดเกสรเพศเมียเฉียง ใต้ยอดเกสรเพศเมียมีขน ฝักเล็กกลมยาว แตกเมื่อแห้ง เมล็ดรูปไต หรือคล้ายทรงกระบอก.

Vigna minima (Roxb.) Ohwi & Ohashi, J.Jap. Bot.44:30.1969.- *Phaseolus calcaratus* Roxb. var. *gracilis* Prain, J.As.Soc.Beng.66,2:50 & 424.1897; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C. 2:233.1916; Craib in Fl.Saim.En. 1:455.1928.- *Vigna umbellata* (Thunb.) Ohwi & Ohashi var. *gracilis* (Prain) Marechal, Mascherpa & Stainier in Taxon 27:201.1978; Thuan in Fl.C.L.V.17:192. 1979.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อย มีขนปกคลุมห่าง ๆ ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อย 3 ใบ เรียงสลับ แกนช่อใบยาว 0.7-1 ซม. ก้านช่อใบยาว 2-4 ซม. ทั้งแกนช่อใบและก้านช่อใบมีขน ใบย่อยปลายสุดรูปไข่ หรือรูปใบหอก ขนาด 1.5-4.5 x 4-7 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบกลม ขอบใบเรียบ ใบย่อยสองใบข้างรูปไข่ หรือรูปใบหอก โคนเบี้ยว ขนาด 1.5-4 x 2.5-6.5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบกลม หรือเบี้ยวเล็กน้อย ขอบใบเรียบ ใบย่อยทั้งสามใบมีขนสั้น ๆ กระจายห่าง ๆ ทั้งสองด้าน แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ เส้นใบชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบย่อยยาว 1-1.5 มม. มีขน หูใบยาว 2.5-3 มม. มีขน หูใบย่อยยาว 1-2 มม. เกสรเพศหรือเกือบเกสรเพศ ช่อดอกออกที่ซอกใบ ยาว 5-16 ซม. ก้านช่อดอกมีขนห่าง ๆ ดอกในช่อมี 2-12 ดอก ออกเป็นกระจุกที่ปลายช่อ ดอกสีเหลือง ก้านดอกย่อยยาว 2-3 มม. มีขน ใบประดับและใบประดับย่อยรูปใบหอก ยาว 3-4 มม. มีขน กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นรูประฆังปลายแยก

เป็น 4 กลีบ กลีบข้างสุดยาวที่สุด ความยาวจากโคนถึงปลายกลีบประมาณ 5 มม. ผิวกลีบเกลี้ยง กลีบดอกกลีบกลางกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.5 ซม. ปลายเว้าตื้น โคนด้านในมีติ่งสองติ่ง ปลายติ่งพับอเข้าด้านใน กลีบกลีบด้านในมีจอยแหลมยาวประมาณ 1.5 มม. ก้านกลีบยาว ประมาณ 1 มม. ผิวกลีบเกลี้ยง กลีบข้างรูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 0.7 x 1 ซม. โคนมีติ่งยาว ก้านกลีบยาวประมาณ 3 มม. ยาวกว่าติ่งเล็กน้อย กลีบกลางเชื่อมติดกัน ปลายเป็นจอย บิดโค้ง ลง ก้านกลีบยาว 3.5-4 มม. มีกลีบกลางเพียง 1 ข้างที่มีจอยยื่นออกมาด้านข้างใกล้โคนกลีบ ยาวประมาณ 6 มม. ทั้งกลีบข้างและกลีบกลางมีผิวเกลี้ยง รังไข่ยาวประมาณ 8 มม. ปลายโค้ง มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ก้านเกสรเพศเมียยาว 1.2-1.4 ซม. ฝักขนาด 0.7 x 4 ซม. ผิวมีขน เมล็ดรูปทรงกระบอก ขนาด 2.5 x 4.5 มม. (ภาพที่ 61)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคใต้ : สตูล.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบพบบนป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายนถึง ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ถั่วทอง ถั่วฝัก.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 180 (BCU); H.Koyama et al T-30163 (BKF).

FAGACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับหรือเรียงเวียนเป็นกลุ่มตอนปลายกิ่ง มีหูใบ ดอกแยกเพศ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกัน ช่อดอกแบบ catkin หรือ spike มีวงกลีบรวม (perianth) 6 กลีบ ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 6 ถึงจำนวนมาก ดอกเพศเมียมีรังไข่เดี่ยว กลีบ มีขนสั้น รังไข่มี 2-6 ช่อง แต่ละช่องมี 2 ออวูล ผลแบบ nut มีกาบรูปถ้วย (cupule) หุ้ม

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ช่อดอกเพศผู้ตั้งขึ้น
2. กาบรูปถ้วยมีหนาม 1. *Castanopsis*
2. กาบรูปถ้วยไม่มีหนาม 2. *Lithocarpus*
1. ช่อดอกเพศผู้ห้อยลง 3. *Quercus*

1. *Castanopsis*

Spach, Hist.Veg.Phan.2:185.1842; Barnett in Tran.& Proc.Bot.Soc.Edin. 33:335.1942; Soepadmo in Fl.Mal.1,7:294.1972.

ไม้ต้น ช่อดอกแบบ spike ตั้งชัน ดอกเพศผู้ วงกลีบรวม 6 กลีบ เชื่อมหรือแยกจากกัน เกสรเพศผู้ 12 เกสรเพศเมียที่ไม่สมบูรณ์ ดอกเพศเมียมีวงกลีบรวม 6 กลีบ แต่ขนาดเล็กกว่าในดอกเพศผู้ รังไข่มี 3 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียมี 3-4 ดอกแต่ละดอกหรือกลุ่มของดอกมีใบประดับรองรับ การรูปด้วยหุ้มผลมีด 1-4 ผล ผิวเป็นปุ่มหรือหนาม.

Castanopsis argyrophylla King ex Hook.f. in Fl.Br.Ind.5:622.1888; Brandis, Ind.Trees:634.1906; Hickel & A.Camus in Fl.Gen.I.-C.5:1014.1929; Barnett in Tran.& Proc.Bot.Soc.Edinb.33:336.1942; 34:185.1944; Hjelmq., Dansk Bot.Arkiv bd.23,4:497.1968.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนมี lenticel ทั่วไป ใบรูปขอบขนาน ขอบขนานแกมรูปรี หรือรูปไข่แกมรูปใบหอก ขนาด 4-7 x 9-15 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ หรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ใบอ่อนมีขนปกคลุมโดยเฉพาะผิวใบด้านล่างมีขนหนาแน่น ใบแก่ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีเขียวแกมเหลือง เส้นใบ 10-12 คู่ เห็นชัดทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 1-1.5 ซม. เป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน ช่อดอกเพศผู้ ออกทึบปลายกิ่ง หรือช่อก้านใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกแยกแขนงมาก ช่อยาวได้ถึง 12 ซม. แกนช่อดอกมีขนปกคลุม ดอกเกาะกันเป็นกลุ่ม 4-หลายดอก เส้นผ่าศูนย์กลางแต่ละกลุ่ม 2-3 มม. ดอกมีกลิ่นหอม สีขาวนวล เมื่อดังเป็นสีน้ำตาล หรือดำคล้ำ วงกลีบรวมแยกเป็น 2 วง วงนอก 3 วงใน 3 มีขนปกคลุม เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม ใบประดับที่รองรับกลุ่มของดอกมีขนาดเล็ก ยาวประมาณ 1 มม. มีขน เกสรเพศผู้ 12 อัน ก้านช่อบเรณียวาว 1-1.5 มม. ช่อดอกเพศเมียคล้ายในดอกเพศผู้ แต่มักเป็นช่อเดี่ยวไม่แยกแขนง ดอกเพศเมียเรียงอยู่เดี่ยว ๆ บนแกนช่อดอก การรูปด้วยไม้มีก้าน รูปรางกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-2 ซม. มีหนามสีดำ ปลายสีน้ำตาล ยาว 3-8 มม. เรียงกันเป็นแนว ผิวของหนามมีขนสั้น ๆ ผลในการรูปด้วยมักพบแค่ 1 ผล. (ภาพที่ 66)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- พม่า จีน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบพอบริเวณริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายน-พฤศจิกายน.

ข้อพนเมือง.- ก่อหยม.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 62 (BCU); T.Smitinand 90-190 (BKF).

2. Lithocarpus

Blume, Bijdr.:526.1826; Barnett in Trans.& Proc.Bot.Soc.Edinb.33:332. 1942; Soepadmo in Fl.Mal.1,7:318.1972.

ไม้ต้น ขอบใบเรียบ ช่อดอกตั้งแบบ spike อาจเป็นช่อแยกเพศ หรือในช่อเดียวกันมี ดอกเพศผู้ย่อยปลายช่อ ดอกเพศเมียอยู่โคนช่อ ดอกเพศผู้อาจอยู่เดี่ยว ๆ หรืออยู่รวมกันเป็นกลุ่ม 3 ดอก หรือมากกว่า 3 ดอก มีใบประดับขนาดเล็กรองรับ วงกลีบรวมเป็นรูปถ้วย มักมี 6 กลีบ เกสรเพศผู้มี 12 เกสรเพศเมียที่ไม่สมบูรณ์ในดอกเพศผู้ขนาดใหญ่ และมีขน ดอกเพศเมียอยู่ เดี่ยว ๆ หรือเป็นกลุ่ม 3 ดอก ใบประดับขนาดเล็ก วงกลีบรวมมีขนาดเล็กกว่าในดอกเพศผู้ รังไข่มี 3 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียมี 3 ผลรูปไข่ หรือกลม มีกาบรูปถ้วยหุ้มบางส่วน หรือหุ้ม หมด.

Lithocarpus harmandii (Hickel & A.Camus) A.Camus in Riv. Scient.18:40. 1931; Barnett in Trans. & Proc.Bot.Soc.Edinb.33:334.1942; 34:175.1944; Hjelmq. in Dansk Bot.Arkiv 23,4:485.1968.- *Pasania harmandii* Hickel & A.Camus in Ann.Sc.Nat.Bot.:390.1921; in Fl.Gen.I.-C.5:973.1929;

ไม้ต้น กิ่งและยอดอ่อนมีขนนุ่มสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ใบรูปไข่ หรือรูปไข่แกมรูป ใบหอก ขนาด 4-9 x 4-16 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเป็นคลื่น แผ่นใบเหนียว คล้ายแผ่นหนัง ใบอ่อนมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ด้านล่างมีขนหนาแน่นกว่า ใบแก่มีขนน้อยกว่าใบอ่อน ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีเทา เส้นใบ 8-10 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบ ยาว 1-2 ซม. มีขนหนาแน่น ช่อดอก เพศผู้ออกที่ปลายกิ่ง หรือช่อใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกเป็น ช่อเดี่ยว หรือแยกแขนง ความยาวช่อ 6-15 ซม. ก้านช่อดอกและแกนช่อดอกมีขนปกคลุมหนาแน่น ดอกเกาะกันเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 ดอก เส้นผ่าศูนย์กลางแต่ละกลุ่ม 2-3 มม. วงกลีบรวมแยกเป็น 2 วง วงนอก 3 วงใน 3 มีขนปกคลุมหนาแน่น เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตาม ใบประดับรองรับกลีบของดอกยาว 0.5-1 มม. มีขน เกสรเพศผู้มี 12 อัน ช่อดอก เพศเมียออกที่ ด้านข้างต่ำกว่ากลุ่มช่อดอกเพศผู้ เป็นช่อเดี่ยว ยาว 14-30 ซม. ดอกอยู่เป็นกลุ่ม 3-5 ดอก กระจายอยู่บนแกนช่อดอก กาบรูปถ้วย เชื่อมกันอยู่เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3 ความกว้างด้านหน้าตัดของ แต่ละอัน 1 ซม. มักคลุมไม่ถึงครึ่งของความยาวผลแก่ ผิวของกาบรูปถ้วยมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ผิวด้านบนมีเกล็ด (scale) รูปสามเหลี่ยมปลายแหลม เรียงซ้อนกันแบบ imbricate เมื่อผล หลุดออกจะมีรอยตัดของผลบนขนมาที่โคนกาบรูปถ้วย ผลรูปไข่ หรือไข่กลับ ขนาด 1-1.5 x

1.5-1.7 ซม. ผิวเกลี้ยงเป็นมัน มีขนเล็กน้อยเฉพาะที่ปลายผล ที่โคนผลมีรอยแผลที่ผลหลุดออก เส้นผ่าศูนย์กลาง 4-6 มม. รอยแผลเว้าเข้า. (ภาพที่ 67, 68)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ อุบลราชธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายน-สิงหาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ก่อขุ่น ก่อขวง ก่อเข้า.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 78 (BCU); TDBS 164 (BKF).

3. *Quercus*

L., Gen. Pl. ed. 5: 431. 1754; Barnett in Trans. & Proc. Bot. Soc. Edinb. 33: 329. 1942; Soepadmo in Fl. Mal. 1, 7: 385. 1972.- *Cyclobalanopsis* Oerst., Vid. Medd. Nat. For. Kjobn. 8: 77. 1867.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ขอบใบจัก ดอกเพศผู้เป็นช่อห้อยลงแบบ catkin วงกลีบรวมมี 4-6 กลีบ เกสรเพศผู้ 6-12 อัน มักไม่พบเกสรเพศเมียที่ไม่สมบูรณ์ในดอกเพศผู้ ดอกเพศเมียเป็นช่อแบบ spike ดอกในช่อจำนวนน้อย รังไข่มี 3 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียมี 3 หรือ 6 มักโค้ง ผลกลม หรือรูปไข่ มีก้านรูปถ้วยหุ้มบางส่วน หรือหุ้มิด.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ปลายผลแบน	2. <i>Q. kerrii</i>
1. ปลายผลแหลม	1. <i>Q. brandisiana</i>

3.1 *Quercus brandisiana* Kurz in J. As. Soc. Beng. 2: 108. 1873; Fl. Burm. 2: 488. 1877; Hook. f. in Fl. Br. Ind. 5: 604. 1888; Brandis, Ind. Tree: 628. 1906; Barnett in Trans. & Proc. Bot. Soc. Edinb. 33: 331. 1942; 34: 168. 1944.

ไม้ต้น กิ่งและยอดอ่อนมีขนนุ่มสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ใบรูปขอบขนาน รูปรี หรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ ขนาด 3-8 x 5-14 ซม. ปลายใบแหลม หรือมน โคนใบสอบ สองด้านไม่เท่ากัน ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ใบอ่อนมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่นทางด้านล่าง ด้านบนมีขนหนาแน่นบริเวณเส้นกลางใบ ขนลุบออกได้ง่าย ใบแก่เกลี้ยง หรือเกือบเกลี้ยง โดยเฉพาะบริเวณซอกกระหว่างเส้นใบกับเส้นกลางใบ มักมีขนรูปดาวคงอยู่ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างเป็นสีเทา เส้นใบ 10-12 คู่ เป็นร่องทางด้านบน นูนทางด้านล่าง เส้นใบย่อยเป็นรูปจันทน์ใบไค ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 1.5-2.5 ซม. มีขนสั้น ๆ ช่อดอกเพศผู้ออกที่ด้านข้างของกิ่งอ่อน หรือใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 6-15 ซม. แกนช่อดอกมีขน ใบประดับ และใบประดับย่อยมีขนาดเล็ก มีขน ดอกมีจำนวนมาก วงกลีบรวมมีขนาดเล็ก มีขน เกสรเพศผู้ 6-8 อัน มีขนบริเวณเนื้อเยื่อระหว่างอับเรณู ก้านชูอับเรณูมีขน ช่อดอกเพศเมียออกที่ปลายกิ่ง หรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อเดี่ยว ยาว 2.5-6 ซม. ดอกอยู่เดี่ยว ๆ มีได้ถึง 25 ดอกต่อช่อ ยอดเกสรเพศเมียมี 3 อัน เมื่อดังเป็นสีดำ การรับถ่าย สั้นผ่าศูนย์กลางที่ด้านหน้าตัด 1-1.4 ซม. คลุมไม่ถึงครึ่งหนึ่งของความยาวผลแก่ ผิวมีเกล็ด เรียงกันเป็นวง 5-6 วง ปลายเกล็ดจักซี่ฟัน ด้านนอกมีขนสีเทาอมน้ำตาล ผิวด้านในมีขนสีเหลืองอ่อน เมื่อผลหลุดออก รอยตัดของผลที่โคนการรับถ่ายเรียบ หรือนูนเล็กน้อย ก้านของการรับถ่ายยาว 1-3 มม. ผลรูปกรวย หรือรูปไข่ ขนาด 1.2-1.4 x 1.2-1.5 ซม. ผลอ่อนมีขน ผลแก่ผิวเกลี้ยงเป็นมัน มีขนเฉพาะที่ปลายผล โคนผลมีรอยแผลที่ผลหลุดออก เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-6 มม. เรียบ หรือเว้าเล็กน้อย. (ภาพที่ 70)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ ฟาง) ลำพูน (ลิ); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ไทย ลาว.

นิเวศวิทยา.- พบพื่อประมาณบริเวณหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-มีนาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ก่อตาควาย ก่อสีเสียด.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 217 (BCU); T.Smitinand 90-238 (BKF); T.Santisuk 1603 (BKF).

3.2 *Quercus kerrii* Craib, Kew Bull.:471.1911; Hickel & A.Camus in Fl. Gen.I.-C. 5:958.1929; Barnett in Trans & Proc. Bot.Soc.Edinb. 33:331. 1942; 34:168.1944.

ไม้ต้น กิ่งและยอดอ่อนมีขนนุ่มสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ใบรูปรี หรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 2-8 x 5-15 ซม. ปลายใบมน โคนใบสอบ ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ใบอ่อนมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้าน ลักษณะขนลุบออกได้ ใบแก่เกลี้ยงหรือเกือบเกลี้ยง เส้นใบ 10-14 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 0.5-1.5 ซม. มีขน ช่อดอกเพศผู้ออกตามกิ่ง ห้อยลง ความยาวช่อ 5-12 ซม. แกนช่อดอกมีขน ใบประดับเป็นเส้นเล็ก ๆ ยาวประมาณ 3 มม. มีขน ดอกมีจำนวนมากกระจายกันอยู่ตามแกนช่อดอก วงกลีบรวมขนาดเล็ก มีขน ใบประดับย่อยยาว 1-1.5 มม. มีขน เกสรเพศผู้ 10-12 อัน อับเรณูกลม มีขนหนาแน่น ก้านช่อบเรณูมีขน ช่อดอกเพศเมียออกที่ซอกใบด้านข้างหรือใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อเดี่ยว ยาว 2.5-6 ซม. ดอกอยู่เดี่ยว ๆ 4-15 ดอกต่อช่อ แกนช่อดอกมีขนหนาแน่น ยอดเกสรเพศเมีย 5 อัน เมือแห้งเป็นสีดำ การรูปด้วยหุ้มผลไม้มัด ไม่มีก้าน เส้นผ่าศูนย์กลางด้านหน้าตัด 1.3-1.7 ซม. ผิวมีขนและเกล็ด เรียงกันเป็นวงประมาณ 8 วง ปลายเกล็ดหักซัพและเอียง ผลกลมและแบน ปลายผลตรงกลางเป็นปุ่มแหลม ผลอ่อนมีขน ผลแก่เกือบเกลี้ยง ไม่เชื่อมติดกับการรูปด้วย. (ภาพที่ 71, 72)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ เชียงราย ตาก แม่ฮ่องสอน แพร่;
ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ราชบุรี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนมีนาคม-สิงหาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ก่อแพะ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 34, 74, 146 (BCU); IDBS 5376 (BKF).

GESNERIACEAE

ไม้ล้มลุก ไม้พุ่ม หรือเป็นพืชอิงอาศัย ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม เรียงสลับ เวียนรอบข้อหรือแผ่เป็นรัศมีชนิดผิวดิน ดอกมักเด่น เป็นดอกเดี่ยว หรือดอกช่อ ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดรูปวงล้อ รูประฆัง หรือรูปแตร ปลายแยกเป็น 5 กลีบ แบ่งเป็น 2 ซีกไม่เท่ากัน (bilabiate) เกสรเพศผู้ 4 อัน 2 ยาว 2 ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก อับเรณูแนบชิดกันหรือเชื่อมติดกันเป็นคู่ รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 1 ช่อง ออวูลจำนวนมาก placentation แบบ parietal ผลแบบ capsule หรือ berry เมล็ดจำนวนมาก.

Didymocarpus

Wall., Edinburgh Philos. J. 1:378. 1819. - Roettlera Vahl, Enum. 1:88. 1805. - Henckelia Spreng., Anheit. ed. 2, 2:402. 1817. - Roettlera subgen. Didymocarpus (Wall.) Fritsch in Pflanzenfam. 4, (3B):148. 1895.

ไม้ล้มลุก ใบมีขน ช่อดอกแบบ cyme ออกด้านข้าง ใบประดับขนาดเล็ก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เชื่อมหรือแยกจากกัน กลีบดอกสีม่วงแดง หรือม่วงอ่อน มักมีแถบสีเหลืองในหลอดกลีบดอก ปลายหลอดกลีบดอกแยกจากกันเป็น 5 กลีบกลม ขนาดไม่เท่ากัน เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 2 อัน ติดอยู่ใกล้โคนหลอดกลีบดอก ก้านช่อดอกเรียวค้ำ อับเรณูรูปไตแนบชิดกัน เกสรเพศเมียไม่สมบูรณ์ 2-3 อัน มักขนาดเล็กหรือลดรูปหายไป อาจมีหรือไม่มีจานฐานดอก รังไข่รูปทรงกระบอก ก้านเกสรเพศเมียเรียวเล็ก ยอดเกสรเพศเมียเป็นปมกลม หรือรูปร่างคล้ายกรวย ผลแบบ capsule เมล็ดรูปรี ขนาดเล็ก ผิวเรียบ หรือมีลวดลายแบบร่างแห.

Didymocarpus insulsa Craib in Kew Bull.:1926.169; Pellegr. in Fl. Gen. I. -C.4:522. 1930; Barnett, Fl. Siam. En. 3:214. 1962.

ไม้ล้มลุก ลำต้นอวบน้ำ ตั้งตรง สูง 15-20 ซม. ใบเรียงเป็นวงรอบ 3-4 ใบ รูปใบรี หรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ ขนาด 1.5-8.5 x 2.5-15 ซม. ปลายใบมน หรือแหลม โคนใบสอบ สองข้างไม่เท่ากัน ขอบใบหยักซี่ฟัน หรือปลายหยักมน ผิวใบด้านบนสีเขียว มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ผิวใบด้านล่างสีเขียวแกมเหลือง มีต่อมน้ำตาลแดงเล็ก ๆ ปกคลุมทั่วไป มีมากบริเวณเส้นกลางใบ เส้นใบ 6-10 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง เส้นใบย่อยไม่ชัดเจน ก้านใบมีตั้งแต่สั้นมากจนยาวได้ถึง 2.8 ซม. เป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกออกที่ปลายยอดหรือซอกใบ ช่อยาว 5-10 ซม. ใบประดับรูปไข่ ยาว 3-4 มม. ขอบมีขนสั้น ๆ ก้านช่อดอกยาว 3-4 ซม. กลีบเลี้ยง หรือมีขนกระจายห่าง ๆ ดอกสีม่วงแดง ก้านดอกย่อยยาว 0.7-1.2 ซม. มีขนปกคลุม ปลายขนมีต่อม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ แยกจากกัน รูปใบหอก ยาวประมาณ 4 มม. ผิวกลีบเลี้ยงทั้งสองด้าน หรือมีต่อมน้ำตาลเล็ก ๆ ปกคลุม กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอด ยาวประมาณ 2.5 ซม. ปลายแยกเป็นกลีบรูปกลม 5 กลีบ 2 กลีบด้านบนมีขนาดเล็กกว่า 3 กลีบด้านล่าง เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 2 อัน ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก ห่างจากโคนกลีบ 1.2-1.5 ซม. ก้านช่อดอกเรียว ยาวประมาณ 5 มม. อับเรณูยาวประมาณ 2 มม. แนบชิดกัน มีขน เกสรเพศเมียไม่สมบูรณ์ 3 อัน ยาวประมาณ 2 มม. รังไข่รูปทรงกระบอก ขนาด 0.1 x 1.8 ซม. ไม่มีก้านเกสรเพศเมีย ยอดเกสรเพศเมียรูปร่างคล้ายกรวย ฐานดอกยาวประมาณ 2 มม. ผลแบบ capsule ขนาดเล็ก ยาว 3-3.5 ซม. มี 4 ร่องตามยาว แตกเป็น 2 ซีกเมื่อแห้ง. (ภาพที่ 69)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (แม่แจ่ม) ลำปาง พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- ประเทศไทย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยมาก บนหน้าผาหิน ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 169 (BCU); A.F.G.Kerr 6277 (BK).

HYPERICACEAE

ไม้ล้มลุก ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว ออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก มักมีจุดเล็ก ๆ สีแดงหรือดำบนใบ ไม้มีหนาม ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อ ออกที่ซอกใบหรือปลายยอด ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ แยกหรือเชื่อมติดกัน เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม และคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 5 กลีบ แยกจากกันติดสลับกับกลีบเลี้ยง เรียงตัวแบบ imbricate หรือ convolute ในดอกตูม เกสรเพศผู้จำนวนมาก มักเชื่อมกันเป็น 3 หรือ 5 กลุ่ม รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 3-5 ช่อง แต่ละช่องมีออวูล 2-จำนวนมาก placentation แบบ parietal หรือ axile ก้านเกสรเพศเมีย 3-5 แยกหรือเชื่อมกัน ผลแบบ capsule เมล็ดมี 1-จำนวนมาก ไม้มี endosperm.

Cratoxylum

Blume, Verh.Bat.Gen.9:174.1823; Bijdr:144.1825; Gogelein, Blumea 15:453.1967; N.Robson in Fl.Mal.1,8:4.1974.- Elodes Jack., Mal.Miscell. 2:21.1822.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น เปลือกลำต้นมียางสีเหลือง ใบมักมีต่อมใสขนาดเล็ก กลีบเลี้ยงเหนียว มีต่อมหรือจุดเป็นแนวตามยาว กลีบดอกสีนวล ขาว ชมพู หรือส้ม อาจมีจุดหรือต่อมสีแดงหรือดำเป็นแนวตามยาว กลีบอาจร่วงง่าย หรือไม่ร่วง โคนกลีบอาจมีรยางค์ เกสรเพศผู้ 3 กลุ่ม ก้านช่อบเรณูสีขาวหรือนวล โคนเชื่อมกันประมาณครึ่งหนึ่งของความยาว อับเรณูสีขาวหรือนวล รังไข่มี 3 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียมี 3 แยกจากกัน ยอดเกสรเพศเมียเป็นปุ่มกลม มีขนาดเล็ก ที่โคนรังไข่มีกลุ่มของเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ ลักษณะเป็นก้อนอวบน้ำ (staminodal fascicle) รูปร่างและขนาดไม่แน่นอน 3 อัน อยู่สลับกับกลุ่มเกสรเพศผู้ ผลแบบ capsule แตกตามรอยประสานเป็น 3 ซีก เมล็ดมีปีก.

รูปพรรณจำแนกชนิด

1. ดอกสีส้ม กลีบดอกไม่หลุดร่วงง่าย ไม่มีริยางค์ที่โคนกลีบดอก .. 1. *C. cochinchinense*
 1. ดอกสีขาว กลีบดอกหลุดร่วงง่าย มีริยางค์ที่โคนกลีบดอก
 2. *C. formosum* ssp. *formosum*

1. *Cratoxylum cochinchinense* (Lour.) Blume, Mus.Bot.Lugd.Bat.2:17.1852; Goelelin, Blumea 15:463.1967; Kochummen in Tree Fl.Malaya 2:251.1973; N.Robson in Fl.Mal.1,8:7.1974; Keng, Conc.Fl.Sing.:47.1990.- *Hypericum cochinchinense* Lour., Fl.Coch.:471.1790.- *C. polyanthum* Korth., Verh.Nat. Gesch.Bot.:175, t.36.1842; Dyer in Fl.Br.Ind.1:257.1874; Kurz, Fl.Burm. 1:84.1877; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.1:290.1910; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:152. 1922; Craib in Fl.Siam.En 1:112.1925.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ไม้ออกตรงข้าม รูปรี ขอบขนานหรือขอบขนานแกมรูปไข่หอก ขนาด 2-3 x 3-9 ซม. ปลายใบมน หรือแหลม โคนใบมนหรือสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเกลี้ยง ทั้งสองด้าน ด้านล่างมักมีนวล เส้นใบ 12-18 คู่ ปลายเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ เส้นใบชัดเห็นทั้ง สองด้าน ก้านใบยาว 1.5-2 มม. ดอกเป็นดอกเดี่ยว หรือออกเป็นกระจุก 2 ดอกที่ซอกใบด้าน ข้าง หรือปลายกิ่ง ดอกมีกลิ่นหอม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ซม. ก้านดอกยาวประมาณ 1 มม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ แยกเป็น 2 วง 3 กลีบวงนอกตรงกลางกลีบสีม่วงแดง ขอบสีเขียว ขนาดจะใหญ่กว่าวงในเล็กน้อย 2 กลีบวงในสีเขียว รูปไข่ หรือไข่กลับ ขนาด 4-5 x 6-7 มม. กลีบดอก 5 กลีบ แยกจากกัน สีส้ม หรือส้มแดง รูปไข่กลับ ขนาด 3-5 x 8-10 มม. ผิว กลีบเกลี้ยง มีเส้นสีดำตามยาว เกสรเพศผู้จำนวนมาก เชื่อมกันเป็น 3 กลุ่ม สลับกับกลุ่มของ เกสรเพศผู้ เกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ 3 อัน สีเหลือง รูปรางแบบไข่กลับ ขนาด 2 x 3.5-4 มม. ปลายโค้งออกด้านนอก รังไข่เกลี้ยง ไม้มีก้าน ก้านเกสรเพศเมียยาวไม่พังก่อนเกสรเพศผู้ ผล แบบ capsule ขนาดประมาณ 0.8 x 1 ซม. กลีบเลี้ยงที่คงอยู่หุ้มประมาณ 2 ใน 3 ของ ความยาวผล เมล็ดรวมปีกรูปไข่กลับ ขนาด 2.5-3 x 6-7 มม. ปีกแบนและบาง. (ภาพที่ 29)

ประเทศไทย.- พบทั่วทุกภาค.

การกระจายพันธุ์.- พม่า จีน ฮกเก้ง เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปบริเวณริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนา ยน.

ชื่อพื้นเมือง.- ตูวเกลียง

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 57 (BCU); C.F.van Beusekom & C Pheng klai 732 (BKF).

2. Cratoxylum formosum (Jack) Dyer in Fl.Br.Ind.1:258.1874; Kurz, Fl. Burm.1:84.1877; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.1:288.1909; Ridl., Fl.Mal.Pen.1: 153, Fig.16.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:111.1925; Back.& Bakh.f., Fl. Java 1:363.1963; Gogelein, Blumea 15:467, Fig.5a-i,e.1967; N.Robson in Fl.Mal.1,8:9.1974.- Elodea formosa Jack, Mal.Misc.2:24.1822.

ssp. formosum

ไม้ต้นขนาดกลาง ใบออกตรงข้าม รูปใบรี หรือรูปขอบขนาน ขนาด 2-5 x 3-10 ซม. ปลายใบแหลม มน หรือเว้าตื้น โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบมีจุดสี ขนาดเล็กกระจายทั่วไป ใบอ่อนสีแดง เส้นใบ 10-12 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน ปลายเชื่อมกันก่อน ถึงขอบใบ ก้านใบยาว 0.5-1 ซม. ดอกเดี่ยว หรือออกเป็นกระจุกตามกิ่ง ออกดอกพร้อมกันแตก ใบอ่อน ดอกมีกลิ่นหอม เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 ซม. ก้านดอกยาว 5-6 มม. กลีบเลี้ยงสีแดง 5 กลีบ แยกเป็น 2 วง วงนอก 3 กลีบ ขนาดใหญ่กว่าวงในเล็กน้อย วงใน 2 กลีบ กลีบรูปไข่ ขนาด 3-4 x 5-6 มม. ผิวกลีบเกลี้ยง กลีบดอก 5 กลีบ แยกจากกัน สีขาว หรือขาวแกมชมพู รูปไข่แกมรูปใบหอกกลีบ ขนาด 0.6-0.8 x 1.5-1.7 ซม. ปลายกลีบอาจหยักไม่เป็นระเบียบ ขอบกลีบเป็นขนครุย ผิวกลีบเกลี้ยงมีเส้นสีชมพูตามยาว ห่างจากโคนกลีบด้านในประมาณ 2 มม. มีรยางค์สั้น ๆ เกสรเพศผู้จำนวนมาก เชื่อมกันเป็น 3 กลุ่ม สลับกับกลุ่มของเกสรเพศผู้มีเกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์ 3 อัน สีส้ม รูปขอบขนาน ขนาดประมาณ 1 x 1 มม. รังไข่เกลี้ยง ไม่มีก้าน ก้านเกสรเพศเมียยาวพันกลุ่มเกสรเพศผู้ ผลแบบ capsule ขนาดประมาณ 0.6 x 1.7 ซม. กลีบเลี้ยงที่คงอยู่หุ้มประมาณ 1 ใน 3 ของผล เมล็ดรวมปีก ขนาดประมาณ 3 x 7 มม. ปีก บางและใส. (ภาพที่ 30)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น สกลนคร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มิถุนายน.

ชื่อพื้นเมือง.- ตัวขาว ตัวส้ม.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 26 (BCU); S.Phusomsaeng 33 (BKF).

ICACINACEAE

ไม้ต้น ไม้พุ่ม หรือไม้รอเลื้อย ใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ ขอบใบเรียบ ไม่มีหูใบ ช่อดอก ออกที่ซอกใบด้านข้าง หรือที่ปลายยอด ดอกขนาดเล็ก เป็นดอกแยกเพศหรือ ดอกสมบูรณ์เพศ สัมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 4-6 กลีบ อาจแยกกันหรือเชื่อมกันที่โคนเรียงตัวแบบ imbricate หรือ valvate ในดอกตม มักคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 4-6 กลีบ แยกหรือเชื่อมกัน ปลายกลีบโค้งเข้าด้านใน เกสรเพศผู้มีจำนวนเท่าและติดสลับกับกลีบดอก รังไข่เห็นอวงกลีบ มี 1 ช่อง 2 ออวูล placentation แบบ apical ผลแบบ drupe เมล็ด 1 เมล็ด.

Apodytes

E.Meyer ex Arn.in Hook.J.Bot.3:155.1840; Sleumer, Blumea 17:184.1969; in Fl.Thail.2,1:81.1970; in Fl.Mal.1,7:47.1971.

ไม้ต้น ใบเรียงเวียนสลับ ดอกสมบูรณ์เพศ ขนาดเล็ก ดอกตมรูปทรงกระบอก ก้านดอกสั้น กลีบเลี้ยงรูปถ้วย มี 4-5 แฉก คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 5 กลีบแยกจากกันหรือเชื่อมกันเล็กน้อยที่โคน เรียงตัวแบบ valvate ในดอกตม เกสรเพศผู้มี 5 ก้านช่อใบเรณูเกลี้ยง ค่อยๆ เรียวจากโคนสู่ปลายแหลม โคนอับเรณูรูปหัวลูกศร ไม่มีฐานฐานดอก รังไข่เดี่ยว ก้านเกสรเพศเมียหนา ผลแบบ drupe รูปรีเบี้ยวแบน โกล้โคนผลมีก้านเกสรเพศเมียที่ยังคงติดอยู่ โคนอีกข้างหนึ่งของผลมีรยางค์อวบน้ำ เมล็ดแบน รูปไข่หรือรูปไต.

Apodytes dimidiata E.Meyer ex Arn. in Hook.J.Bot.3 :155.1840; Sleumer in Fl.Thail.2,1:81.1970; in Fl.Mal.1,7:48, Fig.17.1971; Smitinand et al, Fl.Sakaerat part 1:67.1974.- **A. cambodiana** Pierre ,Fl.Cochinch.:t. 267, Fig.A.1892; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.1:834.1911; Craib in Fl.Siam. En.1:273.1926; Gagnep.in Fl.Gen.I.-C. suppl.:756.1948; Back.& Bakh.f., Fl.Java 2:61.1965.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนมี lenticel ทั่วไป ใบรูปขอบขนาน ขอบขนานแกมรูปใบหอก หรือรูปใบหอก ขนาด 1.5-4 x 4-12 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ยกเว้นบริเวณเส้นกลางใบ ด้านบนมีขนสั้น ๆ สั้นน้ำตาลประปราย ใบสีเขียวเข้มเมื่อแห้งเป็นสีน้ำตาล ขอบใบบริเวณโคนใบมักมีขนเข้าเมื่อใบแห้ง เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน นูนทางด้านล่าง เส้นใบ 8-12 คู่ นนเล็กน้อยทั้งสองด้าน ปลายเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ก้านใบย่อยยาว 1.2-1.5 ซม. มีขนสั้น ๆ สั้นน้ำตาลปกคลุม ช่อดอกแบบช่อกระจาย ออกที่ปลายกิ่ง ยาว 5-9 ซม. มีขนสั้นน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ดอกในช่อจำนวนมาก ดอกตมรูปขอบขนาน ดอกมีกลิ่นหอม ก้านดอกย่อยสั้นมาก มีขนสั้นน้ำตาลปกคลุม กลีบเลี้ยงมี 5

กลีบสั้น ๆ ผิวด้านนอกของกลีบมีขน กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว รูปขอบขนาน ขนาด 0.8-0.9 x 3-4 มม. เมือแห้งเป็นสีดำ เกสรเพศผู้ 4 อัน สลับกับกลีบดอก ก้านชูอับเรณูยาวประมาณ 2 มม. เกสร รังไข่ยาวประมาณ 1.5 มม. มีขนหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1.8 มม. เกสร (ภาพที่ 73)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (เชียงดาว) พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง)หนองคาย อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคใต้ : นครศรีธรรมราช.

การกระจายพันธุ์.- อาฟริกา แองโกลา มาดากัสการ์ ศรีลังกา อินเดีย พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบในบริเวณใกล้ร่องน้ำ ออกดอกเดือนมีนาคม-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- หมักผักดอง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 48 (BCU); T.Smitinand 90-201 (BKF).

JUGLANDACEAE

ไม้ต้น ผลัดใบ ใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ หรือเวียนสลับ ไม่มีหูใบ ช่อดอกแบบ spike catkin หรือ panicle ดอกแยกเพศ มีใบประดับ 3 ใบ วงกลีบรวม 4 แฉก ใบประดับและวงกลีบรวม อาจลดรูปหรือหายไป เกสรเพศผู้ 3-40 อัน ดอกเพศเมียมีใบประดับเชื่อมติดกับรังไข่ รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ มี 1 ช่อง 1 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียมี 2 อัน placentation แบบ basal หรือ apical ผลแบบ drupe หรือ nut มีปีก.

Engelhardia

Lechen. ex Blume, Bijdr.10:528.1825; M.Jacobs in Fl.Mal.1,6:145.1960; Ng in Tree Fl.Malaya 1:233.1972.

ไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ใบย่อยเรียงตรงข้าม หรือเกือบตรงข้าม แผ่นใบเบียว ช่อดอกเพศผู้และช่อดอกเพศเมียอาจอยู่ในต้นเดียวกัน หรือต่างต้น เกสรเพศผู้ 4-13 อัน อับเรณูมีขน ผลแบบ nut ขนาดเล็ก ติดอยู่ที่โคนใบประดับซึ่งขยายขนาดคล้ายปีก มี 3 แฉก ใบประดับดังกล่าวมีลักษณะบาง เมือแห้งเห็นลายแบบร่างแหชัดเจน.

Engelhardia serrata Blume, Fl.Jav.Jugl.:14,t.4,5c.1829; Hook.f. in Fl. Br.Ind.5:596.1888; Dode in Fl.Gen.I.-C.5:928.1929; Ng in Tree Fl.Malaya 1:236.1972; M.Jacobs in Fl.Mal.1,6:150, Fig.16,4g, 5.1960; Back.& Bakh.f., Fl.Java 2:158.1965; Keng, Conc.Fl.Sing.:66, Fig.64.1.1990.

ไม้ต้น ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน กิ่งอ่อนมี lenticel และมีขนสีน้ำตาลปกคลุม ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงเวียนสลับ แกนช่อใบยาว 5-11 ซม. ก้านช่อใบยาว 0.8-1.2 ซม. ทั้งแกนและก้านช่อใบมีขนสีน้ำตาลเข้มปกคลุมหนาแน่น ใบย่อยจำนวน 5-9 ใบ รูปไข่ รี รีแกมขอบขนาน หรือขอบขนาน ขนาด 2-5 x 3-14 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบเบี้ยว ขอบใบหยักมน หรือจักฟันเลื่อย แผ่นใบมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ด้านล่างมีขนสีน้ำตาลแกมเหลืองหนาแน่นกว่า บริเวณเส้นกลางใบและเส้นใบด้านล่างมีสีน้ำตาลแดง ผิวใบด้านล่างมีเกล็ดขนาดเล็ก สีน้ำตาลแกมเหลืองปกคลุมทั่วไป เส้นใบ 14-18 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบย่อยสั้นมากหรือไม่มี ช่อดอกออกที่ด้านข้างของกิ่งขณะที่ยังมีผลัดใบ ช่อดอกเพศผู้ไม่พบ ช่อดอกเพศเมียเป็นช่อเดี่ยว ห้อยลง ความยาวช่อ 3-10 ซม. แกนช่อดอกมีขน ดอกในช่อจำนวนมาก ไม่มีก้านดอกย่อย ดอกเพศเมีย วงกลีบรวมมี 4 แฉกสั้น ๆ อยู่ที่ปลายรังไข่ ใบประดับสีเหลืองอ่อน รูปไข่กลับ มี 3 แฉก แฉกกลางจะยาวที่สุด แผ่นใบประดับบาง มีเกล็ดขนาดเล็กสีน้ำตาลแกมเหลืองปกคลุม มีขนทั้งสองด้าน ตรงกลางใบประดับมีเส้นตามยาวคล้ายเส้นกลางใบ ชัดเจน รังไข่เชื่อมติดอยู่ที่โคนใบประดับ ทั้งรังไข่และก้านเกสรเพศเมียมีขนหนาแน่น ผลรูปไข่กลับ ขนาด 3-3.5 x 3-4 มม. มีขนปกคลุมหนาแน่น ปลายผลมีส่วนของก้านเกสรเพศเมียและยอดเกสรเพศเมียติดอยู่ วงกลีบรวมที่อยู่ปลายผลแนบติดกับก้านเกสรเพศเมีย ใบประดับที่ขยายขนาดเป็นปีกของผลมีสีเหลืองอ่อน แฉกกลางยาวที่สุด รูปไข่กลับ ขนาด 1-1.2 x 4-4.5 ซม. สองแฉกข้างรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ ขนาด 0.6-0.7 x 2.5-2.8 ซม. ทั้งสามปีกเป็นแผ่นบาง มีขนห่าง ๆ ผิวด้านล่างมีเกล็ดเล็ก ๆ สีน้ำตาลแกมเหลืองกระจายทั่วไป ลวดลายของปีกเป็นแบบร่างแหชัดเจน. (ภาพที่ 76)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ ดอยสะเก็ด เชียงดาว); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบพอรประมาณในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ย้อยจัน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 219, 250 (BCU), Smitinand 2750, 5546 (BKF), J.F.Maxwell 88-107 (BKF).

LAMIACEAE (LABIATAE)

ไม้ล้มลุก มีกลิ่น ลำต้นและกิ่งเป็นสี่เหลี่ยม ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก หรือเป็นวงรอบ
 ไม่มีหูใบ ดอกสมบูรณ์เพศ สีมมาตรด้านข้าง ช่อดอกมีหลายแบบ อาจออกที่ซอกใบเป็นคู่ ออก
 เป็นช่อกระจุกวงรอบ (verticillate) ออกเป็นช่อแบบ head raceme หรือ panicle
 กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ แบบ bilabiate มักคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบ
 ดอกโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ แบบ bilabiate เช่นกัน แต่มักร่วงง่าย เกสรเพศผู้มี
 2 หรือ 4 อัน ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ มี 4 พู จำนวนช่องมี 2 แต่คู่คล้ายมี 4
 แต่ละช่องมี 2 ออวูล placentation แบบ basal ก้านเกสรเพศเมียมี 1 อยู่ตรงกลางที่ฐาน
 ระหว่างพูของรังไข่ ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก ผลแบบ nut ขนาดเล็ก.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ช่อดอกคล้ายช่อแบบ raceme
 2. โคนหลอดกลีบดอกมีตั้งหรือจ้อย 2. *Ceratanthus*
 2. โคนหลอดกลีบดอกเรียบ กลีบเลี้ยงด้านบนมีรูปร่างคี่เป็นแผ่นตั้งชัน .. 5. *Scutellaria*
1. ช่อดอกแบบ spike
 3. ช่อแยกแขนง ก้านช่อแบนเรียวเกลี้ยง 1. *Anisochilus*
 3. ช่อเดี่ยว ก้านช่อแบนเรียวมน
 4. ใบออกตรงข้าม 3. *Nosema*
 4. ใบออกเป็นวงรอบ 4. *Pogostemon*

1. *Anisochilus*

Wall. in Benth., Bot. Reg. 15, t. 1300. 1830; Benth. in Wall., Pl. As. Rar. 2: 18.
 1831; Hook. f. in Fl. Br. Ind. 4: 627. 1885; Doan, in Fl. Gen. I.-C. 4: 941. 1936;
 L.H. Cramer in Dassan & Fosberg, Fl. Ceyl. 3: 151. 1981.

ไม้ล้มลุกหรือไม้พุ่มขนาดเล็ก ใบออกตรงข้ามหรือเป็นวงรอบ ช่อดอกแบบ compound
 spike ออกที่ปลายยอด ช่อย่อยออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก ดอกในช่อเรียงกันเป็นสี่แนว หรือเรียง
 กันแน่นเป็นช่อรูปทรงกระบอก กลีบเลี้ยงเป็นแบบ bilabiate ชัดเจน หรือแยกเป็น 5 กลีบ
 กลีบบนเรียบ หรือขอบหยักมนเป็น 3 กลีบต้น ๆ หลอดกลีบดอกพองออก ปลายกลีบม้วนออกด้าน
 นอก กลีบบนสั้น ขอบเรียบ หรือหยักเป็น 3-4 กลีบ กลีบล่างมักยาวและเว้า เกสรเพศผู้มี 4 อัน
 ก้านเกสรเพศเมียปลายแยกเป็น 2 แฉก จำนวนฐานดอกเป็น ๗.

Anisochilus harmandii Doan in Fl.Gen.I.-C.4:943. Fig.99, 11-13.1936.

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูงได้ถึง 1 เมตร ลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบออกตรงข้าม หรือวงรอบ ใบรูปใบหอกแกมรูปรี ขนาด 0.4-1.5 x 1-6 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบมีขนสั้น ๆ ปกคลุมทั้งสองด้าน เส้นใบชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบสั้นมาก หรือไม่มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด เป็นช่อแบบ compound spike ช่อย่อยออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก มี 2-6 ช่อย่อย ยาว 3-9 ซม. ช่อย่อยตรงกลางซึ่งอยู่ปลายสุดจะยาวที่สุด ใบประดับในช่อดอกย่อยสีเขียว ปลายเป็นสีม่วง มักเรียงกันเป็นสี่แถวตั้งฉากกัน เห็นได้ชัดเจนที่ปลายช่อ ใบประดับดังกล่าวรูปสามเหลี่ยม หรือใบหอก ยาว 3-5 มม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุมทั้งสองด้าน แต่ด้านบนอกมีขนหนาแน่นกว่า ดอกขนาดเล็ก เรียงกันอยู่อย่างหนาแน่น ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยงยาวประมาณ 1 มม. โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ปลายกลีบมน หรือกลม กลีบบนสุดมีขนาดใหญ่ที่สุด ผิวกลีบเลี้ยงด้านบนอกมีขนปกคลุมหนาแน่น ด้านในเกลี้ยง กลีบดอกสีม่วงอ่อน โคนเชื่อมกันเป็นหลอดรูปกรวย ความยาวหลอดประมาณ 5 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ไม่เท่ากัน 4 กลีบบนสั้น ขนาดเท่า ๆ กัน กลีบล่างรูปขอบขนาน ยาวประมาณ 3 มม. ผิวด้านบนอกของกลีบดอกมีขนสั้น ๆ ปกคลุม ด้านในเกลี้ยง เกสรเพศผู้ 4 อัน ติดบนหลอดกลีบดอก ก้านช่อบเรณูเกลี้ยง รังไข่และก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ปลายก้านเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉกสั้น ๆ จำนวนดอกเป็นพู่ มี 1 ข้างที่เจริญยึดตัวยาวกว่ารังไข่ ผลแบบ nut ขนาดเล็ก.

(ภาพที่ 77)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ สกลนคร นครพนม;
ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคกลาง : กรุงเทพฯ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ตราด.

การกระจายพันธุ์.- ไทย กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปบริเวณที่เป็นดินทราย หรือบนหินทราย ที่มีความชื้น ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-กุมภาพันธ์.

ชื่อพื้นเมือง.- क्रमวย

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 9, 156, 205 (BCU); H.Koyama et al T-31685 (BKF); A.F.G.Kerr 21499 (BK).

2. Ceratanthus

F.Muell. (Fragm.Phyt.Austr.5: 52.1865, in obs., nom. prov.) ex G.Taylor, J.Bot.74:35.1936; Doan in Fl.Gen.I.-C.4:951.1936; Keng, Gard.Bull.Sing.24:46.1969; in Fl.Mal.1,8:368.1978.

ไม้ล้มลุก ใบออกตรงข้าม ดอกมีขนาดเล็ก ออกรอบข้อ รวมกันเป็นช่อแบบ raceme อยู่ทีปลายยอด กลีบเลี้ยงมี 4-5 กลีบ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนบน 3 กลีบ ส่วนล่าง 1-2 กลีบ หลอดกลีบดอกโผล่พ้นหลอดกลีบเลี้ยง โคนเป็นติ่งหรือจงอย ปลายหลอดกลีบดอกแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนบนมี 3-4 กลีบ ปลายกลีบโค้งเข้าด้านใน กลีบส่วนล่างมักเว้าและขอบเรียบ เกสรเพศผู้มี 4 อัน แบ่งเป็น 2 คู่ ติดอยู่บนหลอดกลีบดอกต่างระดับกัน รังไข่และก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ปลายก้านเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก.

Ceratanthus sp.

ไม้ล้มลุก สูง 20-25 ซม. ลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบออกตรงข้าม รูปไข่ ขนาด 1.2-2 x 1.5-3 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมนหรือรูปหัวใจติ่ง ๆ ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน เส้นใบ 5-7 คู่ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 1-3 มม. มีขน ดอกออกรอบข้อ 3-6 ดอก รวมกันเป็นช่ออยู่ทีปลายกิ่ง ใบประดับปร่าคล้ายใบ แต่มีขนาดเล็กกว่า ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 5 มม. มีขน ปลายขมมีต่อม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอดรูประฆัง ปลายแยกเป็น 4 กลีบ ความยาวจากโคนหลอดถึงปลายกลีบ 3-4 มม. กลีบบนมีรูปร่างกลม มีขนาดใหญ่ที่สุด กลีบล่างรูปขอบขนาน ปลายกลีบมน กลีบข้าง 2 กลีบมีขนาดเล็กที่สุด ปลายแหลมหรือเรียวแหลม ผิวด้านนอกของกลีบเลี้ยงมีขน 2 แบบ ขนาดต่างกัน ขนแบบแรกเหมือนกับขนที่ลำต้น และใบ มีสีขาวใส ลักษณะเป็นข้อ ๆ ต่อกัน 4-5 ข้อ ขนแบบที่สองมีขนาดเล็กกว่าและสีเข้มกว่า ปลายขมมีต่อม กลีบดอกสีชมพูแกมม่วงจาง โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ไม่เท่ากัน 4 กลีบบนสั้น กลีบล่างยาวที่สุด มีรูปร่างแบบท้องเรือ ความยาวจากโคนหลอดกลีบดอกถึงปลายกลีบ 0.9-1 ซม. โคนหลอดกลีบดอกด้านบนขยายออกเป็นติ่งสั้น ๆ ผิวด้านนอกของกลีบดอกมีขนปกคลุมหนาแน่น ผิวด้านในมีขนหนาแน่นบริเวณใกล้ปลายหลอด เกสรเพศผู้มี 4 อัน ขนาดไม่เท่ากัน เป็นแบบสั้น 2 อัน ยาว 2 อัน (didynamous) 2 อันยาวติดอยู่ที่โคนหลอดกลีบดอก อับเรณูรูปไต ก้านชูอับเรณูยาวประมาณ 6 มม. โคนมีขนหนาแน่น 2 อัน สันติดอยู่ทีปลายหลอดกลีบดอก ก้านชูอับเรณูยาวประมาณ 2 มม. เกลี้ยง รังไข่และก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ปลายก้านเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก จานฐานดอกมี 4 พู ผลแบบ nut มีขนาดเล็ก. (ภาพที่ 74, 75)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- -

นิเวศวิทยา.- พบน้อยบริเวณดินทรายปนกรวด ในป่าเต็งรัง ออกดอกเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 121 (BCU).

หมายเหตุ.- จากเอกสารที่มีอยู่ไม่สามารถตรวจสอบหาชื่อชนิดได้.

3. *Nosema*

Prain, J. As.Soc.Beng.73, 2:20.1904; Keng, Gard.Bull.Sing.24:122.1969; in Fl.Mal.1, 8:375.1978.

ไม้ล้มลุก ลำต้นและกิ่งมีขน ใบออกตรงข้าม ช่อดอกแบบ spike รูปทรงระบอก ออกที่ปลายกิ่ง ดอกขนาดเล็ก ใบประดับที่โคนช่อดอกรูปร่างคล้ายใบ กลีบเลี้ยงรูปไข่เบี้ยว มีเส้นตามยาว 10 เส้น กลีบดอกอาจเป็นรูปขอบขนาน หรือหยักเป็น 3 กลีบสั้น ๆ กลีบกลางกลม ขอบเรียบ มีกลิ่นกว่ากลีบอื่น หลอดกลีบดอกสั้น กลีบดอกกลีบบนสั้นกว่ากลีบล่าง กลีบกลางจะกว้างที่สุด กลีบล่างเว้า เกสรเพศผู้มี 4 อัน แยกเป็น 2 คู่ ก้านช่อดอกเรณูมีขน โคนของก้านคืบมีติ่ง หรือจอย ผลรูปไข่ มีขนาดเล็ก ผิวเรียบ.

Nosema cochinchinense (Lour.) Merr., Trans.Am.Phil.Soc.n.s.24:343.1935; Keng, Gard.Bull.Sing.24:125. Fig.23 f-h.1969; in Fl.Mal.1, 8:375. Fig. 29 a-c.1978; Phengklai et al, Thai For.Bull. (Bot.) 17:51, Pl.IV, 14. 1988.- *Dracocephalum cochinchinense* Lour., Fl.Coch.:371.1790.

ไม้ล้มลุก สูงได้ถึง 60 ซม. ลำต้นกลม หรือเป็นเหลี่ยมไม่ชัดเจน มีขนปกคลุมหนาแน่น ใบออกตรงข้าม รูปใบหอก หรือรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ขนาด 0.8-1.5 x 1.5-7 ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบหยักมน แผ่นใบมีขนปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้าน เส้นใบชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 1-5 มม. มีขน ช่อดอกออกที่ปลายกิ่งเป็นช่อแบบ spike ขนาด 0.8-1 x 2-8 ซม. ใบประดับที่โคนช่อดอกมีรูปร่างคล้ายใบ แต่มีขนาดเล็กกว่า มีขนปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้าน ดอกขนาดเล็ก จำนวนมากอัดกันอยู่หนาแน่นภายในช่อดอก กลีบเลี้ยง โคนเชื่อมกันเป็นรูปประมัตต์ ปลายแยกเป็น 2 กลีบ กลีบบนยาว รูปขอบขนาน ปลายมน กลีบล่างสั้นมาก ความยาวของกลีบเลี้ยงจากโคนถึงปลายกลีบบนประมาณ 2.5 มม. ผิวด้านนอกของกลีบเลี้ยงมีขนหนาแน่น ผิวกลีบเลี้ยงด้านในมองเห็นเส้นตามยาว 10 เส้น กลีบดอกสีม่วงจาง หรือขาว โคนเชื่อมกันเป็นหลอดรูปประมัตต์ ปลายแยกเป็น 4 กลีบ 3 กลีบบนสั้น มีขนาดเกือบเท่า ๆ กัน กลีบล่างยาว รูปขอบขนาน มีก้านเป็นแฉกความยาวของกลีบดอกจากโคนถึงปลายกลีบล่างประมาณ 4 มม. ผิวด้านนอกของกลีบดอกมีขนบริเวณปลายกลีบ เกสรเพศผู้มี 4 แยกเป็น 2 คู่ คืบมีติ่งเป็นแผ่นแบนรูปขอบขนานบริเวณโคนก้านช่อดอก ทั้งโคนก้านช่อดอกและบริเวณติ่งมีขนที่โคนก้านช่อดอกเกลี้ยง รังไข่และก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ปลายก้านเกสรเพศเมียแยกเป็น 2 แฉก ผลแบบ nut ขนาดเล็ก ผิวเรียบ. (ภาพที่ 79)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น นครพนม เลย สกลนคร
หนองคาย อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี;
ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคกลาง : นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ :
จันทบุรี ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง; ภาคใต้ : ชุมพร ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล
สุราษฎร์ธานี.

การกระจายพันธุ์.- จีนตอนใต้ ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามทุ่งหญ้าในป่าเต็งรัง ออกดอกเดือนตุลาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- หางเสือ หางเสื่อลาย.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 208 (BCU); A.F.G.Kerr 8060 (BK); H.
Koyama et al T-31298 (BKF).

4. Pogostemon

Desf., Mem.Mus.Hist.Nat.Paris 2:154, t.6:1815; Keng, Gard.Bull.Sing.24
:151.1969; in Fl.Mal.1,8:351.1978.- *Dysophylla* Blume, Bijdr.:826.1826.-
Eusteralis Rafin., Fl.Tell.2:95.1836.

ไม้มลลก หรือไม้มเล็ก ลำต้นมีขนปกคลุม ใบออกตรงข้าม หรือเป็นวงรอบ มีหรือไม่มี
ก้านใบ ดอกขนาดเล็ก เป็นช่อแบบ spike ใบประดับขนาดเล็ก มีขน ปลายหลอดกลีบเลี้ยงมี 5
กลีบ กลีบดอกยาวพ้นหลอดกลีบเลี้ยง มี 4 กลีบ ขนาดเกือบเท่า ๆ กัน หรือแบ่งเป็นกลีบบน 3
กลีบ กลีบล่าง 1 กลีบ เรียบ เกสรเพศผู้มี 4 อัน ยาวพ้นหลอดกลีบดอก ก้านช่อบเรณูตรง และ
มีขน ก้านเกสรเพศเมียปลายแยกเป็น 2 แฉกเกือบเท่า ๆ กัน ผลรูปรี หรือรูปไข่ ผิวเรียบหรือ
ขรุขระ.

Pogostemon sp.

ไม้มลลก สูงได้ถึง 50 ซม. ลำต้นกลม ตั้งตรง มักไม่แตกกิ่งก้าน มีขนสีเทาปกคลุม
หนาแน่น ใบเรียงเป็นวงรอบ 3-4 ใบรอบข้อ แต่ละข้ออยู่ห่างกันประมาณ 1.5 ซม. ใบรูปขอบ
ขนาน หรือรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ขนาด 0.7-0.9 x 1.5-3.5 ซม. ปลายใบมนหรือแหลม
โคนใบมน ขอบใบจักฟันเลื่อยถี่ แผ่นใบมีขนคล้ายกำมะหยี่สีเทา หรือเทาดำ ปกคลุมหนาแน่นทั้ง
สองด้าน เส้นใบเป็นร่องทางด้านบน หนูนทางด้านล่าง ไม่มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด เป็น
ช่อเดี่ยวแบบ spike ขนาด 0.7-0.8 x 6-15 ซม. ใบประดับในช่อดอกรูปแถบ หรือใบหอก

ยาว 2-3 มม. มีขนสีขาวปกคลุมหนาแน่น ดอกขนาดเล็กมีจำนวนมาก เรียงกันอยู่อย่างหนาแน่น กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 แฉกสั้น ๆ ขนาดเท่า ๆ กัน ความยาวจากโคนหลอดถึงปลายกลีบประมาณ 1.5 มม. ผิวด้านนอกของกลีบเลี้ยงมีขน โดยเฉพาะบริเวณปลายกลีบมีขนหนาแน่น กลีบดอกสีม่วง ยาวพ้นหลอดกลีบเลี้ยง โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบเท่า ๆ กัน ปลายกลีบมนหรือกลม มีขนออกด้านนอก ความยาวจากโคนหลอดถึงปลายแฉกประมาณ 3 มม. ผิวด้านนอกของหลอดกลีบดอกเกลี้ยง เกสรเพศผู้มี 4 อัน ติดอยู่บนหลอดกลีบดอกบริเวณเหนือกึ่งกลางของความยาวหลอด ความยาวของเกสรเพศผู้ประมาณ 3 มม. ยาวพ้นหลอดกลีบดอก ก้านช่อบริเวณมีขนยาวโดยตลอด ยกเว้นบริเวณใกล้ปลายก้าน รังไข่ขนาดเล็ก ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ยาวประมาณ 4.5 มม. ปลายแยกเป็น 2 แฉก แต่ละแฉกยาวประมาณ 1 มม. ผลขนาดเล็ก รูปรี หรือรูปรีแกมรูปไข่ สีดำ ยาวประมาณ 0.5 มม. ผิวเรียบ. (ภาพที่ 80)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : สกลนคร มุกดาหาร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- -

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปบนพื้นที่ทราย หรือชอกหินที่ค่อนข้างชื้น ออกดอกเดือนตุลาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 209 (BCU).

หมายเหตุ.- ใกล้เคียงกับ *Dysophylla cruciata* Benth. แต่ช่อดอกและใบมีขนาดใหญ่และยาวกว่า ลักษณะของขน สีใบ และลำต้นต่างกัน.

5. *Scutellaria*

L., Sp.Pl.:598.1753; Gen.Pl.ed.5:260.1754; Keng, Gard.Bull.Sing.24:164. 1969; in Fl.Mal.1, 8:323.1978.

ไม้ล้มลุก ใบออกตรงข้าม ช่อดอกแบบ raceme ออกที่ปลายยอด หรือชอกใบใกล้ปลายยอด ใบประดับปร่าคล้ายใบ กลีบเลี้ยงรูประฆัง สั้น ปลายแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนบนมีรูปร่างคี่ เป็นแผ่นเว้าตรงขึ้น เรียกว่า scutellum ในช่วงที่เป็นผล กลีบเลี้ยงทั้งสองส่วนจะปิดเข้าหากัน หลังจากนั้นกลีบส่วนบนจะหลุดร่วงไปพร้อมกับบริยางค์ดังกล่าว กลีบดอกกรวย 5 กลีบ ปลายกลีบแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนบนมีลักษณะคล้ายทองเรือ ส่วนล่างมี 3 กลีบ เกสรเพศผู้มี 4 อยู่เป็นคู่

คล้ายยาวกว่า อับเรณูมี 1 ช่อง 1 คู่ และมี 2 ช่อง 1 คู่ จานฐานดอกมีลักษณะเป็นหลอด รังไข่เบียว มีก้านชูสั้น ๆ ก้านเกสรเพศเมียปลายแยกเป็น 2 แฉก ผลขนาดเล็ก ผิวเรียบ ขรุขระหรือมัน.

Scutellaria incurva Wall., Pl. As. Rar. 1:67. 1830; Hook. f. in Fl. Br. Ind. 4: 668. 1885.

ไม้ล้มลุก สูง 20-30 ซม. ลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ปลายขนมีต่อม ใบออกตรงข้าม รูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ขนาด 0.5-1.5 x 1-5 ซม. ปลายใบมน แหลม หรือเรียวแหลม โคนใบมน หรือกลม ขอบใบเรียบ หรือจักฟันเลื่อยห่างๆ แผ่นใบบางลักษณะคล้ายกระดาษ ด้านบนมีขนสากทั่วไป ด้านล่างมีขนห่าง ๆ จะมีมากบริเวณเส้นใบ บริเวณที่ไม่มีขนจะมีจุดสีน้ำตาลเข้มขนาดเล็กปกคลุมทั่วไป เส้นใบเป็นร่องทางด้านบน บนทางด้านล่าง ก้านใบสั้นมาก หรือไม่มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ดอกในช่อเรียงตรงข้ามกันเป็นคู่ ๆ มีตั้งแต่ 2-4 ดอกจนถึงจำนวนมาก ก้านดอกย่อยยาว 2-5 มม. มีขนสั้น ๆ ปลายขนมีต่อม ใบประดับรูปร่างคล้ายใบแต่มีขนาดเล็กกว่า ขนาดความยาวมีตั้งแต่สั้นกว่าจนถึงยาวกว่าก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นประมัตถ์ ความยาวจากโคนถึงปลายกลีบ 2-3 มม. ผิวด้านนอกมีขน ปลายขนมีต่อม กลีบดอกสีม่วงเข้ม โคนเชื่อมกันเป็นหลอดเล็กแคบ ยาว 5-6 มม. ปลายเว้าลึกแยกเป็น 2 ส่วน เกือบเท่ากัน ส่วนบนรูปท้องเรือ ด้านข้างแบน โคนสองข้างมีแฉกขนาดเล็ก ส่วนล่างค่อนข้างกลม ขนาด 0.6-0.9 x 0.7-1 ซม. ปลายเว้าลึก ตรงกลางเป็นสันนูนสีขาวหรือสีม่วงจางตามยาว ความยาวทั้งหมดของกลีบดอกจากโคนหลอดถึงปลายกลีบ 1-1.5 ซม. ผิวด้านนอกมีขน ปลายขนมีต่อม เกสรเพศผู้มี 4 อัน ติดอยู่บริเวณกึ่งกลางหลอดกลีบดอก กลีบดอกส่วนบนคลุมเกสรเพศผู้ทั้ง 4 เอาไว้ ก้านชูอับเรณูสีม่วง 2 อันในโคนก้านมีขนสั้น ๆ 2 อันนอกเกลี้ยง อับเรณูมีขน รังไข่เบียว ก้านเกสรเพศเมียเกลี้ยง ยาวพ้นเกสรเพศผู้เล็กน้อย ปลายแยกเป็น 2 แฉกไม่เท่ากัน จานฐานดอกเจริญดีเพียงด้านเดียว ผลแบบ nut ขนาดเล็ก scutellum เมื่อแก่รูปไข่กลับ ขนาด 3-5 x 3-5 มม. มักหลุดร่วง. (ภาพที่ 78)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา แม่ฮ่องสอน ลำปาง;
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย กาฬสินธุ์ นครพนม เพชรบูรณ์; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ;
ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : อุทัยธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบพอประมาณบริเวณดินทรายปนกรวด ในทุ่งหญ้าป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- หล้าคางเลื้อย ก้ามปู.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 69 (BCU); A.F.G.Kerr 5431, 21421 (BK); Umpai 469 (BK), Winit 1399 (BK).

LAURACEAE

ไม้มลลิก ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น มีกลิ่น ใบเรียงสลับ เรียงเกือบตรงข้าม หรือเวียนสลับ เป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง ใบมีต่อมน้ำมัน ไม้มีหูใบ ช่อดอกแบบ cyme หรือ raceme ดอกขนาดเล็ก แยกเพศ หรือสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี ส่วนประกอบของดอกมี 3 หรือเป็นจำนวนเท่าของ 3 วงกลีบรวมเรียงเป็น 2 วง เกสรเพศผู้เรียงเป็น 3 หรือ 4 วง วงที่ 3 มีต่อมสองต่อมที่โคนของก้านช่อใบเรณูแต่ละอัน วงที่ 4 มักไม่สมบูรณ์ อับเรณูมี 2 หรือ 4 ช่อง แต่ละช่องมีฝาปิด รังไข่เห็นอวงกลีบ มี 1 ช่อง ออวูลมี 1 placentation แบบ apical ผลมักเป็นแบบ berry.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ไม้มลลิก เป็นพืชเบียน เลื้อยเกาะบนต้นอื่น 2. *Cassytha*
1. ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น
 2. มีเส้นใบ 3 เส้นออกจากโคนใบ ใบออกตรงข้าม 3. *Cinnamomum*
 2. เส้นใบแบบขนนก ใบเรียงสลับ หรือเยื้องกันเกือบตรงข้าม
 3. ดอกสมบูรณ์เพศ อับเรณูมี 2 ช่อง 1. *Beilschmiedia*
 3. ดอกแยกเพศ อับเรณูมี 4 ช่อง 4. *Litsea*

1. *Beilschmiedia*

Nees, Wall.Pl.As.Rar.2:69.1831; Hutch., Gen.Fl.Pl.1:130.1964.

ไม้พุ่ม ไม้ต้น ใบเรียงเยื้องกันเกือบตรงข้าม แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง เส้นใบแบบขนนก ชัดเจนทั้งสองด้าน ช่อดอกแบบ panicle ออกที่ซอกใบ เป็นดอกสมบูรณ์เพศ วงกลีบรวมมี 5-6 กลีบ ขนาดเท่า ๆ กัน เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 9 2 วงนอกมีอับเรณูที่เข้าส่วใจ กลางดอก ก้านช่อใบเรณูไม่มีต่อมที่โคน วงที่ 3 มีอับเรณูที่ออกด้านนอก โคนก้านช่อใบเรณูต่อมข้างละ 1 ต่อม อับเรณูมี 2 ช่อง วงที่ 4 เป็นเกสรที่ไม่สมบูรณ์ มักมีรูปไข่ หรือรูปหัวใจ รังไข่กลม ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียไม่ชัดเจน ผลรูปไข่ ขอบขนาน หรือกลม วงกลีบรวมหลุดร่วงไป.

Beilschmiedia roxburghiana Nees in Wall. Pl.As.Rar.2:69.1831; Kurz, Fl. Burm.2:293.1877; Hook.f. in Fl.Br.Ind.5:121.1886; Gamble, Fl.Madras: 1220.1925; Kanjilal et al, Fl.Assam 4:51.1940; D.G.Long in Grierson & D.G.Long, Fl.Bhutan 1,2:256.1984.

ไม้ต้น สูง 6-8 เมตร ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม หรือเกือบตรงข้าม รูปใบรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 1.5-5 x 5-14 ซม. ปลายใบแหลม หรือมน โคนใบสอบ ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบขน และชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 0.5-1.5 ซม. ช่อดอกออกที่ซอกใบ เป็นช่อขนาดเล็ก ความยาวช่อ 1-1.5 ซม. แกนช่อดอกมีขน ใบประดับที่โคนก้านช่อดอกรูปไข่ ยาวประมาณ 1.2 มม. มีขนทั้งสองด้าน ดอกขนาดเล็ก สีเขียวแกมเหลือง ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 2 มม. มีขน วงกลีบรวมมี 6-9 กลีบ รูปขอบขนานแกมรูปไข่ ขนาด 1-1.5 x 2.5-3 มม. วงกลีบรวมในแต่ละดอกมีขนาดเท่า ๆ กัน มีขนทั้งสองด้าน อับเกสรเพศผู้ยาวไม่พ้นวงกลีบรวม อับเรณูมี 2 ช่อง รังไข่รวมก้านเกสรเพศเมีย ยาว 2-2.2 มม. มักมีขนสั้น ๆ เพียงด้านเดียว ผลสีม่วงดำ รูปรี หรือรูปขอบขนาน ขนาด 0.8-1.8 x 1.5-2.5 ซม. เป็นช่อดังนั้น ผิวของผลมีนวลสีขาวปกคลุม เนื้อผลมีเมือกเหนียว ก้านผลสีม่วงแดง ยาว 1-2 ซม. เมล็ด 1 เมล็ด สีแดง รูปรี ขนาด 0.8-1 x 1.2-1.5 ซม. ผิวเรียบหรือย่นเล็กน้อย. (ภาพที่ 81)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : แพร่ ลำปาง; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ ศรีสะเกษ; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ตราด.

การกระจายพันธุ์.- ภูฐาน อินเดีย พม่า ไทย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยมากริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- มะดุก.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 137, 263 (BCU); A.F.G.Kerr 18639 (BK).

2. Cassytha

L., Sp.Pl.:35.1753; Gen.Pl.ed.5:22.1754; Hutch., Gen.Fl.Pl.1:143.1964.

ไม้ล้มลุก เป็นพืชเบียน ลำต้นเรียวยาว เลื้อยพันเกาะต้นไม้อื่น ใบลดรูปเป็นเกล็ดเล็ก ๆ ช่อดอกมักเป็นแบบ spike ใบประดับขนาดเล็ก ดอกสมบูรณ์เพศ ไม่มีก้านดอกย่อยหรือมีแต่สั้นมาก วงกลีบรวม 6 กลีบ วงนอก 3 กลีบมีขนาดเล็กกว่าวงในและคงอยู่กับผล เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 9 อัน แบ่งเป็น 3 วง วงแรกและวงที่สองมีอับเรณูต้นเข้าสู่ใจกลางดอก ก้านชู

อับเรณูไม่มีต่อม วงที่ 3 มีอับเรณูยื่นออกด้านนอก โคนก้านช่อบเรณูต่อม 2 ต่อม วงที่ 4 เป็น เกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์ รังไข่กลม ยอดเกสรเพศเมียขนาดเล็ก ผลขนาดเล็ก อวบน้ำ อยู่ภายใน วงกลีบรวมที่เชื่อมกันเป็นหลอด.

Cassytha filiformis L., Sp.Pl.:35.1753; Hook.f. in Fl.Br. Ind.5:188.1886; Lecomte in Fl.Gen.I.-C.5:158.1914; Gamble, Fl.Madras :1241.1925; M.R. Hend., Mal.Wild Fl.Dic.:444.1959; Back. & Bakh.f., Fl.Java 1:135.1963; Kochummen in Tree Fl.Malaya 4:102.1989; Keng, Conc.Fl.Sing.:18.1990; Turner, Gard.Bull.Sing.45:112.1993.

พืชเป็น ลำต้นเรียวยาว สีเขียวแกมเหลือง เส้นผ่าศูนย์กลางลำต้น 1-1.5 มม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบลดรูปเป็นเกล็ดเล็ก ๆ เรียงเวียนสลับ ช่อดอกแบบ spike ออกที่ซอกของเกล็ดใบ ยาว 1-4.5 ซม. แกนช่อดอกมีขนสั้น ๆ ดอกขนาดเล็กกระจายห่าง ๆ บนแกนช่อดอก ไม่มีก้านดอกย่อย ใบประดับมี 3 ใบ รูปกลม หรือรูปไข่ มีขนาดเล็ก ขอบและผิวด้านนอกมีขน วงกลีบรวมสีเหลืองอ่อน 2 วงเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ วงนอกมี 3 กลีบ รูปไข่ ยาวประมาณ 1 มม. ขนาดเล็กกว่าวงใน ขอบมีขนสั้น ๆ วงในมี 3 กลีบ รูปไข่แกมรูปขอบขนาน ยาวประมาณ 2 มม. เกลียง รังไข่กลม มีขนาดเล็ก มีก้านชูสั้น ๆ ก้านเกสรเพศเมียสั้น รังไข่รวมก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1 มม. ผิวเกลี้ยง ผลกลม ขนาดผลรวมวงกลีบรวมประมาณ 4-5 x 5-6 มม. (ภาพที่ 83)

ประเทศไทย.- พบทั่วทุกภาค.

การกระจายพันธุ์.- เขตร้อนทั่วโลก.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปบนไม้พุ่มในบริเวณค่อนข้างโล่ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- สังกวาลัยพระอินทร์.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 128 (BCU); R. Geesink & C. Phengklai 6279 (BKF).

3. *Cinnamomum*

Schaeff., Bot. Exped. :74.1760; Back. & Bakh.f., Fl. Java 1:120.1963.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น เปลือกลำต้นและใบมีกลิ่นหอม ใบออกตรงข้าม เยื้องกันเกือบตรงข้าม หรือเรียงสลับ มักมีเส้นใบหลายเส้นออกจากโคนใบ หรือเหนือโคนใบเล็กน้อย ช่อดอกแบบ panicle เกิดที่ซอกใบ หรือที่ปลายยอด ใบประดับมักร่วงง่าย ดอกสมบูรณ์เพศ มีก้านดอกย่อย วงกลีบรวม 6 กลีบ ขนาดเกือบเท่า ๆ กัน เกสรเพศผู้สมบูรณ์ 9 อัน เรียงเป็น 3 วง 2 วง ด้านนอกสุดมีอับเรณูหันเข้าสู่ใจกลางดอก โคนก้านช่อดอกไม่มีต่อม วงที่ 3 มีอับเรณูออกด้านนอก โคนก้านช่อดอกมีต่อมข้างละ 1 อับเรณู 4 ช่อ วงที่ 4 เป็นเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ มีรูปร่างแบบหัวลูกศรหรือรูปหัวใจ รังไข่เหนือวงกลีบ ไม้มีก้าน อยู่ภายในวงกลีบรวมที่เชื่อมกัน เป็นหลอด ยอดเกสรเพศเมียรูปถ้วย หรือเป็น 3 แฉกไม่ชัดเจน.

Cinnamomum iners Reinw.ex Blume, Bijdr :570.1826; Hook.f. in Fl.Br.Ind. 5:130.1886; Ridl., Fl.Mal.Pen.3:92.1924; Lecomte in Fl.Gen.I.-C.5:116.1914; Back.& Bakh.f., Fl.Java 1:121.1963; Kochummen in Tree Fl.Malaya 4:126.1989; Keng, Conc.Fl.Sing.:18.1990; Tuener, Gard.Bull.Sing.:45.112.1993.

ไม้ต้น ใบออกตรงข้าม หรือเรียงสลับ ใบรูปรี หรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 2-5 x 5-12 ซม. ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบมน กลม หรือสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนเกลี้ยงเป็นมัน ด้านล่างเกลี้ยง หรือมีขนสั้น ๆ โดยเฉพาะบริเวณใกล้โคนใบจะมีมากกว่าส่วนอื่น เส้นใบ 3 เส้นออกจากจุดเดียวกันเหนือโคนใบเล็กน้อย หนาและชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 0.8-1.5 ซม. ช่อดอกออกที่ซอกใบใกล้ปลายยอด ยาว 5-10 ซม. ดอกสีขาวแกมเขียว เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 8 มม. มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ก้านดอกย่อยยาว 3-5 มม. มีขนสั้น ๆ วงกลีบรวม 6 กลีบ รูปไข่ ขนาดประมาณ 2 x 3 มม. มีขนทั้งสองด้าน ก้านช่อดอกมีขน รังไข่กลม ยาวประมาณ 1 มม. ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 2.5 มม. มีขนสั้น ๆ ยอดเกสรเพศเมียเป็น 3 แฉกไม่ชัดเจน ผลรูปขอบขนาน ขนาด 0.6-0.7 x 1 ซม.

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ พะเยา; **ภาคตะวันออกเฉียงใต้ :** ชัยภูมิ นครราชสีมา; **ภาคตะวันตกเฉียงใต้ :** กาญจนบุรี; **ภาคตะวันออกเฉียงใต้ :** จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี; **ภาคใต้ :** ชุมพร ตรัง นราธิวาส ยะลา สงขลา สุราษฎร์ธานี.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยตามซอกหินริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤศจิกายน-มิถุนายน.

ชื่อพื้นเมือง.- อบเชย เขียด มหาปราบตัวผู้.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 216 (BCU); K. Iwatsuki & N. Fukuoka T- 7365 (BKF).

4. Litsea

Lam., Dict. 3:574. 1789; Hutch., Gen. Fl. Pl. 1:141. 1964.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเรียงสลับ หรือเกือบตรงข้าม เส้นใบแบบขนนก ช่อดอกออกที่ซอกใบ เป็นช่อแบบ umbel corymb raceme หรือ panicle ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ใบประดับมี 4-6 วงกลีบรวมเชื่อมกันเป็นหลอด รูปไข่ รูปรี หรือสามเหลี่ยม ปลายแยกเป็น 4 หรือ 6 แฉก เรียงเป็น 2 วง มีขนาดเท่าหรือเกือบเท่ากัน เกสรเพศผู้มี 9-12 หรือมากกว่า เรียงเป็น 3-4 วง 2 วงนอกไม่มียอดที่โคนก้านช่อ เรณู วงที่ 3 มีต่อม อับเรณูมี 4 ช่อง หนึ่งเข้าสู่ใจกลางดอกทั้งหมด ในดอกเพศผู้อาจมีหรือไม่มีเกสรเพศเมียที่ไม่สมบูรณ์ ในดอกเพศเมียมีเกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์ 9-12 หรือมากกว่า เรียงเป็น 3-4 วง วงในโคนก้านช่อ เรณู มีต่อม ยอดเกสรเพศเมียมีก้านขยายออก ผลรูปไข่หรือกลม ติดอยู่บนวงกลีบรวมที่เชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ

Litsea glutinosa (Lour.) C.B. Rob., Philipp. J. Sci. (Bot.) 6:321. 1911; Back. & Bakh. f., Fl. Java 1:125. 1963; C. Saldanha & B. R. Ramesh in C. J. Saldanha, Fl. Karnataka:67. 1984; D. G. Long in Grierson & D. G. Long, Fl. Bhutan 1, 2: 277. 1984.- *Sebifera glutinosa* Lour., Fl. Cochinch.:638. 1790.- *Litsea sebifera* Pers., Synop. 2:4. 1807.- *Litsea chinensis* Lam., Encycl. 3:574. 1972; Gamble, Fl. Madras:1235. 1925.

ไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งอ่อนมีขน ใบเรียงสลับ ใบรูปไข่กลับ ขนาด 5-9 x 8-15 ซม. ปลายใบมน กลม หรือแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนเกลี้ยง ยกเว้นบริเวณเส้นใบมีขน ผิวใบด้านล่างมีขนหนาแน่น เส้นใบ 8-12 คู่ หนึ่งทั้งสองด้าน ด้านล่างจะชัดเจนกว่าด้านบน ก้านใบยาว 1.5-3 ซม. มีขน ช่อดอกออกที่ซอกใบ เป็นช่อแบบ umbel ยาว 2-5 ซม. ก้านช่อดอกยาว 1-2 ซม. มีขน ดอกสีเหลืองอ่อน จำนวนดอกในช่อ 9-10 ดอก ใบประดับ 4 ใบ เรียงเป็น 2 วงตั้งฉากกัน ลักษณะว่าเป็นแฉกมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน วงนอกจะมีขนาดเล็กกว่าวงใน ก้านดอกย่อยยาว 3-5 มม. มีขน วงกลีบรวมเป็นแผ่นบาง รูปขอบขนาน ขนาดเล็กหรือลดรูปหายไป เกสรเพศผู้จำนวนมาก อยู่เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีก้านช่ยาวประมาณ 3 มม. มีขน ก้านช่อเรณูมีขนยาว ผลแบบ berry กลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 8-9 มม. ก้านผลหนา และมีขน. (ภาพที่ 84)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : พะณิโลก แพร์ แม่ฮ่องสอน ลำปาง; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ชลบุรี; ภาคใต้ : ตรัง ปัตตานี ยะลา.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบพอประมาณริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนมิถุนายน-กันยายน.

ชื่อพื้นเมือง.- หมี่เหม็น มะเขือ ขุบเหยา.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 97 (BCU); C.Phengklai et al 4192 (BKF).

LEEACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเดี่ยว หรือใบประกอบ มีหูใบ ช่อดอกแบบ cyme ออกตรงข้ามใบ ดอกสมบูรณ์เพศ สัมผัสตามรัศมี กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมี 4-5 กลีบ ในดอกตมเรียงตัวแบบ valvate เกสรเพศผู้มี 4-5 อันติดอยู่บน staminodial tube รังไข่เห็นอวง กลีบ มี 4-8 ช่อง ออวูล 1 ใน 1 ช่อง ผลแบบ berry.

Leea

Royen ex. L., Syst. Nat. ed. 12, 2: 627. 1767 & Mantissa 1: 17. 1767; Ridsdale, Blumea 22: 74. 1974; in Fl. Mal. 1, 7: 755. 1976.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบมักเรียงเป็น 2 แถว มีหูใบติดอยู่ที่ขอบของโคนก้านใบ ใบย่อยออกตรงข้าม ขอบใบหยักมน หยักซี่ฟัน หรือจักฟันเลื่อย ผิวใบด้านล่างมักมีต่อม ช่อดอกออกตรงข้ามใบ ตั้งชันหรือห้อยลง กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูประฆัง แต่ละกลีบรูปสามเหลี่ยม ปลายกลีบมีต่อม staminodial tube ติดอยู่กับกลีบดอก ก้านช่อดอกติดอยู่บน staminodial tube อับเรณูสั้นเข้าสู่ใจกลางดอก รังไข่กลม หรือเกือบกลม ก้านเกสรเพศเมียสั้น ผลกลมแบน.

Leea indica (Burm. f.) Merr., Philip. J. Sc. 14: 245. 1919; Craib in Fl. Siam. En. 1: 318. 1926; Ridsdale, Blumea 22: 95, Fig. 4(6-8), 5(1-7). 1974; C. J. Saldanha in C. J. Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl. Hass. Distr.: 356. 1978; Ridsdale in Fl. Mal. 1, 7: 778, Fig. 23. 1976; Latiff in Tree Fl. Malaya 4:

482.1989; Keng, Conc.Fl.Sing.:118.1990.- *Staphylea indica* Burm.f., Fl. Ind.:75, t.23, f.2.1768.- *Leea sambucina* Wild., Sp.Pl.1:1177.1789.

ไม้พุ่มขนาดเล็ก ใบประกอบแบบขนนก 2-3 ชั้น มีใบย่อยที่ปลาย แกนช่อใบยาว 8-15 ซม. ก้านช่อใบยาว 5-15 ซม. หูใบเป็นปีก รูปขอบขนาน หรือไข่กลับ ยาว 2-3 ซม. ร่วงง่าย ใบย่อยจำนวน 5-11 ใบ รูปขอบขนาน ขนาด 3-7 x 7-16 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน กลม หรือรูปหัวใจตื้น ๆ ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นกลางใบและเส้นใบขนทั้งสองด้าน เส้นใบย่อยเป็นรูปขนนกได้ ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบย่อยด้านข้างยาว 2-3 มม. ก้านใบย่อยที่ปลายยาว 2.5-3 ซม. มีลักษณะเป็นปีกแคบ ๆ และเป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกแบบ corymb ความยาวช่อ 3-10 ซม. ก้านและแกนช่อดอกมีสีแดง มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย ดอกขนาดเล็ก ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบรูปสามเหลี่ยม ความกว้างของแต่ละกลีบประมาณ 1.5 มม. ความยาวทั้งหมดจากโคนถึงปลายกลีบประมาณ 3 มม. ผิวเกลี้ยง กลีบดอกสีขาว หรือเขียวอ่อน มี 5 กลีบ รูปไข่แกมรูปใบหอก ยาวประมาณ 2 มม. ติดอยู่บน staminodial tube สลับกับ กลีบเลี้ยง staminodial tube ยาวประมาณ 2 มม. ปลายมี 5 แฉก แต่ละแฉกปลายเว้ามุม เกสรเพศผู้มี 5 อัน อับเรณูรูปขอบขนาน ปลายเว้าตื้น ผลสีน้ำตาลแดง กลมแบน เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 8 มม. (ภาพที่ 85)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ เชียงราย สุโขทัย; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ ร้อยเอ็ด; ภาคกลาง : กรุงเทพฯ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี ตรัง นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ศรีลังกา บังคลาเทศ พม่า จีน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบพุ่มประมาณบริเวณทุ่งหญ้าริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- กะตังใบ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 139 (BCU); C. Phengklai et al 6870 (BKF).

LENTIBULARIACEAE

ไม้ล้มลุก ขนมนก โคน้ำหรือที่ชื้นแฉะ ใบเรียงสลับหรือแผ่ติดดิน ใบแยกเป็นหลายแฉก และมีก้านดอกแผงเพื่อย่อยเป็นอาหาร ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ raceme มีก้านช่อดอกยาว ดอก

สมบูรณ์เพศ สมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยง 2-5 กลีบ กลีบดอกเชื่อมติดกันตอนโคน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ แบ่งเป็น 2 ส่วน แบบ bilabiate ส่วนล่างมีติ่งหรือจงอย อาจชัดหรือไม่ชัดเจน ในดอกตูมเรียงตัวแบบ imbricate เกสรเพศผู้มี 2 อัน ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก รังไข่เห็นอวง กลีบ มี 1 ช่อง ออวลจำนวนมาก placentation แบบ free central ผลแบบ capsule แห้งแล้วแตกเป็น 2-4 ซีก เมล็ดขนาดเล็ก.

Utricularia

L., Gen.Pl.ed.5:11.1754; Sp.Pl.:18.1753; P.Taylor in Fl.Mal.1,8:276. 1977; Kew Bull.Add.Ser.14:75.1989.

ไม้ล้มลุก เป็นพืชบก พืชอิงอาศัย พืชน้ำ หรือขึ้นในที่ชื้นแฉะ ไม่มีราก และใบที่แท้จริง แต่มีส่วนของลำต้นเปลี่ยนแปลงไปทำหน้าที่แทนรากและใบ มีอวัยวะที่ทำหน้าที่จับแมลง หรือสัตว์ เล็กๆ เพื่อย่อยเป็นอาหาร รูปร่างกลม หรือรูปไข่ ช่อดอกแบบ raceme มีใบประดับ ก้านช่อดอกเรียวยาว มักไม่แยกแขนง อาจตั้งตรง หรือทอดเลื้อย เกี้ยง หรือมีขน มักมีใบประดับที่ไม้สมบูรณ์ติดอยู่ใต้ดอกกลางสุด กลีบเลี้ยงมักมี 2 พบบ้างที่มี 4 แฉก เชื่อมหรือแยกจากกัน คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกแบบ bilabiate ส่วนบนมักมีขนาดเล็กกว่าส่วนล่าง ส่วนล่างมีติ่งหรือจงอย เกสรเพศผู้มี 2 อัน ติดอยู่บนหลอดกลีบดอกบริเวณโคนของกลีบส่วนบน ก้านช่อดอกเรียว รังไข่กลม หรือรูปไข่ ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียแยกเป็นสองส่วน ส่วนล่างมักมีขนาดใหญ่กว่าส่วนบน ผลกลมหรือรูปไข่ เมล็ดมี 1-จำนวนมาก.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ดอกสีเหลือง	1. <i>U. bifida</i>
1. ดอกสีม่วงจาง หรือม่วงเข้ม	
2. ก้านช่อดอกมีขน	4. <i>U. hirta</i>
2. ก้านช่อดอกเกลี้ยง	
3. ดอกสีม่วงอ่อน หรือม่วงแกมขาว ใบประดับยาวเลยจากจุดติดกับก้านช่อดอกไปทั้งสองด้าน.....	2. <i>U. caerulea</i>
3. ดอกสีม่วงเข้ม ใบประดับยาวขึ้นไปเฉพาะด้านบน	3. <i>U. delphinioides</i>

1. ***Utricularia bifida*** L., Sp.Pl.1:18.1753; C.B. Clarke in Fl.Br.Ind. 4: 332.1884; Ridl., Fl.Mal.Pen. 2:492.1923; Gamble, Fl.Madras 2:982.1924; Pellegr. in Fl.Gen.I.-C.4:482.1930; Kanjilal et al, Fl.Assam.3:386.1939; Back.& Bakh.f., Fl.Java 2:518.1965; P.Taylor in Fl.Mal.1,8:281, Fig.2b,

4.1977; Kew Bull.Add.Ser.14:307, Fig.82.1989; Keng, Conc,Fl.Sing.:181. 1990.

ไม้ล้มลุก อายุหนึ่งปี มีไหลขนาดเล็ก ยาว 0.5-1.5 ซม. ใบออกจากบริเวณข้อของไหล ใบรูปแถบแกมรูปใบหอกกลับ ขนาด 0.5-1 x 10-20 มม. เส้นใบ 1 เส้น อวัยวะจับแมลงเกิดตามข้อของไหล หรือเกิดบนใบ รูปร่างกลม ขนาดเล็ก มีก้านช่สั้น ๆ ช่ดอกเดี่ยว ตั้งตรง ยาว 10-20 ซม. ก้านช่ดอกสีเขียว กลม เกสรัง ใบประดับขนาดเล็ก ดอกมี 2-6 ดอก ก้านดอกย่อยยาว 3-5 มม. กลีบเลี้ยง 2 กลีบ แยกจากกัน รูปไข่ กลีบบนมีขนาดใหญ่กว่ากลีบล่าง กลีบดอกสีเหลือง กลีบบนรูปไข่กลับ โคนกลีบมีเส้นสีดำตามยาว กลีบล่างรูปไข่หรือกลม ตรงกลางกลีบมีลักษณะเป็นถังนูน จึงอยตรงหรือโค้งไปด้านหน้าเล็กน้อย ปลายแหลม รังไข่รูปไข่ ผลแบน รูปรีแกมรูปไข่ อยู่ภายในกลีบเลี้ยงที่เป็นแผ่นบาง เมล็ดขนาดเล็กมีจำนวนมาก. (ภาพที่ 89)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ บ่อหลวง อมก๋อย) พืชโลก (ทุ่งแสงหลวง); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย หนองคาย อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์ อุบลราชธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี; ภาคใต้ : ภูเก็ต.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย เนปาล บังคลาเทศ ศรีลังกา พม่า จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ไทย เวียดนาม ลาว กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในที่ชื้นแฉะ ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- หล้าสีทอง สร้อยสุวรรณ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 152, 187 (BCU); C. Phengkhai et al 3477 (BKF).

2. *Utricularia caerulea* L., Sp.Pl.1:18.1753; Gamble, Fl.Madras 2:983. 1924; P.Taylor, Dansk Bot.Ark.23 :529.1968; in Fl.Mal.1,8:287, Fig.12. 1977; Kew Bull.Add.Ser.14:187, Fig.43 a ,b.1989; Keng, Conc,Fl.Sing.: 181.1990.

ไม้ล้มลุก อายุหนึ่งปี มีไหลขนาดเล็ก ยาว 0.3-1 ซม. ใบออกจากบริเวณข้อของไหล รูปไข่กลับ ขนาด 0.5-1 x 8-10 มม. เส้นใบ 1 เส้น อวัยวะจับแมลงเกิดตามข้อของไหล หรือเกิดบนใบ รูปร่างคล้ายรูปไข่ ขนาดเล็ก มี 2 ขนาดแตกต่างกัน มีก้านช่สั้น ๆ ช่ดอกเป็นช่อเดี่ยว ตั้งตรง ยาว 8-28 ซม. ก้านช่ดอกสีเขียว กลม และเกสรัง ใบประดับขนาดเล็กยื่นออกไปจากจุดที่ติดกับก้านช่ดอกทั้งด้านบนและด้านล่าง ปลายแหลมทั้งสองข้าง ดอกมี 3-15 ดอก

ก้านดอกย่อยสั้น กลีบเลี้ยง 2 กลีบ แยกจากกัน รูปไข่ หรือรูปรี กลีบกลางกว้างกว่ากลีบขนาดเล็ก
น้อย ผิวด้านนอกของทั้งสองกลีบขรุขระ กลีบดอกสีม่วงอ่อน หรือม่วงแกมขาว กลีบบนรูปขอบขนาน
กลีบล่างรูปไข่ กลางกลีบมีสันนูนตามยาว 4 สัน จงอยตรง อยู่ในระนาบเดียวกับกลีบดอกกลีบ
ล่าง ปลายมน ความยาวจงอยมากกว่ากลีบดอกกลีบล่าง รังไข่กลม ผลกลม ผิวขรุขระ กลีบ
เลี้ยงหุ้มไม่มีติ เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก. (ภาพที่ 87)

ประเทศไทย. - ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (คอยส์เทพ อมก้อย); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง) อุดรธานี (ภูพระบาท); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์. - มาดากัสการ์ อินเดีย บังคลาเทศ เนปาล ศรีลังกา พม่า จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา. - พบทั่วไปตามทุ่งหญ้าที่ค่อนข้างชื้น ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน - พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง. - หญ้าเข็ม.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง. - S.Suddee 204 (BCU); Dee 620 (BKF).

3. Utricularia delphinioides Thorel ex Pellegr., Bull. Mus. Paris 26:180. 1920; in Fl. Gen. I. - C.4:476, Fig. 52/7. 1930; P. Taylor, Dansk Bot. Ark. 23: 530. 1968; Kew Bull. Add. Ser. 14:365, Fig. 104. 1989.

ไม้ล้มลุก อายุหนึ่งปี ไหลขนาดเล็ก ยาว 0.5-2 ซม. ใบออกตามข้อของไหล รูปแถบแกมรูปใบหอกกลับ ขนาด 0.5-1 x 10-20 มม. เส้นใบมี 1 เส้น อวัยวะจับแมลงเกิดตามข้อของไหล หรือบนใบ รูปร่างกลม ขนาดเล็ก มีก้านชูสั้น ๆ ช่อดอกเป็นช่อเดี่ยว ตั้งตรง ยาว 18-30 ซม. ก้านช่อดอกสีเขียว กลม เกือบตรง ใบประดับขนาดเล็ก รูปไข่หรือรูปใบหอก ดอกจำนวนมาก ค่อนข้างแน่น ความยาวแกนช่อดอก 1.5-5 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 3-8 มม. กลีบเลี้ยง 2 กลีบ โคนเชื่อมกันเล็กน้อย ปลายแยกเป็นกลีบรูปใบหอก ทั้งสองกลีบมีขนาดเกือบเท่ากัน กลีบดอกสีม่วงเข้ม กลีบบนกลม กลีบล่างกลม ปลายกลีบเว้ามน โคนกลีบเป็นถุงนูนรูปร่างกลมตรงกลางมีสีม่วงอ่อน หรือขาว จงอยโค้งไปด้านหน้าเล็กน้อย ปลายแหลม รังไข่รูปไข่ ผลรี ผิวเรียบ เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก. (ภาพที่ 88)

ประเทศไทย. - ภาคเหนือ : พิชณโลก (ภูหินร่องกล้า); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย สกลนคร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในชื้นแฉะ และมีน้ำขังเป็นกลุ่มใหญ่ ออกดอกและผลระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- หญ้าขาวก้านอ้อย คุดตา.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 223 (BCU); K. Sridith 153 (BCU).

4. *Utricularia hirta* Klein ex Link, Jahrb. 1,3:55.1820; C.B. Clarke in Fl.Br.Ind. 4:332.1884; Pellegr. in Fl.Gen.I.-C. 4:479.1930; P.Taylor, Dansk Bot.Ark. 23:531.1968; in Fl.Mal. 1,8:287, Fig.11.1977; Kew Bull. Add.Ser.14:174, Fig.38.1989.

ไม้ล้มลุก อายุหนึ่งปี ไหลขนาดเล็ก ยาว 0.3-1 ซม. ใบออกตามไหล ใบรูปแถบ ขนาด 0.3-0.5 x 8-10 มม. เส้นใบ 1 เส้น อวัยวะจับแมลงออกตามแผ่นใบรูปกลม หรือรูปไข่ ขนาดเล็ก ก้านชูสั้น ช่อดอกเป็นช่อเดี่ยว ตั้งตรง ยาว 5-18 ซม. ก้านช่อดอกสีเขียวเข้ม มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบประดับขนาดเล็ก รูปไข่ หรือรูปใบหอก มีขน ดอก 3-6 ดอก กระจายห่าง ๆ ก้านดอกย่อยยาว 1-2 มม. มีขน กลีบเลี้ยง 2 กลีบ แยกจากกัน รูปไข่ ทั้งสองกลีบขนาดเกือบเท่ากัน ผิวด้านนอกของกลีบมีขน กลีบดอกกลีบบนสีม่วงอ่อน รูปขอบขนาน กลีบล่างมีปลายกลีบเป็นสีม่วงอ่อน โคนกลีบสีขาว รูปรางกลีบเกือบกลม ขนาดใหญ่กว่ากลีบบน ปลายกลีบแยกเป็น 2 แฉก แต่ละแฉกกลม หรือมน โคนกลีบเป็นสันนูนตามยาว จึงอยตรง ปลายมน หรือแหลม รังไข่รูปไข่ ผลรูปไข่ เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก. (ภาพที่ 86)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ) พะณโลก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เสย (ภูกระดึง) อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย บังคลาเทศ ศรีลังกา ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามชื้นแฉะ ออกดอกและผลระหว่างเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- หญ้าฝอย.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 188 (BCU); Smitinand 2070 (BKF); C. Phengklae et al 3555 (BKF).

LOGANIACEAE

ไม้มล็ก ไม้ม้วน ไม้รอเลื้อย หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม หรือเป็นวงรอบ หวีใบมีหลายแบบ แต่มักพบหวีใบอยู่ระหว่างก้านใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง อาจเป็นดอกเดี่ยวหรือดอกช่อแบบ cyme compound cyme หรือ thyse ดอกสมบูรณ์เพศ หรือแยกเพศ หรือมีทั้งดอกสมบูรณ์เพศ ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่บนต้นเดียวกัน สัมมาตตามรรค์มี กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ แยกจากกันหรือโคนเชื่อมกัน กลีบดอกโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4-5 กลีบ เกสรเพศผู้ 4-5 อัน ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก สลับกับกลีบที่ปลายหลอด รังไข่เห็นอวงกลีบ พบน้อยที่เป็นแบบกิ่งใต้วงกลีบ มี 2 ช่อง ออวูลินในแต่ละช่องจำนวนมาก placentation แบบ axile ผลแบบ capsule หรือ berry.

Fagraea

Thunb., Vet. Acad. Handl. Stockholm 3:132, t.4.1782; Benth. & Hook. f., Gen. Pl. 2:794.1876; Leenh., Fl. Mal. 1,6:299.1962; Tirel in Fl. C. L. V. 13:50. 1972.

ไม้ม้วน หรือไม้ต้น อาจพบเป็นพืชรังอากาศ ใบออกตรงข้าม โคนก้านใบขยายออก อาจมีติ่งหรือมีใบเชื่อมติดกับก้านใบเป็นกาบอยู่ตรงซอกใบ ช่อดอกมักออกที่ปลายกิ่ง พบบางที่ออกที่ซอกใบ ก้านช่อดอกและก้านดอกย่อยมักแบน ใบประดับขนาดเล็ก เห็นย้วยคล้ายแผ่นหนัง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กว้าง และหนา เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดรูปกรวย ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เรียงตัวแบบ convolute ในดอกตูม เกสรเพศผู้ 5 อัน อับเรณูรูปขอบขนาน หันเข้าสู่ใจกลางดอก ก้านช่ออับเรณูเรียวยาว รังไข่มีก้านชู ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ยอดเกสรเพศเมียรูปกรวยคว่ำ เป็นปุ่มกลม รูปจาน หรือเป็นสองแฉก ผลแบบ berry กลมหรือรี เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก.

(หมายเหตุ นักพฤกษศาสตร์บางท่านจัดพืชสกุลนี้อยู่ในวงศ์ Potaliaceae)

Fagraea ceilanica Thunb., Vet. Acad. Handl. Stockholm 3:132, t.4.1782; Leenh. in Fl. Mal. 1,6:315, Fig. 13-15.1962; Back. & Bakh. f., Fl. Java 2: 211.1965; Tirel in Fl. C. L. V. 13:63, Pl. 10, 2-3, Pl. 11, 10-13.1972. - *Fagraea obovata* Wall. in Roxb., Fl. Ind. 2:33.1824; Kerr in Fl. Siam. En. 3: 56.1951.

ไม้ม้วน ใบรูปไข่กลับ รูปขอบขนาน หรือรูปใบหอกกลับ ขนาด 3.5-7 x 6-17 ซม. ปลายใบมน แผลม หรือเรียวแหลม และมีก้านค้ำโค้ง โคนใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา

เชื่อมกัน ถ้าเชื่อมกันกลีบมักจะแตกออกตามยาวเพียงด้านเดียว เกสรเพศผู้มีจำนวนเท่ากับจำนวนกลีบดอกหรือวงกลีบรวม ติดอยู่บนหลอดตรงข้ามกับกลีบ รังไข่ใต้วงกลีบ มี 1 ช่อง ออวูล 1 ไมซ์ด์เจน ยอดเกสรเพศเมียเป็นปุ่มกลม ผลแบบ berry หรือ drupe มี 1-3 เมล็ด.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. กลีบดอกมี 5 แฉก 1. *Dendrophthoe*
 1. กลีบดอก หรือวงกลีบรวม มี 4 แฉก 2. *Scurrula*

1. *Dendrophthoe*

C.Mart. in Fl. 1830, 1:109; Danser, Bull. Jard. Bot. Buitenzorg 3, 16:28. 1938; Back. & Bakh. f., Fl. Java 2:72. 1965.

ช่อดอกแบบ raceme หรือ spike มีกอกที่ด้านข้างของกิ่ง พบข้างที่ออกที่ปลายยอด ดอกสมบูรณ์เพศ สัมมาตรงตามรัศมี กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด มีใบประดับ 1 ใบที่โคนกลีบเลี้ยง กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ในดอกเต็มปลายหลอดกลีบดอกกว้างกว่าส่วนโคนหลอด ในดอกบานมีกลีบดอกโค้งลงมาทางโคนหลอด ก้านช่อดอกแรกแนบติดกับหลอดกลีบดอก ภายหลังแยกเป็นอิสระ รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ ผลรูปไข่.

Dendrophthoe falcata (L.f.) Ettingsh. in Denkschr. Akad. Wissensch. Wien, Math.-Nat. Cl. 32:52. 1872; Danser, Bull. Jard. Bot. Buitenzorg 3, 16:30. 1938; Back. & Bakh. f., Fl. Java 2:73. 1965; B. Hansen & K. Larsen, Dansk Bot. Ark. 27:13. 1969; Wiens in Dassan. & Fosberg, Fl. Ceyl. 6:134. 1988. - *Loranthus falcata* L.f., Sp. Pl. Suppl.: 211. 1781. - *L. kerrii* Craib in Kew Bull. 1911:453; Lecomte in Fl. Gen. I.-C. 5:201. 1915.

กาฝาก กิ่งกลม มี lenticel ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม หรือเกือบตรงข้าม ใบรูปรีหรือรูปไข่ ขนาด 2.5-6 x 4-10 ซม. ปลายใบมนหรือกลม โคนใบสอบ มน หรือกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนาและเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ 3-4 คู่ ไม่น้อยชัดเจน ไม่มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบ ความยาวรวมก้านและแกนช่อดอก 3-4 ซม. เกลี้ยง ดอกจำนวนมาก ก้านดอกย่อยยาว 1-2 มม. ใบประดับที่โคนกลีบเลี้ยงรูปไข่ ขนาดเล็ก ยาว 1.5-2 มม. กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด รูปทรงกระบอก ความยาวรวมรังไข่ 4-5 มม. ผิวเกลี้ยง กลีบดอกโคนเชื่อมกันเป็นหลอด สีชมพูอมม่วง ยาว 2.5-3 ซม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปแถบ สีส้ม ขนาด 1-1.2 x 8-9 มม. ผิวด้านนอกของกลีบเกลี้ยง เกสรเพศผู้มี 5 อัน อับเรณูสีส้มแดง รูปขอบขนาน ก้านช่อดอกเรณูสีชมพู เกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมียสีส้มแดง ยาว 4.2-4.3 ซม.

ยอดเกสรเพศเมียเป็นปมกลม สี่แฉก.

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ) กำแพงเพชร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ศรีลังกา ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบย่อยเกาะบนกิ่งตบเต่าตัน (*Diospyros ehretioides* Wall.ex G.Don) ริมหน้าผา ออกดอกเดือนธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- กาฝากเหลือง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 232 (BCU); Smitinand 3885(BKF).

2. *Scurrula*

L., Sp.Pl.ed.1, 1:110.1753; Gen.Pl.ed.5:48.1754; Danser, Bull.Jard.Bot. Buitenzorg 3, 16:34.1938; Back.& Bakh.f., Fl.Java 2:73.1965.

ใบอ่อนมีขนปกคลุม ขนหลุดร่วงง่าย ใบแก่เกลี้ยงหรือเกือบเกลี้ยง ช่อดอกแบบ raceme ออกที่ซอกใบด้านข้าง ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรด้านข้าง วงกลีบรวมเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4 กลีบ ปลายกลีบโค้งเข้า โคนหลอดมีใบประดับ 1 ใบ วงกลีบรวมเชื่อมกันเป็นหลอด แยกออกตามยาวเพียงด้านเดียว เมื่อดอกบาน รังไข่และผลมีโคนสอบเรียว.

Scurrula ferruginea (Jack) Danser, Bull.Jard. Bot.Buitenzorg 3, 10:350. 1929; 3, 16:37.1938; Back.& Bakh.f., Fl.Java 2:74.1965; B.Hansen & K.Larsen, Dansk Bot.Ark.27:18.1969; Keng, Conc. Fl.Sing.:129.1990; Barlow, Blumea 36:73.1991.- *Loranthus ferrugineus* Jack in Mal.Misc.1:279.1820; Lecomte in Fl.Gen.I.-C. 5:194.1915.- *L. sootepensis* Craib, Kew Bull. 1911:454; Lecomte in Fl.Gen.I.-C.5:192.1915.- *Scurrula sootepensis* (Craib) Danser, Bull.Jard.Bot.Buitenzorg 3, 10:353.1929.

กาฝาก กิ่งกลม กิ่งอ่อนมีขนสั้นน้ำตาลปกคลุม lenticel มีขนาดเล็ก เห็นชัดในกิ่งแก่ ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม รูปรี หรือรูปไข่ ขนาด 2.5-5 x 3-8 ซม. ปลายใบมน โคนใบกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา ใบอ่อนมีขนสั้นน้ำตาลปกคลุมทั้งสองด้าน ใบแก่เกลี้ยง หรือเกือบเกลี้ยง

เส้นใบ 3-4 คู่ ก้านใบยาว 0.5-1 ซม. มีขน ช่อดอกออกตามข้อหรือซอกใบด้านข้าง ความยาวรวมก้านและแกนช่อดอก 0.5-1.5 ซม. มีขน ดอก 2-8 ดอกต่อช่อ ก้านดอกย่อยยาว 1-2 มม. มีขน ใบประดับรูปสามเหลี่ยม ขนาดเล็ก มีขน วงกลีบรวมโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4 กลีบ มีความยาวตั้งแต่โคนหลอดถึงปลายกลีบประมาณ 1 ซม. มีขนสีน้ำตาลปกคลุมหนาแน่น ผิวด้านในของกลีบสีดำ เกสรเพศผู้ มี 4 อัน ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1 ซม. ปลายก้านเป็นสี่เหลี่ยม ยอดเกสรเพศเมียกลม ทังอับเรณู ก้านช่อบเรณู ก้านเกสรเพศเมีย และยอดเกสรเพศเมียสีดำ หรือสีน้ำตาลเข้ม. (ภาพที่ 92)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (อมก๋อย ดอยสัพเพ เชียงดาว); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี (มะขาม) ตราด.

การกระจายพันธุ์.- บรูไน พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พนน้อย เกาะบนกิ่งต้นเต่าตัน (*Diospyros ehretioides* Wall. ex G. Don) ริมหน้าผา ออกดอกเดือนธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S. Suddee 233 (BCU); L.H. 172 (BKF).

MALVACEAE

ไม้ล้มลุก ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว มีหูใบ ดอกสมบูรณ์เพศ สีมมาตรดอกตามรัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ใต้หลอดกลีบเลี้ยงมีใบประดับแบบ epicalyx กลีบดอก 5 กลีบ ในดอกตมซ้อนกันแบบ convolute เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านช่อบเรณูเชื่อมกันเป็นหลอดหุ้มรังไข่และก้านเกสรเพศเมียไว้ อับเรณู 1 ช่อง ละอองเรณูมีขน รังไข่เหนือวงกลีบ มี 5 ช่อง ถึงจำนวนมาก แต่ละช่องมีอวูล 1 ถึงจำนวนมาก placentation แบบ axile หรือ basal ก้านเกสรเพศเมียแยกแขนง จำนวนเท่ากับช่องของรังไข่หรือเป็นสองเท่าของจำนวนช่อง ผลแบบ capsule หรือ schizocarp.

Pavonia

Cav., Diss. 2: app. 2. 1786; 3: 132. 1787; Borss. Waalk., Blumea 14: 133. 1966.

ไม้มล็ก หรือไม้ม้วน ขอบใบเรียบหรือเป็นแฉก เส้นใบมักเป็นแบบนิ้วมือ หน่อที่เป็นแบบขนนก ดอกเดี่ยวหรือดอกช่อ ก้านดอกมักหลุดร่วงง่าย epicalyx 5-16 แฉก แยกหรือโคนเชื่อมกัน กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูประฆัง รูปคนโท หรือเป็นหลอด คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล ดอกรูปกงล้อ หลอดเกสรเพศผู้ยาวมากกว่ากลีบดอก อับเรณูมีตลอดความยาวของหลอด หรือมีเฉพาะส่วนปลาย รังไข่มี 5 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 10 แฉง ยอดเกสรเพศเมียเป็นปุ่มกลม ผลแบบ schizocarp มี 5 ส่วน ผิวเป็นปุ่มหรือขรุขระ ไม่แตกเมื่อแห้ง เมล็ดรูปไต.

Pavonia rigida (Wall.ex Mast.) Hochr., Ann.Cons.Jard.Bot.Geneve 5:144. 1901; Borss.Waalk., Blumea 14:136.1966.- *Urena rigida* Wall.[Cat.(1828) n.1929, nom.nud.] ex Mast.in Fl.Br.Ind.1:330.1875; Gagnep.in Fl.Gen.I.-C.1:414.1910; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:257.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:149. 1925.

ไม้ม้วนขนาดเล็ก ลำต้นและกิ่งมีขนรูปดาวปกคลุม กิ่งอ่อนมักมีสีม่วงแดง ใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ รูปกลม หรือรูปไข่ ขนาด 1.5-6 x 1.5-4 ซม. ปลายใบมน โคนใบกลม หรือรูปหัวใจ ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง มีขนรูปดาวปกคลุมทั้งสองด้าน เส้นใบ 5-7 เส้น ออกจากจุดเดียวกันที่โคนใบ ชัดเจนทางด้านล่าง โคนเส้นกลางใบด้านล่างมีต่อมกลม ก้านใบยาว 0.3-1.5 ซม. มีขนรูปดาว หูใบรูปแถบแกมรูปใบหอก ยาว 2-4 มม. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ดอกชดกันแน่นคล้ายเป็นช่อแบบ head ดอกเกิดที่ซอกของใบที่ลดขนาดลงคล้ายเป็นใบประดับ สองข้างของใบดังกล่าวมีหูใบรูปใบหอก ค่อนข้างแข็ง ปลายมีขน เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 4-5 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 1-2 มม. epicalyx โคนเชื่อมกันเป็นหลอดรูประฆัง ปลายแยกเป็น 5 แฉก แต่ละแฉกรูปใบหอก ปลายเรียวแหลม ทั้งด้านบนและด้านในแฉกมีขนรูปดาว ความยาวตั้งแต่โคนหลอดถึงปลายแฉก 0.8-1.4 ซม. กลีบเลี้ยงรูปแถบแกมรูปใบหอก ขนาด 1-1.5 x 7-9 มม. ปลายกลีบมีขนทั้งสองด้าน โคนกลีบเชื่อมกันเพียงเล็กน้อย กลีบเลี้ยงทั้งหมดถูกหุ้มด้วย epicalyx กลีบดอกสีแดงอมชมพู ผิวกลีบด้านนอกมีขนรูปดาว หลอดเกสรเพศผู้เกลี้ยง ปลายหยักเป็นฟัน ๑ รังไข่มี ๕ ช่อง ก้านเกสรเพศเมียส่วนที่เชื่อมกันเกลี้ยง ส่วนปลายที่แยกแฉงมีขน ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-6 มม. ผิวมีขนรูปดาว เมล็ดสีดำ ยาวประมาณ 3 มม. (ภาพที่ 90)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยอินทนนท์ ดอยสุเทพ); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภักระดิง) สกลนคร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ชลบุรี; ภาคใต้ : สตูล สุราษฎร์ธานี.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย มาเลเซีย.

นี้เวศวิทยา.- พบทั่วไปในที่โล่ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ขอน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 4, 182 (BCU); R. Geesink et al 8079 (BKF).

MELASTOMATACEAE

ไม้มลลกล ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงเป็นคู่สลับตั้งฉาก เส้นใบ 3-9 เส้นออกจากจุดเดียวกันที่โคนใบ ไม้มีหนาม ช่อดอกแบบ cyme หรือ compound cyme ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 3-6 กลีบ ติดอยู่บนฐานรองดอกรูปถ้วย (hypanthium) กลีบดอกแยกกันเป็นอิสระ เรียงตัวแบบ imbricate หรือ convolute ในดอกตม เกสรเพศผู้จำนวนเท่าหรือเป็นสองเท่าของกลีบดอก ลักษณะเหมือนกันหมด หรือมีสองชุดแตกต่างกัน อับเรณูแตกเป็นช่องที่ปลาย ก้านช่อเรณูหรือไม่มีรยางค์ ในดอกตมพบเข้าด้านใน hypanthium รังไข่อยู่เหนือหรือใต้วงกลีบมี 1-6 ช่อง แต่ละช่องมีออวูลจำนวนมาก placentation แบบ axile หรือ basal ผลแบบ capsule หรือ berry เมล็ดจำนวนมาก.

รูปวิธานจำแนกสกุล

- 1. กลีบดอก 3 กลีบ เกสรเพศผู้ 3 อัน 3. *Sonerila*
- 1. กลีบดอก 4-5 กลีบ เกสรเพศผู้ 8-10 อัน
 - 2. รูปร่างและขนาดของเกสรเพศผู้สองแบบ แตกต่างกันอย่างชัดเจน 1. *Melastoma*
 - 2. เกสรเพศผู้รูปร่างคล้ายกัน มีขนาดเท่าหรือเกือบเท่ากันหมด หรืออับเรณูขนาดเท่ากันแต่ความยาวก้านช่อเรณูต่างกัน 2. *Osbeckia*

1. *Melastoma*

L., Sp.Pl.:389.1753; C.B. Clarke in Fl.Br.Ind.2:523.1879; K.Bremer in Dassan. & Fosberg, Fl.Ceyl.6:159.1988.

ไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งมีขน ขอบใบเรียบ มีก้านใบชัดเจน ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ผิวด้านนอกของ hypanthium มีขน มีกลีบเลี้ยงมี 4-6 แฉก ร่วงง่าย ระหว่างแฉกมีรยางค์รูปใบหอก กลีบดอก 4-6 ผิวกลีบเกลี้ยง หรือมีขนบริเวณขอบกลีบ เกสรเพศผู้จำนวนสองเท่าของกลีบดอก

มี 2 ชุด ขนาดแตกต่างกัน connective ใต้อับเรณูของเกสรเพศผู้ชดช้อยาวกว่าจะยึดตัวเป็นเส้นโค้ง ปลายเส้นเป็นสองแฉก ส่วนชุดที่สั้นกว่า connective ยึดเป็นตั้งสั้น ๆ ใต้อับเรณู รังไข่มี 4-6 ช่อง ปลายมีขน โคนเชื่อมติดกับผนัง hypanthium ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ปลายโค้ง ผลแบบ capsule เปลือกเหนียวและอวบน้ำ เมล็ดรูปก้นหอย ขนาดเล็ก จำนวนมาก.

Melastoma sanguineum Sims in Bot.Mag.: t.2241.1821; C.B. Clarke in Fl. Br.Ind.2:524.1879; Craib in Fl.Siam.En.1:683.1931; Back.& Bakh.f.,Fl. Java 1:357.1963.- *M. decemfidum* Roxb. ex Jack in Trans.Linn.Soc.14:6. 1825; Guillaumin in Fl.Gen.I.-C.2:883, Fig.97.1921.

ไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งมีขนสั้นน้ำตาลปกคลุม ใบรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ขนาด 1-3 x 2.5-8 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบมนหรือกลม ขอบใบเรียบ มีขนลงด้านล่าง เล็กน้อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมัน มีขนสาบสั้น ๆ โคนขนเชื่อมติดกับแผ่นใบ ผิวใบด้านล่างสีเหลืองอ่อนมีขนสาบปกคลุมหนาแน่น ขนบริเวณเส้นใบจะมีขนาดใหญ่กว่าขนบริเวณอื่น เส้นใบ 5 เส้น ออกจากโคนใบ เป็นร่องทางด้านบน นนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 3-8 มม. มีขนยาวหนาแน่น ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ใบประดับรูปใบหอก ยาว 0.5-1 ซม. ผิวด้านบนมีขน ด้านในเกลี้ยง ดอก 1-5 ดอกต่อช่อ เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 5-6 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 0.3-1 ซม. hypanthium รูประฆัง ขนาด 0.8-1 x 1 ซม. มีขนตั้ง ค่อนข้างแข็งปกคลุมหนาแน่น มีกลีบเลี้ยง 5-6 กลีบ รูปใบหอก ยาว 1-1.5 ซม. ผิวด้านบนมีขน ด้านในเกลี้ยง ระหว่างแฉกกลีบเลี้ยงมีรยางค์ลักษณะคล้ายกลีบเลี้ยง แต่ขนาดเล็กและสั้นกว่า ยาว 5-7 มม. ปลายเป็นขนรูปดาว กลีบดอกสีม่วง 5 กลีบ เรียงตัวแบบ convolute ในดอกตม กลีบรูปไข่กลับ ขนาด 2.5-3 x 3.5-3.7 ซม. ขอบและปลายกลีบมีขน เกสรเพศผู้ 10 อัน ชดช้อยาวกว่าอับเรณูยาวประมาณ 1.2 ซม. connective ยาวประมาณ 1.5 ซม. ชุดที่สั้นกว่า อับเรณูยาวประมาณ 1 ซม. รังไข่มีขนหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมียยาว 2.5-3 ซม. (ภาพที่ 93)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : ตาก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ (น้ำหนาว) เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคกลาง : นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ตราด; ภาคใต้ : ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี ตรัง สงขลา ปัตตานี นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในที่โล่ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- มังเครซ่าง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 16 (BCU); Kasem 461 (BK).

2. *Osbeckia*

L., Sp.Pl.:345.1753; C.B. Clarke in Fl.Br.Ind. 2:513.1879; C. Hansen, Ginkgoana 4:15.1977; R.Bremer in Dassan.& Fosberg, Fl.Ceyl.6:161.1988.

ไม้ล้มลุก หรือไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งมีขนปกคลุม ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง hypanthium รูประฆังหรือรูปคนโท ผิวด้านนอกมีขน หรือเกล็ดที่มีขนปกคลุม กลีบเลี้ยง 4-5 แฉก ระหว่างแฉกอาจมีหรือไม่มีรอยค้ำ กลีบดอก 4-5 กลีบ ติดอยู่บน hypanthium ร่วงง่าย ขอบกลีบมีขน เกสรเพศผู้จำนวนสองเท่าของกลีบดอก ความยาวเท่ากันหมดหรือเกือบเท่ากัน connective ยื่นเป็นติ่งสั้น ๆ ใต้ขอบเรณู รังไข่มี 4-5 ช่อง โคนเชื่อมติดกับผนัง hypanthium ปลายมีขน ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ปลายโค้ง ผลแบบ capsule เมล็ดรูปก้นหอยขนาดเล็ก จำนวนมาก.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. กลีบดอก 5 กลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน 4. *O. thorelii*
1. กลีบดอก 4 กลีบ เกสรเพศผู้ 8 อัน
 2. เกสรเพศผู้สีม่วงแดง ปลายอับเรณูกลม 2. *O. cochinchinensis*
 2. เกสรเพศผู้สีเหลือง ปลายอับเรณูแหลมหรือเรียวแหลม
 3. Hypanthium มีความยาวมากกว่า 1 ซม. มีสันตามยาวเด่นชัด ผิวมีขนหนาแน่นทั่วไป ช่อดอกมักแยกแขนง 3. *O. stellata* var. *crinata*
 3. Hypanthium ยาวไม่เกิน 1 ซม. สันตามยาวไม่เด่นชัด ผิวมี scale ที่มีขนปกคลุมห่าง ๆ ดอกในช่ออัดกันแน่นเป็นกลุ่ม 1. *O. chinensis* var. *chinensis*

1. *Osbeckia chinensis* L., Sp.Pl.:345.1753; C.B. Clarke in Fl.Br.Ind.2: 515.1879; Guillaumin in Fl.Gen.I.-C.2:874.1921; Craib in Fl.Siam.En.1: 674.1931; Back.& Bakh.f., Fl.Java 1:359.1963; C.Hansen, Ginkgoana 4:49. 1977.

var. *chinensis*

ไม้ล้มลุก สูง 20-30 ซม. ลำต้นสีเหลือง ตั้งตรง มีขนแข็งปกคลุมหนาแน่น ใบรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ขนาด 0.5-1.5 x 1.5-5 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบกลม หรือรูปหัวใจสั้น ๆ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ด้านล่างมีขนยาว และหนาแน่นกว่า เส้นใบ 5 หรือ 7 เส้น เป็นร่องทางด้านบน หนทางด้านล่าง ถ้ามี 7 เส้น สองเส้นนอกสุดไม่ชัดเจน ไม่มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอดดอกในช่อจำนวนมาก อัดชิดกันแน่น

ไม่มีก้านช่อดอก ใบประดับรูปร่างคล้ายใบ 2 คู่ เรียงชิดและตั้งฉากกันรองรับช่อดอก ดอกมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 ซม. ก้านดอกย่อยสั้นมากหรือไม่มี ใบประดับที่โคน hypanthium รูปไข่ ขนาดประมาณ 3 x 5 มม. ขอบและสันที่ปลายด้านหลังใบประดับมีขน hypanthium รูปรี ขนาด 3-4.5 x 6-7 มม. มีเกล็ดที่โคนปากกลุมห่าง ๆ ส่วนที่เหลือเกลี้ยง มีกลีบเลี้ยง 4 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ขนาดประมาณ 3 x 7 มม. ขอบมีขน ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน ระหว่างกลีบเลี้ยงมีเกล็ดที่โคนตั้งขนหนาแน่น กลีบดอก 4 กลีบ สีม่วงอมชมพู รูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 1.5 x 1.5 ซม. ขอบกลีบมีขน เกสรเพศผู้ 8 อัน ความยาวรวมก้านช่อบเรณูและอับเรณู 1.2-1.4 ซม. อับเรณูสี่เหลี่ยม ปลายเรียวแหลมเป็นจงอย รังไข่เกลี้ยง มีขนเฉพาะที่ปลาย ก้านเกสรเพศเมีย สั้นพอมม่วง ยาวประมาณ 1.5 ซม. ผลแบบ capsule รูปคนโท ขนาด 4-5 x 7-9 มม. เมล็ดรูปก้นหอย ผิวมีตุ่มขนาดเล็กปกคลุม. (ภาพที่ 95)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (อมก๋อย ดอยสะเก็ด ดอยสุเทพ) ลำพูน (ขุนตาน) เชียงราย กำแพงเพชร พะเยา (ทุ่งแสลงหลวง); **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ :** เลย (ภูกระดึง) สกลนคร (ภูพาน) นครพนม; **ภาคตะวันออก :** ชัยภูมิ อุดรราชธานี; **ภาคตะวันตกเฉียงใต้ :** ประจวบคีรีขันธ์; **ภาคตะวันออกเฉียงใต้ :** ชลบุรี ตรัง; **ภาคใต้ :** ชุมพร ระนอง พัทลุง สตูล.

การกระจายพันธุ์.- เนปาล อินเดีย จีน ญี่ปุ่น ไต้หวัน พม่า เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบพุ่มประมาณในที่สูง ดินทรายค่อนข้างชื้น ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เอนอ้าน้อย.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 192 (BCU); J.F. Maxwell 87-1457 (BKF).

2. *Osbeckia cochinchinensis* Cogn. in A. et C. DC., Monogr. Phan. 7: 331, 1891; Guillaumin in Fl. Gen. I.-C. 2: 877, 1921; Ridl., Fl. Mal. Pen. 1: 762, 1922; Craib in Fl. Siam. En. 1: 675, 1931; C. Hansen, Ginkgoana 4: 39, 1977.

ไม้ล้มลุก สูง 6-20 ซม. ลำต้นสี่เหลี่ยม ตั้งตรง มีขนปกคลุม ใบรูปไข่ ขนาด 0.3-1 x 0.5-2 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน เส้นใบ 3-5 เส้น ไม้ค่อยชัดเจน ไม่มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายยอด 2-4 ดอก หรือเป็นดอกเดี่ยว ไม่มีก้านช่อดอก มีใบสองใบ หรือ 4 ใบตั้งฉากกันรองรับช่อดอก ทำหน้าที่คล้ายเป็นใบประดับ ดอกมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 8-9 มม. ก้านดอกย่อยสั้นมากหรือไม่มี hypanthium รูปคนโท ขนาด 2-3 x 3-4 มม. ผิวมีขนหนาแน่น กลีบเลี้ยง 4 กลีบ ขนาดเล็ก ผิวด้านนอกของกลีบ

มีขน ด้านในเกลี้ยง ระหว่างแฉกกลีบเลี้ยงไม่มีรยางค์ กลีบดอก 4 กลีบ สีม่วง รูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 4×5 มม. ขอบมีขน เกสรเพศผู้ 8 อัน ขนาดเกือบเท่ากัน ความยาวรวมก้านช่อบเรณูและอับเรณูประมาณ 4 มม. อับเรณูรูปขอบขนาน สีม่วงแดง connective มีต่อมสองต่อมสีเหลือง อยู่ใต้โคนอับเรณู รังไข่ขนาดเล็ก ปลายมีขน ก้านเกสรเพศเมียสีม่วงจาง ยาวประมาณ 5 มม. ผลแห้งแบบ capsule รูปคนโท ขนาดประมาณ 3×5 มม. เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก. (ภาพที่ 96)

ประเทศไทย.— ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา อบลำปางสัก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี (ประจันตคาม) จันทบุรี (มะขาม); ภาคใต้ : ชุมพร สตูล.

การกระจายพันธุ์.— ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.— พบพอรประมาณบนพรายที่ค่อนข้างชื้น ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.— เอ็นอำแคะ (ผู้เขียน).

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.— S.Suddee 193 (BCU); C. Phengkklai et al 3321 (BKF).

3. *Osbeckia stellata* Ham. ex Ker-Gawl., Edw. Bot.Reg. 8: t.674.1822; C. Hansen Ginkgoana 4:23.1977.

var. *crinita* (Benth.ex Naud.) C.Hansen

Ginkgoana 4:31.1977.— *O. crinata* Benth.ex Naudin, Ann.Sci.Nat.Bot.Ser. 3,14:72.1850.— *O. crinita* Benth.ex Wall.,Num.List Pl.143, no.4066.1831 (nom. nud.).— *O. cinerea* Cogn. in DC., Monogr. Phan. 7:1177.1891.— *O. pulchra* Geddes, Kew Bull.Misc.Inform.:171.1930.

ไม้ล้มลุก อายุหลายปี สูง 0.5-2 ม. ลำต้นสีเหลี่ยม มีกอลง มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบรูปใบหอกหรือรูปรีแกมรูปใบหอก ขนาด $1-2.5 \times 4-10$ ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง มีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ขนด้านล่างส่วนใหญ่อยู่ตามเส้นใบ เส้นใบ 5 เส้นแยกจากจุดเดียวกับที่โคนใบ เป็นร่องทางด้านบน นูนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 2-7 มม. เป็นร่องทางด้านบน มีขน ช่อดอกออกที่ปลายยอดมักแยกแขนง มีดอกจำนวนมาก ความยาวช่อ 6-12 ซม. ใบประดับรูปไข่ ขนาด $2-5 \times 3-7$ ซม. ขอบกลีบและผิวด้านบนมีขน ดอกมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3-3.5 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 2-3 มม. hypanthium รูปคนโท ขนาด 0.3-

0.5 x 1-1.3 ซม. ผิวมีขนและเกล็ดที่หนาแน่น บนเกล็ดมีขนรูปดาวน้อย กีบ
 เลียง 4 กีบ เรียวเล็ก ยาว 1-1.2 ซม. ผิวด้านนอกมีขน ปลายกีบเป็นขนรูปดาว เกล็ด
 ระหว่างแฉกกีบเลียงมีขนหนาแน่น และมีขนรูปดาวปรากฏอยู่ กีบดอก 4 กีบ สีม่วงแกมชมพู
 กีบรูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 1.4 x 1.7 ซม. ขอบกีบมีขนสั้น ๆ เกสรเพศผู้ 8 อัน ความ
 ยาวรวมก้านช่อเรณูและอับเรณูประมาณ 2.2 ซม. อับเรณูสี่เหลี่ยม ปลายเรียวแหลมเป็นจงอย
 โค้ง รังไข่มีขน ก้านเกสรเพศเมียสีแดง ยาวประมาณ 2.2 ซม. ผลแห้งแบบ capsule รูป
 คนโท มีสันตามยาวชัดเจน เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก. (ภาพที่ 97)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยอินทนนท์ ดอยสุเทพ ดอยเชียงใหม่)
 เชียงราย (ดอยตุง) พะเยา (ภูเมียง); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง ภูหลวง)
 หนองคาย นครพนม; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- เนปาล ภูฐาน อินเดีย พม่า จีน ไต้หวัน ลาว เวียดนาม
 ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยตามบริเวณที่ค่อนข้างร่มชื้นริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่าง
 เดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เอ็นอาณ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 172 (BCU); K. Sridith 26 (BCU).

4. *Osbeckia thorelii* Guillaumin in Notul.Syst.(Paris)2:301.1913; in Fl.
 Gen.I.-C.2:867.1921; C.Hansen, Ginkgoana 4:118.1977.

ไม้พุ่ม สูง 50-80 ซม. แตกกิ่งก้านมาก ลำต้นสีเทามีขนสีน้ำตาลแกมเหลืองปกคลุม
 ใบออกเป็นคู่สลับตรงฉาก รูปแถบแกมรูปขอบขนาน ขนาดมดงแต่เล็กมากจนถึง 0.5 x 3 ซม.
 ปลายใบแหลม โคนใบสอบหรือมน ขอบใบเรียบ และมีกึ่งขนด้านบนเมื่อใบแห้ง แผ่นใบบาง ผิว
 ใบด้านบนมีขนสั้น ๆ ปกคลุม ผิวใบด้านล่างมีขนสีน้ำตาลแกมเหลือง คล้ายเส้นไหมปกคลุมหนาแน่น
 เส้นใบ 3 เส้น ออกจากจุดเดียวกันที่โคนใบ เป็นร่องทางด้านบน บนทางด้านล่าง ไม่มีก้านใบ
 ช่อดอกออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อขนาดใหญ่ มีใบประดับรูปรางคล้ายใบ แต่ละช่อย่อยมีดอก
 1-2 ดอก ดอกมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.5-5 ซม. ก้านดอกย่อยเรียวเล็ก ยาว 1.5-4 ซม. มีขน
 ใบประดับ 2 ใบที่โคน hypanthium รูปแถบแกมรูปใบหอก ยาว 0.5-1 ซม. มีขนทั้งสองด้าน
 hypanthium รูปประจิม ขนาด 4-5 x 5-8 มม. ผิวมีขนหนาแน่น มีกีบเลียง 5 กีบ รูปใบ
 หอก ขนาด 2.5-3 x 8-9 มม. ผิวด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขน ระหว่างแฉกกีบเลียงมีขนแข็ง
 เป็นเส้นยาว กีบดอก 5 กีบ สีชมพูอมม่วง รูปไข่กลับ ขนาด 1.8-2 x 2-2.5 ซม. ขอบกีบ
 มีขน เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านช่อเรณูยาวไม่เท่ากัน ความยาวมีสองขนาด ความยาวอับเรณูและ

ก้านช่อบเรณูของช่ดที่ยาวกว่าขนาด 2-2.2 ซม. ช่ดที่สั้นกว่าขนาด 1.6-1.8 ซม. อับเรณูสีเหลือง connective มีต่อมสองต่อมที่โคนอับเรณู รังไข่มีขน มีสัน 5 สันตามยาว ก้านเกสรเพศเมียสีม่วงยาว 2-3 ซม. ผลแห้งแบบ capsule รูปรีหรือรูปคนโท ขนาด 4-7 x 7-8 มม. เมล็ดขนาดเล็ก รูปก้นหอย ผิวมีตุ่มเล็ก ๆ. (ภาพที่ 98)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อุดรธานี หนองคาย สกลนคร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ อุดรราชธานี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในที่โล่ง ดินทรายค่อนข้างชื้นหรือตามซอกหิน ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- เอ็น้ำทอง. (ผู้เขียน)

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 186 (BCU); A.F.G.Kerr 8602 (BK).

3. Sonerila

Roxb., Fl.Ind.1:180.1820; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.2:529.1879; R.Bremer in Dassan. & Fosberg, Fl.Ceyl.6:179.1988.

ไม้ล้มลุก ใบเรียงตรงข้าม คู่ของใบอาจเท่าหรือไม่เท่ากัน เกสรหรือมีขน ช่อดอกออกที่ซอกใบหรือปลายยอด ใบประดับขนาดเล็ก หรือไม่มี hypanthium รูปรีหรือรูปกรวย กลีบเลี้ยง 3 กลีบ ร่วงง่าย กลีบดอก 3 กลีบ รูปไข่ ไข่กลีบ หรือขอบขนาน เกสรเพศผู้ 3 อันขนาดเท่ากัน อับเรณูปลายแตกเป็น 1-2 ช่อง รังไข่มี 3 ช่อง แต่ละช่องมีอวุลจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ผลแบบ capsule เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ลำต้นและใบมีขน
2. ลำต้นสีเหลือง สีเขียวอ่อน อดบน้ำ ใบรูปรี รูปไข่ หรือรูปเกือบกลม ผิวใบด้านบนมีจุดประสีขาวผิวใบด้านล่างมีขนทั่วไป 1. *S. kerrii*

2. ลำต้นกลม สีม่วงแดง ไม้อวบน้ำ มีสันแคบ ๆ ตามยาว ใบรูปใบหอก ใบหอกกลับ หรือรี ยาว ผิวด้านบนไม่มีจุดประ ผิวใบด้านล่างมีขนตามเส้นใบ 2. *S. ternera*
1. ลำต้นและใบเกลี้ยง 3. *S. sp.*

1. *Sonerila kerrii* Craib & Stapf in Kew Bull. 1910:22; Guillaumin in Fl. Gen. I.-C.2:916. 1921; Craib in Fl. Siam. En. 1:692. 1931.

ไม้ล้มลุก มีหัวใต้ดิน เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ซม. ลำต้นสีเหลือง สีขาวหรือเขียวอ่อน อวบน้ำ ไม้แตกกิ่งก้าน ความยาวลำต้นเมื่อดึงแต่สั้นมาก จนยาวได้ถึง 15 ซม. (ไม่รวมช่อดอก) ตามสันของลำต้นมีขนห่าง ๆ ใบรูปรี รูปไข่หรือรูปเกือบกลม ขนาด 1.2-4.5 x 1.5-7.5 ซม. ปลายใบมน โคนใบมน หรือกลม หรือรูปหัวใจ ๆ ขอบใบจักไม่ชัดเจน มีขน แผ่นใบบาง ผิวใบด้านบนสีเขียว มีขนกระจายทั่วไป มีจุดประสีชาวนาแน่นบริเวณใกล้เส้นกลางใบ ผิวใบด้านล่างสีเขียว หรือสีม่วงแดง มีขนมากบริเวณเส้นใบ เส้นใบ 6-12 คู่ ก้านใบยาว 0.2-2 ซม. มีขน ช่อดอกออกที่ปลายยอด เป็นช่อแบบ helicoid cyme ยาว 1-11 ซม. ใบประดับขนาดเล็ก ก้านช่อดอกมีขนตามสัน ดอก 3-10 ดอกต่อช่อ ก้านดอกย่อยยาว 1-5 มม. มีขน hypanthium รูประฆังแคบ ขนาด 2-2.5 x 5-7 ซม. มีขนหนาแน่น ปลายจานอาจมีหรือไม่มีต่อม กลีบเลี้ยงที่ปลายมี 3 กลีบ ขนาดเล็ก ปลายแหลม หรือเรียวแหลม กลีบดอก 3 กลีบ สีม่วงแดง รูปขอบขนาน หรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 3-5 x 7-9 มม. ปลายแหลม กลางกลีบด้านหลังมีสันตามยาว ตามสันมีขน ปลายขนมีต่อม เกสรเพศผู้ 3 อัน ขนาดเท่ากัน ยาวประมาณ 1 ซม. อับเรณูสีเหลือง ปลายเรียวแหลม ก้านช่อบเรณูสีม่วงจาง ก้านเกสรเพศเมียสีม่วงจาง สั้นกว่า เกสรเพศผู้เล็กน้อย ยอดเกสรเพศเมียเป็นรูปกลม ขนาดเล็ก ผลรูปกรวย ยาวประมาณ 8 มม. เส้นผ่าศูนย์กลางด้านหน้าตัดประมาณ 3 มม. (ภาพที่ 99)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสุเทพ ดอยเชียงใหม่) เชียงราย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- ไทย.

นิเวศวิทยา.- พบพุ่มประมาณในทริมและค่อนข้างชื้น ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S. Suddee 107, 108 (BCU); Smitinand 4665 (BKF); Garrett 836 (BKF).

2. Sonerila tenera Royle, Ill. Bot. Himal.:215, t.45, Fig.2.1839; C.B. Clarke in Fl.Br.Ind.2:530.1879; Guillaumin in Fl.Gen.I.-C.2:915.1921; Craib in Fl.Siam.En.1:695.1931; Back.& Bakh.f.,Fl.Java 1:362.1963.

ไม้ล้มลุก สูง 5-35 ซม. ลำต้นกลม สีเขียวหรือม่วงแดง มีสันแคบ ๆ ตามยาว มีขนกระจายทั่วไป ใบรูปใบหอก ใบหอกกลับ หรือรูปรียาว (long elliptic) ขนาด 0.2-1 x 0.5-3 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบบาง ผิวใบด้านบนมีขนกระจายทั่วไป ผิวใบด้านล่างมีขนเฉพาะตามเส้นใบ ก้านใบยาว 0.1-8 มม. มีขน ข้อดอกออกที่ปลายกิ่ง ยาว 1-3 ซม. ก้านข้อดอกมีขน ดอก 2-12 ดอกต่อข้อ ก้านดอกย่อยยาว 1-3 มม. มีขน hypanthium รูปกรวย ขนาด 1-2 x 4-6 มม. ผิวมีขน ปลายขนมีต่อม กลีบเลี้ยงมี 3 กลีบ ขนาดเล็ก ปลายแหลม กลีบดอก 3 กลีบ สีม่วงแดง กลีบรูปกลม หรือไข่กลับ ขนาดประมาณ 2.5 x 3 มม. ปลายกลีบเป็นติ่งหนาม กลางกลีบด้านหลังมีสันและมีขน เกสรเพศผู้ 3 อัน ขนาดเท่ากัน ยาวประมาณ 3 มม. อับเรณูสีเหลือง ปลายตัด ก้านชูอับเรณูสีม่วง ก้านเกสรเพศเมียสีม่วง ยาวประมาณ 3 มม. ยอดเกสรเพศเมียเป็นปุ่มกลมขนาดเล็ก ผลรูปกรวย ขนาด 1-2 x 4-6 มม. (ภาพที่ 101)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยอินทนนท์ ดอยสุเทพ); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี.

การกระจายพันธุ์.- อินเดียตอนเหนือ จีน ไทย ลาว เวียดนาม อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปบริเวณดินทราย หรือตามซอกหิน ทั้งในที่ร่มและกลางแจ้ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 184 (BCU); T. Shimizu T- 20782 (BKF).

3. Sonerila sp.

ไม้ล้มลุก ลำต้นสั้นมาก ทุกส่วนเกลี้ยง ใบรูปไข่ หรือกลม ขนาด 1.5-4 x 1.7-5.5 ซม. ปลายใบมน หรือกลม โคนใบมน หรือกลม ขอบใบเรียบ หรือจักฟันเลื่อยถี่ไม่ชัดเจน แผ่นใบบาง เส้นใบ 3-8 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 0.5-2.5 ซม. ข้อดอกออกที่ปลายยอด หรือที่ซอกใบใกล้ปลายยอด เป็นช่อแบบ helicoid cyme ยาว 4-8 ซม. ใบประดับมีขนาดเล็ก จำนวนดอก 3-12 ดอกต่อช่อ ก้านดอกย่อยยาว 2-5 มม. hypanthium รูประฆังแคบ ขนาด 1.5-3 x 3-9 มม. กลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 1 มม. กลีบดอก 3 กลีบ สีม่วงแดง

รูปขอบขนาน ขนาด 4-5 x 9-10 มม. ปลายเป็นติ่งหนาม กลางกลีบด้านหลังมีสันตามยาว เกสรเพศผู้ 3 อัน ขนาดเท่ากัน ยาวประมาณ 1 ซม. อับเรณูสีเหลือง ปลายเรียวแหลม ก้านช่ออับเรณูสีม่วงจาง ก้านเกสรเพศเมียสีม่วงจาง ยาวเท่า ๆ กันกับเกสรเพศผู้ ยอดเกสรเพศเมียเป็นปุ่มกลม มีขนาดเล็ก. (ภาพที่ 100)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- -

นิเวศวิทยา.- พบน้อยมากในที่ค่อนข้างร่ม ดินเป็นดินทรายค่อนข้างชื้น ออกดอกเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 109 (BCU).

MEMECYLACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ผิวใบเกลี้ยง เส้นใบแบบขนนก ดอกสมบูรณ์เพศ สัมมาตรงตามรัศมี กลีบดอกแยกกัน เกสรเพศผู้ขนาดเท่ากัน อับเรณูมี 2 ช่อง แฉกสั้น ๆ ตามยาว เนื้อเยื่อระหว่างอับเรณูทั้ง 2 พู (connective) มีต่อม ที่สร้างสาร terpenoid รังไข่โค้งกลับ อาจมี 1 ช่อง placentation แบบ free central หรือ 2-5 ช่อง แบบ basal หรือ central-basal หรือมี 4-10 ช่อง แบบ axile แต่ละช่องของรังไข่จะอยู่ตรงข้ามกลีบดอก ออวูลินในแต่ละช่องมี 1-จำนวนมาก แต่มักมีแค่ 1-2 ออวูลินพัฒนาเป็นเมล็ด ผลแบบ berry เมล็ดจำนวนน้อย และมีกัมขนาดใหญ่

Memecylon

L., Sp.Pl.1:349.1753; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.2:553.1879; J.F.Maxwell, Gard.Bull.Sing. 33:44.1980; K.Bremer in Dassan. & Fosberg, Fl.Ceyl.6: 206.1988.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น กิ่งเกลี้ยง รูปร่างมีหลายแบบ อาจกลม แบน และเป็นร่องตรงกลาง (ด้านที่แบน) เป็นเหลี่ยม หรือเป็นปีก ขอบใบเรียบ ไม้มีหนาม ช่อดอกแบบ cyme หรือออกเป็นกระจุก ตามช่อใบหรือตามข้อค้ำข้าง หรือออกที่ปลายกิ่ง hypanthium หนา รูประฆัง หรือรูปกรวย ผิวเกลี้ยง ปลายตัด หรือมีกลีบเลี้ยง 4 แฉกสั้น ๆ กลีบดอก 4 กลีบ รูปกลม รูปขอบ

ขนาน หรือรูปไข่กลับ เกสรเพศผู้ 8 อัน เกสร connective หนา รังไข่มี 1 ช่อง placen-
tation แบบ free central อวุลมี 2-จำนวนมาก ผลกลม รี หรือรูปไข่ มีกม 1 เมล็ด.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. กิ่งอ่อนแบน มีร่องตามยาว ปลายใบแหลม ไม่มีเส้นใบย่อย ก้านช่อดอกสั้น ยาวไม่เกิน 0.5 ซม. 1. *M. edule* var. *edule*
1. กิ่งอ่อนกลม ไม่มีร่อง ปลายใบเรียวแหลม หรือแหลม มีเส้นใบย่อย ก้านช่อดอกยาวประมาณ 0.6-1.7 ซม. 2. *M. geddesianum*

1. *Memecylon edule* Roxb., Corom.Pl. 1:4, t.82.1798; C.B. Clarke in Fl. Br.Ind.2:563.1879; Guillaumin in Fl.Gen.I.-C. 2:934.1921; J.F.Maxwell, Gard.Bull.Sing.33:72, Fig.10.1980; in Tree Fl.Malaya 4:189.1989.

var. *edule*

ไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งอ่อนแบนหรือเป็นสี่เหลี่ยม มีร่องสองร่องตามยาว กิ่งแก่กลม ใบรูปไข่ ขนาด 1-4 x 2-6 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน หรือสอบเล็กน้อย ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน บนทางด้านล่าง ไม่มีเส้นใบย่อย ก้านใบยาว 4-5 มม. เป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกออกที่ซอกใบ หรือออกตามข้อบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว ยาว 1-1.5 ซม. ก้านช่อดอกยาว 1-5 มม. ดอกในช่อ 1-7 ดอก เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 1 ซม. ใบประดับขนาดเล็กมาก ก้านดอกย่อยยาว 1.5-5 มม. hypanthium หนา สีเขียวอ่อน รูประฆัง ขนาด 2.5-3.5 x 3-4 มม. ปลายแยกเป็น 4 แฉกสั้น ๆ ไม่ชัดเจน กลีบดอกหนา สีม่วง เรียงตัวแบบ convolute ในดอกตูม กลีบรูปขอบขนาน หรือกลม ขนาดประมาณ 3 x 3 มม. ปลายกลีบเป็นติ่งแหลม ขอบกลีบบาง กลางกลีบด้านหลังมีสันตามยาว เกสรเพศผู้สีม่วง ยาวประมาณ 4 มม. อับเรณูโค้งตรงกลางส่วนโค้งมีต่อม ก้านเกสรเพศเมียยาว 5-6 มม. ยอดเกสรเพศเมียขนาดเล็ก ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 4-7 มม. ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีม่วงเข้ม. (ภาพที่ 103)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี; ภาคใต้ : นครศรีธรรมราช.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ศรีลังกา หมู่เกาะอันดามัน พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย มาเลเซีย บอร์เนียว.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามชอกหินขนาดใหญ่ริมหน้าผา ออกดอกเดือนเมษายน-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ฟลองเหมือด.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 14, 73 (BCU).

2. Memecylon geddesianum Craib, Kew Bull.1930:325; in Fl.Siam.En.1:708. 1931.

ไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งกลม ใบรูปใบหอก หรือรูปรีแกมรูปใบหอก ขนาด 1.5-5 x 3-12 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ 3-5 คู่ ไม้ชัดเจน เส้นกลางใบเป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน บนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 2-5 มม. เป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกออกที่ซอกใบ หรือออกตามข้อ บริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว มักพบเป็นช่อเดี่ยว มีบางที่ออก 2-3 ช่อจากจุดเดียวกัน ความยาวช่อ 1.5-3 ซม. ก้านช่อดอกยาว 0.6-1.7 ซม. ดอกในช่อจำนวนมาก เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 1 ซม. ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย ก้านดอกย่อยยาว 4-6 มม. hypanthium สีขาวหนา รูปประมิง ขนาดประมาณ 4 x 3 มม. ปลายตัด กลีบดอกรูปไข่ เรียงตัวแบบ convolute ในดอกตูม ตรงกลางกลีบหนา สีม่วงเข้ม บริเวณขอบจะบางกว่า สีม่วงอ่อน หรือขาว ขนาดกลีบประมาณ 3 x 3 มม. ปลายแหลม ฐานตัด โคนกลีบดอกด้านบนมีต่อมสีม่วงขนาดเล็ก สะท้อนแสง จำนวนมาก เกสรเพศผู้ยาว 3-3.5 มม. ก้านช่อบริเวณสีม่วง อับเรณูสีม่วง โคนตรงกลาง ส่วนโคนมีต่อมสีเขี้ยว รอยแตกด้านบนอับเรณูสีเหลือง ก้านเกสรเพศเมียสีม่วงอ่อน ยาว 4-5 มม. ยอดเกสรเพศเมียขนาดเล็ก ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-8 มม. (ภาพที่ 102, 104)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : หนองคาย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์ อุบลราชธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ตราด.

การกระจายพันธุ์.- ประเทศไทย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยริมลำธารขนาดเล็ก ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ฟลองใบเล็ก ฟลองแลง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 77 (BCU).

MIMOSACEAE

ไม้ล้มลุก ไม้รอเลื้อย ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น เรียงสลับ มีหูใบ มักมีต่อมบนแกนข้อใบ ช่อดอกแบบ spike head raceme หรือ corymb ออกที่ซอกใบหรือปลายยอด ดอกสมบูรณ์เพศหรือแยกเพศ สัมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 4-5 กลีบ กลีบเลี้ยงเชื่อมกันตอนโคน ปลายแยกเป็น 4-5 กลีบ เรียงตัวแบบ valvate หรือ imbricate กลีบดอก 4-5 เชื่อมกันตอนโคนกลีบหรือแยกจากกัน เรียงตัวแบบ valvate เกสรเพศผู้ อาจเท่าหรือเป็นสองเท่าของกลีบดอก หรือมีจำนวนมาก แยกหรือเชื่อมกันเป็นหนึ่งกลุ่ม อับเรณูมีขนาดเล็ก รังไข่เห็นอวงกลีบ มี 1 ช่อง placentation แบบ marginal ออวูลจำนวนมาก ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ยอดเกสรเพศเมียขนาดเล็ก ฝักแบน มักเป็นรูปขอบขนาน เมล็ดแบน กลม หรือรูปไข่.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ช่อดอกแบบ spike ก้านช่ออับเรณูแยกจากกัน ไม้รอเลื้อย 3. *Entada*
1. ช่อดอกแยกแขนง ช่อย่อยแบบ head หรือ corymb ก้านช่ออับเรณูเชื่อมกันเป็นหลอด ไม้ต้น
 2. ดอกในช่อดอกย่อยมีขนาดเท่ากันหมด ด้านข้างของเมล็ดไม่มีเส้นโค้งไกลขวางเมล็ด (pleurogram) ฝักบิดเวียนเป็นเกลียว 2. *Archidendron*
 2. ดอกในช่อมีสองขนาด ดอกตรงกลางหนึ่งดอกมีขนาดใหญ่ที่สุด ดอกรอบข้างเล็กกว่ามีขนาดเท่า ๆ กัน ด้านข้างของเมล็ดมี pleurogram ฝักตรง หรือโค้ง 1. *Albizia*

1. *Albizia*

Durazz., Mag. Tosc. 3, 4: 11. 1772; Hutch., Gen. Fl. Pl. 1: 294. 1964; I. C. Nielsen in Fl. C. L. V. 19: 74. 1981; in Fl. Thail. 4, 2: 181. 1985. - Serialbizzia Kosterm., Bull. Organ. Natuurw. Onderz. Indonesie 20: 15. 1954.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ลำต้นไม่มีหนาม ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น หูใบขนาดเล็ก ร่วงง่าย แกนหรือก้านข้อใบมีต่อม ใบย่อยเรียงตรงข้าม ช่อดอกออกที่ซอกใบหรือปลายยอด เป็นช่อแบบ head หรือ corymb ดอกย่อยขนาดเล็ก ไม่มีก้านหรือก้านสั้น สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ กลีบดอกลักษณะเดียวกัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านช่ออับเรณูโคนเชื่อมกันเป็นหลอด อับเรณูขนาดเล็ก เกลียง ปลาย connective ไม้มีต่อม ฝักแห้งอาจแตกหรือไม่แตก เมล็ดมี pleurogram ที่ด้านข้าง.

Albizia attopeuensis (Pierre) I.C. Nielsen, *Adansonia*, ser. 2, 19:209. 1979; in *Fl.C.L.V.* 19:77, Pl. 13, 1-7. 1981; in *Fl.Thail.* 4, 2:183, Fig. 45, 1-7. 1985.- *Pithecolobium attopeuense* Pierre, *Fl.For.Cochinch.*: t. 396 A. 1899.- *Serialbizzia attopeuense* (Pierre) Kosterm., *Commun.For.Res. Inst.* 54:8. 1956.

var. *attopeuensis*

ไม้ต้น กิ่งอ่อนมีขนสั้น ๆ สีน้ำตาลปกคลุม ก้านช่อใบยาว 0.8-2 ซม. มีขนสั้น ๆ ปลายมีก้านแขนงหนึ่งคู่ ยาว 3-5 ซม. ปลายก้านช่อใบระหว่างก้านแขนงทั้งสองมีต่อมกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5-1 มม. ขอบต่อมยักขึ้น ตรงกลางเป็นรูกลวงขนาดเล็ก ก้านแขนงแต่ละข้างมีใบย่อย 2-3 คู่ ใบรูปรี หรือรูปรีแกมรูปไข่ ขนาด 2-6 x 4-12 ซม. ปลายใบเรียวแหลม หรือเว้ามน โคนใบมน หรือสอบเล็กน้อย ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางครั้งคล้ายกระดาษ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน หรือมีขนสั้น ๆ เฉพาะบริเวณเส้นกลางใบใกล้โคนใบ เส้นใบ 5-7 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบย่อยยาว 3-4 มม. มีขนสั้น ๆ ช่อดอกออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง หรือออกตามกิ่งบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว ลักษณะช่อดอกเป็นแบบ head อาจเป็นช่อเดี่ยว หรือรวมกันเป็นช่อแยกแขนง ความยาวช่อ 2-5 ซม. ก้านช่อดอกย่อยยาว 1.5-3 ซม. มีขนสั้น ๆ ดอกย่อยสีเขียวอ่อนหรือขาว ไม่มีก้านดอกย่อย แต่ละดอกมีใบประดับขนาดเล็ก ยาวประมาณ 1 มม. รองรับดอกในช่อมีสองขนาด ดอกตรงกลางหนึ่งดอกมีขนาดใหญ่ที่สุด ดอกด้านข้างที่ล้อมรอบมีขนาดเท่าๆ กัน ทั้งกลีบเลี้ยงและกลีบดอกพิวด้านนอกมีขนนุ่ม หลอดของก้านช่อบริเวณที่เชื่อมกันสั้นกว่าหลอดกลีบดอก รังไข่เบียว เกลี้ยง ไม่มีก้าน ก้านเกสรเพศเมียยาวได้ถึง 1.5 ซม. นกจับกินไปมา ฝักรูปขอบขนาน ผิวเกลี้ยง ขอบหนา บิดเล็กน้อย ผลแห้งสีน้ำตาลเข้ม ขนาด 3-4.5 x 10-25 ซม. เมือแห้งไม่แตก เมล็ดรูปหัวใจ เมล็ดแก่สีน้ำตาลเข้ม ขนาด 1.2-1.5 x 1.8-2 ซม. pleurogram รูปตัว U. (ภาพที่ 106, 109)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ อุบลราชธานี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบพอประมาณตามซอกหินในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-กันยายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เกล็ดตะเข้.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 22 (BCU); S.Phusomsaeng 37 (BKF); M. Poilane 21946, 22167 (BKF).

2. Archidendron

F.Muell., *Fragm.* 5:59.1865; Hutch., *Gen.Fl.Pl.* 1:293.1964; I.C. Nielsen in *Fl.C.L.V.* 19:112.1981; in *Fl.Thail.* 4,2:206.1985.- *Pithecellobium* sect. *Archidendron* (F.Muell.) Mohlenbr., *Reinwardtia* 6:446.1963.- *Pithecellobium* sect. *Clypearia* Benth., *J.Bot.* 3:206.1844.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยเรียงตรงข้าม ช่อดอกแยกแขนงมาก ช่อย่อยมีดอกอัดกันแน่นแบบ head corymb หรือ umbell ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เรียงตัวแบบ valvate กลีบดอกลักษณะเช่นเดียวกับกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านช่อบริเวณเชื่อมกันเป็นหลอด ปลาย connective ไม้มีต่อมรังไข่หรือไม่มีก้าน เกลียงหรือมีขน ผักแห้งแล้วแตก ไม้เนื้อหุ้มเมล็ด เมล็ดไม่มี pleurogram.

Archidendron clypearia (Jack) I.C.Nielsen, *Adansonia*, ser.2, 19:15.1979; in *Fl.C.L.V.* 19:115, Pl.21, 1-5.1981; in *Fl.Thail.* 4,2:208, Fig.52, 1-5.1985.- *Inga clypearia* Jack, *Mal.Misc.* 2,7:78.1822.- *Pithecellobium clypearia* (Jack) Benth., *J.Bot.* 3:298.1844.

var. *clypearia*

ไม้ต้น กิ่งอ่อนเป็นเหลี่ยม มีขนตามยาว ปกคลุมด้วยขนนุ่มสีน้ำตาล แกนช่อใบ ก้านช่อใบและก้านแขนงเป็นเหลี่ยม มีขนสีน้ำตาลปกคลุม แกนช่อใบยาว 5-20 ซม. ก้านช่อใบยาว 3-5 ซม. แขนงของช่อใบ 3-8 คู่ ก้านแขนงยาว 3-20 ซม. บริเวณต่ำลงมาเล็กน้อยระหว่างค้ำของก้านแขนงบนแกนช่อใบ และระหว่างค้ำใบย่อยบนก้านแขนงมีต่อมนูนขนาดเล็ก แขนงของช่อใบมีใบย่อย 2-13 คู่ ใบรูปคล้ายสี่เหลี่ยมขนมนูนเป็ยกป็น ขนาด 0.6-2 x 0.8-4.5 ซม. ปลายใบกลมหรือเว้าตื้นเล็กน้อย ตรงกลางมีติ่งหนามสั้น ๆ โคนใบสอบเบียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบมีขนสีน้ำตาลทั้งสองด้าน แต่ด้านล่างหนาแน่นและสีเข้มกว่า เส้นใบชัดเจทางด้านล่าง ก้านใบย่อยยาวประมาณ 1 มม. มีขน ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ panicle ขนาดใหญ่ ยาว 12-30 ซม. มีขนนุ่มสีน้ำตาลปกคลุม ช่อดอกย่อยแบบ corymb หรือ umbel ก้านช่อดอกย่อยยาว 0.2-1 ซม. ดอกค่อนข้างชิดกันจนคล้ายช่อแบบ head ดอกย่อยสีขาวแกมเขียว ก้านดอกย่อยยาว 2-4 มม. ดอกในช่อมีขนาดเท่ากันหมด ทั้งกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ผิวด้านนอกมีขนนุ่ม หลอดของก้านช่อบริเวณที่เชื่อมกันยาวเท่า ๆ กับหลอดกลีบดอกหรือสั้นกว่าเล็กน้อย รังไข่มีขน มีก้านสั้น ๆ ก้านเกสรเพศเมียยาวได้ถึง 1 ซม. มีก้อพบใบมา ผักแบน รูปขอบขนานขนาด 0.8-1.8 x 8-15 ซม. บิดเป็นเกลียว ผิวมีขนสั้น ๆ ผักแห้ง แตกสองด้าน ผิวด้านในผักมีสีแดง เมล็ดกลม หรือรี สีดำเป็นมัน ขนาด 6-8 x 8-10 มม. (ภาพที่ 108)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก น่าน ลำปาง; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : นครนายก; ภาคใต้ : ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระนอง สงขลา ตรัง นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย จีนตอนใต้ พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามริมหน้าผา ระดับความสูงประมาณ 800 ม. ออกดอกและผลระหว่างเดือนธันวาคม-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- มะขามแป.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 240 (BCU); TDBS 11161 (BKF).

3. *Entada*

Adans., Fam. 2:318.1763; Hutch., Gen. Fl. Pl. 1:288.1964; I.C.Nielsen in Fl. C.L.V. 19:17.1981; in Fl. Thail. 4, 2:141.1985.- *Pusaetha* Kuntze, Rev. Gen. Pl. 1:204.1891.- *Entadopsis* Britton & Rose in N. Amer. Fl. 23:191. 1928.

ไม้รอเลื้อย ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ปลายแกนช่อใบเปลี่ยนแปลงเป็นมือเกาะ ใบย่อยเรียงตรงข้าม ช่อดอกออกตามช่อใบ เป็นช่อแบบ spike ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกัน ปลายแยกเป็น 5 แฉก เรียงตัวแบบ valvate กลีบดอก 5 กลีบ แยกจากกันหรือโคนเชื่อมกันเล็กน้อย เกสรเพศผู้ 10 อัน แยกจากกัน ปลาย connective มีต่อม รังไข่เกลี้ยง ไม่มีก้านหรือก้านสั้น ผักตรง โคน หรือบิด เปลือกชั้นนอกมักหลุดออกเมื่อฝักแก่ คงเหลือแต่ผนังผลชั้นในหุ้มเมล็ดไว้ เมล็ดกลม.

Entada glandulosa Pierre ex Gagnep. in Notul. Syst. (Paris) 2:57.1911; Fl. Gen. I. -C. 2:64.1913; Craib in Fl. Siam. En. 1:542.1928; I.C.Nielsen in Fl. C.L.V. 19:18, Pl. 2, 1-8.1981; in Fl. Thail. 4, 2:142, Fig. 33.1985.- *Entada tamarindifolia* Pierre ex Gagnep. in Notul. Syst. (Paris) 2:59.1911.

ไม้รอเลื้อย แกนช่อใบยาว 3-5 ซม. ก้านช่อใบยาวประมาณ 3 ซม. แขนงของช่อใบมี 2 คู่ ยาว 4-9 ซม. ทั้งแกนช่อใบ ก้านช่อใบ และแขนงของช่อใบเป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน

และมีขนสั้น ๆ แฉกของช่อใบมีใบย่อย 4-6 คู่ ใบรูปขอบขนาน หรือรูปรี ขนาด 0.8-1.4 x 1.2-4 ซม. ปลายใบเว้าตื้น ตรงกลางเป็นติ่งหนามสั้น ๆ โคนใบมนหรือกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบย่อยยาว ประมาณ 1 มม. ช่อดอกออกที่ซอกใบ ยาว 7-12 ซม. ก้านช่อดอกยาว 1.5-4 ซม. มีขนสั้น ๆ ไม่มีก้านดอกย่อย มีใบประดับขนาดเล็ก ยาว 1-1.5 มม. หลอดกลีบเลี้ยงขนาด 1.5-2 x 2-2.5 มม. ผิวด้านนอกมีขนสั้น ๆ เฉพาะบริเวณโคนหลอด กลีบดอกสีขาวอ่อน โคนกลีบเชื่อมกันเล็กน้อย กลีบรูปใบหอก ยาว 4-5 มม. กว้างประมาณ 1 มม. ผิวด้านนอกบริเวณกลางกลีบมีต่อมน้ำมันเป็นแถบสั้น ๆ สองแถบ เกสรเพศผู้ยาวประมาณ 1 ซม. ปลาย connective มีต่อมเป็นปุ่มกลมเล็ก ๆ ฝักแก่สีน้ำตาล ผิวเกลี้ยง ขนาด 2-3 x 12-28 ซม. เมล็ดกลม สีน้ำตาล ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.2-1.5 ซม. (ภาพที่ 107, 110)

ประเทศไทย. - ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน อุดรดิตถ์ ตาก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : อทัยธานี กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : กรุงเทพฯ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์. - พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา. - พบพวยประมาณเมตรขึ้นไปเป็นกลุ่ม ที่ระดับความสูงประมาณ 800 ม. ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤษภาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง. - สะบ้าลิง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง. - S.Suddee 71 (BCU); Larsen et al 33996 (BKF).

MORACEAE

ไม้มล็ก ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น มีน้ำยางสีขาว ใบเดี่ยว เรียงสลับหรือออกตรงข้าม มีใบช่อดอกออกตามซอกใบหรือตามต้น ช่อดอกมีหลายแบบ แต่มักพบเป็นแบบ cyme หรือ ดอกอัดกันแน่นคล้ายช่อแบบ spike หรือดอกอยู่ภายในฐานรองดอก ที่ขยายใหญ่หุ้มดอกทั้งหมดไว้ ดอกขนาดเล็ก แยกเพศ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่บนต้นเดียวกัน หรือต่างต้นกัน ไม่มีกลีบดอก วงกลีบรวมมี 1-6 แฉก แยกหรือเชื่อมกัน เกสรเพศผู้ 1-5 อัน อยู่ตรงข้ามแฉกของวงกลีบรวมหรือลดรูปเหลือ 1-3 อัน อาจพบหรือไม่พบเกสรเพศเมียที่ไม่สมบูรณ์ในดอกเพศผู้ รังไข่เห็นอวงกลีบ มี 1 ช่อง 1 ออวูล placentation แบบ apical ผลแบบ drupe หรือ achene หรือเป็นผลรวม (multiple fruit) มีฐานรองดอกอวบน้ำ.

Ficus

L., Sp. Pl.: 1059. 1753; Hutch., Gen. Fl. Pl. 2: 175. 1967.

ไม้พุ่ม ไม้ต้น หรือเป็นพืชอิงอาศัย อาจมีรากอากาศ (aerial root) ใบเดี่ยวเรียงสลับ หรือออกตรงข้าม ขอบใบเรียบ หยัก หรือเป็นแฉก มักมีเส้นใบ 3 เส้นจากโคนใบ มีหูใบหุ้มยอดอ่อน ร่วงง่าย ช่อดอกออกตามซอกใบหรือตามต้น ลักษณะคล้ายผล ดอกขนาดเล็กอยู่ภายในฐานรองดอกซึ่งขยายใหญ่ และอวบน้ำหุ้มดอกไว้ทั้งหมด ปลายมีช่องเปิดขนาดเล็ก มีใบประดับขนาดเล็กจำนวนมากปิดคลุมไว้ โคนช่อหรือไม่มีก้าน รองรับด้วยใบประดับขนาดเล็ก 3 ใบ ภายในช่อดอก มีดอกจำนวนมาก มีหรือไม่มีก้านดอกย่อย ดอกแยกเพศประกอบด้วยดอก 4 ชนิด ได้แก่ ดอกเพศผู้ ดอกเพศเมีย ดอกกอล (gall) และดอกไม่มีเพศ (neutral) มักมีขนและ scale รวมอยู่ในช่อดอก ดอกทั้งสี่ชนิดอาจอยู่ในช่อเดียวกันหรือแยกช่อ เป็นช่อดอกเพศผู้กับดอกกอลอยู่ในช่อเดียวกัน และดอกเพศเมียกับดอกไม่มีเพศอยู่ในช่อเดียวกัน แต่ดอกไม่มีเพศมักไม่ค่อยพบ วงกลีบรวมมี 2-6 กลีบ แยกหรือโคนเชื่อมกันเล็กน้อย เกสรเพศผู้พบแค่ 1-2 อ้อยกระจายทั่วไป หรืออยู่รอบช่องเปิดที่ปลายช่อ ดอกเพศเมียมีก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นตายติดอยู่ที่ปลายหรือด้านข้างใกล้ปลายรังไข่ ยอดเกสรเพศเมียมี 1 หรือ 2 แฉก ดอกกอลคล้ายดอกเพศเมีย แต่รังไข่จะพองออก ภายในมีไข่แมลง ก้านเกสรเพศเมียรูปกรวย สั้น ดอกชนิดนี้ไม่เกิดเมล็ด ผลแบบ synconium หรือ fig (ภายในมีผลแบบ achene หรือ drupe ขนาดเล็ก) ผลอ่อนเขียว ผลแก่มีได้หลายสี.

Ficus tinctoria G. Forst., Prod. Fl. Aus.: 76. 1786; Ramamoorthy & Gandhi in C. J. Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl. Hass. Distr.: 83. 1978; Corner in Dassan. & Fosberg, Fl. Ceyl. 3: 275. 1981; C. J. Saldanha & B. R. Ramesh in C. J. Saldanha, Fl. Karnataka: 120. 1984.

ssp. *gibbosa*

(Blume) Corner, Gard. Bull. Sing. 17: 476. 1960; Back. & Bakh. f., Fl. Java 2: 25. 1965; Kochummen in Tree Fl. Malaya 3: 159. 1978. - *Ficus gibbosa* Blume, Bijdr.: 406. 1825.

ไม้ต้นขนาดเล็ก ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน กิ่งอ่อนมีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบเรียงสลับ รูปรี รูปไข่กลับ หรือรูปสี่เหลี่ยมขนมนเบี้ยงปน ขนาด 2-5 x 4.5-10 ซม. สองข้างแผ่นใบไม่เท่ากัน ปลายใบแหลมหรือมน โคนใบสอบเบี้ยว ขอบใบเรียบ หรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบบนและชัดเจนทั้งสองด้าน มี 5-10 คู่ เชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ที่โคนใบมีเส้นใบ 1 คู่ อยู่ชิดกับขอบใบ ก้านใบยาว 5-7 มม. เป็นร่องทางด้านบน หูใบบริเวณยอดอ่อนมีขนสั้น ๆ ตามขอบ ช่อดอกออกที่ซอกใบหรือตามกิ่งอ่อน อาจ

ออกเดี่ยว ๆ หรือเป็นคู่ กลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-8 มม. ผิวมีขนสั้น ๆ ก้านช่อยาว 3-5 มม. มีขนสั้น ๆ โคนก้านมีใบประดับขนาดเล็ก 3 ใบ รูปไข่ ขอบมีขน ดอกเพศเมีย วงกลีบรวมมี 4 กลีบ โคนเชื่อมกัน แต่ละกลีบรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ รังไข่รูปไข่ รูปรีหรือรูปไข่กลับ ขนาดประมาณ 1 x 1.5 มม. เกสรตัวผู้ มีก้านชูสั้น ๆ ก้านเกสรเพศเมียเด่นชัด ติดอยู่ทางด้านข้าง โกลบปลายรังไข่. (ภาพที่ 105)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แพร่ ลำปาง; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น (ชมแพ); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา (ปักธงชัย); ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยตามชอกหินริมหน้าผา ระดับความสูงประมาณ 800 ม. ออกดอกเดือนพฤษภาคม-กันยายน.

ชื่อพื้นเมือง.- กร่าง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 96 (BCU); Smitinand & H.Sleumer 1133 (BKF).

MYRSINACEAE

ไม้พุ่ม ไม้ร่อเลื่อย หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเดี่ยว เรียงสลับหรือเรียงเวียนสลับ แผ่นใบมีต่อมเล็ก ๆ (glandular punctate) ไม้มีใบ ดอกขนาดเล็ก สมมาตรตามรัศมี แยกเพศหรือสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมักมีอย่างละ 5 กลีบ มีจุด เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดอยู่บนกลีบดอก ตรงข้ามกับกลีบดอก รังไข่เหนือวงกลีบ หรือกึ่งใต้วงกลีบ (half-inferior) มี 1 ช่อง ออวูล 1 หรือจำนวนมาก placentation แบบ free central ผลแบบ drupe หรือ berry กลม ขนาดเล็ก เมล็ด 1 หรือหลายเมล็ด.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. รังไข่กึ่งใต้วงกลีบ ผลมีเมล็ดจำนวนมาก	2. <i>Maesa</i>
1. รังไข่เหนือวงกลีบ ผลมี 1 เมล็ด	1. <i>Ardisia</i>

1. *Ardisia*

Swartz, Prodr.3:48, .1788; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.3:518.1882.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเรียงเวียนสลับ ขอบใบเรียบ หรือหยักมน ดอกสมบูรณ์เพศ ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ umbel หรือ raceme ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย กลีบเลี้ยง 5 กลีบ มักคงอยู่และขยายขนาดจนเมื่อเป็นผล กลีบดอก 5 กลีบ เรียงตัวแบบ convolute โดยกลีบจะบิดไปทางขวาในดอกตูม ปลายกลีบแหลม ผิวกลีบเป็นมัน และมีกมัจจุด เกสรเพศผู้ 5 อัน อับเรณูรูปหัวใจครึ่ง แยกจากกัน ก้านช่ออับเรณูสั้น รังไข่กลม อยู่เหนือวงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียชัดเจน รูปทรงกระบอก ผลแบบ drupe กลม มี 1 เมล็ด.

Ardisia crenata Sims, Curtis' Bot.Mag.:45.1818; B.C. Stone in Tree Fl. Malaya 4:270.1989; Keng, Conc.Fl.Sing.:138.1990.

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูง 30-40 ซม. เป็นต้นเดี่ยว หรือแตกกิ่งขนาดเล็กที่ใกล้ปลายยอด แต่ละกิ่งที่แตกมีใบที่ปลายกิ่ง 3-4 ใบ ใบรูปรี หรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 2-5 x 4-14 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบหยักมน มีต่อมบริเวณรอยหยัก แผ่นใบบาง มีต่อมเป็นจุดเล็ก ๆ กระจายทั่วไป ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบจำนวนมาก ปลายเชื่อมกันเป็นแนวซีกกับขอบใบ หนาและชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 2-8 มม. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ umbel ดอกห้อยลง อาจเป็นช่อเดี่ยว หรือแยกแขนงสั้น ๆ ความยาวช่อ 1.5-2 ซม. ใบประดับรูปไข่ ยาว 1.5-2 มม. ก้านช่อดอกยาว 2-8 มม. ดอกในช่อ 7-12 ดอก เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 1 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 0.3-1.5 ซม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เชื่อมติดกันเล็กน้อย เฉพาะที่โคน กลีบรูปไข่ ยาว 1-2 มม. ปลายมน ผิวมีจุดสีดำ กลีบดอก 5 กลีบ เชื่อมกันเล็กน้อย เฉพาะที่โคน สีชมพู รูปไข่ ขนาด 2.5-3.5 x 4-6 มม. ผิวมีจุดสีน้ำตาลเข้มเกือบดำ เกสรเพศผู้ติดอยู่ที่โคนกลีบดอก อับเรณูช่องเปิดที่ปลาย ก้านช่ออับเรณูสั้น รังไข่กลม และเกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 5 มม. ผลกลม สุกสีแดง เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.7-1 ซม. เมล็ดกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 5-7 มม. (ภาพที่ 111)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำปาง ลำพูน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : นครพนม เลย อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา ศรีนครินทร์ อุบลราชธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี; ภาคใต้ : กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส พัทลุง ภูเก็ต ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี.

การกระจายพันธุ์.- ออสเตรเลีย จีนตอนใต้ ญี่ปุ่นตอนใต้ เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบพอมประมาณในป่าเต็งรัง ระดับความสูง 800-850 ม. ออกดอกและ
ผลระหว่างเดือนเมษายน-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- จำเริญ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 66 (BCU); Ch.Charoenphol 4065 (BKF).

2. Maesa

Forsk., Fl. Aegypt. Arab.: 66. 1775; C.B. Clarke in Fl. Br. Ind. 3: 507. 1882.

ไม้พุ่ม ไม้พุ่มกึ่งไม้รอเลื้อย หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ขอบใบเรียบ หรือจักฟันเลื่อย ช่อดอก
แบบ raceme ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง มีใบประดับที่โคนก้านดอก ดอกย่อยขนาดเล็ก แยกเพศ
หรือสมบูรณ์เพศ มีใบประดับย่อย 2 ใบ ที่โคนกลีบเลี้ยง กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ เชื่อมติดกับรังไข่
กลีบดอกกลม 4-5 กลีบ เชื่อมกันเป็นรูประฆัง เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตม เกสรเพศผู้
5 ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก ก้านช่อดอกเรียวสั้น รังไข่กึ่งใต้วงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสร
เพศเมียเป็นปุ่มกลม แยกเป็น 3-5 แฉกสั้น ๆ ออวลจำนวนมาก ผลแบบ berry กลม และมี
ขนาดเล็ก เมล็ดจำนวนมาก.

Maesa ramentacea (Roxb.) A. DC. in DC. Prodr. 8: 77. 1844; Kurz, Fl. Burm. 2: 99. 1877; C.B. Clarke in Fl. Br. Ind. 3: 508. 1882; Brandis, Ind. Trees: 414. 1906; Ridl., Fl. Mal. Pen. 2: 227. 1923; Pit. in Fl. Gen. I.-C. 3: 768. 1930; Fletcher in Fl. Siam. En. 2: 327. 1938; Back. & Bakh., Fl. Java 2: 196. 1965; B.C. Stone in Tree Fl. Malaya 4: 283. 1989; Keng, Conc. Fl. Sing.: 139. 1990. - Baeobotrys ramentacea Roxb., Hort. Beng.: 161. 1814. nomen tantum et Fl. Ind. ed. 2: 231. 1824.

ไม้พุ่ม กิ่งกลม มี lenticel ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ใบรูปใบหอก หรือรูปไข่แกม
รูปใบหอก ขนาด 2.5-6 x 6-14 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบกลม หรือมน ขอบใบเรียบ
แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ 7-9 คู่ หนาและชัดเจนทั้งสองด้าน
ก้านใบยาว 0.8-1.7 ซม. เป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกออกที่ซอกใบ ความยาวช่อ 3-8 ซม.
ใบประดับขนาดเล็ก มีขน ดอกสีขาว ขนาดเล็ก จำนวนมาก เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 2-2.5 มม.
ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 1 มม. มีขนสั้น ๆ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกขนาดเล็ก เกสรเพศผู้ติด
อยู่บนกลีบดอกตรงข้ามกลีบ ผลกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-4 มม. ยังมีส่วนของก้านเกสร
เพศเมียติดอยู่ที่ปลายผล เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก. (ภาพที่ 112)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ตาก ลำปาง แพร่ นครสวรรค์; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : เพชรบุรี; ภาคกลาง : นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ตราด ระยอง ปราจีนบุรี; ภาคใต้ : ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช ปัตตานี ระนอง สงขลา สุราษฎร์ธานี.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า ไทย จีน ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบพอสมควรตามที่โล่ง บริเวณไหล่เขาริมหน้าผา ระดับความสูงประมาณ 800 ม. ออกดอกและผลระหว่างเดือนธันวาคม-มีนาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ขาวสารหลวง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 230 (BCU); R.Pooma 348 (BKF).

MYRTACEAE

ไม้ม้วน หรือไม้ม้วน ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม เรียงเวียนสลับ หรือเป็นวงรอบ แผ่นใบมีจุดปลายเส้นใบเชื่อมกันจนเข้ากับขอบใบ เรียกว่า เส้นขอบใบ (intramarginal vein) ไม่มีหีใบหรือหีใบมีขนาดเล็ก และร่วงง่าย ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี ใบประดับร่วงง่าย กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4-5 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก แยกจากกันหรือเชื่อมกันเป็นหลายกลุ่มฐานรองดอกขยายขนาดใหญ่ขึ้น มักเป็นรูปถ้วย (hypanthium) รังไข่ใต้วงกลีบ หรือกึ่งใต้วงกลีบ มี 1-หลายช่อง แต่ละช่องมีอวุล 1-จำนวนมาก placentation แบบ axile parietal หรือ apical ก้านเกสรเพศเมียมี 1 ผลแบบ drupe berry หรือ capsule เมล็ดมี 1 -จำนวนมาก มีเอนโดสเปิร์ม.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ใบเรียงสลับ เกสรเพศผู้เชื่อมกันเป็นกลุ่มหลายกลุ่ม อยู่ตรงข้ามกลีบดอก ผลแบบ capsule 2. *Tristaniopsis*
1. ใบเรียงตรงข้าม เกสรเพศผู้เรียงกันเป็นวง ผลแบบ berry 1. *Syzygium*

1. Syzygium

Gaertn., Fruct.Sem.Pl.1:166, t.33.1788; Gandhi in C.J. Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl.Hass.Distr.:280.1978; P.S.Ashton in Dassan. & Fosberg, Fl.Ceyl.2:420.1981; P.Chantaranothai & J.Parn., Thai.For.Bull.(Bot.)21: 24.1994.

ไม้ม้วน หรือไม้ม้วน ใบออกตรงข้าม มีก้านใบเด่นชัด intramarginal vein มี 1-2 เส้น หรือไม่มี ช่อดอกออกที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง หรือตามต้น เป็นช่อแบบ cyme raceme umbel หรือ panicle กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 4-5 ดอกย่อยหรือไม้ม้วน hypanthium รูปกรวย ยึดและขยายตัวเล็กรังไข่ กลีบดอกแยกจากกัน หรือเชื่อมกันเป็น calyptra ผลแบบ berry กลม หรือรูปรางคล้ายลูกแพร์ มีกมส่วนของกลีบเลี้ยงติดอยู่ที่ปลายผล เมล็ดมี 1-จำนวนมาก.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง กิ่งและช่อดอกเป็นขยหรือแตกเป็นสะเก็ดเล็ก ๆ ... 4. *S. helferi*
1. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่งและด้านข้างของกิ่ง กิ่งและช่อดอกไม่เป็นขย หรือแตกเป็นสะเก็ด
 2. ก้านช่อดอกรวม hypanthium มีความยาว 1-1.5 ซม. 1. *S. claviflorum*
 2. ก้านช่อดอกรวม hypanthium สั้นกว่า 1 ซม.
 3. ช่อดอกยาวไม่เกิน 2 ซม. ส่วนใหญ่ออกคล้ายเป็นกระจุกที่ด้านข้างของกิ่ง 5. *S. Mekongense*
 3. ช่อดอกยาวเกิน 2 ซม. ออกทั้งด้านข้าง และปลายกิ่ง
 4. ความกว้างที่ปลาย hypanthium มากกว่า 3.5 มม. กลีบเลี้ยง 4 กลีบชัดเจน ใบรูปรีหรือขอบขนาน กว้าง 3-6.5 ซม. ปลายใบบิดโค้งหรือหักพับ 2. *S. grande* var. *parviflorum*
 4. ความกว้างที่ปลาย hypanthium น้อยกว่า 3.5 มม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ขนาดเล็ก ใบรูปไข่ หรือใบหอก กว้าง 1.5-4 ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม 3. *S. gratum* var. *gratum*

1. *Syzygium claviflorum* (Roxb.) A.M.Cowan & J.M.Cowan, Trees N.Bengal: 67.1929; P.Chantaranothai & J.Parn., Thai.For.Bull.(Bot.)21:53.Pl.III:5. 1994.- *Eugenia claviflora* Roxb.[Hort.Bengal.:37.1814, nom.nud.] Fl.Ind. ed.2,2:488.1832; Kurz, Fl.Burm.1:480.1877; Duthie in Fl.Br.Ind.2:484. 1878; Brandis, Ind.Trees: 319.1906; Ridl., Fl.Mal.Pen. 1:742, Fig.63.

1922; Craib in Fl.Siam.En.1:635.1931; Kochummen in Tree Fl.Malaya 3: 186.1978.

ไม้ต้น ไบรูปรี่ หรือรูปรี่แกมรูปขอบขนาน ขนาด 2-5 x 4.5-15 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นกลางใบ เป็นร่องทางด้านบน นูนทางด้านล่าง เส้นใบจำนวนมาก มีขนาดเล็กและอยู่ชิดกัน intramarginal vein มี 2 เส้น แต่มักเห็นเพียง 1 เส้น อีก 1 เส้นอยู่ชิดขอบใบมาก และมีก้านขอบใบ โค้งลงปิดทับไว้ ก้านใบยาว 3-7 มม. เป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ที่ซอกใบใกล้ ปลายกิ่ง หรือออกตามกิ่งบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้วเป็นช่อแบบ cyme ความยาวช่อ 1.5-3 ซม. ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย ก้านช่อดอกสั้นมาก หรือไม่มีก้านช่อดอก ดอกในช่อ 2-จำนวนมาก สีขาวแกมเหลือง มีกลิ่นหอม hypanthium รวมก้านดอกยาว 1-1.5 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง ที่ปลาย 3-4 มม. กลีบเลี้ยงที่ปลาย hypanthium 4 กลีบ ขนาดเล็ก บางครั้งเห็นกลีบไม้ขีด เจน กลีบดอก 5 กลีบ รูปร่างเกือบกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5-3 มม. เมื่อดอกบานมักหลุดเป็น calyptra ผิวมีจุดทั่วไป เกสรเพศผู้จำนวนมาก ติดเรียงเป็นวงที่ปลาย hypanthium ยาวได้ถึง 8 มม. รังไข่ 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 8 มม. ผลรูปรี่ หรือรูปกรวย ขนาด 0.5-1 x 0.7-1.2 ซม. (ภาพที่ 113)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ พะเยาโลก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ ศรีสะเกษ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี; ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี สตูล ระนอง สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย บังคลาเทศ พม่า จีน เวียดนาม ไทย มาเลเซีย ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบพอประมาณตามซอกหินหรือบริเวณที่ผิวดินกรวดปนทราย สลับกับก้อนหิน ขนาดใหญ่ ระดับความสูงประมาณ 850 ม. ออกดอกและผลระหว่างเดือนมกราคม-กรกฎาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- หว่าหิน หว่าชกวาง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 63 (BCU); P.Suvarnakoses 1453 (BKF); Din 70 (BKF).

2. *Syzygium grande* (Wight) Walp., Repert.2:180.1843; L.M.Perry, J.Arn. Arb.19:112.1939; P.Chantaranothai & J.Parn., Thai For.Bull.(Bot.)21:68. 1994.- *Eugenia grandis* Wight, Ill.Ind.Bot.2:17.1841; Kurz, Fl.Burm.1: 489.1877; Duthie in Fl.Br.Ind.2:475.1878; Brandis, Ind.Trees:320.1906; Gagnep.in Fl.Gen.I.-C.2:826.1920; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:729.1922; Craib

in Fl.Siam.En.1:643.1931; Kuchummen in Tree Fl.Malaya 3:195.1978.

var. parviflorum

P.Chantaranothai & J.Parn., Kew Bull.48:598.1993; Thai For.Bull. (Bot) 21:70.1994.

ไม้ต้น ใบรูปรี หรือขอบขนาน ขนาด 3-6.5 x 5.5-10.5 ซม. ปลายใบแหลม มักบิดโค้งหรือหักพับ โคนใบมนหรือสอบเล็กน้อย ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน บนทางด้านล่าง เส้นใบจำนวนมาก บนทั้งสองด้าน intramarginal vein มี 2 เส้นขนานกัน เส้นที่อยู่ด้านในจะเด่นชัดกว่าเส้นที่อยู่ด้านนอก ก้านใบยาว 0.7-1.2 ซม. เป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง หรือใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ panicle ยาว 1.5-7 ซม. ก้านช่อดอกยาว 0.5-3 ซม. ดอกในช่อมีตั้งแต่ 1-2 ดอก จนถึงจำนวนมาก ดอกสีขาวแกมเขียว ตรงกลางสีส้มอ่อน เส้นผ่าศูนย์กลางดอกรวมเกสรเพศผู้ทางออกประมาณ 2 ซม. hypanthium รวมก้านดอกยาว 5-7 มม. เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5 มม. กลีบเลี้ยงที่ปลาย hypanthium 4 กลีบ รูปรีแกมรูปขอบขนาน มี 2 ขนาดตั้งฉากกัน สองกลีบที่เล็กกว่าขนาดประมาณ 3 x 2 มม. สองกลีบที่ใหญ่กว่า ขนาด 5-6 x 2.5-3 มม. กลีบดอก 4 กลีบ รูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 3.5-4 x 3.5-5 มม. กลีบแยกจากกัน ผิวมีจุดทั่วไป เกสรเพศผู้จำนวนมาก ติดเรียงเป็นวงที่ปลาย hypanthium ความยาว 5-7 มม. รังไข่มี 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1 ซม. (ภาพที่ 117)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- ไทย บอร์เนียว.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยตามร่องน้ำ ระดับความสูงประมาณ 750 ม. ออกดอกเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์.

ชื่อพื้นเมือง.- เม่า หวดง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 239 (BCU).

3. Syzygium gratum (Wight) S.N. Mitra in Indian Forester 99:100.1973; P.Chantaranothai & J.Parn., Thai For.Bull.(Bot.) 21:70.1994.- Eugenia grata Wight, Ill.Ind.Bot.2:15.1841; Kurz, Fl.Burm.1:480.1877; Duthie in Fl.Br.Ind.2:486.1878; Brandis, Ind.Trees:322.1906; Ridl., Fl.Mal.Pen. 1:739.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:644.1931.

var. gratum

ไม้ต้น ใบรูปไข่หรือรูปใบหอก ขนาด 1.5-4 x 8.5 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบมนหรือกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ใบอ่อนมีสีแดง เส้นกลางใบเป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน บนทางด้านล่าง เส้นใบอาจชัดหรือไม่ชัดเจน intramarginal vein มี 1-2 เส้น ก้านใบยาว 2-5 มม. เป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง หรือช่อใบใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ raceme หรือ panicle ยาว 1-8 ซม. ก้านช่อดอกยาวได้ถึง 1.5 ซม. ดอกในช่อจำนวนมาก สีขาว hypanthium รวมก้านดอกยาว 4-6 มม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 2-3 มม. เมื่อแห้งมักมีรอยย่นตามยาว กลีบเลี้ยงที่ปลาย hypanthium มี 5 แฉก ขนาดเล็ก กลีบดอก 5 กลีบ รูปรางเกือบกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 มม. เมื่อดอกบานมักหลุดเป็น calyptra ผิวมีจุด เกสรเพศผู้จำนวนมาก ติดเรียงเป็นวงที่ปลาย hypanthium ยาวได้ถึง 7 มม. รังไข่ 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 8 มม. ผลสีขาวอมชมพู รูปรางกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 6-8 มม. (ภาพที่ 118)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ น่าน พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : สกลนคร เลย อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี; ตะวันออกเฉียงใต้ : ปราชญ์บุรี จันทบุรี ตรวดี; ภาคใต้ : ระนอง พังงา ภูเก็ต สตูล สงขลา นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ระดับความสูง 800-850 ม. ออกดอกและผลเกือบตลอดปี.

ชื่อพื้นเมือง.- เสม็ดชุม เสม็ด.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S. Suddee 12, 20, 94 (BCU); K. Bunchuai 1651 (BKF).

4. Syzygium helferi (Duthie) P.Chantaranothai & J.Parn., Kew Bull. 48: 599.1993; Thai For.Bull.(Bot.) 21:73.1994.- Eugenia helferi Duthie in Fl.Br.Ind.2:480.1878; Brandis, Ind.Trees:319.1906; Ridl., Fl.Mal.Pen.1: 735.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:646.1931; Kochummen in Tree Fl.Malaya 3:196.1978.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนเป็นขน หรือแตกเป็นสะเก็ดเล็ก ๆ เห็นชัดเจนในกิ่งแห้ง ใบรูปรีหรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 2-5 x 4-10 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบ

เหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน intramarginal vein 1 เส้น ก้านใบยาว 0.5-1 ซม. เป็นร่องทางด้านบน ข้อคอกส่วนใหญ่ออกที่ปลายกิ่ง เป็นข้อแบบ panicle ยาว 2.5-5 ซม. ก้านข้อคอกยาว 0.5-1 ซม. ดอกในข้อจำนวนมาก สีขาว กลิ่นหอม hypanthium ยาว 6-8 มม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 4-5 มม. ก้านดอกย่อยยาว 2-5 มม. กลีบเลี้ยงที่ปลาย hypanthium 4 กลีบ ขนาด 3-4 x 1-2 มม. ทั้งกลีบมีขนาดใกล้เคียงกัน กลีบดอก 4 กลีบ รูปร่างเกือบกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5 มม. กลีบแยกจากกัน ผิวกลีบมีจุด เกสรเพศผู้จำนวนมาก ติดเรียงเป็นวงที่ปลาย hypanthium ยาวได้ถึง 1.5 ซม. รังไข่ 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1.5 ซม. ผลรวมกลีบเลี้ยงที่ยังคงติดอยู่ที่ปลายผล มีรูปร่างแบบคนโท เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.5 ซม. ความยาวตั้งแต่โคนผลถึงปลายกลีบเลี้ยง 1.3-1.5 ซม. ผลแก่สีขาวแกมเหลือง. (ภาพที่ 114)

ประเทศไทย.— ภาคเหนือ : เชียงใหม่; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ชุมพร สุราษฎร์ธานี พังงา สงขลา ตรัง.

การกระจายพันธุ์.— พม่า ไทย มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา.— พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 750-850 ม. ออกดอกระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม.

ชื่อพื้นเมือง.— แดงหิน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.— S.Suddee 40, 75, 248 (BCU).

5. *Syzygium mekongense* (Gagnep.) Merr & L.M.Perry, J. Arn. Arb. 19:102. 1938; P.Chantaranothai & J.Parn., Thai For. Bull. (Bot.) 21:88, Pl. IV:6. 1994. — *Eugenia mekongensis* Gagnep. in Lec. Notul. Syst. 3:328. 1918; in Fl. Gen. I. — C. 2:807. 1920; Craib in Fl. Siam. En. 1:652. 1931.

ไม้ต้น ใบรูปรี ขนาด 1-3 x 3-7 ซม. ปลายใบแหลม เรียวแหลม หรือเว้ามน โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน บนทางด้านล่าง เส้นใบไม่ชัดเจน intramarginal vein มี 1 เส้น ก้านใบยาว 2-5 มม. เป็นร่องทางด้านบน ข้อคอกออกที่ปลายกิ่งและข้อก้านใบใกล้ปลายกิ่ง หรือออกตามกิ่งบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว ดอกออกเป็นกระจุก หรือเป็นข้อแบบ panicle สั้น ๆ ความยาวข้อไม่เกิน 2 ซม. ดอกแต่ละข้อมี 1-จำนวนมาก สีขาวแกมเขียว ใบประดับขนาดเล็ก ไม่มีก้านดอกย่อย hypanthium ยาว 2-3 มม. เส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5-3 มม. กลีบเลี้ยงที่ปลาย hypanthium 4 กลีบ ขนาดเล็ก กลีบดอก 4 กลีบ รูปร่างกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2.5 มม. หลุดเป็น calyptra ผิวมีจุดทั่วไป เกสรเพศผู้จำนวนมาก ติดเรียงเป็นวงที่ปลาย

hypanthium ยาว 3-5 มม. รังไข่ 2 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 5 มม. ผลรูปกลม หรือรูปไข่ ขนาด 5-6 x 5-7 มม. (ภาพที่ 115)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ อุดรราชธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยตามร่องน้ำที่พบเป็นหิน ที่ระดับความสูงประมาณ 750 ม. ออกดอกและผลระหว่างเดือนมิถุนายน-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- เหมือดคง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S. Suddee 86 (BCU); Dee 250 (BKF); C.F. van Beusekom et al 4617 (BKF).

2. *Tristaniopsis*

Brongn. & Gris, Bull. Soc. Bot. France 10:371.1863; Peter G. Wilson & J.T. Waterh., Aust. J. Bot. 30:433.1982.- *Tristania* auct. non R.Br. emend. Schott in Wiener Z. Kunst 3:772.1830.- *Tristania* sect. *Eustristania* Benth. in Benth. & Hook. f., Gen. Pl. 1:709.1865.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเรียงเวียนสลับ แผ่นใบมีจุดขนาดเล็กทั่วไป เส้นใบแบบขนนก ก้านใบชัดเจน ใบบางขนาดเล็ก ร่วงง่าย ช่อดอกแบบ cyme กลีบเลี้ยง 5 กลีบ คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 5 กลีบ แยกจากกัน สีขาว หรือเหลือง ร่วงง่าย เกสรเพศผู้จำนวนมากเชื่อมกันเป็นกระจุกอยู่ตรงข้ามกลีบดอก รังไข่กึ่งใต้วงกลีบ มี 3 ช่อง placentation แบบ axile หรือ apical hypanthium ยึดขยายตัวเป็นรูประฆังอยู่เหนือรังไข่ ผลแบบ capsule มี hypanthium คลุมประมาณครึ่งหนึ่งของผล ผลเมื่อแห้งแตกเป็น 3 ซีก เมล็ดแบน มนปอกเป็นแผ่นบาง.

Tristaniopsis burmanica (Griff.) Peter G. Wilson & J.T. Waterh., Aust. J. Bot. 30:439.1982.- *Tristania burmanica* Griff., J. As. Soc. Beng. 23:637. 1854; Kurz, Fl. Burm. 1:474.1877; Duthie in Fl. Br. Ind. 2:466. 1878; Brandis, Ind. Trees:329.1906; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C.2:793.1920; Craib in Fl. Siam. En. 1:626.1931.

var. rufescens

(Hance) J.Parn. & Nic Lughadha, Kew Bull.47:705.1992.- Tristaniopsis rufescens (Hance) Peter G. Wilson & J.T. Waterh., Aust.J.Bot.30 : 440. 1982.- Tristania burmanica Griff. var. rufescens (Hance) Gagnep.in Fl. Gen.I.-C. 2:794.1920.- Tristaniopsis rufescens Hance, J.Bot.14:259. 1876; Craib in Fl.Siam.En 1:627.1931.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนมีขนสั้น ๆ ปกคลุม เปลือกกิ่งอ่อนเป็นสีดำ ใบเรียงเวียนสลับเป็นกลุ่ม ตอนปลายกิ่ง ใบรูปไข่กลับ ขนาด 1-4.5 x 2-9 ซม. ปลายใบแหลม หรือมน โคนใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ใบอ่อนมีขนสั้น ๆ ปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้าน ใบแก่ผิวใบด้านบนมีขนบริเวณโคนใบ ปลายใบเกลี้ยงหรือเกือบเกลี้ยง ผิวใบด้านล่างมีขนทั่วไป มีมากบริเวณเส้นกลางใบ เส้นกลางใบเป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน เน้นทางด้านล่าง เส้นใบจำนวนมาก บนทั้งสองด้าน ปลายเชื่อมกันเป็นเส้นขนานและชิดกับขอบใบ ก้านใบยาว 0.3-1.2 ซม. มีขนหนาแน่น ช่อดอกออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ความยาวช่อ 1-3 ซม. ก้านช่อดอกยาว 0.5-1.2 ซม. มีขน ดอกในช่อมีตั้งแต่ 2-3 ดอก จนถึงจำนวนมาก เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 4-6 มม. ก้านดอกย่อยยาว 2-4 มม. มีขน hypanthium รูประฆัง ขนาด 2-4 x 2-3 มม. มีขนทั้งสองด้าน ที่ปลายมีกลีบเลี้ยงเป็นแฉกสั้น ๆ 5 แฉก ยาวประมาณ 1 มม. มีขนทั้งสองด้าน กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว รูปรางเกือบกลม เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตม ขนาดประมาณ 1.5 x 1.5 มม. มีขนสั้น ๆ ทั้งสองด้าน แต่ด้านล่างมีขนหนาแน่นกว่า เกสรเพศผู้เชื่อมกันเป็นกระจุก 5 กลุ่ม ตรงข้ามกลีบดอก แต่ละกลุ่มมีเกสรเพศผู้ 3-8 อัน ยาวไม่เท่ากัน โคนก้านช่อดอกมีขนประปราย รังไข่มีขน ออวูล 2-4 อันต่อช่อง ก้านเกสรเพศเมียสั้น ผลขนาด 3-4 x 3-6 มม. ผลแห้งแตกตามรอยประสาน เมล็ดรวมมีปีก ขนาด 1-1.5 x 3-5 มม. (ภาพที่ 116)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยอินทนนท์ ดอยสุเทพ อมก๋อย ผาง) ดาก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ เลย (ภักระดิง ภเวือ) อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ อบลราชธานี สุรินทร์ ศรีสะเกษ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคตะวันออก : ตราด; ภาคใต้ : สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 750-850 ม. ออกดอกและผลระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เคาะ ก้าว สีแสน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 29 (BCU); J.F.Maxwell 85-240 (BKF).

OCHNACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับหรือเรียงเวียนสลับ มีหูใบ ช่อดอกแบบ cyme raceme หรือ thyse มีใบประดับ ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรดอกตามรัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ แยกกันเป็นอิสระหรือโคนเชื่อมกันเล็กน้อย เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม มักคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 5-10 กลีบ แยกจากกัน ร่วงง่าย เรียงตัวแบบ convolute หรือ imbricate ในดอกตูม เกสรเพศผู้ 5-10 อัน หรือจำนวนมาก อับเรณูแตกตามยาว หรือแตกเป็นช่องที่ปลาย รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ ตั้งอยู่บนฐานรองดอกที่ขยายตัว มี 2-15 พู และ 2-15 ช่อง แยกหรือเชื่อมกัน แต่ละช่องมีอวุล 1-จำนวนมาก placentation แบบ axile หรือหายากที่เป็นแบบ parietal ก้านเกสรเพศเมียมี 1 ผลแบบ drupe berry หรือ capsule.

Ochna

L., Sp. Pl. : 513. 1753; Gen. Pl. ed. 5: 229. 1754; Kanis, Blumea 16: 22. 1968; in Fl. Thail. 2, 1: 24. 1970; in Fl. Mal. 1, 7: 99. 1971.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก หูใบขนาดเล็ก ร่วงง่าย เส้นใบแบบขนนก ช่อดอกแบบ thyse ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย มีมากบริเวณโคนก้านช่อดอก ฐานรองดอกครึ่งทรงกลม ขยายขนาดและมีสีแดงเมื่อเป็นผล กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ขยายขนาดและมีสีแดงเมื่อเป็นผลเช่นกัน กลีบดอกสีเหลือง มี 5-10 กลีบ เรียงเป็น 1-2 วง เกสรเพศผู้จำนวนมาก อับเรณูปลายแตกเป็น 2 ช่อง รังไข่ 5-12 พู และ 5-12 ช่อง แต่ละช่องมี 1 อวุล ก้านเกสรเพศเมียมี 1 อยู่ตรงกลางระหว่างพูของรังไข่ (gynobasic) คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล ยอดเกสรเพศเมียจำนวนเท่ากับพูของรังไข่ ผลแบบ drupe ติดอยู่บนฐานรองดอกที่ขยายตัว ผลแก่สีดำ มี 1 เมล็ด.

Ochna integerrima (Lour.) Merr., Trans. Am. Phil. Soc. n.s. 24, 2: 265. 1935, emend; Kanis, Blumea 16: 36. 1968; in Fl. Thail. 2, 1: 25. 1970; in Fl. Mal. 1, 7: 99, Fig. 1. 1971; in Fl. C. L. V. 14: 6, Pl. 1, 1-6. 1973. - *Elaeocarpus integerrimus* Lour., Fl. Cochinch. : 338. 1790. - *Ochna wallichii* Planch. in Hook., Lond. J. Bot. 5: 650. 1846; Craib in Fl. Siam. En. 1: 244. 1931.

ไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเรียงเวียนสลับชิดกัน มักพบเป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง ใบรูปไข่กลับ หรือรูปขอบขนาน ขนาด 2.5-6 x 5-15 ซม. ปลายใบมน หรือแหลม โคนใบมนหรือสอบ ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบบาง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นกลางใบมนทั้งสองด้าน เส้นใบจำนวนมากอยู่ชิดกัน ชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 3-5 มม. ช่อดอกออกที่ซอกใบและปลายกิ่ง มักออกดอกพร้อมการแตกใบใหม่ ความยาวช่อดอก 3.5-6 ซม. ก้านช่อดอกยาว 2-5 มม. จำนวนดอก

3-8 ดอกต่อช่อ เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 3.5-4.5 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 2-3 ซม. ห่างจากโคนก้าน 2-5 มม. มีลักษณะเป็นช่อตอ ซึ่งส่วนที่อยู่ต่ำกว่าช่อตอจะไม่หลุดร่วงไป กลีบเลี้ยงรูปขอบขนาน ขนาด 0.5-0.8 x 1-1.5 ซม. ปลายมน หรือแหลม กลีบดอกสีเหลือง 5-10 กลีบ รูปไข่กลับ ขนาด 1-1.5 x 1.5-2.8 ซม. ปลายกลีบมน หรือกลม โคนกลีบสอบเรียว เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม เกสรเพศผู้ยาวไม่เท่ากัน วงนอกยาวกว่าวงใน ก้านช่อบเรณูยาว 0.5-1.2 ซม. อับเรณูยาว 5-6 มม. รังไข่ 10-12 ช่อง ก้านเกสรเพศเมียยาว 1.2-2 ซม. ผลรูปขอบขนาน หรือขอบขนานแกมรูปไข่กลับ ขนาด 0.8-0.9 x 1-1.2 ซม. ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีดำ ยังคงมีส่วนของก้านช่อบเรณูและก้านเกสรเพศเมียติดอยู่. (ภาพที่ 119)

ประเทศไทย. - ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำพูน พะเยา โยนก นครสวรรค์; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี ระยอง จันทบุรี; ภาคใต้ : ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง.

การกระจายพันธุ์. - อินเดีย บังคลาเทศ พม่า หมู่เกาะอันดามัน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา. - พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 750-850 ม. ออกดอกและผลระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน.

ชื่อพื้นเมือง. - ช้างน้ำ กำลังช้างสาร ตานเหลือง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง. - S.Suddee 17 (BCU); H.Koyama et al T-34104 (BKF).

OLEACEAE

ไม้พุ่ม ไม้เลื้อย ไม้รอเลื้อย หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว หรือใบประกอบ มีกอกตรงข้าม พบน้อยที่เรียงสลับ ไม้มีหูใบ ช่อดอกออกที่ซอกใบหรือปลายยอด เป็นช่อแบบ cyme หรือ panicle ดอกส่วนมากเป็นดอกสมบูรณ์เพศ หายากที่ดอกแยกเพศ สัมมาตรดอกตามรัศมี กลีบเลี้ยง 4-10 กลีบ หรือแฉก กลีบดอกโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4-12 กลีบ เกสรเพศผู้ 2 อัน พบน้อยที่มี 4 รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 2 ออวูล placentation แบบ axile ยอดเกสรเพศเมียเป็น 2 แฉก หรือเป็นปุ่มกลม.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดเด่นชัด แฉกที่ปลายหลอดสั้นกว่าความยาวของหลอด ดอกมีทั้ง
 สมบูรณ์เพศ และแยกเพศ..... 2. *Olea*
 1. กลีบดอกเชื่อมกันเล็กน้อยที่โคน หลอดกลีบดอกไม่เด่นชัด ดอกสมบูรณ์เพศ.. 1. *Linociera*

1. *Linociera* (*Chionanthus*)

Sw.ex Schreb., Gen.2:784.1791; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.3:607.1882.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว ขอบใบเรียบ ช่อดอกแบบ panicle ออกที่ซอกใบ ดอก
 สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4 กลีบ เชื่อมติดกันเล็กน้อยเฉพาะที่โคน หรือพบบ้างที่
 แยกเป็นอิสระ เรียงตัวแบบ valvate ในดอกตูม เกสรเพศผู้ 2 อัน อับเรณูแตกตามยาวทาง
 ด้านข้าง ยอดเกสรเพศเมียเรียบ หรือเป็น 2 แฉก ผลแบบ drupe รูปรี มีกม 1 เมล็ด เมล็ด
 ห้อยลง.

หมายเหตุ นักพฤกษศาสตร์บางท่านใช้ชื่อสกุลเป็น *Chionanthus* เพราะเห็นว่าสกุล
Linociera และ *Chionanthus* ไม่แตกต่างกัน.

Linociera velutina Kerr, Kew Bull.1938:132; Craib in Fl.Siam.En.2:416.
 1939.

ไม้พุ่ม กิ่งและยอดอ่อนมีขนนุ่มสั้น ๆ ปกคลุมหนาแน่น มี lenticel กระจายห่าง ๆ
 ใบรูปไข่กลับ รูปใบหอกกลับ หรือรูปขอบขนาน ขนาด 2.5-7 x 5-19 ซม. ปลายใบมน โคน
 ใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา ใบอ่อนมีขนนุ่มสั้น ๆ ปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้าน ใบแก่ผิว
 ใบด้านบนเกลี้ยง หรือเกือบเกลี้ยง ผิวใบด้านล่างมีขน แต่ไม่หนาแน่นเท่าใบอ่อน เส้นใบ 10-18
 คู่ เป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน ขนชี้ลงตรงกลาง ปลายเส้นเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ก้านใบ
 ยาว 0.5-2 ซม. มีขน ช่อดอกออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ panicle ความยาวช่อ
 2-7 ซม. มีขนหนาแน่น ใบประดับรูปร่างคล้ายใบแต่ขนาดเล็กกว่า มีขน ใบประดับย่อยขนาดเล็ก
 ยาว 2-5 มม. มีขน ก้านช่อดอกยาว 0.5-2 ซม. ดอกมีกลิ่นหอม ไม่มีก้านดอกย่อย หรือ ก้าน
 ดอกย่อยสั้นมาก กลีบเลี้ยง 4 กลีบ รูปใบหอก ยาว 1-1.5 มม. ผิวด้านบนมีขนหนาแน่น กลีบ
 ดอกสีขาว หรือขาวแกมเหลือง โคนเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ ยาวประมาณ 1 มม. ปลายแยกเป็น
 4 แฉก รูปใบหอก ปลายเรียวแหลม ขอบกลีบโค้งเข้าด้านใน กว้างประมาณ 1 มม. ยาว 5-6
 มม. ผิวกลีบเกลี้ยง เกสรเพศผู้ 2 อัน ติดอยู่ที่โคนหลอดกลีบดอก อับเรณูรูปขอบขนาน ยาว
 ประมาณ 1.5 มม. ก้านช่อบเรณูสั้น รังไข่ขนาดเล็ก ความยาวรวมก้านเกสรเพศเมียประมาณ

1.5 มม. มีขนสั้น ๆ ยอดเกสรเพศเมียเป็น 2 แฉก ผลรูปรี ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีม่วงเข้ม ขนาด 1.1-1.2 x 1.5-1.7 ซม. ปลายแหลม มีร่องตื้น ๆ 4 ร่อง ตามยาว กลีบเลี้ยงคงอยู่ จนกระทั่งเป็นผล. (ภาพที่ 124)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา.

การกระจายพันธุ์.- ประเทศไทย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในที่โล่งตามชอกหิน หรือบริเวณพุ่มเป็นหิน ออกดอกเดือน มกราคม-มีนาคม ผลแก่เดือนมิถุนายน-สิงหาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- เขียวฟาน แควฟาน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 35 (BCU).

2. Olea

L., Sp.Pl. 1:8.1753; Gen.Pl. ed. 5:18.1754; DC., Prodr. 8:284.1844; Benth. & Hook. f., Gen.Pl. 2, 2:679.1876; C.B. Clarke in Fl. Br. Ind. 3:611.1882; Kiew, Blumea 25:307.1979.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว ขอบใบเรียบ หรือหยัก ดอกสมบูรณ์เพศ หรือแยกเพศ ถ้าแยกเพศ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่บนต้นเดียวกัน หรือต่างต้นกัน กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก 4 กลีบ เรียงตัวแบบ valvate ในดอกตูม มักคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 4 กลีบ โคนเชื่อมกันเป็นหลอดเด่นชัด เรียงตัวแบบ valvate ในดอกตูม เกสรเพศผู้ 2 อัน ติดอยู่ที่โคนหลอดกลีบดอก ก้านช่อเรณูสั้น อยู่ภายในหลอดกลีบดอก ก้านเกสรเพศเมียสั้น หรือไม่มี ยอดเกสรเพศเมียเป็น ปุ่มกลม หรือ 2 แฉก ผลแบบ drupe รูปรี หรือกลม มักมี 1 เมล็ด ห้อยลง.

Olea salicifolia Wall. ex G. Don. in Gen. Syst. 4:49.1837; Craib in Fl. Siam. En. 2:417.1939.- *O. dentata* Wall. var. *salicifolia* (Wall.) C. B. Clarke in Fl. Br. Ind. 3:613.1882; Gagnep. in Fl. Gen. I.-C. 3:1076.1933.- *Linociera cambodiana* Hance. in Fl. Gen. I.-C. 3:1067.1933.

ไม้ต้น ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน กิ่งอ่อนมี lenticel ใบรูปใบหอก ขนาด 4.5-7.5 x 10-17 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบมน หรือสอบเล็กน้อย ขอบใบเรียบ หรือเป็นคลื่นเล็กน้อย แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นกลาง

ใบเป็นร่องสั้น ๆ ทางด้านบน บนทางด้านล่าง เส้นใบ 10-15 คู่ เป็นร่องทางด้านบน บนทางด้านล่าง ปลายเส้นเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ก้านใบยาว 0.5-1.2 ซม. เป็นร่องทางด้านบน มีขนสั้น ๆ ช่อดอกเพศผู้ ออกช่อบริเวณปลายกิ่ง และช่อกใบใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ panicle ขนาดใหญ่ ยาว 15-25 ซม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบประดับมีหลายขนาด ยาว 0.2-2 ซม. มีขนสั้น ๆ ก้านช่อดอกยาว 0.5-4 ซม. ช่อดอกย่อยคล้ายช่อแบบซี่ร่ม ก้านดอกย่อยยาวไม่เกิน 1 มม. มีขนสั้น ๆ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ ขนาดเล็ก ยาวประมาณ 1 มม. ผิวด้านบนนอกมีขนสั้น ๆ กลีบดอกสีเขียวแกมเหลือง โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว 3-3.5 มม. ปลายแยกเป็น 4 แฉกสั้น ๆ ยาว ประมาณ 0.5 มม. ผิวเกลี้ยง เกสรเพศผู้ 2 อัน อับเรณูยาวประมาณ 1 มม. หนี้ออกจากใจกลางดอก ต้นเพศเมียไม่พบ. (ภาพที่ 120)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำพูน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ชุมพร สุราษฎร์ธานี ระนอง พังงา นครศรีธรรมราช ภูเก็ต ตรัง สตูล สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- อัสมัม พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบพอประมาณตามสันเขาริมหน้าผาในป่าเต็งรังที่ระดับความสูงประมาณ 800 ม. ออกดอกเดือนพฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- มอกกอ สันน เกดข่าน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 215 (BCU); A.F.G.Kerr 11589 (BK).

ONAGRACEAE

ไม้ล้มลุก พบทั้งพุ่มและพุ่มน้ำ ใบเรียงสลับ เรียงเวียนสลับ หรือออกตรงข้าม ไม้มีหูใบหรือมีแต่ร่องง่าย ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ raceme ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยงและกลีบดอกอย่างละ 4-5 กลีบ กลีบเลี้ยงเรียงตัวแบบ valvate ในดอกตม กลีบดอกเรียงตัวแบบ imbricate หรือ convolute ในดอกตม เกสรเพศผู้จำนวนเท่ากับกลีบดอก หรือเป็นสองเท่า รังไข่ใต้วงกลีบ หรือกึ่งใต้วงกลีบ มี 4 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 1-จำนวนมาก placentation แบบ axile ก้านเกสรเพศเมียยาว มี 1 อัน ยอดเกสรเพศเมียเป็นปุ่มกลมหรือเป็นแฉก ผลแบบ capsule เมล็ดขนาดเล็ก มี 1-จำนวนมาก.

Ludwigia

L., Sp.Pl.ed.1,1:118.1753; Gen.Pl.ed.5:55.1754; Benth. & Hook.f., Gen. Pl.1:788.1867; Vu Van Cuong & J.F.Vidal in Fl.C.L.V.14:18.1973; P.H. Raven in Fl.Mal.1,8:99.1977.- Jussiaea L., Sp.Pl.1:368.1753.- Nemato-pyxis Miq., Fl.Ind.Bat.1,1:600.1855.

ไม้ล้มลุก ลำต้นตั้งตรงหรือทอดเลื้อย รากออกตามข้อ ส่วนที่อยู่ใต้ผิวน้ำมักสร้างเนื้อเยื่อคล้ายฟองน้ำสีขาว เรียกว่า spongy aerophore ใบเรียงเวียนสลับ หรือออกตรงข้าม ไม่มีหูใบ หรือหูใบมีขนาดเล็ก ดอกเดี่ยวออกตามซอกใบ หรือออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง มีใบประดับย่อย 2 ใบที่โคนรังไข่ กลีบเลี้ยง 3-7 กลีบ คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกสีเหลือง หรือขาว มักร่วงง่าย จำนวนเท่ากับกลีบเลี้ยง หรือไม่มีกลีบดอก เรียงตัวแบบ convolute ในดอกตมเกสรเพศผู้จำนวนเท่ากับกลีบเลี้ยง หรือเป็นสองเท่า รังไข่ใต้วงกลีบ ยอดเกสรเพศเมียรูปครึ่งวงกลม หรือเป็นรูปกลม ฝักแตกเป็นช่องที่ปลาย หรือแตกไม่เป็นระเบียบ เมล็ดจำนวนมาก.

Ludwigia octovalvis (Jacq.) P.H.Raven, Kew Bull. 15:476.1962; Back. & Bakh.f., Fl.Java 3:645.1968; Vu Van Cuong & J.E.Vidal in Fl.C.L.V.14:20.1973; P.H.Raven in Fl.Mal.1,8:101.1977.- Jussiaea suffruticosa L., Sp. Pl.1:388.1753.- Oenothera octovalvis Jacq., Enum. Syst. Pl.:19.1760.- Jussiaea octovalvis (Jacq.) Sw., Obs.Bot.:142.1791.

ไม้ล้มลุก ลำต้นตั้งตรง ลำต้นและกิ่งเป็นเหลี่ยมมีสันแคบ ๆ ตามยาว ใบเรียงเวียนสลับ รูปใบหอกแคบ ขนาด 0.3-1.5 x 1.5-11 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบจำนวนมาก นนทั้งสองด้าน ปลายเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ก้านใบมีตั้งแต่สั้นมากจนยาวได้ถึง 1 ซม. ดอกเดี่ยวออกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง หรือออกเป็นกระจุก 2-5 ดอก ที่ปลายกิ่ง ไม่มีก้านดอก หรือก้านดอกสั้นมาก เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 1.7-2 ซม. กลีบเลี้ยง 4 กลีบ รูปไข่ ขนาด 4-5 x 6-8 มม. ผิวเกลี้ยง หรือเกือบเกลี้ยงทั้งสองด้าน มีเส้นตามยาว กลีบดอก 4 กลีบ สีเหลือง รูปไข่กลับ ติดสลับกับกลีบเลี้ยง ขนาด 6-7 x 8-9 มม. ปลายกลีบเว้าตื้น กลางกลีบดอกด้านหลังมีสันตามยาว เกสรเพศผู้ 8 อัน ยาวไม่เท่ากัน อับเรณูหันออกด้านนอก รังไข่ยาว 1-1.3 ซม. มีสันตามยาว ก้านเกสรเพศเมียหนา และอวบน้ำ ยาว 2-3 มม. ยอดเกสรเพศเมียเป็นรูปกลมขนาดใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5-2 มม. ฝักกลมยาว ขนาด 0.3-0.4 x 3-4 ซม. มีสันแคบ ๆ สีน้ำตาลเข้มตามยาว (ภาพที่ 121)

ประเทศไทย. - ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน กำแพงเพชร; ภาคตะวันออก - ฉะเชิงเทรา : เพชรบูรณ์ เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมาบุรีรัมย์ ศรีสะเกษ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : กรุงเทพฯ ชัยนาท นครนายก;

ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี ยะลา
ตรัง ปัตตานี.

การกระจายพันธุ์.- พบในเขตร้อนทั่วโลก.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยตามแอ่งหินที่มีน้ำขัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤษภาคม-
ตุลาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- หลู้รังกา.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S. Suddee 138 (BCU); Jaray 114 (BK); A.F.G.
Kerr 15984 (BK).

OROBANCHACEAE

พืชเบียนล้มลุก เกาเขาคัดกับรากพืชชนิดอื่น ใบมีลักษณะเป็นเกล็ดขนาดเล็กเรียงสลับ
ดอกเดี่ยวหรือดอกช่อ สมบูรณ์เพศ สมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยงอาจเชื่อมกันและแตกออกด้านเดียว
มีรูปร่างแบบ spathaceous หรือมี 4-5 กลีบแยกจากกัน หรือเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น
4-5 แฉก กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดโค้ง ปลายแยกเป็น 5 กลีบขนาดเกือบเท่ากัน เรียงตัวแบบ
imbricate ในดอกคม เกสรเพศผู้ 4 อัน สัน 2 ยาว 2 ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก อับเรณูมี 2
ช่อง โคนมีจงอย รังไข่เห็นอวงกลีบ มี 1 ช่อง ออวลจำนวนมาก placentation แบบ
parietal ก้านเกสรเพศเมียยาว ปลายโค้ง ผลแบบ capsule อยู่ภายในกลีบเลี้ยง อาจแตก
เป็นสองซีก หรือไม่แตก เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก.

Aeginetia

L., Syst. ed. I: 1735; Hook. f. in Fl. Br. Ind. 4: 320, 1884.

ไม่ล้มลุก ลำต้นอยู่ใต้ดิน เป็นลำต้นเดี่ยวหรือแยกแขนง มีไหลใต้ดินลักษณะคล้ายราก
ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ raceme ออกจากซอกใบประดับใต้ดิน ดอกขนาดใหญ่ ไม่มีใบประดับ
ย่อย กลีบเลี้ยงรูปร่างแบบ spathaceous แตกออกด้านเดียว คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล หลอดกลีบ
ดอกคอดบริเวณเห็นรังไข่ แล้วค่อยแผ่กว้างออก ปลายหลอดแยกเป็น 5 กลีบ แผ่กางออก สอง
กลีบบนเชื่อมกัน เกสรเพศผู้ยาวไม่พบนหลอดกลีบดอก อับเรณูมี 1 ช่องที่สมบูรณ์ อีกหนึ่งช่องมี
ลักษณะเป็นจงอย ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้ายคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล ยอดเกสรเพศเมียขนาดใหญ่
ใหญ่ รูปจาน (peltate) มีขน ผลอยู่ภายในกลีบเลี้ยง.

Aeginetia indica L., Sp.Pl.:632.1753; Gamble, Fl.Madras:974.1924; Back. & Bakh.f., Fl.Java 2:516.1965; Ramamoorthy in C.J. Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl.Hass.Distr.:532.1978.- *A. indica* Roxb., Cor.Pl.1:63, t.91. 1795; Wight, Ic.t.895.1844; Hook.f. in Fl.Br.Ind.4:320.1884; Pellegr. in Fl.Gen.I.-C.4:463.1927; Larsen, Dansk Bot.Ark.23:72.1963.

ไม้ล้มลุก ลำต้นใต้ดิน เเกาะติดกับรากหนา ความยาวลำต้น 0.5-4 ซม. ใบเป็นเกล็ดขนาดเล็ก เรียงสลับ หรือเกือบตรงข้าม ใบรูปไข่ รูปสามเหลี่ยม รูปใบหอก หรือรูปขอบขนาน ความยาวตั้งแต่สั้นมากจนถึงประมาณ 8 มม. ปลายแหลม หรือมน ดอกออกที่ปลายลำต้น มีกพบ 1-2 ดอกต่อต้น ก้านดอกยาว 7-25 ซม. สีม่วงแดง ผิวเกลี้ยง กลีบเลี้ยงสีม่วงอมชมพู มีแถบสีชมพูเข้มตามยาว ขนาดกลีบเลี้ยง 1-1.5 x 2.5-3.8 ซม. ปลายแหลม หรือเรียวแหลม ชีไปด้านหน้าในแนวเฉียง กลีบดอกสีม่วงแดง โคนหลอดก้นหอยด้วยหลอดกลีบเลี้ยง ปลายหลอด โพลัพนหลอดกลีบเลี้ยง ความยาวหลอด 1.5-4 ซม. เกสรเพศผู้ติดอยู่ที่โคนหลอดกลีบดอก อับเรณูทาง 4 เชื่อมติดกัน ก้นมีจงอยสั้น ๆ ยาวประมาณ 1 มม. กลางมีจงอยยาว 2-3 มม. จงอยสีขาว ก้านช่อบเรณูสีม่วง ยาว 0.8-1 ซม. รังไข่รูปไข่ กว้าง 5-8 มม. ปลายเรียวแหลม ก้านเกสรเพศเมียสีเขียว ยาว 1.5-2.2 ซม. ปลายโค้งไปด้านหน้า ยอดเกสรเพศเมียสีเหลือง มีลักษณะอวบน้ำและมีขนาดใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 มม. เมล็ดสีขาว ขนาดเล็กมาก. (ภาพที่ 125)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ชุมพร พังงา สงขลา ตรัง.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย จีน ญี่ปุ่น ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในบริเวณค่อนข้างชื้นในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- ดอกดิน ดอกดินแดง ปากจะเข้ หน้ำดอกขอ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 157 (BCU); Garrett 40 (BKF); T.Smitinand 1014 (BKF).

POLYGALACEAE

ไม้มลลิก ไม้มุม ไม้อร่อย หรือไม้นขนาดเล็ก ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับหรือเป็นวงรอบข้อ ไม่มีหูใบ ดอกออกที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง เป็นดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ raceme มีใบประดับ ดอกสมบูรณ์เพศ สีมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน กลีบดอก 3 หรือ 5 กลีบ รูปร่างคล้ายดอกถั่ว เกสรเพศผู้ 4-8 อัน โคนก้านช่อบเรณูเชื่อมกัน อับเรณูแตกเป็นช่องที่ปลาย หรือเป็นรอยแตกเล็ก ๆ รังไข่เห็นอวงกลีบ มักแบน มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล placentation แบบ apical ผลแบบ capsule drupe หรือ samara.

Salomonina

Lour., Fl.Cochinch.1:14.1790; A.W.Benn. in Fl.Br.Ind.1:206.1872; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.1:249.1910.

ไม้มลลิก ใบเรียงเวียนสลับ มีเส้นใบ 3-5 เส้น ช่อดอกแบบ spike ออกที่ปลายกิ่ง ดอกขนาดเล็ก ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกัน คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 3 กลีบ โคนเชื่อมติดกับหลอดเกสรเพศผู้ กลีบกลางสตรปเรือ ยาวกว่าสองกลีบข้าง เกสรเพศผู้ 4 หรือ 6 อัน เชื่อมกันเป็นหนึ่งกลุ่มหุ้มเกสรเพศเมียไว้ อับเรณูกลมท่อนเข้าคานใน ก้านเกสรเพศเมียโค้ง ยอดเกสรเพศเมียเป็น 2 พ ถูกหุ้มปิดด้วยอับเรณู ไม่มีจานฐานดอก ผลแบบ capsule แบน ขอบจัก เมล็ดกลม หรือรี กลีบเลี้ยง.

Salomonina cantoniensis Lour., Fl.Cochinch.1:14.1790; A.W.Benn. in Fl.Br.Ind.1:206.1872; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.1:250.1910; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:139.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:99.1925; M.R.Hend., Mal.Wild.Fl.Dic.:28.1959; Back.& Bakh.f., Fl.Java 1:199.1963; Meijden, Fl.Mal.1,10:487.1988; Keng, Conc.Fl.Sing.:103.1990.

ไม้มลลิก ลำต้นตั้งตรง สูง 10-18 ซม. ลำต้นมีสัน หรือมีปีกตามยาว กลีบเลี้ยง ใบรูปไข่หรือรูปกลม ขนาด 0.3-1 x 0.5-1.4 ซม. ปลายใบมน หรือแหลม มีติ่งหนามสั้น ๆ โคนใบตัด หรือรูปหัวใจ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ 3-5 เส้นจากโคนใบ ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาวประมาณ 1 มม. ช่อดอกแบบ spike ยาว 0.5-9 ซม. ใบประดับขนาดเล็ก รูปใบหอก ก้านช่อดอกมีติ่งแต่สั้นมาก จนยาวได้ถึง 2.5 ซม. ดอกสีม่วงอ่อน หรือม่วงแกมขาว ดอกโตเต็มที่ยาว 2.5-3 มม. กลีบเลี้ยงขนาดเล็ก กลีบดอกสองกลีบด้านข้างรูปขอบขนาน ปลายกลม กลีบกลางรูปเรือ ปลายจับเป็นถุงหุ้มเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียไว้ เกสรเพศผู้ 6 อัน เชื่อมกันเป็นแผ่นหุ้มเกสรเพศเมียไว้ รังไข่แบน เป็น 2 พ ขนาดประมาณ 2 x 1 มม. ภายในมี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล ผลแบน ผิวมีลวดลายแบบ

รางแห ขอบผลจักไม่เป็นระเบียบ. (ภาพที่ 126)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ตาก พิษณุโลก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ตราด.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย เนปาล บังคลาเทศ พม่า จีนตอนใต้ ไทย ลาว เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในที่โล่งบนพื้นที่ค่อนข้างชัน ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- หมากคินน้ำค้าง เนียมนกเขา.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 133 (BCU); WN.614 (BKF).

RHIZOPHORACEAE

ไม้พุ่ม ไม้ต้น หรือไม้อมลุก เป็นพืชบก หรือพืชป่าชายเลน ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก มีหูใบอยู่ระหว่างก้านใบ ร่วงง่าย ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ cyme ออกที่ซอกใบ ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 4-14 กลีบ เรียงตัวแบบ valvate คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกแยกจากกัน มีจำนวนเท่ากับกลีบเลี้ยง เกสรเพศผู้มีจำนวนเป็นสองเท่าของกลีบดอก รังไข่เหนือหรือใต้วงกลีบ มี 2-12 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 2-จำนวนมาก placentation แบบ axile ผลแบบ berry มักมี 1 เมล็ด.

Carallia

Roxb., Pl. Corom. 3:8, t. 211. 1811, nom. cons.; G. Hensl. in Fl. Br. Ind. 2:439. 1878; Ding Hou in Fl. Mal. 1, 5:481. 1958; Vu Van Cuong in Fl. C. L. V. 4:174. 1965; Ding Hou in Fl. Thai. 2, 1:13. 1970.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว ก้านใบเด่นชัด ขอบใบเรียบ หรือจักฟันเลื่อย ช่อดอกแบบ cyme ก้านช่อดอกสั้น ดอกขนาดเล็ก โคนดอกมีใบประดับ กลีบเลี้ยง 5-8 กลีบสั้น ๆ ผิวเกลี้ยง กลีบดอก 5-8 กลีบ ขนาดเล็ก โคนกลีบมีก้าน กลีบร่วงง่าย เรียงตัวแบบ valvate ในดอกตม เกสรเพศผู้มีความยาวไม่เท่ากัน อันที่สั้นกว่าติดตรงข้ามกับกลีบเลี้ยง อันที่ยาวกว่าติดตรงข้ามกับกลีบดอก เกสรเพศผู้คงอยู่ไม่ร่วง จำนวนดอกรูปวงแหวน รังไข่ใต้วงกลีบ มี 3-8 ช่อง แต่ละช่อง

มี 2 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ยอดเกสรเพศเมีย 3-8 พู ผลกลม เมล็ดรูปรีหรือรูปไข่

Carallia brachiata (Lour.) Merr., Philipp. J.Sci.15:249.1919; Craib in Fl.Siam.En. 1:597.1931; Ding Hou in Fl.Mal. 1,5:485, Fig. 31,32.1958; Back.& Bakh.f., Fl.Java 1:380.1963; Vu Van Cuong in Fl.C.L.V.4:178.1965; Ding Hou in Fl.Thail.2,1:13.1970; Ramamoorthy in C.J.Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl.Hass.Distr.:297, Fig.57.1978; Kochummen in Tree Fl.Malaya 4:313.1989; Keng, Conc.Fl.Sing.:74.1990.- *Diatoma brachiata* Lour., Fl. Cochinch. :296.1970.- *Carallia lucida* Roxb., Pl.Corom.3:8,t.211.1811; Craib in Fl.Siam.En.1:296.1970.- *C. integerrima* DC., Prodr.3:33.1828; G.Hensl. in Fl.Br.Ind.2:439.1878; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:696.1922.

ไม้ต้น ใบรูปรี รูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ ขนาด 3-6 x 5-11 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนสีเขียวเป็นมัน ด้านล่างสีอ่อนกว่ามีจุดสีน้ำตาลเข้มกระจายทั่วไป เส้นกลางใบสีเขียวอ่อน เป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน บนทางด้านล่าง เส้นใบจำนวนมาก ปลายเชื่อมกันก่อนถึงของใบ ก้านใบยาว 0.8-1 ซม. หูใบหุ้มยอดอ่อนยาว 1.5-2 ซม. ช่อดอกออกเป็นช่อเดี่ยว ตามซอกใบ ยาว 1-2.5 ซม. ก้านช่อดอกยาว 0.5-1 ซม. ดอกในช่อจำนวนมาก ไม่มีก้านดอกย่อย เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 5 มม. กลีบเลี้ยง 6-8 กลีบ รูปสามเหลี่ยม สีเขียวเป็นมัน กลีบดอกจำนวนมาก เท่ากับกลีบเลี้ยง สีขาว รูปรางเกือบกลม ขนาดเล็ก ปลายกลีบแยกเป็นสองแฉก ขอบกลีบเป็นรอยเว้าแหว่ง (lacerate) ก้านช่อดอกมีต่อมขนาดเล็กหนาแน่น ยอดเกสรเพศเมีย 4 พู ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.9-1 ซม. ผลสีสดแดง. (ภาพที่ 122, 123)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แพร่ ลำปาง อุดรดิตถ์; **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ :** เลย อุดรธานี; **ภาคตะวันออก :** ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์; **ภาคตะวันตกเฉียงใต้ :** กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; **ภาคกลาง :** กรุงเทพฯ; **ภาคตะวันออกเฉียงใต้ :** ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี ตราด; **ภาคใต้ :** ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สตูล.

การกระจายพันธุ์.- มาดากัสการ์ ศรีลังกา จีน พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามซอกหินในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนสิงหาคม-มีนาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- เจียงพรวานางแอ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 36, 134, 226 (BCU); T.Smitinand 90-114 (BKF).

ROSACEAE

ไม้ล้มลุก ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยวหรือใบประกอบ เรียงสลับ หรือเรียงเวียนสลับ มีหูใบ ดอกอาจเป็นดอกเดี่ยว หรือดอกช่อแบบ corymb raceme หรือ panicle ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ แยกหรือเชื่อมติดกับรังไข่ ที่โคนมีกมใบประดับ กลีบดอก 5 กลีบแยกจากกันติดต่อยัน hypanthium เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม ร่วงง่าย เกสรเพศผู้ 5-จำนวนมาก มักแยกจากกัน พบบางที่เชื่อมกัน อับเรณูขนาดเล็ก ในดอกตูมก้านชูอับเรณูมักโค้งเข้าด้านใน รังไข่เหนือวงกลีบ ไตวงกลีบหรือกึ่งงไตวงกลีบ มี 1-จำนวนมาก แยกหรือเชื่อมกัน placentation แบบ axile ออวูลมี 1-2 ในแต่ละช่องหรือรังไข่ ก้านเกสรเพศเมียแยกหรือเชื่อมกัน ผลแบบ follicle achene drupe berry หรือ pome เมล็ดดงขน หรือห้อยลง ไม้มี endosperm.

Rhaphiolepis

Lindl. ex Ker, Bot.Reg.6:t.468.1820, nom.cons.; Lindl., Trans.Linn.Soc. Lond.13:105.1821; Hutch., Gen.Fl.Pl.1:215.1964; J.E.Vidal in Fl.C.L.V. 6:83.1968; in Fl.Thail.2,1:44.1970.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว ขอบใบเรียบ หรือจักฟันเลื่อย ช่อดอกแบบ raceme corymb หรือ panicle ใบประดับร่วงง่าย กลีบเลี้ยงร่วงง่าย กลีบดอกมีก้าน เกสรเพศผู้ 15-20 อัน รังไข่ไตวงกลีบ มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 2 ออวูล ก้านเกสรเพศเมียมี 2 อัน โคนเชื่อมกัน ผลแบบ berry กลม หรือรูปไข่ เมล็ด 1 เมล็ด ดงขน.

Rhaphiolepis indica (L.) Lind. ex Ker, Bot.Reg.6:t.468.1820; Cardot in Fl.Gen.I.-C.2:680.1920; Back.& Bakh.f., Fl.Java 1:512.1963; J.E.Vidal in Fl.C.L.V.6:84, Pl.14, 1-8.1968; in Fl.Thail.2,1:44.1970.- Crataegus indica L., Sp.Pl.:477.1753.- Raphiolepis fragrans Geddes, Kew Bull. 1929:108; Craib in Fl.Siam.En.1:579.1931.- Raphiolepis kerrii Geddes, Kew Bull.1929:109; Craib in Fl.Siam.En.1:579.1932.

ไม้พุ่ม กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ใบเรียงเวียนสลับ รูปไข่กลับ ขนาด 1.5-3.5 x 4.5-7.5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบบริเวณปลายใบและกลางใบหยักซี่ฟัน บริเวณโคนใบเรียบ

แผ่นใบเห็นเยื่อคล้ายแผ่นหนัง ใบอ่อนมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ใบแก่เกลี้ยง เส้นใบ 7-14 คู่ ชัดเจน
ทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 0.5-1.5 ซม. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ยาว 4-5 ซม. มีขนปกคลุม ก้าน
ช่อดอกสั้นมาก มักแยกแขนงตั้งแต่บริเวณโคนช่อดอก ใบประดับขนาดเล็ก รูปใบหอก กระจ่าง
ดอกในช่อจำนวนมาก กลิ่นหอม ก้านดอกย่อยยาว 1-2 มม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม
หรือใบหอก ขนาด 1.5 x 2.5-3 มม. มีขนทั้งสองด้าน กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว รูปไข่กลับ
ขนาดประมาณ 5 x 8 มม. ขอบกลีบมีขนสั้น ๆ โคนกลีบเป็นก้านสั้น ๆ เกสรเพศผู้ประมาณ 20
อัน ยาวไม่เท่ากัน ก้านชูอับเรณูเมื่อดอกเริ่มบานสีขาว แล้วเปลี่ยนเป็นสีชมพู หรือแดง ก้านเกสร
เพศเมีย 2 อัน ยาวประมาณ 7.5 มม. มีขนกระจายห่าง ๆ ส่วนโคนเชื่อมกันประมาณ 2 มม.
ยอดเกสรเพศเมียเป็นปมกลม ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 7-9 มม. ปลายผลมีรอยของกลีบเลี้ยง
ที่หลุดออกไป ผลแก่สีม่วงดำ. (ภาพที่ 134)

ประเทศไทย. - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภุกระจง) อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์ อุบลราชธานี; ภาคกลาง : นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี ตราด.

การกระจายพันธุ์. - จีนตอนใต้ ไต้หวัน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา. - พบพอสมควรริมลำธารพื้นเป็นหิน ออกดอกเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม
ผลแก่เดือนมิถุนายน-สิงหาคม.

ชื่อพื้นเมือง. - คันคาก พังก.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง. - S.Suddee 211 (BCU); T.Santisuk 503 (BKF).

RUBIACEAE

ไม้มลก ไม้พุ่ม ไม้ต้นหรือไม้เลื้อย ใบเดี่ยว ออกเป็นคู่ตรงข้าม ออกเป็นคู่สลับตรงฉาก
หรือเรียงเป็นวงรอบ มีหูใบอยู่ระหว่างก้านใบ ดอกออกเป็นกระจุก หรือเป็นช่อแบบ cyme
raceme หรือ panicle ดอกสมบูรณ์เพศหรือแยกเพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ
กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4-5 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนเท่ากับแฉกของกลีบดอก
ติดอยู่บนหลอดสลับกับกลีบ อับเรณูเห็นเข้าสีใจกลางดอก มี 2 ช่อง รังไข่ใต้วงกลีบมี 1-10
ช่อง แต่มักพบเป็น 2 ช่อง แต่ละช่องมีอวุล 1-จำนวนมาก placentation แบบ axile
basal หรือ parietal ก้านเกสรเพศเมีย 1 อัน ผลแบบ capsule berry หรือ drupe
เมล็ดมี 1-จำนวนมาก มีหรือไม่มีปีก

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. รังไข่แต่ละช่องมี 1 ออวูล
2. การเรียงตัวของกลีบในดอกคดม้วน convolute 3. Pavetta
2. การเรียงตัวของกลีบในดอกคดม้วน valvate
3. ดอกแยกเพศ 4. Prismaticomeris
3. ดอกสมบูรณ์เพศ 5. Psychotria
1. รังไข่แต่ละช่องมีออวูลจำนวนมาก
4. การเรียงตัวของกลีบในดอกคดม้วน valvate 2. Hedyotis
4. การเรียงตัวของกลีบในดอกคดม้วน convolute
5. เกสรเพศผู้ติดอยู่ภายในหลอดกลีบดอก ผลแบบ berry ขนาดใหญ่ 1. Gardenia
5. เกสรเพศผู้ติดอยู่บนปากหลอดกลีบดอก ผลแบบ capsule ขนาดเล็ก 6. Wendlandia

1. Gardenia

J. Ellis, Philos. Tran. 51, 2: 935, t. 23. 1761; Back. & Bakh. f., Fl. Java 2: 313. 1965; Gandhi in C. J. Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl. Hass. Distr.: 576. 1978.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาล ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉากหรือเรียงเป็นวงรอบ 3 ใบ หักใบเชื่อมติดกับโคนก้านใบอยู่ตรงซอกใบ ร่วงง่าย ดอกอาจเป็นดอกเดี่ยว ออกเป็นกระจุกหรือเป็นช่อแบบ cyme ดอกขนาดใหญ่ สีขาวหรือเหลือง มีกลิ่นหอม ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอดรูประฆัง หรือรูปทรงกระบอก ปลายแยกเป็น 5-6 กลีบ มักคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกเรียงตัวแบบ convolute ในดอกคดม้วน หลอดกลีบดอกยาว ปลายแยกเป็น 5-12 กลีบ ผิวด้านในหลอดกลีบดอกมีขน เกสรเพศผู้จำนวนมากเท่ากับกลีบดอก ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก ไม้พุ่มปากหลอดหรือโพรงเพียงเล็กน้อย รังไข่มี 1 ช่อง ออวูลจำนวนมาก placentation แบบ parietal ก้านเกสรเพศเมียรูปรางคล้ายกระบอก หรือปลายแยกเป็น 2 แฉกสั้น ๆ โพลีเพนหลอดกลีบดอก จำนวนดอก รูปวงแหวน ผลแบบ berry ขนาดใหญ่ มีลักษณะเหนียว เมล็ดจำนวนมาก.

Gardenia sootepensis Hutch., Kew Bull. 1911: 392; Pit. in Fl. Gen. I-C. 3: 253. 1923; Craib in Fl. Siam. En. 2: 123. 1932.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนมีขนสั้น ๆ ปกคลุม เมื่อแห้งเปลือกจะหลุดเป็นวงอยู่โดยรอบกิ่ง ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก รูปขอบขนาน รูปไข่ รูปรี รูปรีแกมรูปไข่กลับ หรือรูปไข่กลับ ขนาด 3-9 x

4-13 ซม. ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบด้านบนมีขนสั้น ๆ ผิวใบด้านล่างมีขนสั้น นุ่มและหนาแน่น เส้นใบ 12-18 คู่ ชัดเจนทั้ง 2 ด้าน แต่ด้านล่างจะชัดเจนมากกว่า ก้านใบยาว 0.2-1 ซม. มีขน ดอกเดี่ยวออกที่ปลายกิ่ง หรือใกล้ปลายกิ่ง สีเหลือง กลิ่นหอม เส้นผ่าศูนย์กลาง 5.5-7 ซม. ก้านดอกยาว 0.7-1 ซม. กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ยาว 4-5 มม. มีขนปกคลุมทั้ง 2 ด้าน ที่ปลายหลอดแยกเป็นกลีบไม่ชัดเจน ดอกรูปกรวย โคนเชื่อมกันเป็นหลอดยาว 4.5-6 ซม. ปลายหลอดกว้าง 7-8 มม. ผิวด้านนอกของหลอดมีขนสั้น ๆ ด้านในบริเวณโคนหลอดเกลี้ยง กลีบปลายหลอดมีขนห่าง ๆ ปลายหลอดแยกเป็นกลีบรูปไข่ รูปรีหรือรูปไข่กลับ ขนาด 2-2.5 x 2.8-3.5 ซม. ผิวกลีบด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขนสั้น ๆ บริเวณขอบกลีบ แต่ละกลีบมีเส้นตามยาว เกสรเพศผู้โผล่พ้นปากหลอดกลีบดอกเพียงเล็กน้อย อับเรณูรูปขอบขนาน ยาว 1-1.2 ซม. ก้านช่อเรณูไม่ชัดเจน ก้านเกสรเพศเมียยาว โผล่พ้นปากหลอดกลีบดอก ยอดเกสรเพศเมียรูปกระบอก ผลรูปรีหรือขอบขนาน ขนาด 1.8-2.5 x 2.2-4 ซม. ผิวมี lenticel มีสันตามยาว 10 สัน ไม่เด่นชัด. (ภาพที่ 130)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำปาง แพร่; **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ :** หนองคาย อุดรธานี นครพนม; **ภาคตะวันออก:** ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ไทย ลาว.

นิเวศวิทยา.- พบพอประมาณ ริมหน้าผาในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนมีนาคม-กรกฎาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- คำมอกหลวง คำมอกช้าง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S. Suddee 25 (BCU); N.Fukuoka T-62396 (BKF).

2. Hedyotis

L., Diss Dass.4:1747; Sp.Pl.:101.1753; Hook.f. in Fl.Br.Ind.3:49.1880; Bakh.f., Thai For.Bull.(Bot.) 9:23.1975.

ไม้ล้มลุก หรือไม้พุ่ม ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก หรือเป็นวงรอบข้อ หูใบจักหรือเว้า อับระหว่างก้านใบ ไม่ร่วงง่าย ช่อดอกแบบ cyme compound cyme หรือดอกชิดกันคล้ายช่อแบบ head ดอกสีขาว ชมพู หรือม่วงแดง ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอกเรียงตัวแบบ valvate ในดอกตูม หลอดกลีบดอกอาจสั้นหรือยาว ปลายแยกเป็น 4 กลีบ ผิวด้านในหลอดกลีบดอกเกลี้ยงหรือมีขน เกสรเพศผู้ 3-6 อัน ติดอยู่ภายในหรือบริเวณปากหลอดกลีบดอก รังไข่มี 2 ช่อง ออวูล 2-จำนวนมาก placentation แบบ axile หรือ

subbasal ก้านเกสรเพศเมีย ปลายแยกเป็น 2 แฉก ผลแบบ capsule ขนาดเล็ก กลม หรือเกือบกลม เมล็ดจำนวนมาก.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ดอกออกเป็นกระจุกสั้น ๆ ตามซอกใบ ไม่มีก้านดอก หรือก้านดอกสั้น 1 *H. auricularia*
1. ดอกออกที่ปลายกิ่งหรือตามซอกใบ มีก้านดอก
 2. ไม้ล้มลุก 3. *H. tetragularis*
 2. ไม้พุ่ม 2. *H. corymbiformis*

1. *Hedyotis auricularia* L., Sp. Pl.: 101. 1753; Hook. f. in Fl. Br. Ind. 3: 58. 1880. Back. & Bakh. f., Fl. Java 2: 287. 1965; Fukuoka, SE Asian Stud. 8, 3: 311. 1970. — *Oldenlandia lauricularia* (L.) K. Schum. in Engl. & Prantle, Pflanzenfam. 4, 4: 26. 1891; Pit. in Fl. Gen. I.-C. 3: 103. 1922. Gandhi in C. J. Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl. Hass. Distr. 585. 1978. — *Metabolus venosa* Blume, Bijdr.: 991. 1826. — *Hedyotis venosa* (Blume) Korth., Ned. Kruidk. Arch. 2, 2: 160. 1851; Craib in Fl. Siam. En. 2: 50. 1932. — *H. sarmentosa* Craib, Kew Bull. 1931: 278; in Fl. Siam. En. 2: 47. 1932.

ไม้ล้มลุก ลำต้นและกิ่งเป็นเหลี่ยม มีขนสั้น ๆ มักแตกกิ่งก้านมากตั้งแต่บริเวณส่วนล่างของลำต้น ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก รูปรีแกมรูปใบหอก ขนาด 0.3–1 x 2–5.5 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบเรียว ขอบใบบริเวณปลายใบจักฟันเลื่อยถี่ บริเวณโคนใบเรียบ ขอบใบมีขนสั้นลงเมื่อใบแห้ง แผ่นใบบาง ผิวใบด้านบนมีขนสั้น ๆ ด้านล่างสีเทาเวลเกลี้ยง เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน เน้นทางด้านล่าง เส้นใบ 4–5 คู่ ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบสั้นมากหรือไม่มีก้านใบ หีบบางเป็นแฉกเล็ก ๆ ลักษณะคล้ายซี่หวี แต่ละแฉกยาว 3–4 มม. มีขนสั้นช่อดอกออกตามซอกใบ เป็นกระจุกแน่น มีดอกจำนวนมาก ก้านดอกย่อยสั้นหรือไม่มี กลีบเลี้ยงรูปใบหอก ยาว 1–1.5 มม. มีขนสั้น กลีบดอกสีขาว หลอดกลีบดอกยาวประมาณ 1.5 มม. ผิวด้านบนมีขนเป็นแนวตามยาว 4 แนว ผิวด้านบนนอกเกลี้ยง ปลายหลอดแยกเป็นกลีบ 4 กลีบ ปลายกลีบมนออกด้านนอก เกสรเพศผู้ติดอยู่ที่ปากหลอดดอก สลับกับกลีบ อับเรณูรูปขอบขนาน ก้านช่อบเรณูสั้น ก้านเกสรเพศเมียมีขน ปลายแยกเป็น 2 แฉกสั้น ๆ ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 1.2–1.5 มม. ผิวมีขนสั้น ๆ ผลแห้งไม่แตก. (ภาพที่ 132)

ประเทศไทย. — ภาคเหนือ : เชียงใหม่ เชียงราย น่าน ลำพูน กำแพงเพชร; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ เลย หนองคาย นครพนม; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคกลาง : กรุงเทพฯ; ภาคตะวันออกเฉิยงใต้ : ปราณบุรี จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : นครศรีธรรมราช สตูล สงขลา นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.— อินเดีย จีนตอนใต้ พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.— พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือน กรกฎาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.— ตองแห้ง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.— S.Suddee 113 (BCU); A.F.G Kerr 9168 (BK).

2. *Hedyotis corymbiformis* Geddes, Kew Bull.1931:217; Craib in Fl.Siam. En.2:39.1932; Fukuoka, SE As.Stud. 8,3:320.1970.

ไม้พุ่ม กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม กิ่งแก่เกลี้ยง ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก รูปใบหอก ขนาด 1-2.5 x 5-9 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบเกลี้ยงทั้ง 2 ด้าน ใบแห้งมีสีเหลือง เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน บนทางด้านล่าง เส้นใบ 4-6 คู่ ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 2-5 มม. เป็นร่องทางด้านบน หีใบรูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 5 มม. มีขนสั้น ๆ ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ panicle ช่อย่อยมีดอกเป็นกลุ่มคล้ายช่อแบบ head ก้านช่อย่อยชุกกลุ่มของดอกให้อยู่ในระดับเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันคล้ายช่อแบบ corymb ความยาวช่อดอก 4-5 ซม. ความกว้างช่อดอก 6.5-7.5 ซม. มีขนสั้น ๆ ก้านดอกย่อยสั้น ใบประดับในช่อดอกปร่าคล้ายใบแต่มีขนาดเล็กกว่ามาก มีขนสั้น ๆ ปกคลุมทั้งสองด้าน กลีบเลี้ยงแต่ละกลีบรูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 1 มม. มีขนสั้น ๆ กลีบดอกสีขาว หลอดกลีบดอกยาวประมาณ 2 มม. ผิวด้านในของหลอดมีขนหนาแน่นเป็นแนวตามยาว 8 แถว 4 แถวอยู่ตรงข้ามกลีบดอก อีก 4 แถวอยู่เป็นแนวใต้ก้านช่อใบเรณู ผิวด้านนอกของหลอดมีขนสั้น ๆ ปลายกลีบดอกแต่ละกลีบมีขนออกด้านนอก อับเรณูรูปขอบขนาน โคนก้านช่อใบเรณูเชื่อมติดกับหลอดกลีบดอก มีขน ยกเว้นส่วนที่โผล่พ้นหลอดกลีบดอกเกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมียไม่โผล่พ้นปากหลอดกลีบดอก ปลายแยกเป็น 2 แฉก สั้น ๆ ผลรูปกรวยหรือรูปรี ขนาด 2-2.5 x 2.5-3 มม. ผิวมีขนสั้น ๆ ผลแห้งแตก. (ภาพที่ 128)

ประเทศไทย.— ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : สกลนคร กาฬสินธุ์ มหาสารคาม; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา ศรีสะเกษ อุบลราชธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด.

การกระจายพันธุ์.— เป็นพรรณไม้ถิ่นเดียวของประเทศไทย.

นิเวศวิทยา.— พบน้อยริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือน สิงหาคม-พฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- ขมกตม.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 314 (BCU); H. Koyama et al. T-30674 (BKF).

3. Hedyotis tetranularis (Korth.) Walp. in Ann.Bot.Syn.2:769.1851-52; Craib in Fl.Siam.En. 2:49.1932; Fukuoka, SE As.Stud. 8,3 :319.1970.- Diplophragma tetranularis Korth. in Nederl. Kruidk.Arch.2:149.1851.- Oldenlandia subdivaricata Drake in Morot. Jour.de Bot.1895:211; Pit.in Fl.Gen.I-C.3:124,1922.

ไม้ล้มลุกสูง 30-35 ซม. ลำต้นเป็นเหลี่ยม แตกกิ่งก้านสาขามาก ตั้งแต่บริเวณโคนต้น มีขนปกคลุมทั่ว ๆ ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก รูปแถบ รูปขอบขนาน รูปใบหอก หรือรูปใบหอกกลับ ขนาด 0.1-0.7 x 0.5-4 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบเรียวแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง ใบอ่อนมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน แต่ด้านบนจะมีขนมากกว่า ใบแก่เกือบเกลี้ยง เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน หนูนทางด้านล่าง เส้นใบไม่ชัดเจน ก้านใบสั้นมากหรือไม่มีก้านใบ หูใบรูปแถบหรือรูปขอบขนาน ยาว 0.3-1 ซม. ปลายเรียวหรือแยกเป็น 2-3 แฉก ช่อดอกแบบ cyme ออกที่ปลายกิ่ง แตกแขนงมากแบบ dichotomous แต่ละแขนงมี 1 ดอก ใบประดับขนาดเล็ก ก้านดอกย่อยยาว 1-7 มม. กลีบเลี้ยงแต่ละกลีบรูปใบหอก ยาว 1-2 มม. เกือบ กลีบดอกสีขาวหรือขาวอมม่วง โคนเป็นหลอดรูปทรงกระบอกยาว 1.8-2 มม. ฝักด้านในหลอดมีขนหนาแน่น ฝักด้านนอกเกลี้ยง ปลายแยกเป็นกลีบแหลม โคนออกด้านนอก เกสรเพศผู้ติดอยู่บนหลอด กลีบดอกใกล้ปากหลอด ไม้โผล่พ้นปากหลอด อับเรณูรูปขอบขนาน ก้านช่ออับเรณูสั้นมาก ก้านเกสรเพศเมียโผล่พ้นปากหลอดเด่นชัด ยอดเกสรเพศเมียเป็น 2 แฉก มีขนสั้น ๆ ผลกลมหรือเกือบกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5-2 มม. ฝักเกลี้ยง ปลายผลมีกลีบเลี้ยงติดอยู่ ผลแห้งแตก. (ภาพที่ 133)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี สตูล สงขลา ตรัง ปัตตานี.

การกระจายพันธุ์.- จีนตอนใต้ เวียดนาม กัมพูชา ไทย อินโดนีเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปบริเวณที่เป็นดินทราย หรือกรวดปนทรายที่ค่อนข้างชื้น ออกดอกและผลระหว่างเดือน กันยายน-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.-

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 176 (BCU); A.F.G. Kerr 20619 (BK); Ploenchit 1461(BKF).

4. Pavetta

L., Diss Dass.:4.1747.; Hook.f. in Fl.Br.Ind.3:149.1880; Bakh.f., Thai For.Bull.(Bot.) 9:47.1975.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบออกเป็นคู่สลับตรงฉาก หูใบอยู่ระหว่างก้านใบ ปลายเรียวแหลม โคนเชื่อมกันเป็นกาบสัน ๆ อาจร่วงง่ายหรือไม่ร่วง ช่อดอกแบบ panicle หรือ corymb ดอกสีขาวหรือชมพู สมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ มักคงอยู่จนเป็นผล กลีบดอกเรียงตัวแบบ convolute ในดอกตูม หลอดกลีบดอกกรวย ปลายแยกเป็น 4 กลีบ ผิวด้านในของหลอดเกลี้ยงหรือมีขน เกสรเพศผู้ 4 อัน ติดอยู่ที่ปากหลอดกลีบดอก อับเรณูโผล่พ้นปากหลอด มักบิดหลังจากถ่ายละอองเรณูแล้ว รังไข่มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล placentation แบบ axile ก้านเกสรเพศเมียโผล่พ้นหลอดกลีบดอกมาก จานฐานดอกรูปวงแหวน ผลแบบ drupe กลมหรือเกือบกลม หรือเป็น 2 พู มี 2 เมล็ด.

Pavetta tomentosa Roxb. ex Sm. in Rees, Cyclop.26:2.1819; Ridl., Fl. Mal.Pen.2:100.1923; Craib in Fl.Siam.En. 2:170.1934; Bremek. in Repert Sp.Nov.Fedde 37:113.1934; Gamble, Fl.Madras:1880.1936; Gandhi in C.J. Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl.Hass.Distr.:588.1978.- *P. indica* L. var. *tomentosa* (Sm.) Hook.f. in Fl.Br.Ind. 3:150.1880; Brandis, Ind.Trees: 387.1906; Pit. in Fl.Gen.I.-C.3:332.1924.-*Ixora tomentosa* Roxb., Hort. Beng.:10.1814.- *I. tomentosa* Roxb. var. *roxburghii* Kurz, Fl.Burm.2:19. 1877.

ไม้พุ่ม กิ่งอ่อนกลาง มีขนปกคลุม ใบรูปรี รูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปไข่แกมรูปขอบขนาน ขนาด 3.5-11 x 9-18 ซม. ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบมีขนปกคลุมทั้งสองด้าน ด้านล่างมีขนหนาแน่นกว่า ด้านบนมีขนมากตามเส้นใบ เส้นใบ 10-14 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 1-1.5 ซม. มีขน หูใบร่วงง่าย โคนกว้าง 5-7 มม. ยาว 3-7 มม. มีขนสัน ๆ ปกคลุม ช่อดอกออกที่ปลายกิ่งหรือใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ compound cyme ยาว 8-13 ซม. มีขนสัน ๆ ดอกในช่อจำนวนมาก ก้านดอกย่อยยาว 0.5-1 ซม. มีขนสัน ๆ หลอดกลีบเลี้ยงขนาดประมาณ 1.5 x 2 มม. ผิวด้านนอกมีขนสัน ๆ ปลายหลอดแยกเป็น 4 กลีบ ขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาว หลอดกลีบดอกรูปทรงกระบอก ยาวประมาณ 1 ซม. ผิวด้านนอกเกลี้ยง ด้านในมีขนหนาแน่น ที่ปลายหลอดแยกเป็นกลีบรูปขอบขนาน ขนาดประมาณ 3 x 6 มม. ปลายกลีบโค้งลงมาทางโคนหลอด เกสรเพศผู้ติดอยู่ที่ปาก

หลอดกลีบดอก รูปขอบขนาน ขนาดประมาณ 0.8×5 มม. ก้านช่อเรณูสั้นมาก ก้านเกสรเพศเมียยาว 2-2.5 ซม. โคนเกลี้ยง ปลายมีขนสั้น ๆ ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 4-5 มม. (ภาพที่ 129)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำปาง ตาก พะเยา นครสวรรค์;
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย อุดรธานี; **ภาคตะวันออก :** ชัยภูมิ นครราชสีมา อุบลราชธานี;
ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : อุทัยธานี ราชบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายน-สิงหาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ข้าวสารป่า

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 55 (BCU); K.Larsen, T.Santisuk & E. Warncke 2838 (BKF); Th.Sorensen, K.Larsen & B.Hansen 4278 (BKF).

5. Prismatomeris

Thwaites in Hook., Kew Journ.8:268, t.7A.1856; Hook.f. in Fl.Br.Ind.3:15.1880; Bakh.f., Thai For.Bull.(Bot.) 9:44,45.1975.

ไม้พุ่ม ลำต้นตั้งตรง กิ่งเป็นสี่เหลี่ยม ไม้ออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก หนี้อยู่ระหว่างก้านใบ ปลายแหลมเป็นติ่ง หรือหยักชัน 2 ซี่ ร่วงง่าย ดอกออกช่อในหรือปลายกิ่ง อาจออกเป็นกระจุก หรือเป็นช่อคล้ายช่อแบบซี่ร่ม ดอกสีขาว มีกลิ่นหอม ดอกแยกเพศ หลอดกลีบเลี้ยงปลายตัดหรือจักชัน มักคงอยู่จนเป็นผล กลีบดอกเรียงตัวแบบ valvate ในดอกตูม หลอดกลีบดอก รูปทรงกระบอก ปลายแยกเป็น 4-5 กลีบ ผิวภายในหลอดกลีบดอกเกลี้ยง เกสรเพศผู้ 4-5 อัน ติดอยู่บนหลอดกลีบดอกต่ำกว่าปากหลอด ไม้โผล่พ้นปากหลอด รังไข่มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล placentation แบบ axile ก้านเกสรเพศเมียโผล่พ้นปากหลอดกลีบดอก ปลายแยกเป็น 2 แฉกชัดเจน หรือแต่ละแฉกเชื่อมติดกัน ผลแบบ berry กลม ขนาดเล็ก มี 1-2 เมล็ด.

Prismatomeris sessiliflora Pierre ex Pit. in Fl.Gen.I.-C. 3:429, Fig. 33.1924; Craib in Fl.Siam.En.2:184.1934.

ไม้พุ่ม ใบรูปรี หรือรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ขนาด $2-4 \times 5-10$ ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนา ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ผิวใบด้านบน

บนสีเขียวเป็นมัน ด้านล่างสีอ่อน เส้นใบ 5-10 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน ก้านใบยาว 4-5 มม. ใบหยักซี่ฟัน 2 ซี่ขนาดเล็ก ยาว 1-2 มม. ช่อดอกออกเป็นกระจุก 2-5 ดอก ตามซอกใบ หรือปลายกิ่ง ใบประดับขนาดเล็ก ยาว 1-1.5 มม. ปลายแหลม ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 1 มม. เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 1.5-2 ซม. หลอดกลีบเลี้ยงขนาดประมาณ 2 x 3 มม. ปลายแยกเป็น 4 กลีบสั้น ๆ แต่ละกลีบยาวประมาณ 0.5 มม. ปลายแหลม หลอดกลีบดอกยาว 2-3 ซม. ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน ปลายหลอดแยกเป็น 4 กลีบรูปใบหอก หนาและอวบน้ำ ขนาด 2.5-3 x 10-12 มม. เกสรเพศผู้ 4 อัน ติดอยู่บนหลอดกลีบดอกเลยจุดกึ่งกลางของความยาวหลอด อันเรณูรูปแถบ ยาวประมาณ 3 มม. ก้านช่อบเรณูสั้น ยาวประมาณ 1.5 มม. รังไข่ขนาดเล็ก ด้านบนมีจานฐานดอก หนาและอวบน้ำ หุ้มรอบโคนก้านเกสรเพศเมียไว้ ก้านเกสรเพศเมียยาวเท่า ๆ กับหลอดกลีบดอก ยอดเกสรเพศเมียเชื่อมติดกันเป็นแท่งสีเขียว ขนาดประมาณ 0.8 x 2.5 มม. เป็นสันนูนตามยาวโดยรอบ แต่ละสันขนาดไม่เท่ากัน ผลไม่พบ. (ภาพที่ 136)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ นครพนม มุกดาหาร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยตามซอกหินริมลำธาร ออกดอกเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 87 (BCU); C.F. van Beusekom & C.Charoenpol 1850 (BKF).

5. Psychotria

L., Syst. Nat. ed. 10: 929, 1364. 1759, nom. cons.; Hook. f. in Fl. Br. Ind. 3: 161. 1880; Bakh. f., Thai For. Bull. (Bot.) 9: 42. 1975; Sohmer in Dassan. & Fosberg, Fl. Ceyl. 6: 328. 1988.

ไม้มลลิก ไม้เลื้อย ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก ออกตรงข้าม หรือออกเป็นวงรอบ ใบอาจมีหรือไม่มีต่อมหนืด (domatia) หักใบอยู่ระหว่างก้านใบ ปลายเรียบ หรือเป็นแฉก ช่อดอกแบบ cyme head หรือเป็นกระจุก ออกที่ปลายกิ่ง พบน้อยที่ออกตามซอกใบ ดอกสีขาวหรือเขียว ใบประดับขนาดเล็ก ดอกสมบูรณ์เพศ หลอดกลีบเลี้ยงสั้น ปลายตัดหรือจักซี่ฟัน 4-6 ซี่ กลีบดอกเรียงตัวแบบ valvate ในดอกตูม หลอดกลีบดอกสั้น ปลายแยกเป็น 4-6 กลีบ ผิวภายในหลอดเกลี้ยง หรือมีขน เกสรเพศผู้ติดอยู่หลายระดับในหลอดกลีบดอก อาจอยู่ภายในหรือโผล่พ้นปากหลอด รังไข่มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล placentation แบบ basal

ก้านเกสรเพศเมียปลายแยกเป็น 2 แฉก อาจอยู่ภายในหรือโผล่พ้นปากหลอดกลีบดอก จานฐานดอกขนาดใหญ่ ผลแบบ drupe รูปรี หรือกลม ผลแห้งมีร่องตื้น ๆ ตามยาว เมล็ดมี 1-2 เมล็ด ผิวเมล็ดด้านข้างเรียบ ด้านบนนูน.

Psychotria serpens L., Mant.2:204.1771; Pit.in Fl.Gen.I.-C.3:352.1924; Craib in Fl.Siam.En.2:199.1834.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเลื้อยเกาะบนก้อนหิน รากออกตามข้อและปล้อง ใบรูปรี รูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปรีแกมรูปใบหอกกลับ ขนาดใบ 1-2.5 x 1-5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ 5-8 คู่ ไม้ค้อยชัดเจน ก้านใบยาว 2-5 มม. หูใบขนาด 2-2.5 x 2-3 มม. ปลายมน หรือแหลม ร่วงง่าย ข้อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ compound cyme กว้าง 2-5 ซม. ยาว 1-3.5 ซม. ก้านช่อดอกและก้านแขนงมีขนสั้นสีขาวขนาดเล็ก ใบประดับรูปสามเหลี่ยมหรือรูปไข่ ยาวได้ถึง 1 มม. ไม่มีก้านดอกย่อย หรือก้านดอกย่อยสั้นมาก หลอดกลีบเลี้ยงขนาด 1.5 x 2-2.5 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบขนาดเล็ก ปลายกลีบแหลม กลีบดอกสีขาว หลอดกลีบดอกขนาด 2.5 x 3 มม. ปลายหลอดแยกเป็นกลีบ 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ขนาด 1-1.2 x 2 มม. เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 4-5 มม. ภายในหลอดกลีบดอกบริเวณโคนกลีบ มีขนยาวเป็นแถบสีเหลืองโดยรอบ ความกว้างของแถบประมาณ 2 มม. เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดที่กึ่งกลางหลอดกลีบดอกบริเวณโคนของแถบขนอับเรณูสีขาวอมชมพู ยาวประมาณ 1 มม. โผล่พ้นปากหลอดกลีบดอก ก้านช่ออับเรณูยาวประมาณ 2 มม. จานฐานดอกขนาดใหญ่ อวบน้ำ หุ้มโคนก้านเกสรเพศเมียไว้ ก้านเกสรเพศเมียยาว โผล่พ้นปากหลอดกลีบดอก ปลายแยกเป็น 2 แฉกสั้น ๆ ผลกลม อวบน้ำ ผลสีเขียว เส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5-7 มม. เมล็ด 2 เมล็ด ผิวด้านบนมีร่อง 4 ร่องตามยาว. (ภาพที่ 131)

ประเทศไทย.- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลบ (ภกระดิ่ง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์ นครราชสีมา อุดรราชธานี; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ระยอง ตราด; ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช.

การกระจายพันธุ์.- จีน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไป เลื้อยเกาะบนก้อนหินตามที่โล่ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน.

ชื่อพื้นเมือง.- งูก้านปล้อง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 99 (BCU); Fukuoka T-63806 (BKF).

6. *Wendlandia*

Bartl., Ordin.:211.1830; Bartl. ex DC., Prodr.4:411.1830; Hook.f. in Fl. Br. Ind.3:37.1880; Bakh.f., Thai For. Bull. (Bot.) 9:27, 28.1975.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ใบออกเป็นคู่สลับตั้งฉาก หรือออกเป็นวงรอบ ใบมีต่อมหูคุด หูใบอยู่ระหว่างก้านใบ เรียบ หรือเป็นสองแฉก ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ panicle ดอกขนาดเล็กจำนวนมาก สีขาวหรือชมพู กลิ่นหอม ใบประดับขนาดเล็ก ไม้ร่วง ดอกสมบูรณ์เพศ กลีบเลี้ยงมี 4-5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน คงอยู่จนเป็นผล กลีบดอกเรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม หลอดกลีบดอกรูปทรงกระบอก รูปกรวย หรือรูปทรงกระบอก โคนหลอดพองออก ปลายหลอดแยกเป็น 4-5 กลีบ ผิวภายในหลอดคมขน เกสรเพศผู้ 4-5 อัน ติดอยู่ที่ปากหลอดกลีบดอก โพลีเพนปากหลอด รังไข่มี 2 ช่อง แต่ละช่องมีอวุลจำนวนมาก placentation แบบ axile งานฐานดอกขนาดใหญ่ รูปวงแหวน ก้านเกสรเพศเมียปลายแยกเป็น 2 แฉก โพลีเพนหลอดกลีบดอก ผลแบบ capsule กลม ขนาดเล็ก เมล็ดขนาดเล็ก จำนวนมาก.

Wendlandia tinctoria DC., Prodr.4:411.1830; Kurz, Fl. Burma.2:74.1877; Hook.f. in Fl. Br. Ind.3:38.1880; Brandis, Ind. Trees:374.1906; Pit. in Fl. Gen. I.-C.3:68.1922; Craib in Fl. Siam. En.2:23.1932.- *Rondeletia tinctoria* Roxb., Fl. Ind. ed. Carey 2:134.1824.

ssp. *orientalis*

Cowan in Fl. Siam. En.2:23.1932.- *W. glabrata* Hook.f. in Fl. Br. Ind.3:39.1880; Pit. in Fl. Gen. I.-C.3:68. Fig.6.1922.

ไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งอ่อนมีขนสั้น ๆ ใบออกตรงข้าม หรือเป็นวงรอบ 3 ใบ รูปรี รูปรีแกมขอบขนาน หรือรูปรีแกมรูปใบหอกกลับ ขนาด 2-4.5 x 3.5-9 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบยกเว้นบริเวณเส้นใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ด้านบนสีเขียวเป็นมัน เส้นใบ 7-8 คู่ หนาและชัดเจนทั้งสองด้าน ตามเส้นใบมีขนสั้นห่าง ๆ ก้านใบยาว 0.8-1.2 ซม. หูใบขนาด 2.5-3 x 3-4 มม. ปลายแหลมเป็นติ่ง ผิวด้านนอกมีขนสั้น ๆ ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง กว้าง 3-10 ซม. ยาว 3.5-8 ซม. ใบประดับรูปสามเหลี่ยม หรือรูปใบหอก มีหลายขนาดตั้งแต่เล็กมากจนยาวได้ถึง 1 ซม. มีขนสั้น ๆ ดอกในช่อจำนวนมาก ขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 2-2.5 มม. ก้านดอกย่อยสั้นมาก หรือไม่มีก้านดอกย่อย หลอดกลีบเลี้ยงรูปไข่ ขนาดประมาณ 1 x 1 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบขนาดเล็ก ผิวด้านนอกของหลอดเกลี้ยง กลีบดอกสีขาว หลอดกลีบดอกรูปทรงกระบอก ขนาดประมาณ 0.8 x 2 มม. ผิวด้านในหลอดมีขน ผิวด้านนอกเกลี้ยง ปลายหลอดแยกเป็น 5 กลีบ ขนาดประมาณ 1 x 0.8 มม. ปลายกลีบมน หรือกลม มีขนออกด้านนอก เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดอยู่ที่ปากหลอดกลีบดอกสลับกับกลีบ

อับเรณูรูปไข่กลับ ก้านช่อบเรณูสั้นมาก ก้านเกสรเพศเมียโผล่พ้นหลอดกลับดอกเล็กน้อย ปลายแยกเป็นแฉกสีขาวใส 2 แฉก ผลกลมหรือเกือบกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.2 มม. ผิวเกลี้ยง ผลแห้งแตกเป็นสองซีก. (ภาพที่ 135)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง แพร่ น่าน ตาก;
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย บรูไน ไทย ลาว.

นิเวศวิทยา.- พบพอประมาณริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนธันวาคม-มีนาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- แจ้งกวาง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 236, 242 (BCU); Winit 830 (BKF).

SANTALACEAE

ไม้มลลิก ไม้มพหรือไม้มต้น บางชนิดเป็นพืชกึ่งเบียน (hemiparasite) บางชนิดลำต้นมีหนาม ใบเดี่ยว เรียงสลับหรือออกตรงข้าม ไม้มหือใบ ดอกขนาดเล็ก มักมีสีเขียว แยกเพศหรือสมบูรณ์เพศ สม่มาตรตามรัศมี วงกลีบรวมมี 4-5 กลีบ เกสรตัวผู้มีจำนวนเท่าและอยู่ตรงข้ามกลีบรังไข่ได้วงกลีบ มี 1 ช่อง ออวล 1-4 placentation แบบ basal หรือ free central ผลแบบ drupe มี 1 เมล็ด.

Scleropyrum

Arn., Mag.Zool. & Bot.2:549.1838; Hook.f. in Fl.Br.Ind. 5:234.1886.

ไม้มต้น ลำต้นและกิ่งมีหนาม ใบเรียงสลับ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ช่อดอกแบบ spike ออกตามข้อบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว มีทั้งดอกสมบูรณ์เพศ ดอกเพศผู้และดอกเพศเมีย อยู่ในต้นเดียวกัน วงกลีบรวมมี 5 กลีบ เชื่อมกันเป็นหลอดและเชื่อมติดกับรังไข่ในดอกเพศเมีย เรียงตัวแบบ valvate หรือ subimbricate ในดอกตม เกสรเพศผู้ 5 อัน ติดอยู่ที่โคนกลีบรวมตรงข้ามกลีบ ก้านช่อบเรณูปลายแยกเป็น 2 แฉก แต่ละแฉกมี อับเรณู 1 ช่อง จำนวนดอก รูปวงแหวน ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียรูปจาน ขนาดใหญ่ ออวลมี 3 ผลมีก้าน เมล็ดกลม.

Scleropyrum wallichianum (Wight & Arn.) Arn., Mag.Zool. & Bot. 2:550. 1838; Hook.f. in Fl.Br.Ind. 5:234.1886; Brandis, Ind. Trees: 554.1906; Lecomte in Fl.Gen.I.-C.5:221.1915; Ridl., Fl.Mal.Pen.3:165.1924; Gamble, Fl.Madras:1262.1925; B.Hansen & K.Larsen, Dansk Bot.Arkiv 27:23.1969; Whitmore in Tree Fl.Malaya 2:343, Fig.1.1972; Gandhi in C.J.Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl.Hass.Distr.:304, Fig.C,Ca.1978.- Sphaerocarpa wallichiana Wight & Arn., Ed.Phil.Journ.15:180.1832.

ไม้ต้นขนาดเล็ก ลำต้นมีหนาม กิ่งอ่อนมีขนสั้น ๆ ปกคลุม กิ่งแก่เกลี้ยง ใบรูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปรีแกมรูปใบหอก ขนาด 2-6 x 5-15 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบอ่อนมีขนสั้น ๆ ทั้ง 2 ด้าน โดยเฉพาะบริเวณเส้นใบ ใบแก่ผิวใบเกลี้ยง เส้นใบ 2-4 คู่ ชัดเจนทางด้านล่าง มี 1 คู่ ที่ออกจากโคนใบ เส้นกลางใบเป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน นูนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 3-5 มม. เป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน ช่อดอกออกเป็นช่อเดี่ยว ๆ ยาว 4-12 ซม. ใบประดับรูปใบหอกขนาดเล็ก ยาวประมาณ 1 มม. ผิวด้านหลังมีขนสีขาวหนาแน่น ก้านช่อดอกยาว 3-8 มม. ทั้งก้านและแกนช่อดอกมีขนหนาแน่น เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 5 มม. วงกลีบรวมสี่ซี่ขาวแกมเหลือง โคนเชื่อมกันเป็นหลอด ขนาดประมาณ 2.5 x 2.5 มม. ผิวด้านนอกมีขนหนาแน่น ปลายหลอดแยกเป็นแฉกรูปสามเหลี่ยม 4-6 แฉก แต่ละแฉกขนาด 1-1.5 x 1.5-2 มม. เรียงตัวแบบ valvate ในดอกตูม เกสรเพศผู้ยาวประมาณ 1.5 มม. มีกล่มขนสีขาวยาวเป็นกระจุกอยู่บนแฉกของวงกลีบรวมด้านหลังเกสรเพศผู้ จานฐานดอกอวบน้ำ ขอบเป็นคลื่น ผลรูปรีวงคล้ายลูกแพร์ ขนาด 2-2.5 x 3 ซม. ก้านผลยาว 5-7 มม. (ภาพที่ 137)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ กำแพงเพชร; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ เลย สกลนคร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี อทัยธานี; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี; ภาคใต้ : สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- ศรีลังกา อินเดีย พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา นิวกินี ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบพุ่มประมาณในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึง พฤษภาคม

ชื่อพื้นเมือง.- เหมือดคน

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S. Suddee 252 (BCU); C. Phengklai et al 6894 (BKF).

SCROPHULARIACEAE

ไม้มลกหรือไม้มพม บางชนิดเป็นพืชเบียน หรือพชกึ่งเบียนโดยมีรากเกาะติดกับรากของพืชชนิดอื่น ใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ ออกตรงข้ามหรือเป็นวงรอบ ไม่มีหูใบ ดอกอาจเป็นดอกเดี่ยวหรือดอกช่อแบบ spike raceme หรือ thyrse มีใบประดับ ดอกสมบูรณ์เพศ สีมมาตร ด้านข้าง กลีบเลี้ยง 4-5 กลีบ เรียงตัวแบบ imbricate หรือ valvate ในดอกตูม กลีบดอกโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4-5 กลีบ รูปร่างแบบ bilabiate เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม เกสรเพศผู้ 2 อัน หรือ 4 อัน แบบสั้น 2 ยาว 2 (didynamous) หรือมี 5 อัน โดยอันที่ 5 มีขนาดเล็กไม่สมบูรณ์ อับเรณูแตกตามยาว บางครั้งเชื่อมกันเป็นครึ่งไข่เห็นอวงกลีบ มี 2 ช่อง แต่ละช่องมีอวูลจำนวนมาก placentation แบบ axile มีจานฐานดอก ยอดเกสรเพศเมียเป็นปุ่มกลมหรือเป็น 2 แฉก ผลแบบ capsule เมล็ดขนาดเล็กจำนวนมาก.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ดอกตูมมีกลีบดอก 2 กลีบนอกทาบ 3 กลีบใน
 2. กลีบเลี้ยงแยกเป็น 2 ส่วน ไม่เชื่อมกันเป็นหลอด เกสรเพศผู้แต่ละคู่อับเรณูแยกจากกัน ผิวใบด้านล่างมีต่อมกลมกระจายทั่วไป 1. *Adenosma*
 2. กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด มีปีกหรือสันตามยาว เกสรเพศผู้แต่ละคู่อับเรณูเชื่อมกันเป็นคู่ ผิวใบด้านล่างไม่มีต่อม 5. *Torenia*
1. ดอกตูมมีกลีบดอก 3 กลีบนอกทาบ 2 กลีบใน
 3. อับเรณูมี 2 ช่อง ขนาดเท่าหรือเกือบเท่ากัน กลีบเลี้ยงรูปร่างแบบ spathaceous 3. *Centranthera*
 3. อับเรณูมี 1 ช่อง กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด ไม่เป็นแบบ spathaceous
 4. กลีบดอก 5 กลีบขนาดเกือบเท่ากัน ช่อดอกแบบ spike ดอกเรียงชิดกันแน่นเป็น 4 แนวตามยาวโดยรอบช่อดอก 2. *Buchnera*
 4. กลีบดอกแบบ bilabiate เด่นชัด ช่อดอกแบบ spike เรียงกันห่าง ๆ 4. *Striga*

1. *Adenosma*

R.Br., Prod.:442.1810; Benth. & Hook.f., Gen.Pl.2:949.1876; T.Yamaz.in Fl. C.L.V.21:25.1985; in Fl.Thail.5, 2:146.1990.- *Pterostigma* Benth., Scroph.Ind.:20.1835; in DC., Prod.10:379.1846.

ไม้ล้มลุก มีกลิ่น ลำต้นเกลี้ยงหรือมีขนทึบตอม ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบใบหยักมนหรือจักฟันเลื่อย ดอกอาจเป็นดอกเดี่ยวออกตามซอกใบ หรือออกเป็นช่อแบบ spike raceme หรือ head มีใบประดับ 2 ใบที่โคนกลีบเลี้ยง กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบขนาดไม่เท่ากัน 3 กลีบนอกขนาดใหญ่ 2 กลีบในขนาดเล็ก หลอดกลีบดอกรูปทรงกระบอก มีกม้วน กลีบขนุนหรือกลีบ ขอบเรียบหรือเว้าตื้น กลีบกลาง 3 กลีบขนาดเท่า ๆ กัน เกสรเพศผู้ 4 อัน แบบ didynamous ไม้ไหลพันหลอดกลีบดอก อับเรณูแยกจากกัน ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ปลายแยกเป็น 2 แฉก ผลแห้งแตกเป็น 4 ซีก ผิวเมล็ดมลวดลายแบบร่างแห.

Adenosma microcephala Hook.f. in Fl.Br.Ind. 4:264.1884; Bonati in Fl. Gen.I.-C.4:369.1927; Kerr in Fl.Siam.En.3:58.1954; T.Yamaz.in Fl.C.L.V. 21:32.1985; in Fl.Thail.5,2:151, Fig.43, 9-10.1990.- *Adenosma ramosa* Bonati, Notul.Syst.1:332.1911.

ไม้ล้มลุก สูง 15-30 ซม. ลำต้นกลม ตั้งตรง มีขนปกคลุม ใบรูปไข่ หรือรูปรีแกมรูปไข่ ขนาด 0.5-1.5 x 0.5-2 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมนหรือกลม หรือสอบเล็กน้อย ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบด้านบนมีขนทั่วไป ผิวใบด้านล่างมีขนตามเส้นใบ บริเวณอับเรณูมีขนสั้นน้ำตาลขนาดเล็กกระจายทั่วไป เส้นใบ 4-6 คู่ ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 2-5 มม. มีขน ดอกเดี่ยวออกที่ซอกใบบริเวณปลายกิ่ง อาจเรียงชิดกันจนดูคล้ายช่อแบบ spike หรือ head ก้านดอกยาวประมาณ 1 มม. มีขน ใบประดับที่โคนกลีบเลี้ยงรูปแถบ ยาวประมาณ 2 มม. ผิวมีขนทั้ง 2 ด้าน กลีบเลี้ยงตั้งแต่โคนหลอดถึงปลายกลีบ ยาวประมาณ 3 มม. ผิวด้านบนมีขนหนาแน่น มีต่อมกระจายทั่วไป กลีบดอกสีม่วง หลอดกลีบดอกยาว 4-4.5 มม. ผิวเกลี้ยง ปลายหลอดแยกเป็น 2 กลีบขนุนไปทางด้านหน้า 3 กลีบกลางปลายมีขนออกด้านนอก ก้านชูอับเรณูเกลี้ยง รังไข่ยาวประมาณ 1 มม. ผิวเกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 3 มม. ยอดเกสรเพศเมียแผ่แบน ปลายเป็น 2 แฉกสั้น ๆ ผลรูปไข่มีขนาดเล็ก. (ภาพที่ 140)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : แม่ฮ่องสอน สุโขทัย; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ อุดรราชธานี; ภาคกลาง : สระบุรี (สามหลั่น); ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ไทย ลาว เวียดนามตอนใต้ กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามทุ่งหญ้าบนพื้นที่ค่อนข้างชัน ออกดอกและผลเดือนกันยายน ถึงพฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 185 (BCU); Smitinand 5016 (BKF).

2. Buchnera

L., Sp.Pl.:630.1753; Hook.f. in Fl.Br.Ind.4:297.1884; Bonati in Fl. Gen.I.-C.4:453.1927; T.Yamaz. in Fl.C.L.V.21:188.1985; in Fl.Thail.5,2: 229.1990.

ไม้ล้มลุก เป็นพืชกึ่งเขตร้อนโดยมีรากเกาะกับรากของพืชชนิดอื่น ลำต้นตั้งตรง เมือแห้งทุกส่วนของต้นเป็นสีดำ ใบส่วนล่างของลำต้นออกตรงข้าม ใบส่วนบนเรียงสลับ ขอบใบเรียบหรือหยักซี่ฟันห่าง ๆ ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ spike ดอกเรียงกันแน่นเป็น 4 แถวตามยาวโดยรอบช่อ ไม่มีก้านดอกย่อย แต่ละดอกรองรับด้วยใบประดับขนาดใหญ่ 1 ใบ ใบประดับย่อยขนาดเล็ก 2 ใบ กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ หลอดกลีบดอกรูปทรงกระบอกปลายแยกเป็น 5 กลีบกางออก แต่ละแฉกขนาดเท่า ๆ กัน เกสรเพศผู้ 4 อัน แบบ didynamous ติดอยู่ที่บริเวณกึ่งกลางหลอดกลีบดอก ไม่แผ่พื้นปากหลอด อับเรณูมี 1 ช่อ รังไข่เกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ยอดเกสรเพศเมียรูปกระบอง ผลรูปกระสวยหรือทรงกระบอก ผลแห้งแตกเป็น 2 ซีก เมล็ดมีสันตามยาว.

Buchnera cruciata Buch.-Ham. ex D.Don, Prod.Fl.Nepal.:91.1825; Hook.f. in Fl.Br.Ind.4:298.1884; Bonati in Fl.Gen.I.-C.4:454.1927; Barnett in Fl.Siam.En.3:188.1962; T.Yamaz. in Fl.C.L.V.21:190.1985; in Fl.Thail.5, 2: 230, Fig.51,12-16.1990.- B. ramosa Bonati in Lec.Notul.Syst.1:336. 1911; in Fl.Gen.I.-C.4:455.1927, incl. var. pauciflora Bonati.

ไม้ล้มลุก สูง 25-60 ซม. ลำต้นตั้งตรง มีขนปกคลุม ใบส่วนล่างของลำต้นรูปรีแกมรูปไข่กลับ ขนาด 1-2 x 1.5-5 ซม. ปลายใบมนหรือกลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบหรือหยักมน ไม่ชัดเจน ผิวใบมีขนสากสั้น ๆ ทั้ง 2 ด้าน เส้นใบ 2-4 คู่ ไม่ค่อยชัดเจน ก้านใบยาวประมาณ 1 มม. ใบส่วนกลางและส่วนปลายของลำต้น รูปใบหอก ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบหรือจักซี่ฟันห่าง ๆ ผิวใบมีขนสากสั้น ๆ ทั้ง 2 ด้าน ไม่มีก้านใบ ใบส่วนปลายของลำต้นมีขนาดเล็กที่สุด ช่อดอกอาจเป็นช่อเดี่ยว ๆ หรือเป็นช่อแบบ panicle ขนาดแต่ละช่อ 0.6-1.2 x 1-3 ซม. ใบประดับขนาดใหญ่ 1 ใบ รูปไข่แกมรูปใบหอก ขนาดประมาณ 2 x 5 มม. ใบประดับขนาดเล็ก 2 ใบ รูปใบหอก ขนาดประมาณ 0.4 x 2.5 มม. ผิวด้านนอกของใบประดับทั้ง 3 ใบ มีขนหนาแน่น ผิวด้านในเกลี้ยง หลอดกลีบเลี้ยงขนาดประมาณ 1 x 5 มม. ผิวด้านนอกมีขน ผิวด้านในเกลี้ยง ปลายหลอดแยกเป็นกลีบรูปใบหอก 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน ความยาว 1-2 มม. มีขนทั้ง 2 ด้าน กลีบดอกสีม่วง เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 5 มม. หลอดกลีบดอกยาวประมาณ 6 มม. ผิวด้านนอกบริเวณโคนและกลางหลอดเกลี้ยงปลายหลอดมีขน ผิวด้านในมีขน กลีบรูปปลายหลอดรูปไข่กลับ ยาวประมาณ 2 มม. ผิวเกลี้ยงทั้ง 2 ด้าน อับเรณู ปลายแหลม ก้านช่อเรณูสั้น ผลมีกลีบเลี้ยงที่ขยายขนาดหุ้มทับไว้. (ภาพที่ 143)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ตาก กำแพงเพชร พิษณุโลก;
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ เลย (ภุกระดัง) สกลนคร (ภพาน); ภาคตะวันออก :
ชัยภูมิ นครราชสีมา อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ราชบุรี เพชรบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ :
ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี.

การกระจายพันธุ์.- เนปาล พม่า จีนตอนใต้ ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบพอประมาณตามที่ชุ่มชื้นความชื้นมาก ออกดอกและผลระหว่างเดือน
ตุลาคม ถึงธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- หญ้าข้าวเก่า.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 07 (BCU); G.Murata et al 41692 (BKF);
M.C.Lakshnakara 1429 (BK).

3. *Centranthera*

R.Br., Prod.1:438.1810; Hook.f. in Fl.Br.Ind.4:300.1884; Bonati in Fl.
Gen.I.-C.4:446.1927; T.Yamaz. in Fl.C.L.V.21:176.1985; in Fl.Thail. 5,
2:225.1990.- *Razumovia* Spreng., Mant.Prim.Fl.Hal.:45.1807, non Spreng.
1805.

ไม้ล้มลุก เป็นพืชกึ่งเบียนโดยมีรากเกาะติดกับรากของพืชชนิดอื่น ลำต้นตั้งตรงหรือทอด
ไปบนพื้นดินแล้วชูส่วนปลายขึ้น ใบส่วนล่างของลำต้นออกตรงข้าม ส่วนบนเรียงสลับ ขอบใบเรียบ
หรือหยักฟัน ดอกอาจเป็นดอกเดี่ยว ๆ ออกตามซอกใบหรือเป็นช่อแบบ spike ออกที่ปลายกิ่ง
โดยมีดอกกระจายห่าง ๆ ใบประดับมีทั้งใบประดับรูปร่างคล้ายใบ และใบประดับย่อยขนาดเล็ก
2 ใบ กลีบเลี้ยงรูปร่างแบบ spathaceous ปลายแหลม หลอดกลีบดอกโค้ง ปลายแยกเป็น 2
กลีบบน และ 3 กลีบล่าง เกสรเพศผู้ 4 อัน แบบ didynamous ติดอยู่ที่โคนหลอด กลีบดอก
ไม่แผ่พ้นปากหลอด อับเรณูมี 2 ช่อ อับเรณูของเกสรเพศผู้แต่ละคู่เชื่อมติดกัน โคนอับเรณูมี
จงอยหรือดิ่งแหลม หรือเรียวแหลม ก้านช่ออับเรณูสั้น ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ยอดเกสร
เพศเมียขยายใหญ่ ผลรูปไข่หรือรี ผลแห้งแตกเป็น 2 ซีก เมล็ดรูปบาอบางาน ผนังมีลวดลายแบบ
ร่างแห.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ขนตามกิ่งและลำต้นตั้งหรือกางออก กลีบดอกสีม่วงแดง 2 *C. siamensis*
1. ขนแนบติดกับลำต้นและกิ่ง กลีบดอกสีเหลือง ... 1 *C. cochinchinensis* ssp. *lutea*

1 *Centranthera cochinchinensis* (Lour.) Merr., Trans. Amer. Phil. Soc. n. s. 24:353.1935; Back. & Bakh. f., Fl. Java 2:514.1965.

ssp. *lutea*

(Hara) T. Yamaza., J. Jap. Bot. 57:213.1982; in Fl. C. L. V. 21:180, Pl. 24, 1-4. 1985; in Fl. Thail. 5, 2:228.1990. - *Razumovia cochinchinensis* (Lour.) Merr. var. *lutea* Hara, J. Jap. Bot. 17:397.1941.

ไม้ล้มลุก ลำต้นตั้งตรง สูง 30-75 ซม. มีขนสาบสั้น ๆ ปกคลุม โคนลำต้นกลมมีสีม่วงเข้ม กลางและปลายลำต้นเป็นเหลี่ยม รากมีสีส้มอ่อน ใบรูปแถบ ขนาด 0.2-0.5 x 0.5-5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบมีขนสาบปกคลุมทั้ง 2 ด้าน เส้นใบไม่ชัดเจน ไม่มีก้านใบ ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ spike ใบประดับรูปร่างคล้ายใบแต่มีขนาดเล็กกว่า ใบประดับ 2 ใบที่โคนกลีบเลี้ยงรูปแถบ มีขนาดเล็กยาวได้ถึง 6 มม. ผิวด้านนอกมีขน ผิวด้านในเกลี้ยง กลีบเลี้ยงมีขนาด 0.5-0.6 x 1-1.5 ซม. มีสันและร่องตามยาว ผิวกลีบด้านนอกมีขนหนาแน่น ด้านในเกลี้ยง กลีบดอกสีเหลือง หลอดกลีบยาวประมาณ 2 ซม. กว้าง 8-9 มม. ผิวด้านนอกของหลอดมีขนสั้นๆ ปลายขนมีต่อมขนาดเล็ก ผิวด้านในหลอดเกลี้ยง ปลายหลอดแยกเป็นกลีบรูปกลม กว้าง 0.8-1.2 ซม. อับเรณูมี 2 ช่อง ขนาดไม่เท่ากัน มี 1 ช่องที่มีจงอยเรียวแหลม ก้านชูอับเรณูสีเหลือง มีขน รังไข่เกลี้ยง ยาวประมาณ 3 มม. ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1 ซม. ยอดเกสรเพศเมียแบน ปลายเรียวแหลม ผลรูปรี ขนาด 4.5 x 8-9 มม. มีกลีบเลี้ยงหุ้มปิดทับไว้. (ภาพที่ 142)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ สันกำแพง กำแพงเพชร; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภูกระดึง ภูเรือ); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ บุรีรัมย์; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี จันทบุรี; ภาคใต้ : ชุมพร สุราษฎร์ธานี.

การกระจายพันธุ์.- จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ลาว เวียดนาม กัมพูชา ไทย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามทุ่งหญ้า ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- หญ้าครั่งงาน หญ้าทอนนกแคว.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 177 (BCU); Dee 58 (BKF).

2 *Centranthera siamensis* T.Yamaz., J.Jap.Bot.58:46, Fig.1.1983; in Fl. Thai.5,2:227.1990.

ไม้ล้มลุก ลำต้นสีม่วงแดง ตั้งตรง สูง 35-45 ซม. ตามลำต้นมีขนตั้ง รากสีเหลือง ใบรูปรีแกมขอบขนาน หรือรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ขนาด 0.4-1 x 1-5 ซม. ปลายใบมน โคนใบสอบ ขอบใบหยักมนไม่ค่อยชัดเจน โกลีบขอบใบมีต่อมขนาดเล็กสีม่วงแดงกระจายห่าง ๆ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบมีขนสากสั้น ๆ ทั้ง 2 ด้าน เส้นใบไม่ชัดเจน ก้านใบยาว 1-4 มม. มีขน ดอกเดี่ยวออกตามซอกใบ ใบประดับ 2 ใบรูปแถบ ยาว 4-6 มม. มีขน ก้านดอกยาว 2-3 มม. มีขน กลีบเลี้ยงขนาด 6-9 x 1.4-1.8 ซม. มีเส้นและร่องตามยาว ผิวกลีบด้านนอก มีขนหนาแน่น ด้านในเกลี้ยง กลีบดอกสีม่วงแดง ภายในหลอดกลีบดอกด้านล่างมีแถบสีเหลือง ตามยาว ความยาวหลอดกลีบดอก 2-3 ซม. กว้าง 0.8-1 ซม. ผิวด้านนอกของหลอดมีขนสั้น ๆ ผิวด้านในเกลี้ยง ปลายหลอดแยกเป็นกลีบรูปกลม กว้าง 0.7-1 ซม. อับเรณู 2 ช่อง ขนาดไม่เท่ากัน ช่องที่เล็กกว่ามีจอยเป็นหนามแหลม ก้านช่อเรณูมีขน รังไข่เกลี้ยง ยาว 3-4 มม. ก้านเกสรเพศเมียยาว 1.8-2 ซม. ยอดเกสรเพศเมียแบน ปลายแหลม ผลรูปไข่แกมรูปขอบขนาน ขนาด 4-5 x 8-9 มม. มีกลีบเลี้ยงหุ้มปิดทับไว้. (ภาพที่ 138)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : พะเยา (ภท.ร่องกล้า); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภท.ระดัง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี.

การกระจายพันธุ์.- เป็นพรรณไม้ถิ่นเดียว (endemic) ของประเทศไทย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปบนพื้นที่รกร้างตามทุ่งหญ้า หรือบนก้อนหินที่มียาซึกฟอสฟอรัส ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงพฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- หล้าดอกลำโพง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 120, 130, 155, 203 (BCU); T.Smitinand 11365 (BKF).

4. Striga

Lour., Fl. Cochinch. ed 1:22.1790; Hook.f. in Fl. Br. Ind. 4:298.1884; Botani in Fl. Gen. I.-C. 4:456.1927; T.Yamaz. in Fl. C. L. V. 21:192.1985; in Fl. Thai.5,2:231.1990.

ไม้ล้มลุก เป็นพืชรากเป็น โดยมียากเกาะติดกับรากของพืชชนิดอื่น ลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม ตั้งตรง ใบส่วนล่างของลำต้นออกตรงข้าม ส่วนปลายเรียงสลับ ขอบใบเรียบ ดอกเดี่ยวออกตาม ซอกใบ หรือเป็นดอกช่อแบบ spike โดยแต่ละดอกมีใบประดับรองรับ และมีใบประดับย่อย 2 ใบที่โคนกลีบเลี้ยง กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด มีสันตามยาว 5-15 สัน ปลายหลอดแยกเป็น 5 กลีบ หลอดกลีบดอกรูปทรงกระบอกปลายโค้ง ปลายหลอดแยกเป็น 5 กลีบ กางออก 2 กลีบบน เชื่อมกัน ปลายเว้าตื้น 3 กลีบล่างปลายเว้าลึกเป็น 3 กลีบ แต่ละกลีบขนาดเท่า ๆ กัน เกสรเพศผู้ 4 อัน แบบ didynamous ติดอยู่ที่ปลายหลอดกลีบดอก แต่ไม่โผล่พ้นปากหลอด อับเรณูมี 1 ช่อง ก้านช่อเรณูสั้น รังไข่เกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ยอดเกสรเพศเมียเป็นเบ้ากลม ผลอยู่ภายในกลีบเลี้ยงที่ขยายขนาด ผลแห้งแตกเป็น 2 ซีก เมล็ดรูปกระสวย มีสันตามยาว.

Striga asiatica (L.) Kuntze, Rev.Gen.Pl.1:466.1891; M.R.Hend., Mal.Wild Fl.Dic. :328, Fig.309.1959; Back. & Bakh.f., Fl.Java 2:515.1965; C.J. Saldanha in C.J.Saldanha & Dan H. Nicolson, Fl.Hass.Distr.:526.1978; Keng, Conc.Fl.Sing. :180.1990; T.Yamaz. in Fl.Thail. 5,2:232.1990.- *Buchnera asiatica* L., Sp.pl.:630.1753.- *Striga lutea* Lour., Fl.Cochinch. ed.1 :22.1790; Hook.f. in Fl.Br.Ind.4:299.1884; Bonati in Fl.Gen. I.-C.4:457.1927; Barlett in Fl.Siam.En.3:189.1962; T.Yamaz. in Fl.C.L.V. 21:193.1985.

ไม้ล้มลุก ลำต้นตั้งตรง สูง 8-25 ซม. มีขนสั้น ๆ ปกคลุม ใบรูปแถบ ขนาด 1-2 x 2-13 มม. ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ ผิวใบมีขนปกคลุมทั้ง 2 ด้าน เส้นใบไม่ชัดเจน ไม่มีก้านใบ ดอกเดี่ยวออกที่ซอกใบ ใบประดับ 2 ใบที่โคนกลีบเลี้ยงรูปแถบ ยาว 2-3 มม. มีขน ไม่มีก้านดอก กลีบเลี้ยงขนาด 1-2 x 4-5 มม. ผิวด้านนอกมีขน มีสันตามยาว 5 สัน แฉกที่ปลายหลอดรูปใบหอก ปลายเรียวแหลม กลีบดอกสี่เหลี่ยม หลอดกลีบดอกขนาดประมาณ 0.8 x 8 มม. ผิวหลอดด้านนอกมีขน กลีบบนที่ปลายหลอดกว้างประมาณ 2.5 มม. กลีบล่างแต่ละกลีบรูปไข่กลีบ กว้างประมาณ 1.5 มม. เกสรเพศผู้ติดที่ปลายหลอดกลีบดอกบริเวณหลอดโค้ง รังไข่ยาวประมาณ 1.5 มม. ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 5 มม. ผลรูปขอบขนาน ขนาดประมาณ 2 x 3.5 มม. (ภาพที่ 139)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ตาก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ชัยภูมิ; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี สตูล ปัตตานี.

การกระจายพันธุ์.- เขตร้อนทั่วโลก.

นิเวศวิทยา.- พบน้อยบนพื้นที่รกร้างตามทุ่งหญ้า ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงพฤศจิกายน.

ชอพนเมือง.- หล้าแม่มด.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 114 (BCU); C.Chernsivathana & Kasem 1256 (BK); Adisai 989 (BK).

5. *Torenia*

L., Sp.Pl.:619.1753; Hook.f. in Fl.Br.Ind. 4:275. 1884; Bonati in Fl. Gen.I.-C.4:387.1927; T.Yamaz in Fl.C.L.V.21:136. 1985; in Fl.Thail.5, 2:206-1990.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม ตั้งตรงหรือแผ่คลุมพื้นดิน ใบออกตรงข้าม ขอบใบจักฟันเลื่อย ดอกเดี่ยวออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง หรือเป็นดอกช่อแบบ cyme หรือ raceme กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอดมี 5 เส้นหรือปกตามยาว ปลายหลอดแยกเป็นแฉกบน 3 แฉก แฉกล่าง 2 แฉก กลีบดอกแบบ bilabiate ปลายหลอดกว้างกว่าโคนหลอด กลีบบนที่ปลายหลอดมี 2 กลีบเชื่อมติดกันรูปร่างเกือบกลม ขอบเรียบ หรือหักเว้าตรงกลาง กลีบล่างมี 3 กลีบแผ่กางออก เกสรเพศ 4 อันแบบ didynamous อับเรณูมี 2 ช่อ เกสรเพศผู้มีอับเรณูเชื่อมกันเป็นคู่ ในบางชนิดโคนก้านช่ออับเรณูค้ำยาวกว่ามัจงอย รังไข่เดี่ยว ปลายมีขน ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ผลอยู่ภายในกลีบเลี้ยงที่ขยายขนาด ผลแห้งแตกเป็น 2 ซีก.

Torenia fournieri Linden ex Fournier, Ill.Hort. 23:129. t.249.1876; Bonati in Fl.Gen.I-C.4:406.1927; Kerr in Fl.Siam.En.3:70.1954; Back. & Bakh. f., Fl.Java 2:509.1965; T.Yamaz. in Fl.C.L.V.21:152.1985; Keng, Conc.Fl.Sing.180.1990; T.Yamaz. in Fl.Thail.5,2:213.1990.

ไม้ล้มลุก ลำต้นเป็นสี่เหลี่ยม ยาว 8-25 ซม. มีขนปกคลุม มักพบแตกเป็นกอแผ่คลุมพื้นดิน ใบรูปไข่ หรือรูปไข่แกมใบหอก ขนาด 0.6-2 x 1.8-3.5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบกลมหรือสอบเล็กน้อย ขอบใบจักฟันเลื่อย แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบมีขนทั้ง 2 ด้าน เส้นใบ 4-6 คู่ ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 3-8 มม. มีขน ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง ก้านดอกหรือก้านดอกย่อยเป็นสี่เหลี่ยม ยาว 0.5-1 ซม. มีขนตามสัน กลีบเลี้ยงขนาด 0.8-1 x 1-1.8 ซม. มีปีกเป็นแผ่นบาง 5 ปีกตามยาว ขอบปีกมีขนสั้น ๆ หลอดกลีบดอกยาว 2-2.5 ซม. กว้าง 0.8-1 ซม. ผิวดอกด้านนอกมีขนสั้น ๆ โคนหลอดสี่เหลี่ยม ส่วนกลางและปลายหลอดสีม่วงอ่อน กลีบที่ปลายหลอดสีม่วงเข้ม กลีบบนรูปร่างเกือบกลม กว้าง 1.2-1.5 ซม. ปลายเว้าตื้น กลีบล่างทั้ง 3 กลีบแต่ละกลีบกว้างประมาณ 1 ซม. 2 กลีบข้าง รูปไข่กลับ กลีบตรงกลางรูปกลม โคนกลีบเป็นวงสี่เหลี่ยม ก้านช่ออับเรณูเกลี้ยง ไม่มีมัจงอย รังไข่เดี่ยว ยาวประมาณ 5 มม. ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 2 ซม. ยอดเกสรเพศเมียแบน ปลายแหลม

ผลรูปขอบขนานขนาด 2.5-3 x 8-9 มม. มีกลีบเลี้ยงหมักติดใบไว้. (ภาพที่ 141)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ตาก สุโขทัย กำแพงเพชร นครสวรรค์ พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : กรุงเทพฯ นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี จันทบุรี; ภาคใต้ : นครศรีธรรมราช ตรัง.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามทิวเขาชัน ออกดอกและผลเกือบตลอดปี.

ชื่อพื้นเมือง.- แววมยรา.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 02 (BCU); K.Suvatabandhu 324 (BK).

SIMAROUBACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบประกอบแบบขนนก เรียงเวียนสลับ ไม้หยาบ ดอกขนาดเล็กอาจเป็นดอกแยกเพศ โดยดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน หรือเป็นดอกสมบูรณ์เพศ สัมมาตรตามวิกรม กลีบเลี้ยงมี 3-5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมกัน เรียงตัวแบบ imbricate หรือ valvate ในดอกตูม กลีบดอก 3-5 กลีบ แยกจากกัน เรียงตัวแบบ imbricate หรือ valvate เช่นกัน เกสรเพศผู้จำนวนเท่ากบกลีบดอกติดสลับกับกลีบ หรือมีจำนวนเป็น 2 เท่าของกลีบดอก อับเรณูแตกตามยาว โคนก้านช่อบเรณูมีรูปร่างคี่ รังไข่มี 2-8 อัน มีก้านชู โคนรังไข่อาจเชื่อมกันและมี placentation แบบ axile หรืออาจเชื่อมกันเฉพาะก้านเกสรเพศเมีย ส่วนรังไข่แยก มี placentation แบบ basal หรือ apical รังไข่แต่ละอันมี 1 ช่อง แต่ละช่องมี 1-2 ออวูล ผลแบบ capsule schizocarp samara samaroid berry หรือ drupe

Eurycoma

Jack, Mal.Misc.2:45.1822; Noot. in Fl.Mal.1,6:203.1962; in Fl.Thail.2,4:443.1981.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ออกเป็นกลุ่มที่ปลายกิ่งใบย่อยเรียงตรงข้าม หรือเกือบตรงข้าม ไม่มีก้านใบย่อย ช่อดอกออกพชอกใบ เป็นช่อแบบ panicle ขนาดใหญ่ มีขนทั่วไป ปลายขนมีต่อมเด่นชัด ดอกแยกเพศหรือสมบูรณ์เพศ ดอกเพศเมียมีเกสร

เพศผานาคโทยแต่ไม่สมบรม ดอกเพศผู้แก่สรเพศเมียที่ไม่สมบรมเช่นกัน เกสรเพศผู้ติดอยู่บนกลีบ
เลี้ยง โคนคานโนของกานช่อบรมรยางค์ ระหว่างกานช่อบรมแต่ละอันมีเกสรเพศผู้ที่ไม่สมบรม
(staminode) ซึ่งเชื่อมติดกับโคนคานางของกานช่อ จานฐานดอกไม้ชัดเจน รังไข่มี 5-6 อัน
แยกจากกัน กานเกสรเพศเมียเชื่อมกันหรืออาจแนบติดกัน ยอดเกสรเพศเมียรูปจาน (peltate)
มี 5-6 แฉก แต่ละช่องของรังไข่มี 1 อวูล placentation แบบ apical ผลแบบ drupe
มีกานช่อ

Eurycoma longifolia Jack, Mal.Misc.2:45.1822; A.W.Benn. in Fl.Br.Ind.1:
521.1875; Brandis, Ind.Trees:127.1906; M.H.Lecomte in Fl.Gen.I.-C.1:
695.1911; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:362.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:242.1926;
Noot. in Fl.Mal.1,6:205, Fig.6,7a-e.1962; Kochummen in Tree Fl. Malaya
2:350.1973; Noot. in Fl.Thail.2,4:444.1981; Keng, Conc.Fl.Sing.:99.1990.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก อาจสูงได้ถึง 3 ม. กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาลทั่วไป ใบทั้งช่อยาว
30-35 ซม. ก้านช่อใบยาว 7-12 ซม. ทงกานและกานช่อใบมีขนสั้น ๆ ใบย่อยจำนวน 8-9 คู่
ใบย่อยที่โคนช่อเรียงตรงข้าม ใบย่อยที่ปลายช่อเรียงเยื้องกันเกือบตรงข้าม ใบย่อยปลายสุดรูปไข่
กลับ ใบย่อยอื่น ๆ รูปรี ขอบขนาน หรือรูปไข่แกมขอบขนาน ขนาดใบ 0.8-3.5 x 1.5-7 ซม.
ปลายใบมน กลม หรือเว้าเล็กน้อย โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิว
ใบด้านบนสีเขียวเข้ม เกลี้ยง ยกเว้นเส้นกลางใบ บริเวณโคนมีขนสั้น ๆ ผิวใบด้านล่างสีเขียว
อ่อน มีขนสั้น ๆ ทั่วไป เส้นใบ 8-12 คู่ ปลายเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ เห็นชัดเจนทางด้านล่าง
ช่อดอกยาว 20-35 ซม. ก้านช่อดอก ใบประดับ ก้านดอกย่อย และกลีบเลี้ยงมีขน ปลายขนมีต่อม
ค่อนข้างเหนียว ใบประดับในช่อขนาดเล็ก ดอกสีน้ำตาลแดง ก้านดอกยาว 4-7 มม. เส้นผ่า
ศูนย์กลางดอกประมาณ 7 มม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่ ขนาด 1-1.2 x 2 มม. โคนเชื่อมกัน
เล็กน้อย ผิวด้านในเกลี้ยง ด้านนอกมีขน กลีบดอก 5 กลีบ รูปไข่กลับขนาดประมาณ 2 x 5 มม.
มีขนสั้น ๆ ทั้ง 2 ด้าน กลางกลีบด้านหลัง มีขนหุ้มต่อมเป็นแนวตามยาว เกสรเพศผู้ 5 อัน ยาว
ประมาณ 2 มม. กานช่อบรมมีขน รังไข่ขนาดเล็ก มีขน ยอดเกสรเพศเมียมี 5 แฉก ผลรูป
ขอบขนาน ขนาด 1-1.2 x 1.3-1.5 ซม. กานผลยาว 1.5-2 มม. กลางผลมีร่องตื้น ๆ ตาม
ยาว ผลสุกสีแดง. (ภาพที่ 144)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำปาง อุดรดิตถ์ พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ : ขอนแก่น; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี จันทบุรี
ตราด; ภาคใต้ : ระนอง พังงา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สตูล สงขลา ตรัง ปัตตานี
นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- พม่า ลาว ไทย เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย.

นี้เวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึง
มิถุนายน.

ชื่อพื้นเมือง.- ปลาไหลเผือก.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 19 (BCU); T.Shimizu et al T-23955
(BKF).

STERCULIACEAE

ไม้มลลกล ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น มีก้านรูปดาว ใบเดี่ยวหรือใบประกอบ มีหูใบและมัก
ร่วงง่าย ช่อดอกมักออกตามซอกใบ พบข้างที่ออกที่ปลายกิ่ง ดอกแยกเพศหรือสมบูรณ์เพศ สมมาตร
ด้านข้างหรือตามรัศมี กลีบเลี้ยง 3-5 กลีบ เชื่อมกันเป็นหลอดหรือเชื่อมกันเฉพาะส่วนโคน กลีบ
ดอก 5 กลีบ แยกกันเป็นอิสระหรือไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้ 5 อันถึงจำนวนมาก เกสรเพศผู้
สมบูรณ์จะอยู่สลับกับเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ ก้านช่อบริเวณแยกจากกัน หรือเชื่อมกันเป็น 1 กลม
ช่อบริเวณ 2 ช่อง รังไข่เห็นอวงกลมมี 1-10 ช่อง แต่มักพบเป็น 5-6 ช่อง แต่ละช่องมีอวูล 2
ถึงจำนวนมาก placentation แบบ axile ผลแบบ schizocarp capsule หรือ
follicle.

Helicteres

L., Sp.Pl.:963.1753; Hutch., Gen.Fl.Pl.2:516.1967; Gagnep. in Fl.Gen.I.
-C.1:487. 1910.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก มีก้านรูปดาว ใบเดี่ยว เรียงสลับ ดอกเดี่ยว หรือออกเป็น
กระจุกตามซอกใบ กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 3-5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ
ขนาดไม่เท่ากัน กลีบมกมก้าน บริเวณก้านมกมตง (auricle) เกสรเพศผู้ 10 อัน ก้านช่อบริเวณ
เชื่อมกันเป็นหลอด เกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ 5 อัน ติดอยู่ที่โคนก้านช่อบริเวณ รังไข่มี 5 ช่อง แต่
ละช่องมีอวูลจำนวนมาก ทั้งเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียมีก้านชู (gynandrophore) ผลแบบ
capsule มีขน.

รูปวิธานจำแนกชนิด

- 1. ก้านชูเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมีย (gynandrophore) เกลี้ยง ขอบใบหยักซี่ฟัน
- 2. *H. hirsuta*
- 1. ก้านชูเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมีย มีขนที่โคนก้าน ขอบใบเรียบ . 1. *H. angustifolia*

1. *Helicteres angustifolia* L., Sp.PL.:963.1753; DC., Prodr.I:476.1824; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.1:495.1910; Back.& Bakh.f., Fl.Java 1:410.1963.

ไม้พุ่ม พบบ้างที่ลำต้นทอดเลื้อยไปบนพื้นดิน ลำต้นและกิ่งมีขนสีน้ำตาลรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ใบรูปใบหอก หรือรูปไข่แกมรูปใบหอก ขนาด 1-4.5 x 7-10 ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบมนหรือกลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง ผิวใบด้านบนมีขนรูปดาวห่าง ๆ มีมากบริเวณเส้นใบ ผิวใบด้านล่างมีขนรูปดาวหนาแน่น เส้นใบ 3-5 เส้น ออกจากโคนใบ เป็นร่องทางด้านบน นูนทางด้านล่าง เห็นลวดลายแฉะร่างแหเด่นชัดทางด้านล่าง ก้านใบยาว 5-7 มม. มีขน ช่อดอกออกเป็นกระจุกตามซอกใบ ยาว 1-1.5 ซม. ใบประดับขนาดเล็กรูปแถบ ก้านดอกย่อยมีตั้งแต่สั้นมากจนยาวได้ถึง 5 มม. กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน ความยาวตั้งแต่โคนหลอดถึงปลายกลีบ 5-7 มม. เส้นผ่าศูนย์กลางที่ปลายหลอด 2.5-3 มม. มีขนทั้งสองด้าน กลีบดอกสีม่วงอ่อนหรือม่วงอมชมพู 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน ความยาวกลีบ 7-8 มม. ปลายกลีบกลมหรือตัด โคนสอบเป็นก้าน ทาก้านมีตั้ง 2 ตั้ง ผิวกลีบมีขน gynandrophore ยาว 5-6 มม. ก้านช่อประดับเชื่อมกันเป็นหลอดหุ้มเกสรเพศผู้ไม่สมบูรณ์ไว้ภายใน รังไข่อยู่ภายในหลอดก้านช่อประดับ มีขนปกคลุมห่าง ๆ ผลรูปขอบขนาน ขนาด 1-1.5 x 2.5-3 ซม. มีขนปกคลุมหนาแน่น เมล็ดรูปไข่ หรือสี่เหลี่ยมมนแป้นแบน เมื่อแห้งมีสีดำ. (ภาพที่ 145)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์
เลย หนองคาย อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมาบุรีรัมย์; ภาคตะวันตก
เฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี;
ภาคใต้ : ชุมพร สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- จีน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนเมษายนถึงสิงหาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ขตุณ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 52, 277 (BCU); A.F.G.Kerr 19645 (BK).

2. Helicteres hirsuta Lour., Fl.Cochinch.2:530.1790; Kurz, Fl.Burm.1:143.1877; Gagnep. in Fl.Gen.I.-C.1:490.1910; Craib in Fl.Siam.En.1:171.1925; Back. & Bakh.f., Fl.Java 1:410.1963. - H. spicata Colebr.ex Mast. in Fl.Br.Ind.1:366.1874.

ไม้พุ่ม ลำต้นและกิ่งมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่น ใบรูปขอบขนานแกมรูปใบหอก ขนาด 2-6 x 6-18 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบรูปหัวใจ ขอบใบหยักซี่ฟัน แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบมีขนรูปดาวปกคลุมหนาแน่นทั้งสองด้าน เส้นใบ 6-8 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน แต่ด้านล่างจะเห็นลวดลายแบบร่างแหชัดเจนกว่า ก้านใบยาว 3-7 มม. มีขนหนาแน่น หวีใบเป็นรูปแถบยาวประมาณ 1 ซม. มีขน ช่อดอกออกที่ซอกใบ ความยาวช่อ 2-3 ซม. ใบประดับรูปแถบหรือใบหอก ยาว 0.5-1 ซม. มีขน บนก้านช่อดอกมีต่อมกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 มม. เมื่อดูเป็นสีดำ ก้านดอกย่อยมีตั้งแต่สั้นมากจนถึง 2 มม. กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอดปลายแยกเป็น 5 กลีบ ขนาดไม่เท่ากัน ปลายกลีบเรียวแหลม ความยาวตั้งแต่โคนหลอดถึงปลายกลีบ 2-2.2 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางที่ปลายหลอด 3-5 มม. ผิวหลอดด้านนอกมีขนรูปดาวหนาแน่น ผิวหลอดด้านในบริเวณโคนหลอดเกลี้ยง บริเวณปลายหลอดและกลีบมีขน กลีบดอก 5 กลีบ สีม่วงแดง ความยาวกลีบ 2.5-2.7 ซม. ปลายกลีบกลม โคนกลีบสอบเป็นก้านยาว บริเวณกึ่งกลางก้าน มีติ่ง 2 ติ่ง ปลายกลีบมีขนทั้งสองด้าน โคนกลีบบริเวณก้านเกลี้ยงหรือเกือบเกลี้ยง gyandrophore ยาวประมาณ 2 ซม. ผิวเกลี้ยง เกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์รูปใบหอกกลับ ปลายแหลม ติดอยู่บนหลอดก้านช่อดอกด้านใน รังไข่มีขนหนาแน่น อยู่ภายในหลอดก้านช่อดอก ผลรูปขอบขนาน ขนาด 1.2-1.5 x 3-4 ซม. มีขนปกคลุมหนาแน่น เมล็ดรูปสี่เหลี่ยมขนแป้น เมื่อดูเป็นสีดำ. (ภาพที่ 146)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : นครสวรรค์; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : สระบุรี นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สตูล.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย จีน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบพุ่มบริเวณค่อนข้างชื้น ออกดอกและผลระหว่างเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ปอเต่าไห้.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 126 (BCU); C.Phengklai et al 3744 (BKF); A.F.G.Kerr 11281 (BK).

STYRACACEAE

ไม้ม้วน หรือไม้ม้วน ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ มีขนรูปดาว ไม้ม้วนใบ ข้อดอกแบบ raceme หรือ panicle ดอกสมบูรณ์เพศ สีมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ หรืออาจเห็นไม่ชัดเจน กลีบดอก 5 กลีบ โคนเชื่อมกัน เรียงตัวแบบ valvate หรือ imbricate ในดอกเต็ม เกสรเพศผู้มีจำนวนเท่ากับกลีบดอก หรือเป็นสองเท่าของกลีบดอก โคนก้านช่อบเรณูเชื่อมกัน อับเรณูมี 2 ช่อง หนึ่งเข้าสู่ใจกลางดอก รังไข่เห็นอวงกลีบ มี 3-5 ช่อง แต่ละช่องมีอวูล 1-จำนวนมาก placentation แบบ axile ผลแบบ capsule หรือ drupe เมล็ด 1-จำนวนมาก.

Styrax

L., Sp.Pl.:444.1753; Guilaumin, Fl.Gen.I.-C.3:979.1933; Steenis in Fl. Mal.1,4:50.1949; Hutch., Gen.Fl.Pl.2:36.1967.

ไม้ม้วน หรือไม้ม้วน มักพบ gall เป็นช่อดำกึ่ง ผิวใบด้านล่างมีขนหนาแน่น ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย หลอดกลีบเลี้ยงรูปประมิง หรือรูปถ้วย ปลายตัดหรือเป็นแฉก ผิวด้านในหลอดอาจแยกหรือเชื่อมติดกับรังไข่ กลีบดอกโคนเชื่อมกัน ผิวกลีบด้านนอกมีขน เกสรเพศผู้ 10 อัน โคนก้านช่อบเรณูเชื่อมกันเป็นหลอด และเชื่อมติดกับโคนหลอดกลีบดอก รังไข่ 3 ช่อง แต่ละช่องมีอวูล 1-6 ผลกลม หรือรูปขอบขนาน ผลแห้งอาจแตกหรือไม่แตก.

Styrax benzoides Craib, Kew Bull.1912:267; H.R.Fletcher in Fl.Siam.En. 2:391.1938.

ไม้ม้วน กิ่งอ่อนมีขนสีเทารูปดาวปกคลุมหนาแน่น ใบรูปไข่ หรือรูปรีแกมรูปไข่ ขนาด 2-4 x 3-16 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบมน กลม หรือสอบเล็กน้อย ขอบใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ใบอ่อนผิวใบด้านบนมีขนหนาแน่น ใบแก่เกลี้ยง ด้านล่างมีขนรูปดาว ขนาดเล็ก สีเทาปกคลุมหนาแน่นทั้งในใบอ่อนและใบแก่ เส้นใบ 6-8 คู่ ชัดเจนทั้งสองด้าน แต่ด้านล่างจะเห็นลวดลายแบบร่างแหชัดเจนมากกว่า ก้านใบยาว 3-5 มม. เป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน มีขน ข้อดอกออกที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง เป็นช่อแบบ raceme หรือ panicle ยาว 3-10 ซม. ก้านและแกนช่อดอกมีขนหนาแน่น ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย ก้านดอกย่อยยาว 1.5-3 มม. มีขน ก้านบิดทำให้ดอกห้อยลง ดอกมีกลิ่นหอมเปรี้ยว หลอดกลีบเลี้ยงรูปประมิง ขนาด 3-4 x 3 มม. ปลายหลอดตัดหรือเป็นแฉกไม่ชัดเจน ผิวหลอดด้านนอกมีขน ด้านในเกลี้ยง กลีบดอกสีขาว หลอดกลีบดอกยาวประมาณ 4 มม. กลีบดอกยาวประมาณ 1.1-1.3 ซม. ผิวกลีบด้านนอกมีขนหนาแน่น ผิวกลีบด้านในมีขนเฉพาะบริเวณปลายกลีบ อับเรณูรูปขอบขนาน ยาวประมาณ 5 มม. ก้านช่อบเรณูมีขน รังไข่มีขนสั้น ๆ ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1.2 ซม. เกลี้ยง ผล

กลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.2-1.5 ซม. ผลแห้งแตกเป็น 3 ซีก จากปลายผล เปลือกผลหนาประมาณ 1.5 มม. เมล็ดกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 1-1.2 ซม. (ภาพที่ 148)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ เชียงราย ตาก พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : นครพนม; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ สุรินทร์; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี.

การกระจายพันธุ์.- ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปตามสันเขาริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน.

ชื่อพื้นเมือง.- ก้ายาน สะดาน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 65 (BCU); T.Santisuk 1022 (BKF).

SYMPLOCACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับ หรือเรียงเวียนสลับ ไม้มีหูใบ ดอกขนาดเล็ก สมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบดอกเชื่อมติดกัน เกสรเพศผู้ติดอยู่บนกลีบดอก เรียงเป็น 1-4 วง รังไข่ใต้วงกลีบ หรืออยู่กลางฐานดอก มี 2-5 ช่อง แต่ละช่องมี 2-4 อวุล placentation แบบ axile ผลแบบ berry หรือ drupe

Symplocos

Jacq., En.Fl.Carib. :5,24.1760; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind. 3:572.1882; Guillaumin in Fl.Gen.I.-C.3:991.1933; Noot. in Fl.Thai 1,2,4:448.1981; in Fl.Mal. 1,8:205.1977.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น มักมีก้านใบ (bud scale) หนามยอดอ่อน ลักษณะเห็นยวคล้ายแผ่นหนัง กิ่งอ่อนมีขน ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ช่อไปไกลปลายกิ่ง หรือออกตามกิ่งบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว แต่ละดอกมีใบประดับรองรับ กลีบเลี้ยง 3-5 กลีบ เรียงตัวแบบ valvate หรือ imbricate ในดอกตูม คงอยู่จนกระทั่งเป็นผล กลีบดอก 5 กลีบ เชื่อมกันบริเวณโคนกลีบ มักเรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูเชื่อมกันเป็นหลอดสั้นหรือยาว ติดอยู่ที่โคนหลอดกลีบดอก อับเรณู 2 ช่อง หนีเข้าสู่ใจกลางดอก ผลเกลี้ยง ปลายผลมีส่วนของกลีบเลี้ยงติดอยู่.

รูปวิธานจำแนกชนิด

1. ดอกในช่อไม่มีก้านดอกย่อย ยอดอ่อนมีกาบใบหุ้มชัดเจน 1. *S. cochinchinensis* ssp. *laurina*
1. ดอกในช่อมีก้านดอกย่อย กาบใบไม่ชัดเจน
2. ช่อดอกยาวไม่เกิน 2 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนเส้นกลางใบด้านล่างเกลี้ยง 3. *S. sumuntia*
2. ช่อดอกยาวเกิน 2 ซม. ปลายใบมนหรือกลม โคนเส้นกลางใบด้านล่างมีขน 2. *S. racemosa*

1. *Symplocos cochinchinensis* (Lour.) S.Moore, J.Bot.52:148.1914; Guil-laumin in Fl.Gen.I.-C.3:998.1933; Noot. in Fl.Mal.1,8:245.1977; Noot.& J.E. Vidal in Fl.C.L.V. 16:26.1977; Noot. in Fl.Thail. 2,4:455.1981.- *Dicalix cochinchinensis* Lour., Fl.Cochinch.1:663.1790.

ssp. *laurina*

(Retz.) Noot., Rev.Symploc.:156.1975; in Fl.Mal. 1,8:248.1977; Noot. & J.E. Vidal in Fl.C.L.V.16:28.1977; Noot. in Fl.Thail. 2,4: 456.1981.- *Myrtus laurinus* Retz., Ob.Bot.4:26.1786.- *Symplocos spicata* Roxb., Fl.Ind.2:541.1832.- *S. laurina* (Retz.) Wall.ex G.Don, Gen.Syst.4:3.1837; H.R.Fletcher in Fl.Siam.En.2:387.1938.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนเกลี้ยง หรือมีขนสั้น ๆ มี lenticel ทั่วไป ยอดอ่อนมีกาบใบหุ้ม ลักษณะก้านช่อดอกหนาแน่นทั้งสองด้าน ใบเรียงเวียนสลับ รูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 2.5-6 x 5-15 ซม. ปลายใบมน หรือแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนาและกรอบ เมื่อแห้งมีสีเขียวแกมเหลือง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ 6-8 คู่ หนาชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 0.7-2 ซม. เป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน ช่อดอกออกที่ซอกใบ หรือออกตามกิ่งบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว เป็นช่อแบบ spike ยาว 1-5 ซม. แกนช่อดอกมีขน ดอกมีกลิ่นหอม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6 มม. แต่ละดอกมีใบประดับรองรับ 3 ใบ ยาวประมาณ 1 มม. ปลายแหลม มีขน ใบประดับดังกล่าวไม่ร่วงง่าย กลีบเลี้ยง 5 กลีบสั้น ๆ ผิวเกลี้ยง ปลายกลีบมน ขอบมีขน ความยาวรวมรังไข่และกลีบเลี้ยง 1.5-2 มม. กลีบดอกสีขาว โคนเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายแยกเป็นกลีบรูปรีแกมรูปขอบขนาน 5 กลีบ ขนาดประมาณ 2 x 3 มม. ปลายกลีบกลม เกสรเพศผู้จำนวนมาก ยาวไม่เท่ากัน ก้านเกสรเพศผู้สีขาว ยาวประมาณ 3 มม. ยอดเกสรเพศผู้สีขาว ผลรูปไข่ ขนาด 4-5 x 4 ซม. ผิวเกลี้ยง. (ภาพที่ 150)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ ลำปาง พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ เลยหนองคาย อุดรธานี; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา พังงา.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ศรีลังกา พม่า จีน ญี่ปุ่น ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบพื่อประมาณตามสันเขาริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนสิงหาคม-กุมภาพันธ์.

ชื่อพื้นเมือง.- โลต เหมือดหลวง เหมือดสัน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 136 (BCU); C.Chernsivathana 925 (BK); S.Suthisorn 708 (BK); Pradit 683 (BK).

2. *Symplocos racemosa* Roxb., [Hort.Beng.:40.1814, nom.nud.] Fl.Ind.ed. 2:539.1832; Kurz, Fl.Burm.2:144.1877; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.3:576.1882; Brandis, Ind.Trees:438.1906; Guillaumin in Fl.Gen.I.-C.3:1026. Fig.116.1933; H.R.Fletcher in Fl.Siam.En.2:388.1938; Noot.& J.E.Vidal in Fl.C.L.V. 16:58, Pl.6, 5-8.1977; Noot. in Fl.Thai.1.2,4:462.1981.- *S. impressa* H.R.Fletcher, Kew Bull.1937.505; in Fl.Siam.En.2:387.1938.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนเกลี้ยง หรือมีขนสั้น ๆ ใบเรียงเวียนสลับ รูปรี ขนาด 2.5-5 x 5-10 ซม. ปลายใบมนหรือกลม โคนใบมนหรือสอบ ขอบใบเรียบหรือหยักมนเล็กน้อย ไม้ค่อนชัดเจน แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ยกเว้นโคนเส้นกลางใบด้านล่างมีขนห่าง ๆ เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน หนทางด้านล่าง เส้นใบด้านข้าง 6-7 คู่ หนทางสองด้าน ปลายเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ก้านใบยาว 0.8-2 ซม. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง และช่อใบใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อรูปทรงกระบอก ยาว 2-8 ซม. แกนช่อดอกมีขนหนาแน่น ดอกในช่อจำนวนมาก กลิ่นหอม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ซม. ก้านดอกย่อยยาว 0.5-1.5 มม. มีขน ใบประดับร่วงง่าย รูปไข่ ขนาด 1.5-3 x 2-4 มม. ปลายมน ผิวด้านนอกมีขนหนาแน่น กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่ ปลายกลีบมนหรือกลม ขอบมีขนสั้น ๆ ความยาวรวมถึงไข่และกลีบเลี้ยงประมาณ 4 มม. กลีบดอกสีขาว โคนเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ ขนาด 3-4 x 5 มม. ปลายกลีบกลม เกสรเพศผู้จำนวนมาก ยาวไม่เท่ากัน จานฐานดอกมีขนหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 4 มม. ผลรูปไข่แกมรูปขอบขนาน ขนาด 3-4 x 4-10 มม. (ภาพที่ 147)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง น่าน พะเยาโลก; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ เลย อุดรธานี นครพนม สกลนคร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรีราชบุรี เพชรบุรี; ภาคกลาง : สระบุรี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า จีน ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบน้อย บนสันเขาริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เมษายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เหมอดหอม เหมอดเหล้า.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 221 (BCU); C.Phengkhilai 492 (BKF); S.Suthisorn 2960 (BK).

3. *Symplocos sumuntia* Buch.-Ham. ex D.Don, Prodr. Fl.Nepal :145.1825; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.3:578.1882; Noot. in Fl.Mal.1,8:271.1977; Noot. & J.E.Vidal in Fl.C.L.V.16:62, Pl.16, 12-14.1977; Noot. in Fl.Thail.2,4 :463.1981.- *S. caudata* [Wall.cat.:4413.1830, nom.nud.ex] G.Don, Gen. Syst.4:3.1837; Kurz, Fl.Burm.2:147.1877; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.3: 577.1882; Brandis, Ind.Trees: 440.1906; Guillaumin in Fl.Gen.I.-C.3: 1021.1933; H.R.Fletcher in Fl.Siam.En.2:385.1938.

ไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งเกลี้ยง ใบเรียงเวียนสลับ ใบรูปรี หรือรูปรีแกมรูปใบหอกกลับ ขนาด 1-3 x 4-8 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบ ขอบใบหยักซี่ฟัน แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบ 6-9 คู่ ไม้ค้อยชัดเจน เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน บนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 5-8 มม. เป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน ช่อดอกออกที่ซอกใบเป็นช่อแบบ raceme ยาว 1-2.5 ซม. แกนช่อดอกมีขน โคนก้านช่อดอกมีก้านสั้น ๆ หุ้ม ดอกในช่อ 2-8 ดอก กลิ่นหอม เส้นผ่าศูนย์กลางดอก 5-6 มม. ก้านดอกย่อยยาว 2-4 มม. มีขน ใบประดับขนาดเล็ก รูปไข่หรือรูปใบหอก ยาว 1-2 มม. ร่วงง่าย ผิวใบประดับมีขนสั้น ๆ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ผิวเกลี้ยง ขอบมีขนสั้น ๆ ความยาวรวมรังไข่และกลีบเลี้ยง 2.5-3 มม. กลีบดอกสีขาว โคนเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายแยกเป็น 5 กลีบ รูปขอบขนาน ขนาด 2-3 x 3-4 มม. ปลายกลีบมน เกสรเพศผู้จำนวนมาก ยาวไม่เท่ากัน จานฐานดอกเกลี้ยง ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 4 มม. (ภาพที่ 149)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ เชียงราย; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภกระดิง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา อุบลราชธานี; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ระนอง สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย พม่า จีน เกาหลี ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย.

นิเวศวิทยา.- พบน้อย ริมลำธารขนาดเล็กที่พบเป็นหิน ออกดอกเดือนพฤศจิกายน.

ชื่อพื้นเมือง.- เขมอดปลาชิว.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 308 (BCU); C.F. van Beusekom et al 4276 (BKF); J.F.Maxwell 85-526 (BKF).

THEACEAE

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ ไม้หนึ่ใบ ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี มีใบประดับสองใบที่โคนกลีบเลี้ยง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ แยกหรือเชื่อมกัน เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม กลีบดอก 5 กลีบ แยกจากกัน หรือโคนเชื่อมกันเล็กน้อย เรียงตัวแบบ imbricate เกสรเพศผู้ 5-จำนวนมาก เรียงเป็นหลายวง แยกจากกันหรือเชื่อมกันเล็กน้อย รังไข่เหนือหรือใต้วงกลีบ มี 3-5 ช่อง ออวูล 1-จำนวนมาก placentation แบบ axile ผลแบบ capsule หรือ berry.

Anneslea

Wall., Pl. As. Rar. 1:5, t.5.1829, nom. cons.; King in Fl. Thail. 2, 2:157.1972.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบซี่ร่ม กลีบเลี้ยงคงอยู่จนกระทั่งเป็นผล โคนกลีบดอกเชื่อมกัน กลางกลีบคอด เกสรเพศผู้ 30-40 อัน ก้านช่อดอกเรณูติดที่ฐานของอับเรณู (basifixed) รังไข่ใต้วงกลีบ มี 2-3 ช่อง ออวูลห้อยลง ผลแบบ berry แต่ละช่องมี 1-3 เมล็ด.

Anneslea fragrans Wall., Pl. As. Rar. 1:5, t.5.1829; Dyer in Fl. Br. Ind. 1: 280.1872; Kurz, Fl. Burm. 1:98.1877; Brandis, Ind. Trees:58.1906; Craib in Fl. Siam. En. 1:123.1925; Gagnep. in Fl. Gén. I.-C. Suppl. 1:278.1943.

ไม้ต้น ใบเรียงเวียนสลับเป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง รูปรี รูปไข่แกมรูปรี หรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาด 2.5-6 x 7-12 ซม. ปลายใบมน หรือกลม โคนใบมนหรือสอบเล็กน้อย ขอบใบเรียบ ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ผิวใบด้านล่างมีจุดสีน้ำตาลขนาดเล็กกระจายทั่วไป เส้นใบ 7-15 คู่ นูนเล็กน้อยทั้งสองด้าน เส้นกลางใบเป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน นูนเด่นชัดทางด้านล่าง ก้านใบยาว 1.5-2 ซม. ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง จำนวนดอก 3-14 ดอกต่อช่อ กลิ่นหอม ก้านดอกย่อยยาว 3-5 ซม. มีใบประดับรูปไข่ ยาว 3-4 มม. ติดอยู่เกือบตรงข้ามกันที่ปลายก้าน กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปไข่ ขนาดไม่เท่ากันประมาณ 0.7-1.2 x 0.7-1.2 ซม. ปลายกลีบแหลมหรือเรียวแหลม แผ่นกลีบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวเกลี้ยง กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว รูปไข่แกมรูปใบหอก ขนาด 0.7-0.8 x 1.2-1.5 ซม. ปลายกลีบแหลม ขอบจักไม่เป็นระเบียบ กลางกลีบดอก โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ เกสรเพศผู้จำนวนมาก อับเรณูรูปใบหอก ปลายเรียวแหลม ออวลขนาดใหญ่ รูปไข่กลับ ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1.5 ซม. ผลรูปไข่ เส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5-3 ซม. ผิวมี lenticel ปลายผลมีกลีบเลี้ยง และก้านเกสรเพศเมียติดอยู่ เมล็ดรูปขอบขนาน หรือไข่กลับ ขนาด 5-6 x 7-10 มม. (ภาพที่ 151)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ เลย สกลนคร; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคใต้ : ชุมพร.

การกระจายพันธุ์.- พม่า จีนตอนใต้ ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤศจิกายน-มิถุนายน.

ชื่อพื้นเมือง.- สารภีป่า โม่งนึ่ง ทำซุง.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 220 (BCU); H.Koyama et al T-49512 (BKF).

THUNBERGIACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้เลื้อย ใบเดี่ยวออกตรงข้าม เซลล์ในแผ่นใบไม่มีผลึกของ Calcium carbonate ที่เรียกว่า cystolith ดอกเดี่ยว หรือดอกช่อ มีใบประดับ ดอกสมบูรณ์เพศ สีมมาตรด้านข้าง กลีบเลี้ยงลดรูปและขนาดเป็นเพียงวงแหวน ขอบเรียบหรือจักเป็นรูเล็ก ๆ กลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เกสรเพศผู้ติดอยู่บนหลอดกลีบดอก รังไข่ เหนือวงกลีบ มี 2 ช่อง แต่ละช่องมี 2 ออวูล placentation แบบ axile ผลแบบ capsule.

Thunbergia

Retz., Phys.Saellsk.Handl.1:163.1776; Back. & Bakh.f., Fl.Java 2:551. 1965.

ไม้มลลกล ลำต้นตั้งตรงหรือเลื้อย หรือเป็นไม้ม้วน ไม่มีหนาม ดอกอาจเป็นดอกเดี่ยวหรือ ดอกช่อแบบ raceme ออกที่ซอกใบ แต่ละดอกมีใบประดับขนาดใหญ่ 2 ใบหุ้มดอกตมไว้ กลีบเลี้ยง ขนาดเล็ก เชื่อมติดกันเป็นวง ขอบเรียบ หรือจักเป็นริ้วเล็ก ๆ หลอดกลีบดอกโค้งเล็กน้อย โคน หลอดคอดเป็นท่อสั้น ๆ ปลายหลอดพวยออก ดอกตมกลีบดอกเรียงตัวแบบ convolute เกสร เพศผู้ 4 อัน แบบสั้น 2 อัน ยาว 2 อัน ติดอยู่ที่ใกล้โคนหลอดกลีบดอก อับเรณูมี 2 ช่อง โคน อาจมีจงอย ก้านเกสรเพศเมียเหยียดตรงหรือโค้งเล็กน้อย ยอดเกสรเพศเมียขนาดใหญ่ ผล แบบ capsule ค่อนข้างกลม ปลายมีจงอยขนาดใหญ่ ผลแตกตามยาวตั้งแต่ปลายจงอยลงมา เมล็ดกลมหรือเกือบกลม ไม่มี hook ร่องรับ.

Thunbergia fragrans Roxb., Cor.Pl.1: 47, t.67.1775, Ridl., Fl.Mal.Pen. 2:557.1923; C.B.Clarke in Fl.Br.Ind.4:390.1884; Gamble, Fl.Madras:1007. 1924; Benoist in Fl.Gen.I.-C.4:616.1935; Bremek., Verh.Kon.Ned.Akad.v. Wetensch., Afd, Naatuurk.2nd ser.50, no.4:50.1955; M.R.Hend., Mal.Wild Fl.Dic.:366.1959; Back. & Bakh.f., Fl.Java 2:552.1965; Ramamoorthy in C.J.Saldanha & Dan H.Nicolson, Fl.Hass.Distr.:560.1978; Keng, Conc.Fl. Sing.:191.1990.

ไม้มลลกล เถาเป็นเหลี่ยม มีขนหนาแน่น มักเลื้อยพันต้นไม้ชนิดอื่น ใบรูปรีหรือรูปไข่ หอก ขนาด 1-3.5 X 2.5-7 ซม. ปลายใบแหลมหรือเรียวแหลม โคนใบมน กลม หรือสอบ ขอบใบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ ผิวใบมีขนหนาแน่นทั้ง 2 ด้าน เส้นใบ 3-5 เส้น ออก จากโคนใบ ชัดเจนทางด้านล่าง ปลายเชื่อมกันก่อนถึงขอบใบ ก้านใบยาว 2-8 มม. มีขน ดอกเดี่ยวหรือออกเป็นช่อช่อใบ เส้นผ่าศูนย์กลางดอกประมาณ 4 ซม. ก้านดอกยาว 1.5-2.5 ซม. มีขน ใบประดับที่ปลายก้านดอก 2 ใบ รูปไข่ ขนาด 0.5-1 X 0.8-1.5 ซม. ผิวด้านนอก มีขน ผิวด้านในเกลี้ยง กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายจักเป็นริ้ว ๆ 12-14 ริ้ว ขนาดไม่เท่ากัน กลีบดอกสีขาว หลอดกลีบดอกยาวประมาณ 2 ซม. ผิวด้านนอกมีขนสั้น ๆ ปลายหลอดแยกเป็นกลีบรูปไข่กลับ 5 กลีบ ขนาดเกือบเท่ากัน แต่ละกลีบกว้าง 1.5-1.8 ซม. แผ่กางออกตั้งฉากกับหลอด เกสรเพศผู้ 4 อัน ส่องอันสั้น ยาวประมาณ 5 มม. ส่องอันยาว ยาวประมาณ 1.1-1.2 ซม. อับเรณูปลายแหลม รังไข่เกลี้ยง จำนวนดอกกรปวงแหวน ก้าน เกสรเพศเมียยาวประมาณ 2 ซม. ยอดเกสรเพศเมียรูปกรวย เส้นผ่าศูนย์กลางด้านหน้าตัดประมาณ 2 มม. ผลเกลี้ยง มี 4 เมล็ด. (ภาพที่ 157)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (อินทนนท์); ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย (ภักระดิง); ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี อุทัยธานี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : นครนายก สระบุรี; ภาคใต้ : ชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบทั่วไปในที่ค่อนข้างโปร่ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนกันยายน - ธันวาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- ทนามแนขาว.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 166 (BCU); T. Shimizu et al T-27691 (BKF).

THYMELAEACEAE

ไม้ม้วน ไม้ม้วน หรือไม้อ้อเลื้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ เวียนสลับ ออกตรงข้าม เป็นคู่ สลับตั้งฉาก หรือเป็นวงรอบข้อ ไม่มีหูใบ ดอกสมบูรณ์เพศ พบทั้งแยกเพศ สมมาตรตามรัศมี วงกลีบรวม (calyx) เชื่อมกันตอนโคนเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 4-5 กลีบ ลักษณะคล้ายกลีบดอก ในดอกเต็มเรียงซ้อนกันแบบ imbricate กลีบดอกลดรูปหายไป หรือเป็นเกล็ด หรือลักษณะเป็นเส้น หรือเป็นแถบแบน ๆ (ligulate) หรือเป็นแท่งคล้ายกระบอง (clavate) ติดอยู่ที่ขอบปากหลอด หรืออยู่ภายในหลอด มักมีจำนวนเป็นสองเท่าของวงกลีบรวม เกสรเพศผู้ 2-จำนวนมาก เรียงเป็น 1 หรือ 2 วง ถ้ามี 2 วง จะอยู่ต่างระดับกัน รังไข่เหนือวงกลีบ มักพบแค่ 1 ช่อง มี 1 ออวูล ท่อยลง ผลแบบ drupe berry หรือ capsule.

รูปวิธานจำแนกสกุล

1. ช่อดอกมีใบประดับปร่างคล้ายใบรองรับ รังไข่มีขน 1. *Linostoma*
1. ช่อดอกไม่มีใบประดับตั้งกล่าว รังไข่เกลี้ยง หรือมีขนเฉพาะตอนปลาย . 2. *Wikstroemia*

I. *Linostoma*

Wall. ex Endl., Gen.Pl.:331.1837; Ding Hou in Fl.Mal.1,6:26.1960; Nevling, J.Arn. Arb.42:306.1961.- *Linostoma* Wall. Cat.n.4203.1831, sine descript.- *Linostoma* sect. *Eulinostoma* Meissn. in Mart.Fl.Bras.5(1):72. 1885.- *Linostoma* subg. *Nectandra* Kurz, J.As.Soc.Bengal 39(2):83.1870.

ไม้พุ่ม ไม้ต้น หรือไม้รอเลื้อย ใบออกตรงข้าม หรือเกือบตรงข้าม ขอบใบเรียบ ก้านใบเด่นชัด ช่อดอกแบบ umbell ออกที่ปลายกิ่งขนาดเล็ก ดอกในช่อจำนวนน้อย ใบประดับขนาดใหญ่ 2 ใบ สีขาว หรือขาวแกมเหลือง ออกตรงข้าม หรือเยื้องกัน หลอดของวงกลีบรวมรูปรีรูปคนโท หรือเป็นแท่ง ปลายหลอดแยกเป็น 5 กลีบ ขนาดเกือบเท่ากัน กลีบดอก 10 กลีบ ติดอยู่ที่ปลายหลอดวงกลีบรวม เกสรเพศผู้ 10 อัน ยาวไม่เท่ากัน เรียงเป็น 1 หรือ 2 วง จานฐานดอกไม่ค่อยชัดเจน รังไข่มีขนาดหนาแน่น มีก้านชูรังไข่ ก้านเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ยอดเกสรเพศเมียเป็นหมักกลม ผลแบบ drupe.

Linostoma decandrum (Roxb.) Wall. ex Endl., Gen.Pl.:331.1837; Hook.f. in Fl.Br.Ind.5:198.1886; Kurz, Fl.Burm.2:334.1877; Lecomte in Fl.Gen. I.-C.5:172, Fig.16.1915; Nevling, J.Arn.Arb.42:307.1961.- *Nectandra decandra* Roxb., Hort.Beng.:90.1814.- *Linostoma decandrum* (Roxb.) Wall. Cat.n.4203.1831, sine descript.

ไม้รอเลื้อย กิ่งอ่อนมี lenticel ใบออกตรงข้าม รูปรี รูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปใบหอก ขนาด 1.5-2.5 x 4.5-8 ซม. ปลายใบแหลม หรือเรียวแหลม โคนใบมนหรือสอบเล็กน้อย ขอบใบเรียบ เป็นเส้นมนเด่นชัดทางด้านล่าง แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้ง 2 ด้าน เส้นใบขนาดเล็กจำนวนมาก ไม้ไม่ค่อยชัดเจน เส้นกลางใบเป็นร่องทางด้านบน เน้นทางด้านล่าง ก้านใบยาว 3-5 มม. เป็นร่องทางด้านบน ช่อดอกออกที่ปลายกิ่งอ่อน 3-6 ดอกต่อช่อ ใบประดับรูปไข่ สีเขียวแกมเหลือง ขนาด 1.2-2 x 2.5-4 ซม. ปลายมน โคนกลมหรือตัด หรือเว้าเล็กน้อยเป็นรูปหัวใจตื้น ๆ ไม่มีก้าน ดอกมีกลิ่นหอม ก้านดอกย่อยยาว 3-5 มม. หลอดวงกลีบรวมสีเขียวแกมแดง รูปกระสวย ขนาดประมาณ 3 x 5 มม. ปลายแยกเป็น 5 กลีบ สีเขียวรูปขอบขนาน แต่ละกลีบขนาด 2-3 x 7 มม. ปลายกลม หรือมน ผิวเกลี้ยง กลีบโค้งงอไปทางก้านดอก กลีบดอก 10 กลีบ สีขาว รูปกระบอง อวบน้ำ ยาวประมาณ 4 มม. ซอยในแนวเดียวกับเกสรเพศผู้ เกสรเพศผู้ 10 อัน เรียงเป็น 1 วง ก้านชูอับเรณูรูปเส้นด้าย ยาว 6-7 มม. รังไข่มีขนาดยาวหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมียยาวประมาณ 1 ซม. เกลี้ยง ผลรูปไข่ ขนาดประมาณ 0.5 x 1 ซม. มีขนาดหนาแน่น. (ภาพที่ 152)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : สกลนคร (ภูพาน) นครพนม; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ชลบุรี ระยอง.

การกระจายพันธุ์.- อินเดีย ปากีสถาน พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา.

นิเวศวิทยา.- พบในบริเวณลำธาร ออกดอกและผลระหว่างเดือนธันวาคม-เมษายน.

ชื่อพื้นเมือง.- มหากาน.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 224 (BCU); T. Smitinand 10761 (BKF);
Put 3573 (BK).

WIKSTROEMIA

Endl., Prod.Fl.Norfolk.:47.1833; Ding Hou in Fl.Mal.1,6:28.1960.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น ใบออกตรงข้าม ออกเป็นคู่สลับตงฉาก หรือเป็นวงรอบข้อ ดอกออกที่
ซอกใบ หรือปลายกิ่ง อาจเป็นดอกเดี่ยว หรือดอกช่อ มักไม่พบใบประดับ วงกลีบรวมสีเขียวแกม
เหลือง โคนเชื่อมกันเป็นหลอดรูปทรงกระบอก ปลายแยกเป็น 4 กลีบ เกสรเพศผู้ 8 อัน เรียง
เป็น 2 วง ต่างระดับกัน ก้านช่อบเรณูสั้น จานฐานดอกลักษณะเป็นเกล็ด 2-4 เกล็ด รังไข่รูปรี
เกลี้ยง หรือมีขนที่ส่วนปลาย ก้านเกสรเพศเมียสั้น ยอดเกสรเพศเมียเป็นปมกลม ผลแบบ drupe.

Wikstroemia polyantha Merr., Philip.J.Sc.10:1915; Ding Hou in Fl.Mal.
1,6:32.1960; Back.& Bakh.f., Fl.Java 1:269.1963.

ไม้พุ่ม กิ่งอ่อนมีขน ใบออกเป็นคู่สลับตงฉาก หรือเป็นวงรอบข้อ 3 ใบ ใบรูปรีไข่หรือ
รูปรีแกมรูปไข่ ขนาด 1.8-4.5 x 3-6.5 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมนหรือสอบเล็กน้อย ขอบ
ใบเรียบ แผ่นใบเหนียวคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ยกเว้นโคนเส้นกลางใบด้านล่าง
มีขนห่าง ๆ เส้นใบจำนวนมาก เส้นกลางใบเป็นร่องตื้น ๆ ทางด้านบน บนทางด้านล่าง ก้านใบ
ยาว 2-3 มม. มีขนห่าง ๆ ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง เป็นช่อแบบช่อจำนวนมาก ดอกในช่อ 3-6 ดอก
ก้านช่อดอกยาว 2-7 มม. มีขนสั้นห่าง ๆ วงกลีบรวมสีเขียวแกมเหลือง โคนเชื่อมกันเป็นหลอด
รูปทรงกระบอก ยาวประมาณ 1.2 ซม. ผิวหลอดด้านบนมีขนห่าง ๆ ปลายหลอดแยกเป็น 4 กลีบ
อวบน้ำ รูปไข่ ปลายมน กลีบมี 2 ขนาด คู่ที่เล็กกว่ากว้างประมาณ 3 มม. คู่ที่ใหญ่กว่ากว้างประ-
มาณ 5 มม. เกสรเพศผู้ 8 อัน 4 อันติดอยู่ที่ใกล้ปากหลอดวงกลีบรวม ไม้โผล่พ้นปากหลอด อีก
4 อันติดอยู่บริเวณกลางหลอด รังไข่รูปไข่กลีบ ยาวประมาณ 3 มม. ก้านเกสรเพศเมียสั้น
ยอดเกสรเพศเมียเป็นปมกลม มีขน โคนรังไข่มีรยางค์เป็นเส้น 2 เส้น รูปแถบ ยาวประมาณ 2
มม. ผลรูปไข่หรือรี ขนาด 7-8 x 8-9 มม. เปลือกผลอวบน้ำ. (ภาพที่ 156)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันออก
เจียงใต้ : จันทบุรี; ภาคใต้ : ระนอง นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา.- พบอยู่ในที่ค่อนข้างร่ม ออกดอกและผลระหว่างเดือนตุลาคม-มกราคม.

ชื่อพื้นเมือง.- -

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 307 (BCU); Put 794 (BK); J.F.Maxwell
76-558 (BK).

TILIACEAE

ไม้มลুক ไม้มพ หรือไม้มต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับหรือเรียงเวียนสลับ มีหูใบ ร่วงง่าย
ดอกสมบูรณ์เพศ สันมาตรงตามรัศมี กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ เกสรเพศผู้จำนวนมาก
แยกจากกันหรือเชื่อมกันเป็นกลุ่ม อับเรณูมี 2 ช่อง รังไข่เหนือวงกลีบ มี 2-10 ช่อง แต่
ละช่องมีอวูล 2-จำนวนมาก placentation แบบ axile ผลแบบ drupe หรือ capsule
มีหรือไม่มีปีก.

Microcos

L., Sp.Pl.:514.1753; C.Phengklai in Fl.Thail.6,1:33.1993.

ไม้มพหรือไม้มต้น ใบเรียงสลับ ขอบใบเรียบหรือจัก เส้นใบ 3 เส้นจากโคนใบ ช่อดอก
แบบ cyme ออกที่ซอกใบหรือปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงแยกจากกัน มีขน กลีบดอกแยกจากกัน โคนกลีบ
มีต่อม กลีบดอกร่วงง่าย เกสรเพศผู้แยกจากกัน รังไข่มีขนหนาแน่น มี 2-4 ช่อง แต่ละช่องมี
2 อวูล ยอดเกสรเพศเมียปลายแหลม ผลแบบ drupe.

Microcos tomentosa Smith in Rees, Cycl.23 Sect.2.:1813; C.Phengklai in
Fl.Thail.6,1:37, Fig.23.1993.- Grewia paniculata [Roxb., Hort.Bengal:
93.1814, nom.nud.]; Mast. in Fl.Br.Ind.1:993.1874; Gagnep. in Fl.Gen.I.
-C.1:544.1911; Ridl., Fl.Mal.Pen.1:300.1922; Craib in Fl.Siam.En.1:185.
1925.

ไม้ต้นกิ่งอ่อนมีขนหนาแน่น จนตามส่วนต่าง ๆ เป็นรูปดาว ใบรูปไข่กลับ ขนาด 3-8 X 5-18 ซม. ปลายใบแหลมหรือแหลมเป็นติ่ง โคนใบมนหรือสอบ ขอบใบบริเวณปลายใบจักหรือเป็นคลื่นไม่ชัดเจน บริเวณโคนใบเรียบ แผ่นใบหนา ผิวใบมีขนรูปดาวปกคลุมทั้ง 2 ด้าน แต่ด้านล่างมีขนหนาแน่นกว่า เส้นใบ 5-9 คู่ มี 3 เส้นออกจากโคนใบ เส้นใบย่อยเป็นแบบขนานได้ ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 0.3-1 ซม. มีขนหนาแน่น ช่อดอก ออกที่ปลายกิ่ง หรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ยาว 2-10 ซม. ใบประดับรูปแถบหรือรูปใบหอก ยาว 0.3-1 ซม. ปลายเรียวแหลม มีขนหนาแน่น ก้านและแกนช่อดอกมีขนหนาแน่นเช่นกัน ก้านดอกย่อยอาจสั้นหรือยาว แต่มักยาวไม่เกิน 8 มม. กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปช้อน (spathulate) ยาวประมาณ 6 มม. มีขนทั้ง 2 ด้าน กลีบดอก 5 กลีบ รูปไข่แกมรูปใบหอก ยาวประมาณ 3 มม. มีขนสั้น ๆ ทั้ง 2 ด้าน โคนกลีบด้านในมีต่อมรูปรี ยาวประมาณ 1 มม. เกสรเพศผู้จำนวนมาก ก้านชูอับเรณูปลายเกลี้ยง โคนมีขน รังไข่ยาวประมาณ 1 มม. มีขนหนาแน่น ก้านเกสรเพศเมีย ยาวประมาณ 4 มม. โคนมีขน ปลายเกลี้ยง ผลรูปไข่กลับ ขนาด 1-1.2 x 1-1.2 ซม. ผิวมีขน มีก้านชูผลเด่นชัด ผลสุกสีม่วงดำ. (ภาพที่ 155)

ประเทศไทย. - ภาคเหนือ : ลำปาง แพร่ พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เลย อุดรธานี หนองคาย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : อทัยธานี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : สระบุรี นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง สงขลา.

การกระจายพันธุ์. - อินเดีย จีนตอนใต้ ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์.

นิเวศวิทยา. - พบทั่วไป ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤษภาคม-กันยายน.

ชื่อพื้นเมือง. - พลับพล่า.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง. - S.Suddee 84 (BCU); Krit Samaphutdhi 1 (BKF).

ULMACEAE

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับ โคนใบมักเบี้ยว มีหูใบ ดอกขนาดเล็ก ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง หรือออกตามกิ่งบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย ก้านดอกสั้นหรือไม่มีก้านดอก ดอกแยกเพศหรือสมบูรณ์เพศ สมมาตรด้านข้าง วงกลีบรวม 4-5 กลีบ ลักษณะคล้ายกลีบเลี้ยง แยกหรือเชื่อมกัน เกสรเพศผู้จำนวนมาก เท่ากับกลีบของวงกลีบรวม ติดอยู่ที่โคนตรงข้ามกลีบ รังไข่เห็นอวงกลีบ มี 1-2 ช่อง แต่ละช่องมี 1 ออวูล placentation แบบ axile ผลแบบ drupe หรือ samara.

Trema

Lour., Fl.Coch.2:562.1790; Hutch., Gen.Fl.Pl.2:148.1967; Soepadmo in Tree Fl.Malaya 2:420.1973; in Fl.Mal.1,8:47.1977.- Sponia Commers ex Lamk, Dict.4:138.1795.

ไม้พุ่มหรือไม้ต้น ยอดอ่อนมีหนาม ร่วงง่าย เส้นใบ 3 เส้น ออกจากโคนใบ ช่อดอก ออกที่ซอกใบ มีขน ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย ดอกแยกเพศ อยู่ต่างต้น หรืออยู่บนต้นเดียวกัน ดอกเพศผู้กลม วงกลีบรวมโคนเชื่อมกัน ปลายแยก 4-5 กลีบ เรียงตัวแบบ valvate ในดอกตัวเมีย เรณูสั้นเข้าสู่ใจกลางดอก ในดอกตัวผู้ เรณูโค้งเข้าสู่ด้านใน เกสรเพศเมียที่ไม่สมบูรณ์ มีขน ดอกเพศเมียรูปไข่ วงกลีบรวมโคนเชื่อมกัน ปลายแยก 4-5 กลีบ มักไม่พบเกสรเพศผู้ที่ไม่สมบูรณ์ รังไข่เกลี้ยง ไม่มีก้านชู ก้านเกสรเพศเมียสั้น ผลแบบ drupe รูปไข่หรือรูปเกือบกลม.

Trema orientalis (L.) Blume, Mus.Bot.2:62.1856; Hook.f. in Fl.Br.Ind.5: 484.1888; Back.& Bakh.f., Fl.Java 2:12.1965; Soepadmo in Tree Fl.Mal.2: 421.1973; in Fl.Mal.1,8:51, Fig.13.1977.- Celtis orientalis L., Sp.Pl. 2:1044.1753.

ไม้ต้น กิ่งอ่อนมีขนปกคลุม ใบรูปไข่แกมรูปใบหอก ขนาด 3-5 x 7-12 ซม. ปลายใบเรียวแหลม โคนใบรูปหัวใจเบี้ยว ขอบใบจักฟันเลื่อยละเอียด แผ่นใบหนา ผิวใบด้านบนมีขน สากทั่วไป ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่มสีเทาปกคลุมหนาแน่น เส้นใบ 7-8 คู่เป็นร่องทางด้านบน ขนชัด เจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 0.6-1 ซม. มีขน หวีประดับดอก ยาว 3-4 มม. มีขนเช่นกัน ช่อดอกออกที่ซอกใบ ยาว 1-2 ซม. ใบประดับรูปไข่ ขนาดเล็ก มีขน ก้านและแกนช่อดอกมีขน หนาแน่น ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่บนกิ่งเดียวกัน หรือต่างกิ่ง ช่อดอกเพศผู้ดอกจำนวนมาก กว่า 20 ดอก ช่อดอกเพศเมียมีดอกประมาณ 15-20 ดอก ดอกสีเขียวขนาดเล็ก วงกลีบรวม 5 กลีบ มีขน ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 3-4 มม. ผลสุกสีม่วงดำ. (ภาพที่ 153)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำปาง ตาก แพร่ พะเยา; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ ขอนแก่น; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : สระบุรี นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : ปราจีนบุรี จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : นครศรีธรรมราช พังงา สตูล สงขลา ตรัง ยะลา นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- อาฟริกา อินเดีย พม่า จีน ญี่ปุ่นตอนใต้ เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบพื่อประมาณตามที่โล่ง ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม.

ชื่อพื้นเมือง.- พังแหรีใหญ่.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 266 (BCU); N. Fukuoka T-36148 (BKF).

VACCINIACEAE

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก พบบางที่เป็นไม้อร่อย หรือพุ่มอากาศ ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ โคนใบ ดอกอาจเป็นดอกเดี่ยว หรือดอกช่อออกที่ซอกใบ หรือปลายกิ่ง ดอกสมบูรณ์เพศ สมมาตรตามรัศมี กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ไม้ร่วงง่าย กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 5 กลีบ เรียงตัวแบบ imbricate ในดอกตูม เกสรเพศผู้ 10 อัน อับเรณู 2 ช่อง ปลายแตกเป็นรู จานฐานดอกมี 5 พู รังไข่ได้วงกลีบ มี 5-10 ช่อง แต่ละช่องมีออวุลจำนวนมาก placentation แบบ axile ผลแบบ berry เมล็ดขนาดเล็ก.

Vaccinium

L., Sp.Pl.:349.1753; Gen.Pl.ed.5:166.1754; Sleumer in Fl.Mal.1,6:746.1967.

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้นขนาดเล็ก ขอบใบทั้งสองข้างบริเวณโคนใบมีต่อม ช่อดอกออกที่ซอกใบ เป็นช่อแบบ raceme ใบประดับอาจร่วงหรือไม่ร่วงง่าย อาจพบใบประดับที่มรูปร่างคล้ายใบหลอดกลีบเลี้ยงรูปถ้วยหรือรูประฆัง ดอกรูปคนโท (urceolate) หรือเกือบกลม เกสรเพศผู้ติดอยู่ที่ขอบจานฐานดอก โกลีโคเนหลอดกลีบดอก จานฐานดอกรูปวงแหวน ก้านเกสรเพศเมียยาวเท่า ๆ กับกลีบดอก ผลนุ่มและอวบน้ำหรือแข็ง เมล็ดรูปรี.

Vaccinium sprengelii (G.Don) Sleum., Bot. Jahrb. 71:460.1941.- Agapetes sprengelii G.Don., Gen.Syst.3:862.1834.- Vaccinium exaristatum Kurz, J. As.Soc.Beng.42:286.1873; Fl.Burm.2:91.1877; Dop in Fl.Gen.I.-C.3:711.1930.- V. garrettii Craib, Kew Bull.1916.265; H.R.Fletcher in Fl.Siam. En.2:313.1938.- V. apricum H.R.Fletcher, Kew Bull.1936:36; in Fl.Siam. En.2:312.1938.- V. eberhardtii Dop var. pubescens H.R. Fletcher, Kew Bull.1936:36; in Fl.Siam.En.2:312.1938.- V. winitii H.R.Fletcher, Kew Bull.1936:39; in Fl.Siam.En.2:312.1938.- V. pedicellatum H.R.Fletcher,

Kew Bull. 1936:37; in Fl. Siam. En. 2:313. 1938.

ไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งอ่อนมีขน กิ่งแก่เกลี้ยง ใบรูปไข่ หรือรูปรีแกมรูปไข่ ขนาด 1.5–3.5 x 3–6 ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมนหรือกลม ขอบใบหยักมน แผ่นใบบางถึงหนา ผิวใบเกลี้ยงทั้งสองด้าน ยกเว้นบริเวณเส้นกลางใบด้านบนมีขน เส้นใบ 6–8 คู่ ชัดเจนทางด้านล่าง ก้านใบยาว 2–3 มม. มีขน ช่อดอกออกตามกิ่งบริเวณที่ใบหลุดร่วงไปแล้ว ยาว 2.5–5 ซม. แกนช่อดอกเกลี้ยง หรือมีขนสั้น ๆ ดอกออกพร้อมกับใบอ่อน ห้อยลง ก้านดอกย่อยยาวประมาณ 2 มม. ใบประดับขนาดเล็ก ร่วงง่าย กลีบเลี้ยง 5 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ยาวประมาณ 1.5 มม. สีขาว ขอบกลีบสีแดง ผิวเกลี้ยง กลีบดอกสีขาว ดอกรูปคนโท ขนาด 4–5 x 5–6 มม. ปลายหลอดแยกเป็น 5 กลีบขนาดเล็ก ปลายกลีบมีขนออกด้านนอก ผิวหลอดเกลี้ยง มีเส้น 5 เส้นตามยาว ตรงกับกลีบ เกสรเพศผู้ 10 อัน ไม่โผล่พ้นหลอดกลีบดอก ก้านช่อบริเวณมีขน อับเรณูสีเหลืองทอง แต่ละช่องปลายยัดเป็นหางยาว มีช่องเปิดที่ปลาย ก้านเกสรเพศเมียตรง โผล่พ้นหลอดกลีบดอกเล็กน้อย ผลกลม เส้นผ่าศูนย์กลาง 4–6 มม. ปลายผลมีส่วนของกลีบเลี้ยงติดอยู่. (ภาพที่ 158)

ประเทศไทย.— ภาคเหนือ : แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์ เลย; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ นครราชสีมา อุบลราชธานี; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : กาญจนบุรี; ภาคกลาง : นครนายก (เขาใหญ่).

การกระจายพันธุ์.— พม่า ไทย ลาว เวียดนาม.

นิเวศวิทยา.— พบทั่วไปตามสันเขาริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเมษายน.

ชื่อพื้นเมือง.— หัวเหวน ส้มแปะ.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.— S.Suddee 251 (BCU); C.Chemsirivathana 443 (BK).

VISCACEAE

พืชเป็นล้มลุกหรือเป็นพุ่ม เกาะอาศัยบนไม้ดอกชนิดอื่น ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกันหรือแยกต้น ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขอบใบเรียบ ใบอาจสลับเป็นเกล็ดเล็ก ๆ ไม่มีหูใบ ดอกขนาดเล็ก แยกเพศ สมมาตรตามรัศมี อาจเป็นดอกเดี่ยว หรือดอกช่อ ออกตามซอกไม้มีก้านดอกย่อย วงกลีบรวม 3–4 กลีบ เรียงตัวแบบ valvate ในดอกตม ดอกเพศผู้เกสรเพศผู้ตรงข้ามกลีบ จำนวนเท่ากับกลีบของวงกลีบรวม อาจแยกเป็นอิสระหรือเชื่อมติดกับกลีบดอกเพศเมียเรียงไขว้ไว้ตรงกลีบ มี 1 ช่อง ผลแบบ berry.

Viscum

L., Sp.Pl.ed.1,1:1023.1753; Gen.Pl.ed.5:448.1754; Danser in Bull.Jard. Bot.Buitenzorg 3,16:48.1938; Back.& Bakh.f., Fl.Java 2:75.1965.

กิ่งแตกแขนงมาก เกลี้ยง ใบออกตรงข้ามหรือสลับเป็นแผ่นเล็ก ๆ หรือไม่มี ดอกแยกเพศ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกัน ดอกมีกอกออกเป็นกระจุกตามข้อ วงกลีบรวมเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายแยกเป็น 3-4 กลีบ ดอกเพศผู้วงกลีบรวมเชื่อมกันเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายแยกเป็นกลีบ แต่ละกลีบมีเกสรเพศผู้ติดอยู่ อับเรณูแบน ไม่มีก้านชู มีหลายช่อง แตกออกโดยรูปกลมเล็ก ๆ วงกลีบรวมในดอกเพศเมียจะหลุดร่วงหลังจากดอกบาน.

Viscum articulatum Burm.f., Fl.Ind.:211.1768; Craib in Kew Bull.1911:455; Lecomte in Fl.Gen.I.-C.5:210.1915; Ridl., Fl.Mal.Pen.3:165.1924; Danser in Bull.Jard.Bot.Buitenzorg 3, 16:56.1938; Back. & Bakh.f., Fl. Java 2:76.1965; B. Hansen & K. Larsen in Dansk Bot. Arkiv 27:19.1969; Wiens in Fl.Ceyl.6:416.1988; Keng, Conc.Fl.Sing.:130.1990.

กาฝาก กิ่งสีเขียว แตกแขนงมาก ห้อยลง ความยาวทั้งหมด 30-40 ซม. กิ่งแบ่งเป็นปล้อง ๆ แต่ละปล้องแบน อยู่สลับและตั้งฉากกัน ลักษณะปล้องรูปขอบขนานแกมรูปไข่กลับ ขนาด 3-7 x 1-3 ซม. กลางปล้องมีสันตามยาวชัดหรือไม่ชัดเจน ใบ สดรูปเล็กมาก ไม่ชัดเจน ดอกออกเป็นกระจุกตามข้อของกิ่ง สีเขียวอ่อน ขนาดเล็กมาก ผลสีขาว กลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 3 มม. เมล็ดแบน กลม มี 1 เมล็ด. (ภาพที่ 154)

ประเทศไทย.- ภาคเหนือ : เชียงใหม่ (ดอยสัพเพท) กำแพงเพชร; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เพชรบูรณ์; ภาคตะวันออก : ชัยภูมิ; ภาคตะวันตกเฉียงใต้ : ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์; ภาคกลาง : กรุงเทพ สระบุรี นครนายก; ภาคตะวันออกเฉียงใต้ : จันทบุรี ตราด; ภาคใต้ : ชุมพร สุราษฎร์ธานี สตูล ปัตตานี นราธิวาส.

การกระจายพันธุ์.- ศรีลังกา อินเดีย จีนตอนใต้ เวียดนาม ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย.

นิเวศวิทยา.- พบอยู่เกาะอยู่บนกาฝากเหลือง (Dendrophthoe falcata (L.f.) Ettingsh.) ซึ่งเกาะอยู่บนต้นตะเคียน (Diospyros ehretioides Wall.ex G.Don) ริมหน้าผา ออกดอกและผลระหว่างเดือนธันวาคม-กุมภาพันธ์.

ชื่อพื้นเมือง.- กาฝากต้นผู้.

ตัวอย่างพันธุ์ไม้แห้ง.- S.Suddee 234 (BCU); C.Phengklai et al 3753 (BKF).

1. สภาพพื้นที่บริเวณหินงาม

2. หน้าผาบริเวณสุดแผ่นดิน

3. สภาพพื้นที่บริเวณหินงาม

4. สภาพป่าบริเวณสุดแผ่นดิน

5. สภาพป่าระหว่างหินงามและสุดแผ่นดิน

6. สภาพป่าระหว่างหินงามและสุดแผ่นดิน

สภาพพื้นที่บริเวณต่าง ๆ
ในวนอุทยานป่าหินงาม
อ. เทพสถิต จ. ชัยภูมิ
7. ลานดอกกระเจียวระหว่างหินงามและสุดแผ่นดิน

8. *Gluta usitata* (Wall.) Ding Hou

9. *Alyxia pisiformis* Pierre ex Pit.

10. *Holarrhena curtisii* King & Gamble

11. *Ilex umbellulata* Loes.

12. *Goniothalamus* sp.

13. *Chonemorpha fragrans*
(Moon) Alston

14. *Holarrhena pubescens*
(Buch.-Ham.) Wall. ex G. Don

15. *Schefflera angkae* (Craib) Shang

16. *Dischidia nummularia* R.Br.

17. *Hoya kerrii* Craib

18. *Streptocaulon juvenas* (Lour.) Merr.

19. *Schefflera elliptica* (Blume) Harms

20. *Dischidia major* (Vahl) Merr.

21. *Dischidia* sp.

22. *Anisopappus chinensis* (L.)
Hook. & Arn.

25. *Impatiens noi* Craib

23. *Camchaya spinulifera* H.Koyama

26. *Impatiens pseudochinensis* T.Shimizu

27. *Buddleja asiatica* Lour.

CONDORIAT HERARIUM
BOTANY DEPT. CHULALONGKORN UNIVERSITY
103 TH 66
KUMWANGIT ROAD, PHU THONG, BANGKOK, THAI
Lecturer Dr. GUN-GRAD, SUKUM, SUKUM 10110
Assistant : JUD. SA
Date : 2022/05/20
Faculty Name : 2562 2562 2562
Printer : 2562 2562 2562 2562 2562 2562

24. *Inula cappa* (Ham. ex D.Don) DC.

28. *Garcinia cowa* Roxb.

29. *Cratoxylum cochinchinense* (Lour.) Blume

30. *Cratoxylum formosum* (Jack) Dyer
ssp. *formosum*

31. *Argyreia breviscapa* (Kerr) Ooststr.

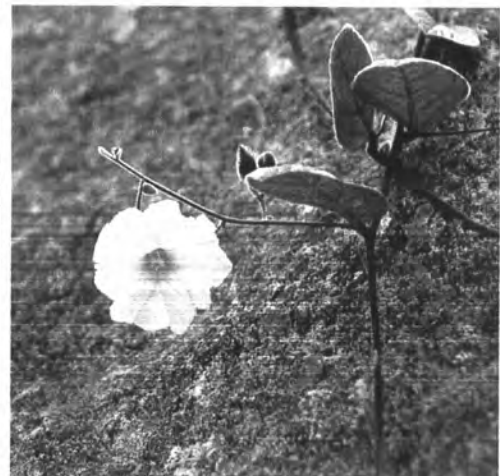
32. *Merremia* sp. 1

33. *Argyreia obtecta* C.B. Clarke

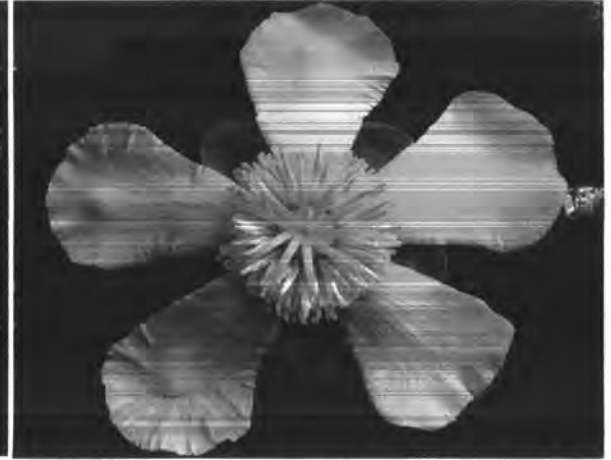
34. *Argyreia lanceolata* Choisy

35. *Merremia* sp. 2

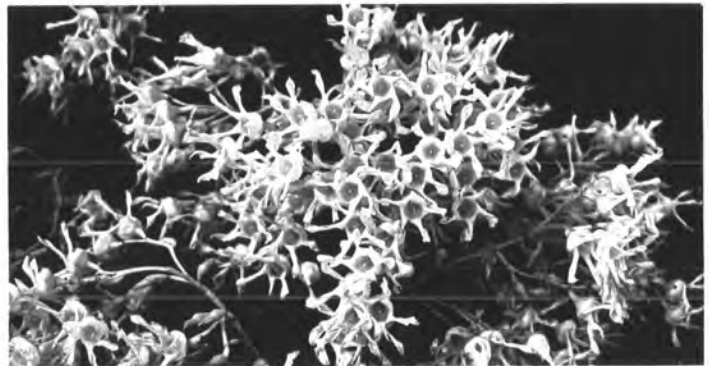
36. *Crypteronia paniculata* Blume (male fls.)

37. *Dillenia obovata* (Blume) Hoogland

38. *Crypteronia paniculata* Blume (female fls.)

39. *Shorea obtusa* Wall. ex Blume

40. *Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.

41. *Shorea roxburghii* G. Don

42. *Drosera burmannii* Vahl

43. *Drosera peltata* Sm. ex Willd.

44. *Aporusa villosa* (Lindl.) Baill. (fruits)

45. *Aporusa villosa* (Lindl.) Baill. (female fls.)

46. *Diospyros ehretioides*
Wall. ex G. Don

47. *Croton crassifolius* Geiseler

48. *Dalechampia falcata*
Gagnep.

49. *Abrus pulchellus* Wall. ex
Thwaites ssp. *pulchellus*

50. *Clitoria macrophylla* Wall. ex Benth.

51. *Crotalaria chinensis* I.

52. *Dalbergia ovata* Grah. ex Baker

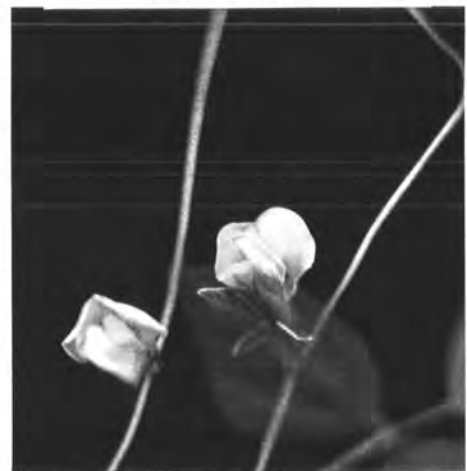
53. *Dunbaria bella* Prain

54. *Eriosema chinense* Vogel

55. *Dunbaria rotundifolia*
(Lour.) Merr.

56. *Dunbaria rotundifolia*
(Lour.) Merr.

57. *Dolichovigna pilosa* (Willd.)
Niyomdham

58. *Indigofera sootepensis* Craib
ssp. *sootepensis*

59. *Tephrosia siamensis* J.R.Drumm.

60. *Tephrosia vestita* Vogel

HERBARIUM
BOTANICAL GARDEN UNIVERSITY
No. 100
Date: 1958. 10. 10
Locality: ...
Collector: ...
Scale: 1/2 cm

61. *Vigna minima* (Roxb.)
Ohwi & Ohashi

62. *Pueraria phaseoloides*
(Roxb.) Benth. var.
phaseoloides

63. *Tadehagi godefroyanum*
(Kuntze) Ohashi

64. *Phyllodium elegans* (Lour.) Desv.

65. *Phyllodium longipes* (Craib) Schindl.

66. *Castanopsis argyrophylla* King ex Hook.f.

67. *Lithocarpus harmandii* (Hickel & A.Camus)
A.Camus (young fruits & male inflo.)

68. *Lithocarpus harmandii* (Hickel & A.Camus)
A.Camus (male inflo.)

69. *Didymocarpus insulsa* Craib

HERBARIUM
ROYAL BOTANIC GARDENS, EDINBURGH

70. *Quercus brandisiana* Kurz.

HERBARIUM
ROYAL BOTANIC GARDENS, EDINBURGH

71. *Quercus kerrii* Craib

72. *Quercus kerrii* Craib

73. *Apodytes dimidiata*
E.Meyer ex Arn.

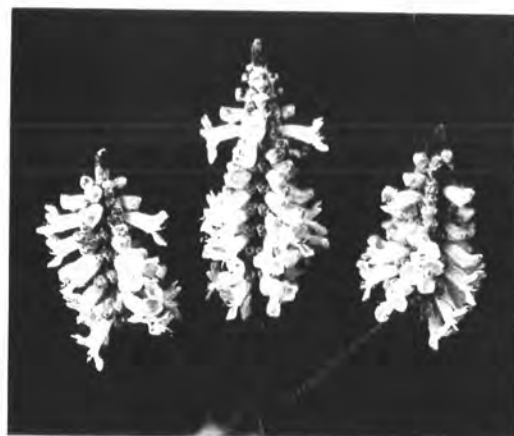
74. *Ceratanthus* sp.

75. *Ceratanthus* sp.

76. *Engelhardia serrata* Blume

77. *Anisochilus harmandii* Doan

78. *Scutellaria incurva* Wall.

79. *Nosema cochinchinense*
(Lour.) Merr.

80. *Pogostemon* sp.

81. *Beilschmiedia roxburghiana* Nees

82. *Cinnamomum iners* Reinw. ex Blume

83. *Cassytha filiformis* L.

84. *Litsea glutinosa* (Lour.) C.B.Rob.

85. *Leea indica* (Burm.f.) Merr.

86. *Utricularia hirta*
Klein ex Link

87. *Utricularia*
caerulea L.

88. *Utricularia delphinioides* Thorel ex Pellegr.

89. *Utricularia bifida* L.

90. *Pavonia rigida* (Wall. ex Mast.) Hochr.

91. *Fagraea ceilanica* Thunb.

92. *Scurula ferruginea* (Jack) Danser

93. *Melastoma sanguineum* Sims

94. *Dendrophthoe falcata* (L.f.) Ettingsh.

95. *Osbeckia chinensis* L. var. *chinensis*

96. *Osbeckia cochinchinensis*
Cogn.

97. *Osbeckia stellata* Ham.
ex Ker-Gawl var. *crinita*
(Benth. ex Naud.) C.Hansen

98. *Osbeckia thorelii*
Guillaumin

99. *Sonerila kerrii* Craib & Stapf

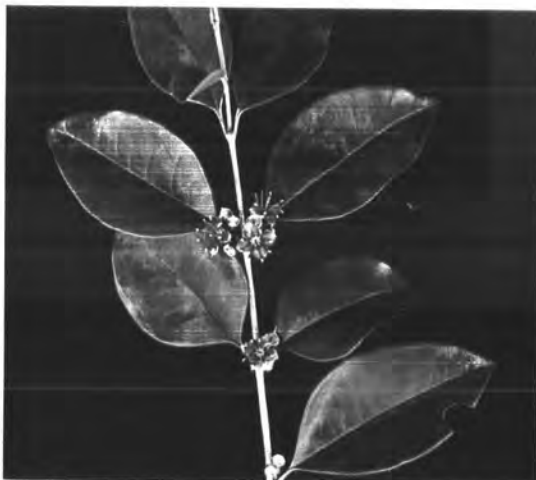
100. *Sonerila* sp.

101. *Sonerila tenera* Royle

102. *Memecylon geddesianum* Craib

103. *Memecylon edule* Roxb. var. *edule*

104. *Memecylon geddesianum* Craib

MORACEAE HERBARIUM
 BOTANY DEPT. CHULALONGKORN UNIVERSITY
 No. 105
 Botany Dept. Chulalongkorn University
 125
 10330 Bangkok, Thailand
 Date: 1984.11.15
 Locality: 10330 Bangkok, Thailand
 Collector: S. S. S. S. S.
 Herbarium: S. S. S. S. S.

105. *Ficus tinctoria* G.Forst.
 ssp. *gibbosa* (Blume) Corner

HERBARIUM
 BOTANY DEPT. CHULALONGKORN UNIVERSITY
 No. 106
 Botany Dept. Chulalongkorn University
 125
 10330 Bangkok, Thailand
 Date: 1984.11.15
 Locality: 10330 Bangkok, Thailand
 Collector: S. S. S. S. S.
 Herbarium: S. S. S. S. S.

106. *Albizia atlopeuensis*
 (Pierre) I.C.Nielsen var.
atlopeuensis

107. *Entada glandulosa*
 Pierre ex Gagnep.

108. *Archidendron clypearia* (Jack)
 I.C.Nielsen var.
clypearia

109. *Albizia atlopeuensis*
 (Pierre) I.C.Nielsen var.
atlopeuensis

110. *Entada glandulosa*
 Pierre ex Gagnep.

111. *Ardisia crenata* Sims

112. *Maesa ramentacea* (Roxb.) A.DC.

113. *Syzygium claviflorum* (Roxb.) A.M.
Cowan & Cowan

117. *Syzygium grande* (Wight) Walp. var.
parviflorum P.Chantaranothai & J.Parn.

114. *Syzygium helferi* (Duthie)
P.Chantaranothai & J.Parn.

115. *Syzygium mekongense* (Gagnep.)
Merr. & L.M.Perry

118. *Syzygium gratum* (Wight)
S.N.Mitra var. *gratum*

116. *Tristaniopsis burmanica* (Griff.) Peter
G.Wilson & J.T.Waterhouse var. *rufescens*
(Hance) J.Parn. & Nic Lughadha

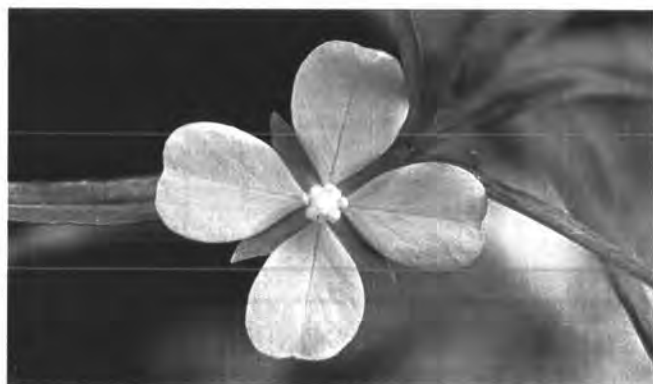
119. *Ochna integerrima* (Lour.) Merr.

120. *Olea salicifolia* Wall. ex G. Don

124. *Linociera velutina* Kerr

121. *Ludwigia octovalvis* (Jacq.) P.H. Raven

125. *Aeginetia indica* L.

122. *Carallia brachiata* (Lour.) Merr.

123. *Carallia brachiata* (Lour.) Merr.

126. *Salomonina cantoniensis* Lour.

HERBARIUM
127. *Parinari anamensis* Hance

HERBARIUM
128. *Hedyotis corymbiformis* Geddes

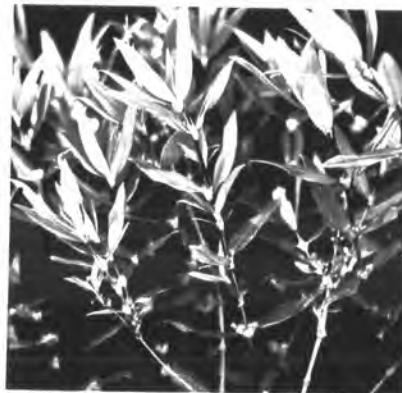
129. *Pavetta tomentosa* Roxb. ex Sm.

130. *Gardenia sootepensis* Hutch.

131. *Psychotria serpens* L.

132. *Hedyotis auricularia* L.

133. *Hedyotis tetragonalis* (Korth.) Walp.

134. *Raphiolepis indica* (L.) Lindl. ex Ker

135. *Wendlandia tinctoria* DC. ssp. *orientalis* Cowan

HERBARIUM
136. *Prismatomeris sessiliflora* Pierre ex Pit.

137. *Scleropyrum wallichianum*
(Wight & Arn.) Arn.

138. *Centranthera siamensis* T.Yamaz.

139. *Striga asiatica*
(L.) Kuntze

140. *Adenosma microcephala* Hook.f.

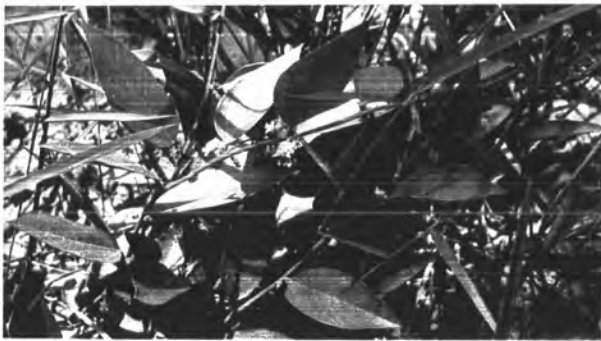
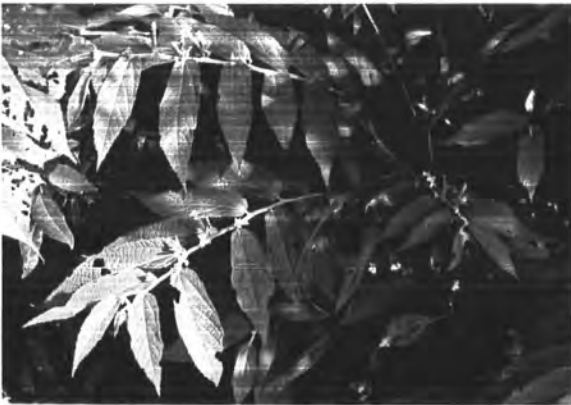
141. *Torenia fournieri* Linden ex Fournier

142. *Centranthera cochinchinensis*
(Lour.) Merr. ssp. *lutea* (Hara) T.Yamaza.

143. *Buchnera cruciata* Buch.-Ham.
ex D.Don.

144. *Eurycoma longifolia* Jack145. *Helicteres angustifolia* L.146. *Helicteres hirsuta* Lour.147. *Symplocos racemosa* Roxb.148. *Styrox benzoides* Craib149. *Symplocos sumuntia* Buch.-Ham. ex D. Don150. *Symplocos cochinchinensis* (Lour.)
S. Moore ssp. *laurina* (Retz.) Noot.151. *Anneslea fragrans* Wall.

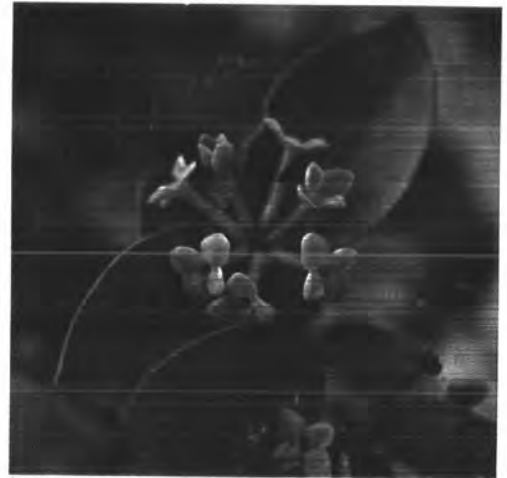
152. *Linostoma decandrum* (Roxb.) Wall.

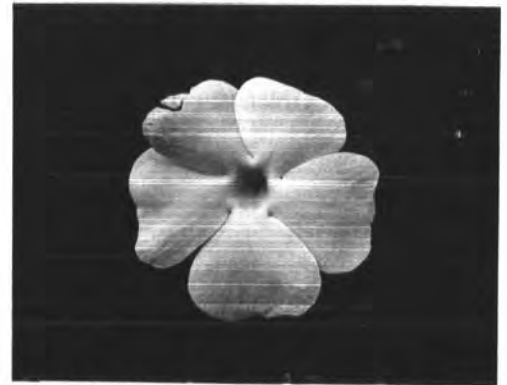
155. *Microcos tomentosa* Smith

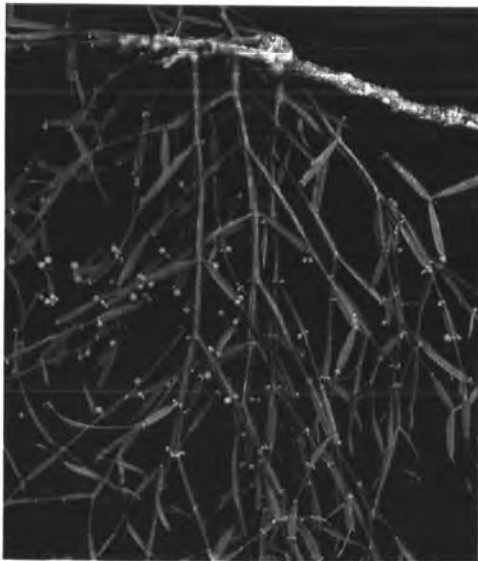
153. *Trema orientalis* (L.) Blume

156. *Wikstroemia polyantha* Merr.

157. *Thunbergia fragrans* Roxb.

154. *Viscum articulatum* Burm.f.

158. *Vaccinium sprengelii* (G.Don) Sleumer